

การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

นายสมพร สัจจวาระ
ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

นายสมพร สัจจวาระ

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ผลงานทางวิชาการ

เพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนเชี่ยวชาญ

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลการประเมินความสอดคล้องของบริบทที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในโครงการ ความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินกิจกรรม ผลผลิตจากการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ จากกลุ่มตัวอย่างในการประเมินจำนวน 810 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ในปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมิน เป็นแบบสอบถามที่ผู้ประเมินสร้างขึ้นเองทั้งหมดจำนวน 5 ฉบับ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินพบว่า โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ รองลงมา คือ ด้านผลผลิตของโครงการตามผลการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ด้านกระบวนการของโครงการ และด้านบริบทของโครงการ ตามลำดับ สรุปผลการประเมินตามขอบเขตการประเมินรายด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบทของโครงการ ในภาพรวมมีผลการประเมินความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานในโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่กำหนดไว้ รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและจุดเน้น และทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน และการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและแนวทางดำเนินงานโครงการมีความเป็นรูปธรรมชัดเจน เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนก่อนการวางแผน การดำเนินโครงการ

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ในภาพรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดหา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินโครงการ รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดโครงสร้างการบริหาร และวิธีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ และโรงเรียนมีห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม

ในโครงการ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียน มีการวางแผน และประสานความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรม

3. ด้านกระบวนการของโครงการ ในภาพรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ ครูทุกคนมีส่วนร่วม ปฏิบัติและรับผิดชอบในกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ รองลงมา ได้แก่ ครูมีโอกาสร่วมกำหนด รายละเอียดระหว่างกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ และผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีการปรึกษาหารือและร่วมกันแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

4. ด้านผลผลิตของโครงการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ ด้านพฤติกรรมเชิงบวก รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการเสริมสร้างสังคม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีผลการประเมินผลผลิตในแต่ละด้านดังนี้

4.1 ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือแก้ปัญหาและมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย นักเรียนสามารถไตร่ตรองและใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการปัญหา การเปลี่ยนแปลงหรือความยุ่งยากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสมเหตุสมผล และนักเรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ด้วยความเฉลียวฉลาด รอบรู้ ทันทคน ทันทเหตุการณ์ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ตามลำดับ

4.2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนมีความมั่นใจในความสามารถจัดการชีวิตของตนเองและสามารถเป็นคนดีได้ นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ดีและไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และนักเรียนไม่ล้มเลิกการกระทำสิ่งใด ๆ โดยง่ายถึงแม้สิ่งที่ทำนั้นจะยุ่งยากหรือลำบาก ตามลำดับ

4.3 ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนมีความมั่นใจว่าสามารถจัดการชีวิตของตนเองและสามารถเป็นคนดีได้ นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ดีและไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และนักเรียนเชื่อว่าการที่จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจ ย่อมเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเองมากกว่าโชคชะตา ตามลำดับ

4.4 ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติ และนักเรียนมีความพยายามเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย มองความล้มเหลวหรือความผิดพลาดว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จต่อไปตามลำดับ

4.5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนได้รับการพัฒนา ด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือสุนทรียภาพตามความถนัดและความสนใจ นักเรียนเป็นคนดี มีความสุข เป็นผู้มีความประพฤติดี แข็งแรงและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพดี และนักเรียนมีวินัยต่อตนเอง และสังคม พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถควบคุมตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ตามลำดับ

4.6 ด้านพฤติกรรมเชิงบวก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่า การทำความดีย่อมได้รับผลของการทำความดี นักเรียนยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมและยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ และนักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนและคนรอบข้างเมื่อมีโอกาส ตามลำดับ

4.7 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ นักเรียนนำหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน และนักเรียนสามารถให้อภัยกับผู้ที่กระทำผิด และนักเรียนยึดหลักความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ตามลำดับ

4.8 ด้านความพอประมาณ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นักเรียนวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิต ประจำวันบนพื้นฐานของข้อมูล ความรู้และข่าวสาร และนักเรียนสามารถจัดการชีวิตด้านการเรียน ครอบครัว การคบเพื่อน ปฏิสัมพันธ์กับครู และอื่น ๆ รอบตัวได้อย่างสมดุล ตามลำดับ

4.9 ด้านการเสริมสร้างสังคม ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีส่วนสร้างคุณค่าและทำประโยชน์ในสังคมได้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อร่วมสร้างสิ่งที่ดีงาม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

และนักเรียนร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดกิจกรรมตามโอกาสอันควรตามลำดับ

4.10 ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ ผลจากการดำเนินงานโครงการเป็นไปตามนโยบาย จุดเน้นและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกทั้ง 9 ด้านที่โรงเรียนกำหนด และผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ตามลำดับ

นายสมพร สัจวาระ
ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าโดยใช้แนวทางศาสตร์พระราชาส่งผลสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้รายงานขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการประเมิน ได้แก่ ผศ.ดร.ศีกฤทธิ ศีลาฉาย, ดร.ประพนธ์ หลีสิน, ดร.ชนตติ วัจนะรัตน์, ดร.รังสรรค์ นกสกุล และ ดร.รีน หมั่นโกตะ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกในการตอบแบบสอบถามการประเมินด้านบริบทของโครงการ ประกอบด้วย พล.ต.ต.ดร.กิจพิณัฐ อุสาโห, ดร.นคร เดชพันธุ์, ดร.ชนะ สุ่มมาตย์, ดร.ประวัติ สุทธิประภา และ ดร.มาเรียม ซอหมัด

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า ข้าราชการครูและบุคลากรของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเพื่อการทดลองใช้เครื่องมือในการประเมินโครงการครั้งนี้ รวมถึงอำนวยความสะดวกทุกด้านเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าทุกท่าน และขอชื่นชมนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการประเมินโครงการทุกด้านและทุกระยะ คุณค่าที่ได้รับจากรายงานการประเมินโครงการฉบับนี้ ขอมอบเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาการจัดการศึกษา ผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้มีพระคุณต่อการพัฒนาทางการศึกษาและผู้ที่ได้ร่วมก่อตั้งและพัฒนากิจการดำเนินงานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าตราบจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนบุคลากรทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการดำเนินการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นอย่างดี

สมพร สังวาระ

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	6
ขอบเขตของการประเมิน.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
กรอบแนวคิดการประเมิน.....	16
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	18
แนวคิดการประเมินโครงการ.....	18
แนวคิดการประเมินโครงการแบบชิปปี้.....	60
แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน.....	88
แนวคิดศาสตร์พระราชา.....	132
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	161
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	173
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมิน.....	189
วิธีการประเมินโครงการ.....	189
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน.....	192
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	195
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	198

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	206
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	207
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	208
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	209
สัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	209
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	209
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	210
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	210
ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม.....	212
ผลการประเมินบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์ พระราชา.....	213
ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิง บวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทาง ศาสตร์พระราชา.....	216
ผลการประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์ พระราชา.....	218
ผลการประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์ พระราชา.....	221
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	236
สรุปผลการประเมิน.....	237
อภิปรายผล.....	242
ข้อเสนอแนะ.....	263

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	266
ภาคผนวก.....	276
ภาคผนวก ก โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดม ศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	277
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	306
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	332
ภาคผนวก ง คุณภาพของเครื่องมือใช้ในการประเมินโครงการ.....	336
ภาคผนวก จ หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง.....	351
ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมดำเนินงานและความสำเร็จจากการดำเนินงาน.....	366
ภาคผนวก ช การเผยแพร่การดำเนินงานและการประเมินโครงการ.....	376
ประวัติย่อผู้รายงานการประเมิน.....	397

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ของมิติทั้ง 4 ด้าน ในรูปแบบการประเมิน CIPP กับบทบาท การประเมินเป็นระยะๆ และการประเมินสรุปรวม.....	84
2	ลักษณะสำคัญของการประเมิน 4 มิติ ตามรูปแบบการประเมิน CIPP.....	85
3	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน.....	211
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะ นักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทาง ศาสตร์พระราชา ในภาพรวม.....	212
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการ ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม.....	213
6	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการ ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม.....	216
7	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการ ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม.....	218
8	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการ ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม.....	221
9	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์.....	222
10	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการรับรู้ความสามารถของตน.....	223
11	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม.....	225

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์.....	226
13	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านความฉลาดทางอารมณ์.....	227
14	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านพฤติกรรมเชิงบวก.....	229
15	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	230
16	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านความพอประมาณ.....	231
17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการเสริมสร้างสังคม.....	232
18	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มี ต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดม ศึกษาน้อมเกล้าโดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	234
19	แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินบริบทของ โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	337
20	แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินปัจจัยนำเข้าของ โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	338
21	แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินกระบวนการ ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อม เกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	339

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
22	แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินผลผลิตของ โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	340
23	แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินความพึงพอใจ ของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์ พระราชา.....	344

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา.....	17
2	แผนภูมิแสดงลักษณะงานของโครงการ.....	19
3	ขั้นตอนการประเมิน.....	32
4	โมเดลการประเมินของไทเลอร์.....	43
5	รูปแบบการประเมินโครงการของอัลคิน.....	45
6	รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวีส.....	46
7	รูปแบบการประเมินของสเตคตามโมเดลเคาน์ทิแนนซ์ (Stake's Countenance Model).....	52
8	แบบจำลองการประเมินซีโป (CPO's Evaluation Model).....	67
9	โมเดลพื้นฐานของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model).....	72
10	ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลอง CIPP ตามแนวทางการประเมินโครงการรูปแบบโมเดลสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)	74
11	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักในรูปแบบการประเมิน CIPP.....	83
12	ผังไหลของรูปแบบการประเมินในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นการปรับปรุงเชิงระบบ.....	87
13	แนวความคิดการจัดจำแนกระดับความรู้สึกตามแนวแคโรลโฮลและคณะ.....	109
14	สรุปความเข้มข้นความรู้สึกของมนุษย์.....	111
15	แนวความคิดการจัดจำแนกความรู้สึกตามลำดับของไอแซกส์.....	112
16	สรุปแนวความคิดจัดจำแนกความรู้สึกของไอแซกส์.....	112
17	ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Theory of Planned Behavior).....	119
18	แผนภาพทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมระบุจิตลักษณะ 8 ประการที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนไทย.....	124

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ช่วยอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ในทุก ๆ ด้าน จากความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว ส่งผลให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประชาชนในสังคมจึงต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข ในประเทศไทย สังคมไทยก็มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเช่นกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมการเมือง วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีและการสื่อสาร ได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน ทำให้มีความสับสนในการรับและเลือกใช้ค่านิยม การควบคุมตนเอง รวมถึงการรักษาบรรทัดฐานวัฒนธรรมของชาติ เด็กและเยาวชนต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะ “คน” เป็นทั้งสาเหตุและเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา ขณะเดียวกันก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ

ความสำคัญของการพัฒนาคน ได้ถูกกำหนดไว้เป็นนโยบายหลักในการพัฒนาในแผนการพัฒนาระดับประเทศในระบอบต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่เป็นแผนเชิงยุทธศาสตร์ที่เป็นแม่บทใหญ่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการในการเดินทางจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตามรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ระดับก่อนปฐมวัย ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา จนถึงอุดมศึกษา และวัยทำงาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักในการทำงาน ผสานความร่วมมือเน้นฝึกปฏิบัติงานเพื่อสร้างกลุ่มนำขับเคลื่อนประเทศ วิสัยทัศน์ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (Ministry of Education, 2009) นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของคน โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มีหลักการสำคัญคือยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ในสังคม แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงกลไกใหม่ใน “การพัฒนาคคน” ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ซึ่งเป็นเหตุผลความจำเป็น

ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 สำหรับใช้เป็นแผนแม่บท ในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินภารกิจงานของกระทรวงศึกษาธิการ และส่วนราชการ ในสังกัดให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ข้างหน้า เพื่อพัฒนาประเทศไทยไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของ ประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนาทั้งในระยะกลาง และระยะยาว โดยเฉพาะการพัฒนาคนให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อ การพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมาประยุกต์ใช้ ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น (Jukparun, 2012) และพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ เป้าหมายของการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่าเป็นการสร้างคนให้มีความคิด รักในการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญามีความสุข และมีความเป็นไทย โดยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตาม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความคิด และทักษะ ในการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เกิดความสุข และนำเข้าไปสู่การพัฒนาอาชีพสุจริต การมีงานทำและมีรายได้ และมีส่วนทำประโยชน์ให้กับสังคมของตนและประเทศชาติ ซึ่งคุณลักษณะ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และเป็นคุณลักษณะ ที่สำคัญที่ทำให้คนมีสภาพการดำรงชีวิตที่มีความสุขและสามารถดำรงอยู่ในสังคมโดยไม่เป็นภาระของสังคม และเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น เพื่อพัฒนามนุษย์ในสังคมและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1994) รวมถึงทักษะที่จำเป็น สำหรับความสำเร็จในการศึกษา การทำงาน และการดำรงชีวิต ตามความมุ่งหวังที่ต้องการคือทักษะ ในศตวรรษที่ 21 (21st century skills) รวมถึงคุณลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากความสามารถ ทางด้านการคิด (Cognitive) ที่รู้จักกันดีในชื่อว่า คุณลักษณะที่ไม่ใช่การรู้คิด (Non-cognitive) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขผลสำเร็จในชีวิต และช่วยในการทำนายความสำเร็จ และความสามารถในการทำงานได้ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2559: 1)

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการ ปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการ ดำรงชีวิต ทันทต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่าง สงบสุข หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดหมายที่มุ่งเน้นกิจกรรมพัฒนา

ผู้เรียนให้ครบทุกด้าน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีที่เหมาะสม แต่ปัจจุบันยังพบว่าเยาวชนไทยบางส่วนมีคุณลักษณะบางประการไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร และสภาพที่พึงประสงค์ของสังคมไทย หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็คือโรงเรียน มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกคน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะเป็นพลเมืองดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มุ่งเนื้อหาวิชาหรือพัฒนาด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ เพราะการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขนั้น นักเรียนต้องได้พัฒนาทุกด้าน ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ โรงเรียนจึงต้องจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียน โดยคำนึงถึงการทำให้นักเรียนมีโอกาสเรียนทั้งในด้านความรู้ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงไปพร้อม ๆ กัน

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไว้ว่า “ความเป็นเลิศทางวิชาการและคุณธรรม” กำหนดเอกลักษณ์ของโรงเรียนคือ “วิชาการเลิศล้ำ คุณธรรมเพียบพร้อม” โดยเป็นโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนสุจริต โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนดีไม่มีอบายมุข โรงเรียนสีขาว โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ To be number one โรงเรียนในโครงการมาตรฐานสากล และโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงได้มีการน้อมนำแนวทางศาสตร์พระราชและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน มีความมุ่งมั่นในการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อต้องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูมีการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีสอน ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนมีการบริหารจัดการศึกษายุคใหม่ที่ทันสมัยตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้น โรงเรียนจึงได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ เตรียมการวางแผนอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้สามารถชี้วัดความสำเร็จได้อย่างชัดเจน รักษาสภาพการเปลี่ยนแปลงที่ดีให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน อันเป็นความมุ่งหวังของคนในสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อ 1) สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี มีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน 2) นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้น่าอยู่ มีภูมิทัศน์สวยงาม 3) ครูพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพ 4) นักเรียนมีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และทักษะการใช้เทคโนโลยี 5) นักเรียนมีคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีจิตอาสาและพัฒนาสังคม และ 6) นักเรียนได้รับการส่งเสริมและได้โอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าจัดการศึกษาตามภารกิจหลัก โดยมุ่งหวังพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพในทุกด้าน และในการดำเนินงานที่ผ่านมา

ได้ตระหนักและส่งเสริมพัฒนานักเรียนตามแนวทางดังกล่าว รวมทั้งตามความมุ่งหวังของชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวคิดของการพัฒนาในสองแนวทางคือ แนวทางที่หนึ่งเป็นการพัฒนาที่มุ่งในการปรับปรุงแก้ปัญหานักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนบกพร่องหรือเป็นปัญหาของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู รวมไปถึงปัญหาทางสังคมที่เป็นความยุ่งยาก ที่จะต้องหาหนทางในการแก้ปัญหาในสังคมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน โดยใช้โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ส่วนแนวทางที่สองเป็นการพัฒนานักเรียนที่ให้ความสนใจในสิ่งที่มีคุณค่าเป็นความสามารถหรือศักยภาพในตนเองของนักเรียนในการพัฒนา จึงมุ่งเน้นไปในศักยภาพและคุณค่าของนักเรียนซึ่งเป็นแนวคิดของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development) จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน (Adolescent Development) ที่ได้กล่าวไว้ในสองมุมมองตามแนวคิดของเบนสัน (Benson, 1997) โดยมุมมองแรกใช้คำว่า การขาดสมดุลเป็นฐาน (Deficit Base) เป็นมุมมองที่พิจารณาถึงคุณลักษณะที่ขาดหายไปหรือความบกพร่องของเยาวชน ในด้านความดีงามที่พึงมีหรือคุณลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ขาดหายไป โดยมุ่งความสนใจในความเป็นภาวะหรือความเป็นปัญหาในสังคมของเยาวชน รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวเยาวชน และจะต้องหาหนทางแก้ปัญหา โดยสรุปแล้วจึงเป็นแนวทางค้นหาพัฒนาการของเยาวชนในด้านที่เป็นปัญหา และใช้วิธีการบำบัดและกระบวนการแก้ปัญหาเป็นหลัก ส่วนมุมมองที่สองใช้คำว่า “กระบวนการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก” (Positive Youth Development Approach) เป็นมุมมองที่มุ่งความสนใจในสิ่งที่มีคุณค่า ความสามารถ และศักยภาพในตนเองของเยาวชน (Benson, Mannes, Pittman, and Ferber, 2004; Lerner and Benson, 2003 อ้างใน Michelle J. Boyd and Julie Dobrowt, 2011: 255) มุ่งเน้นถึงความมีศักยภาพ ในเชิงพัฒนาของเยาวชน บนแนวทางของการอบรมเลี้ยงดูและให้การดูแลเพื่อพัฒนาคุณค่าหรือศักยภาพของเยาวชน โดยสร้างกรอบแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development: PYD) ขึ้น เพื่อให้การอบรมหรือพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณภาพ ไม่เป็นปัญหา และทำประโยชน์เพื่อสังคม มากกว่าที่จะคอยใช้วิธีแก้ไขปัญหาหรือใช้วิธีบำบัดรักษาเมื่อเกิดปัญหาหรือความไร้ประสิทธิภาพในตัวเยาวชน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นของการพัฒนา (Growth) การบ่มเพาะความรู้ (Cultivation) และการเลี้ยงดู (Nurturance) ในคุณค่าด้านความสามารถและศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ในตัวเยาวชน และจากการศึกษางานวิจัยในการพัฒนาคุณลักษณะของเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการวิจัยเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมของสุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2549) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า แนวคิดและหลักการสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนมี ดังนี้ 1) การสร้างตัวแบบ/ผู้นำที่ดี ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูหรือบุคคลตัวอย่างในสังคม 2) การพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นวิถีชีวิต มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง บูรณาการสอดแทรกอยู่ในชีวิตการเรียน การปฏิบัติเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม คนกับธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน 3) การจัดพื้นที่สร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออกถึงความสามารถ ศักยภาพและการปฏิบัติตนตามความเชื่อ อยู่ในบริบทการทำความดี มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาสังคม เห็นบทบาทและคุณค่าของตนเองมากขึ้น 4) ค่านิยมมาจากตัวแบบที่ดี โดยการสร้างระบบค่านิยม ให้เด็กและเยาวชนเห็นว่าแก่นของเด็กไทยคืออะไร ต้อง

ประพัตติตอย่างไร 5) การสร้างความร่วมมือรวมพลังจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กำหนดคุณธรรมที่เป็นเป้าหมาย 6) การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีความสอดคล้องกับลักษณะโรงเรียน ธรรมชาติ บริบทและช่วงวัยของเด็ก 7) สร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน 8) โรงเรียนต้องมีนโยบายไม่เน้นวิชาการเพียงอย่างเดียว และ 9) สร้างแนวร่วมและเครือข่ายที่ช่วยเสริมกำลังใจให้เด็กทำความดี จึงเป็นแนวทางที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกในการดำเนินงานพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน

นอกจากนี้ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้ดำเนินการจัดการศึกษาโดยประยุกต์ใช้หลักการแนวทางศาสตร์พระราชาก็ถือว่าเป็นตำราแห่งชีวิต เพราะเป็นบันทึกจากประสบการณ์จากการทรงงานที่ทำให้ประเทศไทยสามารถผ่านวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาได้อย่างมีประสิทธิภาพทุกมิติ ศาสตร์พระราชานี้แห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงให้ความสำคัญด้านการพัฒนาคนด้วยการศึกษาอย่างมาก ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน แม้แต่ผู้ที่ด้อยโอกาสและสถานที่ห่างไกล สอนให้เรารู้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น นอกจากเราจะต้องรักษาสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคม มิติสิ่งแวดล้อมแล้วสิ่งสำคัญอีกประการคือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับฐานรากเหมือนเสาเข็ม ถึงแม้ไม่มีใครมองเห็นแต่เป็นโครงสร้างพื้นฐานเริ่มแรกที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างโดยรวมเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือสังคม ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศนั้น สิ่งสำคัญคือการให้คนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการระเบิดจากข้างในด้วยสติปัญญา (Krerati, 2005) และประกอบกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศาสตร์พระราชาก็พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริ ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมายาวนาน ชี้ให้เห็นถึงแนวการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และประกอบด้วยสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม (Tubporn, 2017) โดยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้นำอนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนสู่สถานศึกษานำมาเป็นแนวทางในการบริหารและการจัดการศึกษา เป็นหลักคิดและแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ พัฒนาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียงและดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการอย่างมีระบบทั้งโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จนพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งด้านการบริหารจัดการ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร โดยการร่วมมือของชุมชนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนและชุมชน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้นำแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามาเริ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงจัดทำโครงการดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 และพัฒนาการดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบันด้วยโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเชิงบวกที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเสริมสร้างให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในสังคม 2) เสริมสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับเด็กและเยาวชนในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงได้ 3) พัฒนาความมีคุณค่าความสามารถและศักยภาพในตนเองของนักเรียน 4) ให้นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนในความดูแลให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี และ 5) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกแก่นักเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนอกจากการดำเนินโครงการจะสามารถพัฒนาคุณลักษณะและศักยภาพผู้เรียนในทุกด้านอย่างจริงจังแล้วยังสามารถส่งผลถึงการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลของการพัฒนาด้านคุณลักษณะนักเรียน โดยมีการประเมินผลคุณภาพของนักเรียนทุกด้านตามกรอบการดำเนินงาน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนาและได้ดำเนินการพัฒนาผ่านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริง และเพื่อให้การดำเนินโครงการดังกล่าวได้ทราบถึงข้อมูลย้อนหลังที่จะนำกลับไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้ประเมินจึงมีความสนใจที่จะจัดทำรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานโครงการของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินความสอดคล้องของบริบทที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามา
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามา
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามา
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามา

ขอบเขตของการประเมิน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางการศาสตร์พระราชา โดยใช้รูปแบบการประเมินของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) หรือที่เรียกว่ารูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP model) โดยประเมินทั้งระบบของโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต โดยขอบเขตการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางการศาสตร์พระราชา ประกอบด้วยการพัฒนาใน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการประเมินมีดังนี้

2.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับบริบทด้านความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางการศาสตร์พระราชา กับจุดเน้น เป้าหมาย นโยบายของต้นสังกัดและระดับชาติ รวมถึงสภาพบริบทสังคม ชุมชนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความพร้อม ความรู้ความสามารถ ความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในกิจกรรม และสภาพการดำเนินงานตามกิจกรรมหลักในการพัฒนา

2.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับผลผลิตตามโครงการย่อยในการพัฒนาจำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์

2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา รวมทั้งการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในปีการศึกษา 2563 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 183 คน นักเรียน จำนวน 3,205 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3,205 คน รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 6,612 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้นจำนวน 810 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 80 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 356 คน และนักเรียน จำนวน 356 คน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและได้ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมให้เหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าอย่างรอบด้านและยั่งยืน ทำให้โครงการมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในปีการศึกษา 2563 จึงได้ดำเนินการประเมินโครงการตามกรอบแนวคิดการประเมินโครงการของแดเนียล แอล สตฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ที่เรียกว่ารูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP model) โดยกำหนดการประเมินเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) การประเมินก่อนดำเนินโครงการ ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้า 2) การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ คือการประเมินด้านกระบวนการ และ 3) การประเมินหลังดำเนินโครงการ ประกอบด้วย การประเมินด้านผลผลิตและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก

โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก หมายถึง โครงการที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้จัดให้นักเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ คุณลักษณะ และพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านกิจกรรมสำคัญ โดยคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา เกิดจากการสังเคราะห์ องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาเยาวชนเชิงบวก 14 ด้าน องค์ประกอบที่ 2 ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” องค์ประกอบที่ 3 หลักการทรงงานของพระราชินี 23 ข้อ และ องค์ประกอบที่ 4 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผลจากการสังเคราะห์คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชานั้น ทำให้ได้คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าเพื่อการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทาง 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม ซึ่งแต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

1.1 ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่เป็นผู้มีความคิดและสามารถไตร่ตรองด้วยเหตุผล มีความรอบคอบในการใคร่ครวญอย่างมีหลักการเพื่อการแก้ปัญหา สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินสถานการณ์ได้อย่างเข้าใจ แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา รู้เหตุรู้ผลของปัญหาและเข้าใจถึงผลลัพธ์ของปัญหา มีความสามารถในการคิดโดยหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จ รู้และเข้าใจในความแตกต่างของสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี และเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง

1.2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่เป็นผู้มีความเชื่อว่าตนเองสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ตามระดับความสามารถของตนที่มีอยู่ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก และความสำเร็จจากการทำงานจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถของตนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เป็นการประเมินความสามารถของตนเองและมั่นใจในการกระทำของตนเอง เชื่อมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง มองเห็นทางเลือกของตัวเอง และสามารถตัดสินใจได้โดยไม่ต้องมีใครชี้แนะหรือคล้อยตามผู้อื่น มีความเชื่อในตัวเองว่าตนเองสามารถบรรลุผลที่ต้องการได้และสามารถจัดการชีวิตของตนเองและสามารถเป็นคนดีได้ มีความเชื่อมั่นต่อการเลือกของตัวเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และมุ่งมั่นให้ประสบความสำเร็จได้ สามารถจัดการหรือเปลี่ยนแปลงความคาดหวังในตนเอง รวมถึงการรับรู้ด้านความพ่ายแพ้ของตนเอง

1.3 ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เข้าถึงความรู้ และสร้างองค์ความรู้ อยากรับคำตอบเมื่อมีข้อสงสัย และมีกระบวนการในการแสวงหาคำตอบ มีการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับจากประสบการณ์แล้วเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ ๆ โดยการคิด ทำ แสวงหาสิ่งใหม่ กล้ารับ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตนเองในการทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการ อยากรับประสิทธิผล มีความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การขยายขอบเขตความคิด ออกไปจากกรอบความคิดเดิมที่มีพื้นฐานอยู่บนำสู่ความคิดใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อค้นหาคำตอบ ที่ดีที่สุดให้กับปัญหาหรือข้อสงสัยที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม คิดได้อย่าง หลากหลาย กว้างไกล หลายแง่มุม รวมถึงการทำความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่

1.4 ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่เป็นผู้มีความยืดหยุ่น ในการติดต่อสื่อสาร การพูด การฟัง การมีปฏิสัมพันธ์ การคบหาสมาคมกับผู้อื่น มีความสนุกสนาน และทำทนายตนเองในการร่วมงานกับผู้อื่น สามารถเข้าใจผู้อื่น เป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัวต่อ การเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์ที่ตึงเครียดด้วยวิธีการที่เหมาะสม รู้วิธีการผ่อนสั้นผ่อนยาว ไม่ย่อท้อ ต่อความยากลำบาก ไม่สิ้นหวังต่อสิ่งที่คาดหวังง่าย ๆ เป็นการปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อตอบสนองต่อ สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ใช้เหตุและผลกำหนดทางเลือกที่มีความเป็นไปได้และเป็นเชิงบวก บนพื้นฐานของความเข้าใจในสถานการณ์ตามบริบทโดยไม่มีรูปแบบที่ตายตัว เปิดรับเหตุการณ์ หรือ เรื่องราวใหม่ ๆ มีความรู้สึกในเชิงบวกต่อวัฒนธรรม แนวคิด และสิ่งแปลกใหม่ที่ได้เรียนรู้ เคารพ ความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

1.5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่เป็นผู้มีความรู้สึกและ แสดงออก จากการรับรู้ที่มีต่อตนเองซึ่งเป็นผลรวมของความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติ ที่บุคคลมีต่อตนเอง รับรู้และเข้าใจความกดดัน ความวิตกกังวล ความสุข ความเครียด ความเบื่อหน่าย ต่อการเรียน สถานศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรับรู้ความสามารถของตน ในการรับมือหรือปรับสภาวะอารมณ์ให้เหมาะสมได้ ซึ่งเกิดจากการประเมินตนเองตามประสบการณ์ และการรับข้อมูลย้อนกลับจากผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของตนเองและรับรู้สภาวะทางอารมณ์ของตนเอง มีการปลอบใจตัวเองหรือความอดทนต่อความผิดหวัง มีความอดกลั้นทางอารมณ์ รวมถึงสามารถ แสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สนุกสนานกับการร่วมงานกับ ผู้อื่น รับรู้และเข้าใจท่าทีหรือความรู้สึกของผู้อื่น รวมถึงการควบคุมกำกับตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำงานหรือการศึกษาเล่าเรียนให้ประสบผลสำเร็จ

1.6 ด้านพฤติกรรมเชิงบวก หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่แสดงออกถึงการยึดมั่นใน ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ และรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน มีความสนใจต่อ กิจกรรมและเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ เลือกทำกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น มีส่วนร่วมในกิจกรรม เชิงสร้างสรรค์ รู้จักเลือกตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และรู้จัก

ปฏิเสธการชักจูงไปในทางที่ไม่ควร ช่วยเหลือคนอื่น หนีห่างจากสถานการณ์ที่ไม่สร้างสรรค์ สามารถเปิดใจรับการวิจารณ์ กล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่น รู้และเข้าใจที่จะยอมรับผิดและขอโทษ ถ้าหากทำสิ่งผิดพลาด รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตัวเองทำผิดและเห็นคุณค่าต่อพฤติกรรมด้านบวก เช่น รู้ว่าจะได้รับการชมเชยหรือยกย่องถ้าทำความดี การรับรู้เกี่ยวกับบทลงโทษหรือรางวัลที่เป็นกฎของสังคม การรับรู้ในสิ่งที่เป็นการตอบสนองจากสภาพแวดล้อมทางสังคม คือ โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน เมื่อแสดงพฤติกรรมทั้งด้านดีและไม่ดี

1.7 ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่เป็นผู้มีความคิดและการแสดงออกที่สามารถแยกแยะระหว่างความถูกต้อง ความไม่ถูกต้อง และความเคารพต่อระเบียบและมาตรฐานของสังคม รับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูต่อบุคคล ความเสียสละ อดทน มีจิตสำนึกสาธารณะ ยึดมั่นต่อพฤติกรรมที่ดีงามและมีจริยธรรมในการปฏิบัติตน เพื่อนำไปเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข มีการประเมินพฤติกรรมของตนเอง สามารถเลือกทางเลือกด้วยความรู้ผิดชอบชั่วดีเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่บีบบังคับ สามารถให้อภัยกับผู้ที่กระทำผิด รวมถึงการแสดงออกถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและการเล่าเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ เพียรพยายามตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานเมื่อมีอุปสรรค อดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง

1.8 ด้านความพอประมาณ หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่เป็นผู้มีความสามารถในการจัดสมดุลให้กับชีวิตตนเอง มีเหตุผล รอบคอบ ความระมัดระวัง มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีการใช้ชีวิตที่เหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคมสิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมชุมชน ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจดำเนินเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากหลักปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบรู้และรอบคอบ รวมเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบนั้น เพื่อความสามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที โดยสร้างเสริมจิตใจที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม

1.9 ด้านการเสริมสร้างสังคม หมายถึง ลักษณะนักเรียนที่เป็นผู้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม เช่น การอาสาให้บริการสังคม การทำงานเพื่อสังคม หรือเพื่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจ แสดงออกถึงการอาสาทำงานและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยการเสียสละกำลังกาย กำลังใจ หรือกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน การแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่น ตลอดจนความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมร่วมกับสังคม เข้าใจต่อสภาพการณ์ทั้งของผู้ให้และผู้รับที่ขาดโอกาส มีท่าทีและความรู้สึกศรัทธาอย่างชัดเจนต่อการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อสังคม เข้าใจในความโชคร้ายของผู้ที่ประสบชะตากรรมไม่ดี ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส เห็นด้วยกับการทำตามกฎหมาย และเต็มใจที่จะทำตามกฎของสังคมที่อาศัยอยู่ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ

รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หรือแก้ปัญหาของโรงเรียน ชุมชนหรือสังคมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย

2. แนวทางศาสตร์พระราชา

แนวทางศาสตร์พระราชา หมายถึง บรรดาองค์ความรู้และภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีความลุ่มลึก รอบด้านมองการณ์ไกล ที่ได้พระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนา ป้องกันหรือแก้ปัญหา เพื่อประโยชน์แก่เหล่าพสกนิกร เป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุข และยั่งยืน และส่งผลถึงมวลมนุษยชาติทั้งปวง ได้แก่ หลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ข้อ ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ที่เป็นการเรียนรู้และกระบวนการคิดบนรากฐานการเข้าใจมนุษย์การเข้าถึงข้อมูลเพื่อให้การสร้างสรรค์นั้นตอบสนองความต้องการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และการพัฒนาด้วยความรู้และภูมิปัญญา และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยหลักการแนวคิดทั้งหมดนี้ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้นำมาใช้ในการจัดการศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

3. การประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

การประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา หมายถึง การนำศาสตร์พระราชา ได้แก่ หลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ข้อ ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจไปใช้ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชานี้ ที่ประกอบด้วย 9 โครงการย่อย กิจกรรมจำนวน 51 กิจกรรม เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างยั่งยืน

4. การประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ที่เรียกว่ารูปแบบการประเมินแบบซีพีบี (CIPP model) โดยประเมินทั้งระบบของโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน

เชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามีรายละเอียดดังนี้

4.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับบริบทที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชากับจุดเน้น เป้าหมาย นโยบายของต้นสังกัดและระดับชาติ รวมถึงสภาพบริบทสังคม ชุมชนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความพร้อม ความรู้ความสามารถ ความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในกิจกรรมและสภาพการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับผลผลิตที่เกิดจากการจัดกิจกรรมในโครงการทั้งหมด ตามภาพความสำเร็จของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาดูที่คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกที่เกิดจากโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชประกอบด้วยคุณลักษณะ 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคมของนักเรียน และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

5. การประเมินความพึงพอใจ

การประเมินความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินความคิดเห็น ความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อกระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตจากการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

6. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ในปีการศึกษา 2563

7. ครูผู้สอน

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการและครูอัตราจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ในปีการศึกษา 2563

8. นักเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ทุกคนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ในปีการศึกษา 2563

9. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ในปีการศึกษา 2563

10. ผู้ปกครองนักเรียน

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง หรือผู้อุปการะที่ทำหน้าที่เลี้ยงดู อบรม ให้การดูแลนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยเป็นผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยประจำโดยกำหนดว่านักเรียน 1 คนมีผู้ปกครอง 1 คน ในปีการศึกษา 2563

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน

1) นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพตนเอง ความรู้ความสามารถ คุณลักษณะและพฤติกรรม ผ่านการดำเนินกิจกรรมที่เป็นระบบในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โดยการ

ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพโรงเรียนและศักยภาพของนักเรียน

2) นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีเจตคติ พฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

3) นักเรียนได้รับการศึกษาและพัฒนาตามความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างมีคุณค่าและเกิดความมั่นใจในตนเอง ในการแสดงออกอย่างเหมาะสม และพัฒนาเป็นเยาวชนที่มีคุณค่าและพลเมืองที่ดีในสังคม

4) นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่นและเสริมสร้างสังคม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชนและสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลิกภาพและความประพฤติเหมาะสมในสัมพันธภาพกับคนทุกเพศทุกวัยในสังคมและมีความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิต

2. ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

1) ครูสามารถจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนชุมชน ครอบครัวและศักยภาพของนักเรียน

2) ครูได้แนวคิดสร้างสรรค์และวิธีการใหม่ ๆ หรือนำกิจกรรมในโครงการมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนหรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาคุณลักษณะอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. ประโยชน์ต่อผู้บริหาร

1) เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้พัฒนาคุณภาพนักเรียนในลักษณะอื่นต่อไป

2) ผู้บริหารสามารถนำสารสนเทศการประเมินผลจากโครงการไปใช้วางแผนเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาให้ดียิ่งขึ้น

4. ประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้ปกครอง และชุมชน

1) ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนจากการพัฒนาการดำเนินโครงการของโรงเรียนอันเป็นผลจากการจัดกิจกรรมและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา

2) ผู้ปกครองและชุมชนสามารถนำความรู้และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีในโครงการของโรงเรียนที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานหรือจัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่เยาวชนต่อไป

5. ประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการ

1) เพื่อเป็นสารสนเทศเชิงประเมินในการสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

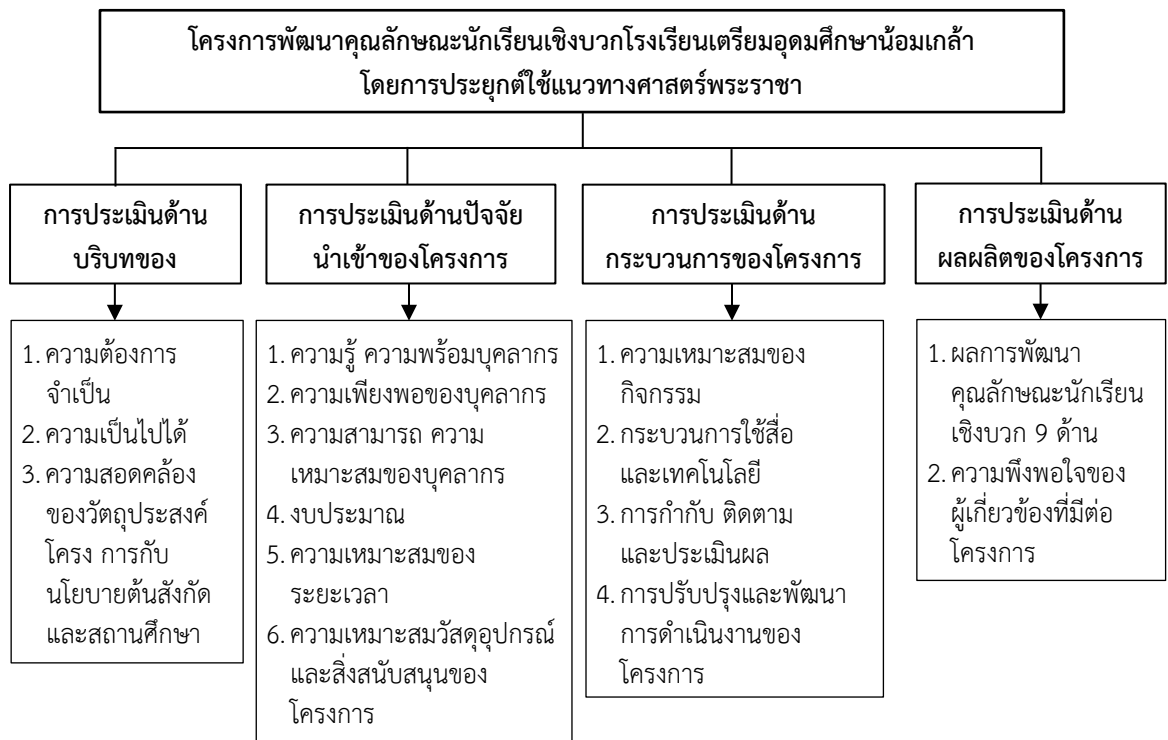
2) เพื่อเป็นสารสนเทศสะท้อนกลับสู่ตัวผู้ปฏิบัติงาน เพราะผลจากการประเมินที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร เป็นแรงจูงใจให้ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติโครงการของบุคลากรได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และสามารถใช้เป็นสารสนเทศเพื่อการวางแผนแนวทางในการพัฒนาโครงการอื่น ๆ ของโรงเรียน

กรอบแนวคิดการประเมิน

การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาคั้งนี้ เป็นการประเมินความเหมาะสมก่อนการดำเนินโครงการ ประเมินความก้าวหน้าระหว่างการดำเนินโครงการ และประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยใช้รูปแบบการประเมินของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) หรือที่เรียกว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP model) โดยประเมินทั้งระบบของโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต และประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการ โดยประเมินจากการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์

พระราชกรณียกิจซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาเด็กนักเรียนใน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม การกำหนดตัวแปรศึกษา ระยะเวลาการประเมิน ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ ประเด็นการประเมิน ตลอดจนแนวทางการตัดสินใจเชิงประเมิน ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ซึ่งได้ดำเนินการประเมินในช่วงปีการศึกษา 2562 และ 2563 ผู้ประเมินได้ศึกษาและเรียบเรียงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการประเมินโครงการ

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ

คำว่า “โครงการ” ในภาษาไทยนี้จะตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Program” และ “Project” ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ทดแทนกันอยู่เสมอ ๆ และมีผู้ให้ความหมายที่จะยกเป็นตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

สุวิมล ติรกานันท์ (2543: 16) ได้กล่าวว่า โครงการหมายถึงแผนย่อยที่เป็นแผนปฏิบัติการและถูกจัดทำขึ้นในลักษณะเป็นรูปธรรม มีความชัดเจนในระดับที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2547: 380) ให้ความหมายโครงการว่า หมายถึง กิจกรรมพื้นฐาน ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำเอาวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์การไปปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน

นิศา ชูโต และคนอื่น ๆ (2550: 143) กล่าวว่า โครงการหมายถึง กิจกรรมที่ดำเนินอย่างมีระบบ มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีวิธีการดำเนินการและการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจน

สมคิด พรหมจ้อย (2550: 15) ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง หน่วยของแผนงานหรือ กลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้มีลักษณะเด่นชัด มีระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดที่แน่นอน และมักจะเป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ โครงการจะประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity)

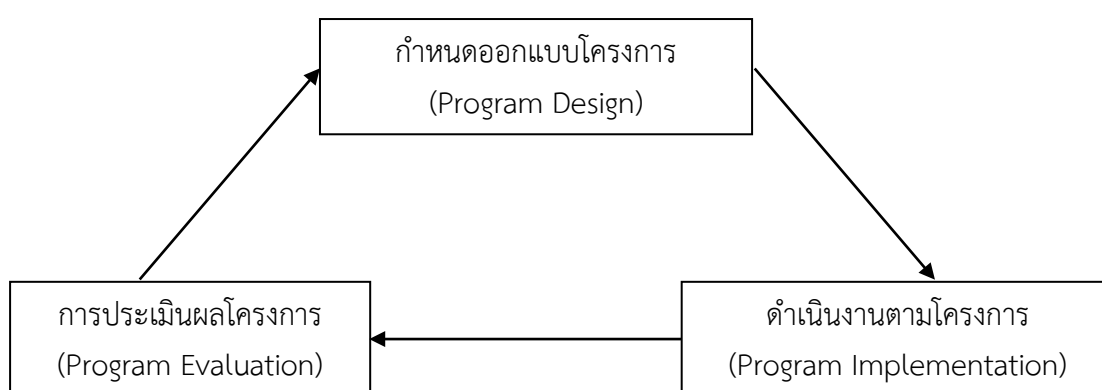
เยาวตี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551: 78) ได้ให้ความหมายโครงการ หมายถึง งานหรือส่วนหนึ่งของงานที่ต้องกระทำให้สำเร็จตามเป้าหมายภายในระยะเวลาและวงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้โดยให้สอดคล้องกับข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

เซาร์ อินโย (2553: 2) ได้ให้ความหมายของโครงการ หมายถึง ส่วนย่อยส่วนหนึ่งของแผนงาน ซึ่งประกอบด้วยชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ มีการกำหนดทรัพยากรในการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน โดยออกแบบมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

จากความหมายของโครงการ สรุปได้ว่าโครงการ หมายถึง กิจกรรมภายในแผนงานที่มีลักษณะเฉพาะ หรืองานที่เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะประกอบด้วยกิจกรรม งบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงาน และมีระยะเวลาของการดำเนินงาน มีการระบุรายละเอียดที่ต้องทำให้สำเร็จ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ

1.2 ลักษณะงานของโครงการ

การดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการอย่างน้อยที่สุดจะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ต่อเนื่องกัน ได้แก่ การกำหนดออกแบบโครงการ (Program Design) การดำเนินงานตามโครงการหรือการนำโครงการไปใช้ (Program Implementation) และการประเมินผลโครงการ (Program Evaluation) ซึ่งแสดงได้ ตามแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงลักษณะงานของโครงการ

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่างานโครงการนั้นจะต้องเริ่มต้นที่การออกแบบหรือการจัดทำโครงการเสียก่อน หลังจากนั้นจึงนำโครงการที่ออกแบบไว้ไปดำเนินการใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) และเมื่อมีการดำเนินการใช้โครงการก็จะต้องทำการประเมินผลโครงการ ซึ่งอาจจะ

ประเมินส่วนใดส่วนหนึ่งของโครงการก็ได้ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงโครงการเสียใหม่ หรือ ออกแบบโครงการขึ้นใหม่ตามจุดบกพร่องที่พบจากผลการประเมิน แล้วดำเนินโครงการตามที่ได้ปรับปรุงใหม่ พร้อมทั้งทำการประเมินผลโครงการอีกเช่นเดียวกัน เป็นอย่างนี้เรื่อยไป จนกว่าผลที่ได้รับจากการประเมินบ่งบอกให้รู้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และมีประสิทธิภาพ (Efficiency) จึงหยุดหรือจบสิ้นงานโครงการ (รัตนะ บัวสนธ์, 2550: 1)

ประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโครงการ (Effectiveness and Efficiency of Program) ในแง่ของประสิทธิผลของโครงการ (Effectiveness of Program) หมายถึง การดำเนินงานของโครงการนั้น ๆ บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้กล่าวคือ การที่เราจะพิจารณาว่าโครงการที่จัดทำขึ้นนั้นมีผลสำเร็จมากน้อยเป็นประการใด เราจะนำผลที่เกิดขึ้นจากโครงการไปเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดได้ หากผลที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แล้วก็แสดงว่าโครงการดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ส่วนประสิทธิภาพของโครงการ (Efficiency of Program) หมายถึง การดำเนินงานของโครงการนั้น ๆ บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานน้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุดโดยได้รับผลตอบแทนคุ้มค่า

ดังนั้น การประเมินผลแผนและโครงการจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะทำให้เราสามารถคาดคะเนได้ว่าแผนและโครงการที่กำหนดขึ้นนั้นหากนำไปปฏิบัติแล้วเกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใด หรือในขณะนำไปปฏิบัติและพิจารณาดูแล้วว่าโครงการนี้น่าจะดำเนินการต่อไปหรือไม่ หรือเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วผลของโครงการจะทำให้เกิดประโยชน์กับสังคมเพียงใด ควรจะดำเนินการต่อไปหรือปรับปรุงแก้ไขประการใด

1.3 ความหมายของการประเมินโครงการ

“การประเมิน” หรือ “การประเมินผล” มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Evaluation ซึ่งหมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การวิจัย (Research) การวัดผล (Measurement) การตรวจสอบรายงานผล (Appraisal) การควบคุมดูแล (Monitoring) การประมาณการ (Assessment) และการพิจารณาตัดสิน (Judgment) เป็นต้น มีนักวิชาการด้านการประเมินหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการ และจากความหมายเหล่านี้ถูกนำไปพัฒนาเป็นวิธีการประเมินที่แตกต่างกันออกไปดังเช่นความหมายต่อไปนี้คือ

นิตา ชูโต และคณะ (2550: 144) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นการประเมินผลลัพธ์ ผลผลิตของงาน หรือการประเมินประสิทธิผล ซึ่งเป็นการประเมินสรุปของงานที่ดำเนินนั่นเอง และต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการแสวงหาข้อสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2550: 21-22, 209) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการศึกษาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research-oriented) การประเมินเป็นการตรวจสอบการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Objectives-oriented) การประเมินเป็นการเสนอสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งหลายด้วยการบรรยายแบบลุ่มลึก (Description-oriented) และการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่า (Judgment-oriented) ของการพัฒนาโครงการ การดำเนินการ และผลของโครงการ และได้เสนอการประเมินในอนาคตว่าเป็นสารสนเทศเชิงคุณค่าที่สนับสนุนการเจรจาต่อรองเชิงสร้างสรรค์ โดยได้นำเสนอเกี่ยวกับความหมายของการประเมินที่ได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนมาตามลำดับ ดังนี้

1) การประเมิน (Evaluation) = การวัด (Measurement) เป็นการให้ความหมาย คำว่าประเมินผลในความหมายเดียวกันกับคำว่า การวัด (Measurement) ซึ่งอยู่ในช่วง ค.ศ.1920-1930 อันเป็นระยะที่การวัดมีการพัฒนาขึ้นมากเกี่ยวกับเทคนิควิธีต่าง ๆ การให้ความหมายคำประเมินผลในลักษณะนี้มีส่วนดีในแง่ทำให้การประเมินผลเกี่ยวข้องกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ของการวัด ซึ่งเน้นความเป็นปรนัย และความเที่ยงตรงของเครื่องมือ แต่อย่างไรก็ดี ศิริชัย กาญจนวาสี ก็เห็นว่ามีส่วนเสียในแง่การทำให้ นักประเมิน มีบทบาทเป็นนักเทคนิคการวัด มุ่งสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะของบุคคล และละเลยมองข้ามตัวแปรที่สำคัญบางตัว เช่น การจัดองค์การ การประสานงาน เป็นต้น

2) การประเมิน (Evaluation) = การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) การให้ความหมายการประเมิน ในลักษณะนี้ ผู้ให้ความหมายเห็นว่า กิจกรรมในการประเมินผลมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมการวิจัยเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ การออกแบบเครื่องมือ และการวิเคราะห์ เป็นการมองการประเมินว่าเป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ หรือ การวิจัยประยุกต์ส่วนดี ในการมีแนวคิดว่าการประเมินเป็นการวิจัยประยุกต์ทำให้สามารถนำจุดเด่นของระเบียบวิธีวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการประเมิน เช่น การกำหนดและทดสอบสมมติฐานการออกแบบการวิจัย การทดสอบทางสถิติ เป็นต้น

3) การประเมิน (Evaluation) = การตรวจสอบความสอดคล้อง (Determining Congruence) การให้ความหมายของการประเมินในลักษณะนี้ เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของ Ralph W. Tyler ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มการประเมินโครงการมัธยมศึกษาของสหรัฐอเมริกา ติดต่อกันเป็นเวลา 8 ปี ทั้งนี้ Tyler ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ถ้าโครงการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จแล้ว นักเรียนจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษานั้น แนวคิดของ Tyler ทำให้เกิดความหมายของการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่าง “ผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” ซึ่งความหมายนี้ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย และมีอิทธิพลต่อวงการการประเมินผลจนถึงปัจจุบัน ส่วนดีของการให้ความหมายเช่นนี้ ทำให้ผู้จัดทำโครงการมีการเขียนวัตถุประสงค์ของโครงการให้ชัดเจนขึ้นเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถตรวจสอบวัดได้

4) การประเมิน (Evaluation) = การช่วยตัดสินใจ (Assist Decision Making) ความหมายของการประเมินที่หมายถึง การช่วยตัดสินใจสำหรับผู้บริหารเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1990 ซึ่งเกิดจากการให้ความหมายของครอนบาค (Cronbach, 1963; Alkin, 1999) และ สตัฟเฟิลบีมกับคณะ (Stufflebeam, D.L. *et al.*, 1991) ที่เห็นว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการระบุและเสนอสารสนเทศ เพื่อช่วยการตัดสินใจ การให้ความหมายของการประเมินเช่นนี้ มีส่วนดีในแง่ที่ว่า ทำให้มีการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งจะทำให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล แต่อย่างไรก็ตามยังมีส่วนจำกัดอยู่ที่มีผู้โต้แย้งว่าการเน้นเฉพาะสารสนเทศต่อผู้บริหารนั้นทำให้แคบ และเป็นการให้ความสำคัญกับบุคคลเพียงกลุ่มเดียวทั้งที่มีกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ควรจะได้ประโยชน์จากสารสนเทศของการประเมินเช่นกัน

5) การประเมิน (Evaluation) = การบรรยายอย่างลุ่มลึก (Description or Portrayal) การให้ความหมาย การประเมินที่หมายถึง การบรรยายอย่างลุ่มลึกเกิดจากแนวคิดของสเตค (Stake, 1997) ซึ่งเน้นกิจกรรมการประเมินที่ “การบรรยายอย่างลุ่มลึก” เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้ ส่วนการตัดสินใจคุณค่าให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ใช้สารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญ การบรรยายอย่างลุ่มลึกในที่นี้ หมายถึง การบรรยายความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง และเกณฑ์มาตรฐานของโครงการ นอกจากนั้นในแง่ของระเบียบวิธีที่ใช้สำหรับการค้นหารวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิดการบรรยายอย่างลุ่มลึก สเตคจึงเสนอแนะให้ใช้การศึกษาเฉพาะกรณี (Case study)

6) การประเมิน (Evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่า (Determining of Worth or Value) ความหมายของการประเมิน ที่หมายถึงการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินเกิดจากแนวคิดของสคริพเวน (Scriven, 1997) และปัจจุบันนี้ความหมายการประเมิน ดังกล่าว เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง การประเมินตามนัยความหมายนี้ได้นำไปใช้โดยมีรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การตัดสินคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgment) และการตัดสินคุณค่าตามมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Review) เป็นต้น

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551: 92) ให้ความหมายว่าการประเมินผลนั้นเป็นกระบวนการ การจำกัดข้อมูลที่ต้องการและทำการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แนวทางเลือกต่างๆ ที่ให้ผลดีในการตัดสินใจ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2551: 21) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพ

สมคิด พรหมจ้อย (2552: 29) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด

พิสนุ พงศ์ศรี (2553: 64) ให้ความหมายการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่าของโครงการในระยะหนึ่งระยะใดหรือทุกระยะ โดยการนำสารสนเทศจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อตัดสินใจจัดทำโครงการทดลองหรือนำร่อง ปรับเปลี่ยน ขยายผล หรือยกเลิกโครงการ

ซซ์แมน (Suchman, 1967: 63) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อการตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดีอย่างไร หรือเป็นการค้นหาว่าผลกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการ ประสบความสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

อัลคิน (Alkin, 1969: 150) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงานการสรุป เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ใช้เป็นแนวทางในการเลือกวิธีการปฏิบัติ

วอร์เทิน, และซานเดอร์ (Worthen, and Sander, 1973: 19) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่าเป็นการพิจารณาคุณค่าของสิ่งหนึ่งๆประกอบด้วยการจัดหาสารสนเทศเพื่อตัดสินใจคุณค่าของแผนงาน ผลผลิตกระบวนการ การบรรลุวัตถุประสงค์หรือการพิจารณาศักยภาพของทางเลือกต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ครอนบาค (Cronbach, 1987: 64) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่าเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

สตัฟเฟิลบีม และชินค์ฟีลด์ (Stufflebeam, & Shinkfield 2007: 159) กล่าวถึง การประเมินโครงการว่าเป็นกระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายการวางแผน การดำเนินการ และผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึงกระบวนการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินงานโครงการที่ระบุไว้ในแผนงานโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อพิจารณาปัจจัยกระบวนการที่ให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง

การดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทำให้ทราบข้อบกพร่องจุดเด่น จุดด้อยของโครงการ และทราบว่าโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเพียงใดและที่สำคัญคือ ช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นสำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต

1.4 ความมุ่งหมายของการประเมินโครงการ การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายตามความคิดเห็นของนักวิชาการในหลายแง่มุม ดังต่อไปนี้

ประชุม รอดประเสริฐ (2547: 40) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

- 1) การประเมินโครงการจะทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินงานมีความชัดเจนขึ้น
- 2) การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรของโครงการ เป็นไปอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์เต็มที่
- 3) การประเมินโครงการช่วยให้ แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์และดำเนินงานไปด้วยดี
- 4) การประเมินโครงการช่วยแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของโครงการและทำให้โครงการมีข้อที่ทำความเสียหายลดน้อยลง
- 5) การประเมินโครงการช่วยควบคุมคุณภาพของโครงการ
- 6) การประเมินโครงการช่วยสร้างขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการ
- 7) การประเมินโครงการช่วยตัดสินใจในการบริหารโครงการเป็นข้อมูลอย่างสำคัญในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายของผู้บริหาร

ไทเลอร์ (Tyler, 1989: 15) มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินคือ

- 1) เพื่อตัดสินใจว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบความสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ต่อไป แต่ส่วนใดไม่ประสบความสำเร็จก็จะปรับปรุงแก้ไขต่อไป
- 2) เพื่อประเมินความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือในอันที่จะช่วยเข้าใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้ และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้

นอกจากนี้ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการประเมินว่า การประเมินมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อช่วยปรับปรุงการบริหารงานหรือโครงการตลอดจนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมิน ดังนี้

- 1) เพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนางานหรือโครงการต่างๆ
- 2) เพื่อตัดสินผลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของงานหรือโครงการต่างๆ
- 3) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืออนาคตของโครงการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

4) เพื่อกระตุ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพตามวิธีการประเมินแนวใหม่ วัตถุประสงค์เฉพาะในการประเมินโครงการหรืองานที่จะได้มาจากการอบรมและผสมผสานข้อมูลจากสองแหล่ง คือ จากผู้บริหารระดับสูงที่ต้องการใช้ผลประเมินเป็นฐานในการตัดสินใจ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรืองานนั้นๆ และจากวัตถุประสงค์หลักของโครงการนั้นๆ

มอร์ซุนด์ (Moursund, 1992: 9) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

- 1) เพื่อที่จะทราบว่าการปฏิบัติงานตามโครงการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่
- 2) เพื่อที่จะทราบว่าเป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่ และเป็นเป้าหมายที่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด
- 3) เพื่อเป็นการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการ
- 4) เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียและข้อจำกัดของโครงการ เพื่อการตัดสินใจในการสนับสนุนโครงการ
- 5) เพื่อการตรวจสอบว่าการดำเนินการโครงการ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

น็อกซ์ (Knox, 1992: 199) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

- 1) เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ชัดเจนของโครงการ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการตัดสินใจว่าลักษณะใดของโครงการมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะต้องทำการประเมินเพื่อหาประสิทธิผล และข้อมูลชนิดใดที่จะต้องเก็บรวบรวมไว้เพื่อการวิเคราะห์

2) เพื่อรวบรวมหลักฐานความเป็นจริงและข้อมูลที่จำเป็น เพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงประสิทธิผลของโครงการ

3) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปผลของโครงการ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มิตเซล (Mitzel, 1992: 594-595) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อแสดงผลการพิจารณาถึงคุณค่าของโครงการ
- 2) เพื่อให้ผู้ตัดสินใจมีการตัดสินใจที่ถูกต้องขึ้น
- 3) เพื่อการบริการข้อมูลแก่ฝ่ายการเมืองเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการประเมินโครงการนั้นมีความมุ่งหมาย เพื่อต้องการทราบว่าการปฏิบัติงานตามโครงการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มุ่งรวบรวมสารสนเทศที่แสดงถึงคุณค่าของโครงการรวมทั้งคุณประโยชน์ของโครงการ และมุ่งวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียหรือข้อจำกัดของโครงการ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

1.5 ประโยชน์และความสำคัญของการประเมินโครงการ

บุคคลภายนอกโดยทั่วไปมักจะมองสรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการในแง่ประเด็นใหญ่ ๆ ว่าเป็นการบ่งชี้ว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ โครงการดีหรือไม่ดี มีประสิทธิภาพหรือไม่ แต่สำหรับบุคคลที่คุ้นเคยและเกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการนั้น การประเมินโครงการนับว่ามีประโยชน์และแง่มุมในเชิงรายละเอียดนานาประการดังความคิดเห็นของนักประเมินดังต่อไปนี้

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551: 93) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการ ดังนี้

1) การประเมินเป็นเครื่องมือของการรับรองคุณภาพในการให้บริการ ถึงแม้จะไม่สามารถประกันผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงสุดของโครงการได้แต่ก็สามารถจะรับรองคุณภาพของการให้บริการในระดับหนึ่งได้

2) การประเมินช่วยให้ผู้สนับสนุนด้านเงินทุนได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการโดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์

- 3) การประเมินช่วยให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4) การประเมินช่วยให้เห็นความสำคัญของแต่ละโครงการตามลำดับก่อนหลัง
- 5) การประเมินช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับบริการ
6. การประเมินช่วยให้ทราบถึงผลผลิตโครงการทั้งในด้านพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์

ควบคู่กันไป

สมคิด พรหมจ้อย (2552: 30) ให้แนวคิดในมุมมองเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินโครงการ ดังนี้

1) ช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2) ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ

3) ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินโครงการต่อไป

4) ช่วยให้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แอนเดอร์สัน, และบอลล์ (Anderson, and Ball, 1985: 14-15) ได้อธิบายถึงบทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ไว้ 5 ประการ ได้แก่

1) เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ ซึ่งได้แก่ การประเมินว่าโครงการที่จัดทำขึ้นนั้นมีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ ความเป็นไปได้หรือคุ้มค่ากับเงินทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพียงไร โครงการเป็นที่ต้องการสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือจะได้รับการสนับสนุนแค่ไหน รวมทั้งขนาดและขอบเขตการนำโครงการไปใช้กว้างหรือแคบ เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะช่วยนำมาประมวลสรุปตัดสินใจ สำหรับผู้บริหารหรือแหล่งทุนที่จะตัดสินใจอนุมัติการนำโครงการดังกล่าวไปใช้ต่อไป

2) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโดยต่อเนื่องต่อไป หรือการขยายโครงการและการรับรองโครงการ ซึ่งได้แก่การประเมินภายหลังโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องจัดให้อยู่อีกต่อไปหรือไม่ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการได้รับผลตอบแทนคุ้มค่างบทุนที่สูญเสียไปมากน้อยเพียงใด และโครงการที่ดำเนินการไปนั้นก่อให้เกิดผลข้างเคียง (Side Effects) ทั้งทางบวกและทางลบหรือไม่

3) เพื่อช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการซึ่งเป็นการประเมิน เมื่อโครงการได้มีการนำไปดำเนินการใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงดำเนินการ ทั้งนี้ โดยทำการประเมินเพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของโครงการอันได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการ ทราบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้นั้น เมื่อมีการดำเนินโครงการไปชั่วขณะหนึ่ง มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ หรือได้รับการยอมรับสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เนื้อหาของโครงการเป็นการพิจารณาว่า เนื้อหาสาระหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการมีความครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเป็นไปตามลำดับที่จะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงใด

นอกจากนี้ก็ยังพิจารณาอีกว่า เนื้อหาสาระของโครงการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภูมิหลังหรือพื้นเพเดิมของกลุ่มเป้าหมายและผู้รับบริการจากโครงการมากน้อยเพียงใด วิธีการดำเนินโครงการโดยพิจารณาว่าโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นมีกลุ่มเป้าหมายร่วมโครงการเป็นจำนวนเท่าไร ครบหรือไม่ครบตามที่กำหนดไว้ โครงการมีผู้ร่วมโครงการเพียงพอหรือไม่เท่าไร โครงการมีการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไร กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการได้รับการเสริมแรง หรือการสร้างแรงจูงใจอย่างไรทำนองนี้ เป็นต้น สภาวะแวดล้อมของโครงการ หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือทางการบริหารของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการว่าให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการหรือไม่ อย่างไร สัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงานในโครงการมีลักษณะเช่นไร ขัดแย้งกันหรือไม่เป็นอุปสรรคต่อการที่จะดำเนินการต่อไปเพียงใด ทรัพยากรสนับสนุนอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการมีเพียงพอมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

4) เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนโครงการจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การพิจารณาความสนับสนุนโครงการสาธารณะชน การเมือง แหล่งเงินทุนรวมทั้งนักวิชาชีพอื่น ๆ โดยต้องรู้ว่าแหล่งดังกล่าวนี้มีแหล่งใดบ้างให้การสนับสนุนโครงการอย่างแท้จริง เมื่อมีการดำเนินโครงการอยู่ในขณะนั้น

5) เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางต่อต้านโครงการจากแหล่งต่าง ๆ ในทางตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในข้อที่ 4 นอกจากเราจะต้องการรู้แหล่ง

ที่ให้การสนับสนุนโครงการแล้ว ในการดำเนินโครงการใด ๆ ก็ตาม บางครั้งโครงการดังกล่าวนั้นก็ จะได้รับการขัดขวางต่อต้าน ทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้โดยสะดวกและวัตถุประสงค์ของ โครงการที่กำหนดไว้ว่าจะไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อ พิจารณาว่าแหล่งใดบ้างที่ขัดขวางโครงการ จึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งนี้เพื่อ จะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ ดำเนินโครงการให้มีความเป็นไปได้โดยสะดวกต่อไป

6) เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงการได้รับความ รู้ความเข้าใจในพื้นฐานอื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมิน แต่ทว่ามีผลต่อโครงการ ได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้าน เศรษฐกิจ เป็นต้น

จากการที่มีผู้ให้แนวคิดในเรื่องของความสำคัญและประโยชน์ในการประเมินโครงการ นั้นสรุปได้ว่าการประเมินโครงการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ และมาตรฐานของการดำเนินโครงการทำให้ แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากการประเมินจะช่วยแก้ปัญหาการดำเนินงานโครงการเป็น ระยะอย่างต่อเนื่องเท่ากับการเป็นการควบคุมคุณภาพของงานส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและ เกิดประโยชน์สูงสุด ผลของการประเมินนำมาเป็นสารสนเทศพื้นฐานให้ผู้บริหารได้ตัดสินใจในการ ดำเนินโครงการต่อหรือไม่อย่างไร

1.6 ขั้นตอนของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารหรือผู้สนับสนุนงบประมาณในการ ตัดสินใจปรับปรุงหรือล้มเลิกโครงการ การกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัยประเมินโครงการ จึงมีความ จำเป็น และควรให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน ผู้ใช้ผลการ ประเมินแต่ละระดับมีความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกัน เช่น ผู้บริหารระดับสูงสนใจข้อมูล เกี่ยวกับนโยบาย ระดับรองลงมาสนใจข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน ระดับปฏิบัติการสนใจข้อมูลใน ขั้นตอนการดำเนินโครงการ การดำเนินงานประเมินโครงการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมจึงจะทำให้ ผลการประเมินมีคุณภาพ

เชาว์ อินโย (2553: 17) ระบุขั้นตอนของการประเมินโครงการเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ก่อนทำการประเมินโครงการผู้ ประเมินจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น โครงการที่เสนอขออนุมัติถ้าเป็นโครงการ นำร่อง ก็ควรศึกษาเอกสารรายงานความก้าวหน้าของโครงการ หรือถ้ามีรายงานผลการประเมิน โครงการฉบับสมบูรณ์ ก็ควรนำมาศึกษา จะทำให้ผู้ประเมินได้เข้าใจความเป็นมาของโครงการ

สภาพแวดล้อม วัตถุประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินสามารถกำหนดประเด็นการประเมินและตัวชี้วัดต่อไปได้

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ในขั้นตอนนี้ผู้ประเมินจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่า จะประเมินโครงการอะไร ประเมินทำไม เพื่อใคร หรือใครเป็นผู้ใช้ผลการประเมิน ข้อมูลที่จะตอบคำถามเหล่านี้ได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ สัมภาษณ์ ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้สนับสนุนโครงการ

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดขอบเขตของการประเมิน เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งที่จะทำให้การประเมินโครงการสามารถดำเนินการได้และบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ โดยพิจารณาจากพื้นที่ที่จะทำการประเมิน หน่วยงานที่ต้องการติดตาม บุคคลที่ผู้ประเมินต้องสัมภาษณ์ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การพิจารณากำหนดตัวบ่งชี้และแหล่งข้อมูล การกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินสามารถกำหนดได้จากวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือจากตัวแบบการประเมินเชิงทฤษฎี เช่น การกำหนดตัวบ่งชี้จากรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ หรืออาจจะพิจารณาจากความคาดหวังของผู้ใช้ผลการประเมินก็ได้ ตัวบ่งชี้มีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในเชิงปริมาณนั้นเช่น จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละของนักศึกษาที่มีบุตร อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู เป็นต้น ส่วนในเชิงคุณภาพนั้นเช่น ความเหมาะสม ความสอดคล้องประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นต้น การกำหนดแหล่งข้อมูลนั้นจะต้องสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ เช่น นักประเมินต้องการวัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการจากการวัดความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม แต่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัด ซึ่งก็ไม่เหมาะสม ข้อมูลที่ต้องการอาจมีการบันทึกไว้แล้วหรือต้องทำการเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อทำการสอบถามหรือสัมภาษณ์ มีแนวทางพิจารณาได้ 2 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบ “จากบนสู่ล่าง” (Top Down) หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการ และบุคลากรในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ จากผู้รับผิดชอบระดับสูงไปสู่ระดับต่ำ

2) รูปแบบ “จากล่างสู่บน” (Bottom Up) หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ รวมทั้งกลุ่มบุคคลเป้าหมายของโครงการและกลุ่มบุคคลที่น่าจะได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเริ่มจากผู้รับผิดชอบระดับผู้น้อยหรือระดับล่างไปสู่ผู้รับผิดชอบระดับชั้นผู้ใหญ่หรือระดับบน

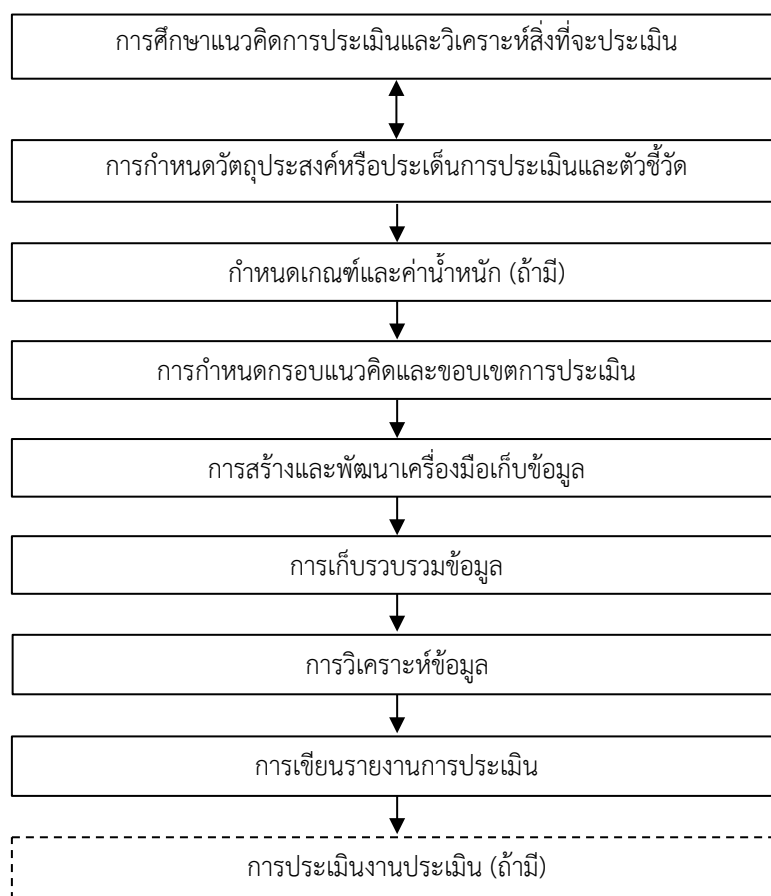
ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทำได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมมา ตัวอย่างเช่น ข้อจำนวนผู้เข้าร่วมอบรมใช้ค่าร้อยละ

ความคิดเห็นต่อโครงการที่อยู่ในรูปมาตราส่วนประมาณค่า ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ฯลฯ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลการประเมิน การสรุปผลการประเมินโครงการ ผู้ประเมินควรเน้นประเด็นที่สำคัญดังนี้คือ ผลผลิตจากโครงการ ปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินโครงการ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงโครงการ นอกจากนั้นควรสรุปผลโครงการไปในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น

- 1) การยอมรับในคุณค่าของโครงการจากกลุ่มเป้าหมาย
- 2) การขยายผลโครงการและความต้องการของโครงการที่ต่อเนื่อง
- 3) การก่อให้เกิด “สิ่งใหม่” เช่น เทคโนโลยีหรือเอกสารทางวิชาการ
- 4) การเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมทางกายภาพหรือทางสังคม
- 5) การเรียนรู้จากการปฏิบัติโครงการที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- 6) การแพร่กระจายผลให้เป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 7) การพัฒนาศักยภาพหรือประสิทธิภาพของโครงการในด้านอื่น ๆ

พิสนุ พงศ์ศรี (2553: 22-28) กล่าวว่า การประเมินทั่วไปเห็นว่าควรจะมีขั้นตอนที่สำคัญ ๆ คล้ายคลึงกันโดยอาจปรับข้าม ลด เพิ่มขั้นตอน หรือปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนได้ตามความเหมาะสมกับขนาดของสิ่งที่ประเมิน เช่น การกำหนดค่าน้ำหนัก อาจไม่มีหรือการกำหนดเกณฑ์อาจมีหลายระดับก็ได้ เป็นต้น หรือในบางขั้นตอนมีการสลับก่อนหลัง หรือเชื่อมโยงกลับไปกลับมาบ้าง โดยเฉพาะขั้นตอนการศึกษาสิ่งที่ประเมินกับการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินก็น่าจะเป็นการศึกษาสิ่งที่ประเมิน หรือในที่นี้คือโครงการก่อน แต่บางท่านกลับเห็นว่าน่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมินก่อน แล้วค่อยศึกษาสิ่งที่ประเมิน ซึ่งอาจจะกำหนดอะไรก่อนก็ได้ เพราะทั้ง 2 ขั้นตอนจะต้องเชื่อมโยงพึ่งพากันอยู่แล้ว ในที่นี้จึงได้ทำลูกศรเชื่อมโยงไว้ โดยกำหนดขั้นตอนการประเมินไว้ทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน และถ้ามีการประเมินงานประเมินก็จะถือว่า เป็นขั้นตอนที่ 9 แสดงผังแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการประเมิน

จากภาพที่ 3 บางขั้นตอนจะมีความเกี่ยวเนื่องหรือเชื่อมกับขั้นตอนอื่น ๆ เช่นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน กับขั้นตอนการศึกษาแนวคิดและวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมิน อาจใช้ขั้นตอนไหนก่อนก็ได้ และจะส่งผลต่อกันด้วย หรือขั้นตอนที่ 1-3 จะนำไปสู่ขั้นตอนที่ 4 เป็นต้น สำหรับสาระโดยสรุปของแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

1) การศึกษาแนวคิดการประเมินและวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมินการประเมินสิ่งใดก็ตาม ขั้นตอนแรกผู้ประเมินจะต้องทราบและเข้าใจถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมิน ซึ่งเป็นรายละเอียดของสิ่งที่จะประเมิน หรือโครงการซึ่งต้องศึกษาวิเคราะห์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยการศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมินในทุกแง่มุมเท่าที่จะทำได้ เพราะถ้าไม่ทราบและเข้าใจแนวคิดพื้นฐานการประเมินและรู้จักสิ่งที่จะประเมินแล้วก็ยากที่จะประเมินสิ่งนั้น ๆ ได้ดี ในการประเมินโครงการก็เช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้ประเมินจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ และศึกษาวิเคราะห์โครงการ ให้เข้าใจลึกซึ้งก่อนที่จะดำเนินการขั้นตอนต่อไป

2) การกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินและตัวชี้วัดวัตถุประสงค์การประเมินที่สำคัญก็คือ เพื่อหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมินโดยอาจใช้ประเด็นการประเมินเป็นวัตถุประสงค์ย่อย หรือนำประเด็นการประเมินมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป็นข้อ ๆ ก็ได้ ดังนั้นในขั้นตอนนี้สิ่งที่ต้องทำ ก็คือกำหนดประเด็นการประเมินหรืออาจเรียกว่าตัวแปรองค์ประกอบที่จะประเมินก็ได้ ถ้าจะให้ชัดก็เรียกว่า “ประเด็นการประเมิน” ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเป็นสิ่งเดียวกัน ประเด็นการประเมินจะเป็นกรอบสำคัญที่นำไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตัวชี้วัดหรือกำหนดเกณฑ์ และค่าน้ำหนัก เครื่องมือ แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งถ้าจะประเมินโครงการก็อาจกำหนดประเด็นการประเมินได้จากหลายแหล่ง เช่น จากวัตถุประสงค์โครงการ จากรูปแบบการประเมิน จากความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน ผู้เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์ของผู้ประเมิน เป็นต้น เมื่อได้ประเด็นการประเมินแล้วก็ต้องนำมาแตกย่อยเป็นตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด ซึ่งในปัจจุบันตัวชี้วัดในการประเมินหรือประเมินโครงการยังมีไม่เพียงพอหรือเหมาะสมกับโครงการโดยตรง ส่วนใหญ่ต้องพัฒนาหรือสร้างขึ้นเพิ่มเติมเกือบทุกครั้งที่ประเมิน

3) การกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนักเกณฑ์ในการประเมิน หมายถึง เกณฑ์การตัดสินของแต่ละตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 2 โดยได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น และจะกำหนดเป็นกึ่งระดับหรือในภาพรวมของโครงการจะกำหนดอย่างไร ขึ้นอยู่กับความต้องการรายละเอียดจากสารสนเทศยิ่งเกณฑ์หลายระดับก็ยิ่งละเอียดมากแต่ก็ยุ่งยากมากขึ้นเช่นเดียวกัน

4) การกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมินเมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1-3 แล้ว ก็นำสาระที่ได้มารวมเป็นกรอบแนวคิดการประเมิน สาระที่สำคัญก็คือ วัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์ (ถ้ามี) และค่าน้ำหนัก (ถ้ามี) ซึ่งอาจจะทำเป็นตารางกรอบแนวคิด โดยเฉพาะที่มีองค์ประกอบหรือสาระสำคัญ ๆ ดังกล่าว หรืออาจนำมารวมกับขอบเขตการประเมินเป็นตารางกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมินก็ได้ การกำหนดกรอบแนวคิดนี้ถ้าจะขึ้นเป็นหัวข้อใหญ่แล้ว รวมขั้นตอนที่ 1-3 เข้าด้วยกันก็ได้ ซึ่งบางครั้งอาจพบว่ากรอบแนวคิดการประเมินนี้จะเรียกว่าการวางแผนหรือการออกแบบการประเมินโดยกำหนดไว้เป็นหัวข้อใหญ่ เมื่อได้กรอบแนวคิดการประเมินซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศหรือแผนที่หรือพิมพ์เขียว ซึ่งจะเป็นแนวทางการประเมินขั้นตอนอื่น ๆ แล้วขั้นตอนต่อมาก็จะเป็นการกำหนดขอบเขตการประเมินการกำหนดขอบเขตการประเมินจะต่อเนื่องจากการกำหนดกรอบแนวคิดการประเมินโดยพิจารณาว่าประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด และเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดนั้นจะมีขอบเขตหรือขีดจำกัดเกี่ยวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ฯลฯ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดอย่างไร ซึ่งประเด็นการประเมินและตัวชี้วัดที่มีอยู่ในกรอบแนวคิดแล้วถือว่าเป็นเนื้อหา หรือถ้าเป็นงานวิจัยก็ คือ ตัวแปรและตัวแปรย่อย หรือองค์ประกอบของตัวแปร ส่วนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลก็จะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือก็จะคล้ายกับเครื่องมือในการวิจัย ส่วนการวิเคราะห์ถ้าเป็นข้อมูลเชิงปริมาณอาจจะใช้สถิติที่ง่ายกว่าการวิจัย ถ้าเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพก็ต้องใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ นอกจากนี้ถ้าต้องการ

รายละเอียดมากขึ้น อาจเพิ่มองค์ประกอบอื่น ๆ ในขอบเขตการประเมินได้อีก เช่น พื้นที่ เวลา แนวทางการเก็บข้อมูล ฯลฯ แต่จะทำให้ตารางซับซ้อนขึ้น

5) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูลการประเมินเป็นการตัดสินใจโดยอาศัยสารสนเทศที่สรุปผลการวิเคราะห์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เครื่องมือเช่นเดียวกับการวิจัย เพียงแต่เครื่องมือในการวิจัยอาจใช้เครื่องมือมาตรฐานหรือเครื่องมือที่สร้างไว้แล้วได้บ้าง แต่การประเมินมีลักษณะเฉพาะกว่าการวิจัย นักประเมินมักจะต้องสร้างและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเอง เครื่องมือส่วนใหญ่ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ซึ่งต้องสร้างตามหลักวิชาการโดยมีที่มาชัดเจนจากแนวคิด ทฤษฎี หรือ วัตถุประสงค์ สารเนื้อหาวิชา ฯลฯ เมื่อสร้างแล้วก็ต้องมีการพัฒนาตามวิสัยที่ทำได้ เพื่อให้เครื่องมือมีคุณภาพสูงสุด ส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศที่จะได้

6) การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวแล้วในขั้นตอนที่ 5 ว่าการประเมินเป็นการตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเป็นสารสนเทศ ดังนั้นหลังจากได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือได้มาตรฐานแล้วก็ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ทดสอบ สอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต หรือบันทึกด้วยวิธีการเชิงปริมาณ หรือคุณภาพ หรือทั้งสองวิธีผสมกัน เพื่อให้มีความครอบคลุมก่อนจะนำไปวิเคราะห์

7) การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินในเชิงปริมาณหรือวิธีการเชิงระบบ ซึ่งเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณจะต้องอาศัยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการประเมินได้ชัดเจนขึ้นเช่นเดียวกับการวิจัย เพียงสถิติที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หรือสถิติที่ใช้ในการวัดผลตรวจคุณภาพเครื่องมือบางชนิด ซึ่งไม่ยุ่งยากซับซ้อนเท่ากับสถิติที่ใช้ในการวิจัย แม้ว่าการประเมินบางครั้งอาจต้องใช้สถิติเปรียบเทียบผลพัฒนาการบ้างก็ไม่ยุ่งยากนัก ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจะไม่ใช้สถิติ แต่จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก

8) การเขียนรายงานการประเมินขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการประเมิน โดยทั่วไปผู้ประเมินต้องเขียนรายงานการประเมินผลเพื่อเป็นสื่อกลางให้ผู้ใช่ผลการประเมิน ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจและหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมินนำไปใช้ประโยชน์ การเขียนรายงานการประเมินแบบสมบูรณ์จะมีโครงสร้างคล้ายกับรายงานการวิจัย และการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องจะน้อยกว่าการวิจัย การเขียนรายงานการประเมินต้องใช้ทักษะทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบหรือผู้มีอำนาจหรือผู้อ่านเข้าใจชัดเจนและโน้มน้าวให้นำผลการประเมินไปเป็นสารสนเทศในการตัดสินใจ ปรับปรุงพัฒนา สิ่งที่จะประเมินให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามปรัชญาของการประเมิน

9) การประเมินงานประเมิน (ถ้ามี) การประเมินโดยทั่วไปจะเสร็จสิ้นในขั้นตอนที่ 8 แต่ถ้าผู้ประเมินประสงค์จะประเมินงานประเมินโดยให้ผู้อื่นมาประเมินงานประเมินของตนก็ทำได้ ซึ่งอาจใช้วิธีให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาหรือเปรียบเทียบกับมาตรฐานการประเมิน หรือใช้แบบตรวจสอบรายการต่าง ๆ หรือวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น ถ้าผู้ประเมินไม่ประสงค์จะให้มีการประเมินงานของตนโดยผู้อื่น ก็อาจนำแนวทางต่าง ๆ ไปพิจารณาด้วยตนเอง คล้ายกับการประเมินตนเองแต่เป็นการประเมินรายงานการประเมินของตน ที่อาจเรียกว่าเป็นการพิจารณาคุณภาพงานประเมินก็ได้

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2557: 268–271) กล่าวว่าในการประเมินโครงการแต่ละครั้ง ผู้ประเมินจำเป็นจะต้องมองเห็นภาพรวมของกระบวนการดำเนินงานการประเมินโครงการใน 10 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์โครงการที่จะประเมิน เป็นการศึกษารายละเอียดและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของโครงการที่จะประเมิน เพื่อให้ผู้ประเมินเกิดความรู้และความเข้าใจโครงการอย่างลึกซึ้ง ตั้งแต่หลักการและเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จนถึงผลของโครงการ การวิเคราะห์โครงการอย่างละเอียดรอบคอบจะเป็นส่วนสำคัญที่ผู้ประเมินเกิดแนวคิดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การกำหนดประเด็นของการประเมิน ดังนั้นการวิเคราะห์โครงการที่จะประเมินจึงเป็นขั้นตอนการประเมินที่สำคัญอย่างยิ่งของขั้นตอนแรกในการประเมินโครงการ

2) การศึกษารูปแบบของการประเมิน (Model) ผู้ประเมินจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการประเมินแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รูปแบบของการประเมินแต่ละแบบ จะได้จากแนวคิดที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดของผู้พัฒนารูปแบบแต่ละท่าน การศึกษารูปแบบของการประเมินหลาย ๆ รูปแบบ จะทำให้ผู้ประเมินได้เห็นทางเลือกที่หลากหลายที่จะนำไปสู่การเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมที่สุดกับโครงการที่จะประเมิน แต่โดยส่วนใหญ่โครงการแต่ละโครงการไม่สามารถประเมินโดยใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอย่างเดี่ยวเสมอไป ผู้ประเมินจึงต้องพิจารณาผสมผสานหลาย ๆ รูปแบบการประเมิน เพื่อให้ได้ผลการประเมินสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้

3) การกำหนดประเด็นของการประเมิน ผู้ประเมินจำเป็นต้องกำหนดประเด็นการประเมินอย่างเหมาะสม เพื่อจะนำไปสู่การกำหนดรายละเอียดของขั้นตอนต่อไปได้อย่างสมบูรณ์ตามประเด็นที่กำหนด โดยผู้ประเมินสามารถกำหนดประเด็นของการประเมินได้จากการวิเคราะห์โครงการที่จะประเมิน ผสมผสานกับการศึกษารูปแบบของการประเมิน ทั้งนี้ผู้ประเมินจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน อาจจะเป็นผู้ให้ทุน ผู้บริหาร ผู้มีอำนาจตัดสินใจ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ฯลฯ เพื่อให้ผลจากการประเมินเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและองค์กรต่าง ๆ อย่างแท้จริง

4) การพัฒนาตัวชี้วัดและกำหนดเกณฑ์ ในการประเมินใด ๆ สิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในผลการประเมินย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของตัวชี้วัด (Indicator) และเกณฑ์ (Criteria) ดังนั้นขั้นตอนสำคัญของการประเมินอีกขั้นตอนหนึ่งก็คือ การพัฒนาตัวชี้วัดและการกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสม ตัวชี้วัดแต่ละตัวจะได้มาจากประเด็นการประเมินที่กำหนดไว้ ผู้ประเมินต้องพยายามค้นหา ตัวชี้วัดที่สามารถแสดงประสิทธิภาพของแต่ละประเด็นได้ชัดเจนที่สุด สามารถสังเกตหรือวัดได้ เมื่อได้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมแล้ว ผู้ประเมินจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมให้กับตัวชี้วัดแต่ละตัว เพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าผลการดำเนินงานของโครงการประสบความสำเร็จเป็นไปตามเกณฑ์มากน้อยเพียงใด

5) การออกแบบการประเมิน หลังจากที่ผู้ประเมินกำหนดประเด็นการประเมิน พัฒนาตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่เหมาะสมได้แล้ว ผู้ประเมินสามารถเริ่มออกแบบการประเมินได้ โดยการผสมผสานความคิดทั้งหมดให้เป็นรูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับโครงการที่ประเมิน การกำหนดวิธีการประเมิน การสุ่มตัวอย่าง ตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่จะใช้แหล่งข้อมูลที่ต้องการ เครื่องมือที่ใช้ และการวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบการประเมินจึงเสมือนแนวทางการประเมินที่ได้เตรียมไว้สำหรับการประเมินโครงการทั้งหมด

6) สร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้ประเมินจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการประเมินที่มีคุณภาพ เพราะผลการประเมินจะน่าเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสำคัญ

7) การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากที่ผู้ประเมินได้ออกแบบการประเมินและสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพไว้แล้ว ผู้ประเมินต้องลงมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ต้องการ โดยจะใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างตามความเหมาะสม ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินและลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเป็นสำคัญ

8) การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้แล้ว ก็จะทำ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยต้องเลือกใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

9) การตัดสิน สรุป และอภิปรายผลการประเมิน หลังจากได้ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ ผู้ประเมินจำเป็นต้องตัดสินผลว่า โครงการดังกล่าวดำเนินการอย่างมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด อาจจะพิจารณาไปถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยผู้ประเมินจะต้องสรุปผลการประเมินให้เห็นภาพรวมทั้งหมด และเพื่อให้เกิดแนวความคิดที่สร้างสรรค์ ผู้ประเมินจำเป็นต้องทำการอภิปรายผลเพื่อจะได้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงเหตุผลต่าง ๆ ที่ทำให้ผลการประเมินเป็นไปในลักษณะนั้น ๆ

10) การเขียนรายงานการประเมิน เมื่อการประเมินได้เสร็จสิ้น ผู้ประเมินต้องเขียนรายงานการประเมิน โดยเป็นการนำเสนอการดำเนินงานการประเมินโครงการในทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้อื่นได้รับทราบและเข้าใจกระบวนการและผลของการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า ขั้นตอนการประเมินโครงการจะเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์โครงการที่มุ่งประเมิน การระบุหลักการและเหตุผลที่ต้องทำการประเมินการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ครอบคลุมชัดเจน การออกแบบการประเมินการพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการประเมิน

1.7 ประเภทของการประเมินโครงการ นักการศึกษาและนักการประเมินได้กล่าวถึงประเภทของการประเมิน ดังนี้

รัตนะ บัวสนธ์ (2550: 40 – 42) ได้แบ่งการประเมินโครงการตามเกณฑ์ 5 ด้าน ดังนี้

ก. แบ่งตามวัตถุประสงค์การประเมินและช่วงเวลาของโครงการ ซึ่งถ้าหากแบ่งตามเกณฑ์นี้การประเมินมี 3 ประเภทได้แก่

1) ประเมินก่อนการดำเนินโครงการหรือก่อนนำโครงการไปใช้ (Pre-Evaluation Program or ex-Ante Evaluation Program) ซึ่งเป็นการประเมินโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้

2) ประเมินขณะดำเนินโครงการ (Formative, Program, on-Going or Monitoring Evaluation Program) เป็นการประเมินโครงการในขณะที่โครงการกำลังดำเนินโครงการอยู่ยังไม่แล้วเสร็จ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินโครงการหรือประเมินเพื่อทำการกำกับติดตามการดำเนินงานของโครงการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ซึ่งการประเมินประเภทนี้ก็คือ การประเมินเพื่อช่วยในการตัดสินใจพัฒนาโครงการ

3) ประเมินสิ้นสุดโครงการ (Port or Summative Evaluation Program) เป็นการประเมินเมื่อโครงการได้ดำเนินมาครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยมุ่งพิจารณาผลสำเร็จของโครงการเป็นหลัก

ข. แบ่งตามเป้าหมายที่ยึด ถ้าแบ่งเช่นนี้การประเมินจะประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่

1) การประเมินที่ยึดเป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบกับผลสำเร็จของโครงการ ซึ่งเรียกว่าการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-Base Devaluation)

2) การประเมินที่ไม่ยึดหรือเป็นอิสระจากเป้าหมาย (Goal-Free Devaluation) ซึ่งจะประเมินโดยพิจารณาจากผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากโครงการแม้ว่าผลดังกล่าวนั้นเป็นไปหรือไม่เป็นตามเป้าหมายก็ตาม

ค. แบ่งตามปรัชญาหรือความเชื่อพื้นฐาน การแบ่งเช่นนี้อาศัยพื้นฐานทางปรัชญาหรือความเชื่อเกี่ยวกับความจริง ของคุณค่าและวิธีการเข้าถึงความจริงของคุณค่าในการประเมิน ซึ่งแบ่งประเภทการประเมินไว้ 2 ประเภท คือ

- 1) การประเมินตามวิธีการเชิงระบบหรือแบบปรนัยนิยม
- 2) การประเมินตามวิธีการเชิงธรรมชาติหรืออัตนัยนิยม

ง. แบ่งตามผู้ประเมินหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบทำการประเมิน จะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) การประเมินภายใน (Internal Evaluation)
- 2) การประเมินภายนอก (External Evaluation)

จ. แบ่งตามวิธีการและลักษณะของข้อมูลที่ถูกประเมิน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) การประเมินเชิงคุณภาพ (Qualitative Evaluation)
- 2) การประเมินเชิงปริมาณ (Quantitative Evaluation)
- 3) การประเมินแบบผสมผสาน (Mixed Evaluation)

ชาร์ อินโย (2553: 13-16) ได้แบ่งประเภทของการประเมินไว้ 5 ประเภท ดังนี้

ก. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) การประเมินแบบนี้เป็นการประเมินระหว่างการดำเนินงานซึ่งควบคู่ไปกับการดำเนินงานของโครงการ โดยพิจารณาความก้าวหน้าของสิ่งที่ประเมินว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ส่วนใดอีกทั้งรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ สำหรับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

2) การประเมินสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อการดำเนินงานได้สิ้นสุดลงแล้วทำการตรวจสอบว่าโครงการได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด ผลที่เกิดขึ้นได้ใช้ทรัพยากรไปอย่างคุ้มค่าหรือไม่ และทรัพยากรเพียงพอต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือไม่ มีผลกระทบ หรือผลที่ไม่ได้คาดหวัง หรือผลพลอยได้อะไรบ้าง

ข. แบ่งตามช่วงเวลาของการประเมิน แบ่งได้ 8 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นการประเมินเบื้องต้นก่อนที่จะทำโครงการ ความต้องการจำเป็น คือความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่ ทำให้เกิดความจำเป็นในการจัดทำโครงการขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การประเมินความต้องการจำเป็นมีประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและการวางแผน

2) การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Evaluation) เป็นการศึกษาสภาพความพร้อมด้านต่างๆ ในการจัดทำโครงการ วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการทำโครงการ เช่น ด้านกำลังคน เทคนิค สภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ เป็นขั้นตอนที่ควรกระทำก่อนการเขียนโครงการ

3) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินทรัพยากรที่จำเป็นที่จะนำมาใช้ในการดำเนินโครงการว่ามีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

4) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินการบริหารโครงการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การนำปัจจัยนำเข้าของโครงการมาใช้เหมาะสมหรือไม่ มีประโยชน์ในการค้นหาจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการ

5) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้มาจากโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุ้มค่าเพียงใด โดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ผลการประเมินจะทำให้ได้สารสนเทศในการพิจารณาตัดสินใจ ยุติ ปรับขยายโครงการ

6) การประเมินผลลัพธ์ หรือ ผลกระทบ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลดำเนินงานจากโครงการที่จัดขึ้น ก่อให้เกิดผลอื่นใดเกิดขึ้นตามมาหรือไม่เป็นทั้งผลที่คาดหวังและไม่คาดหวัง และทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

7) การประเมินการติดตาม (Follow up Evaluation) เป็นการดำเนินงานประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานไปแล้วระยะหนึ่ง เช่น 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อดูผลที่ได้จากการดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น

8) การประเมินอภิมาน (Meta Evaluation) เป็นการประเมินงานประเมินเป็นการพิจารณาตัดสินคุณภาพหรือคุณค่าของการประเมิน ทำให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของรายงานการประเมิน

ค. แบ่งตามผู้ประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluator Evaluation) ผู้ประเมินเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือปฏิบัติงานกับสิ่งที่จะประเมิน ข้อดีคือ ทำให้ทราบและเข้าใจในสิ่งที่จะประเมิน ข้อเสียคือ เมื่อเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องจึงอาจมีความลำเอียงเกิดได้

2) การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (External Evaluator Evaluation) ผู้ประเมินไม่ได้เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะประเมิน ข้อดี คือ มีความเป็นกลางในการประเมิน ข้อเสียคือ ไม่เข้าใจ ไม่ทราบรายละเอียดของสิ่งที่จะประเมิน และเนื่องจากเป็นบุคคลภายนอกจะไม่สามารถได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานประเมิน

ง. แบ่งตามมิติการประเมิน แบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ การประเมินความก้าวหน้า การประเมินผลสรุป และการประเมินเพื่อการพัฒนา

2) การประเมินตามข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ คุณภาพ และแบบผสม

3) การประเมินตามวิธีการประเมิน ได้แก่ การประเมินเชิงธรรมชาติ และเชิงทดลอง

4) การประเมินตามจุดเน้นที่ประเมิน ได้แก่ การประเมินกระบวนการผลลัพธ์ ผลกระทบ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับผลตอบแทน และการวิเคราะห์ต้นทุนกับประสิทธิผล

จ. แบ่งตามช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน แบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินก่อนดำเนินงาน เป็นการประเมินผลก่อนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการโดยมุ่งเน้นประเมินตัวโครงการว่ามีความสอดคล้องความสัมพันธ์กันในแต่ละส่วนหรือไม่ ความเป็นไปได้ คุ้มทุน มีเวลาเพียงพอหรือไม่ และจะมีอุปสรรคหรือปัญหาอะไรที่จะทำให้โครงการ

ไม่สามารถดำเนินการได้ การประเมินก่อนการดำเนินงานมีประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินโครงการหรือล้มเลิกโครงการ

2) การประเมินระหว่างดำเนินงาน การประเมินแบบนี้ควบคู่ไปกับการดำเนินงานของโครงการ โดยพิจารณาความก้าวหน้าของสิ่งที่ประเมินว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงส่วนใด อีกทั้งรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่างๆ สำหรับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

3) การประเมินหลังการดำเนินงาน เป็นการประเมินผลเมื่อการดำเนินงานได้สิ้นสุดลงแล้วทำการตรวจสอบว่าโครงการได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด ผลที่เกิดขึ้นได้ใช้ทรัพยากรไปอย่างเพียงพอคุ้มค่าหรือไม่ มีผลกระทบ หรือผลที่ไม่ได้คาดหวัง หรือผลพลอยได้อะไรบ้าง

จากประเภทของการประเมินโครงการข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง เช่น แบ่งตามวัตถุประสงค์การประเมิน แบ่งตามช่วงเวลาของโครงการ แบ่งตามมิติการประเมิน แบ่งตามหลักยึดในการประเมินค่า แบ่งตามลำดับเวลาประเมิน แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน แบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมิน แบ่งตามโมเดลการประเมินเป็นหลัก แบ่งตามความแท้จริงของการประเมิน แบ่งตามเป้าหมายที่ยึด แบ่งตามปรัชญาหรือความเชื่อพื้นฐาน แบ่งตามผู้ประเมิน หรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบทำการประเมิน และแบ่งตามวิธีการและลักษณะข้อมูลที่มุ่งประเมิน

1.8 รูปแบบการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินเป็นกรอบหรือแนวคิดที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการของการประเมิน ซึ่งมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้นและหลักการของแต่ละรูปแบบ โดยได้มีการศึกษาการทางด้านการประเมินได้เสนอกรอบแนวคิดให้ผู้ประเมินได้เลือกใช้มีอยู่หลายรูปแบบ (วีระยุทธ ชาติกาญจน์, 2557: 271-272) รูปแบบการประเมินโดยทั่วไปแบ่งออกได้ เป็น 3 กลุ่ม คือ

1) รูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ (Objective Based Model) เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังไว้ได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยการตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นหลัก โดยดูว่าผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler, R.W., 1943) คอนบราค (Cronbach, 1990) และเคิร์กแพททริก (Donald L. Kirkpatrick, 1975)

2) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ สำหรับการกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้น ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake, 1967) สครีฟเวน (Scriven, 1967) และโพรวัส (Provus, 1971)

3) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยเป็นสารสนเทศให้กับผู้บริหารสำหรับใช้ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมิน ของเวลช์ (Welch, 1967), สตัฟเฟิลบีม ดี แอล (Stufflebeam D. L., 2003) และอัลคิน (Alkin, 1969)

จากรูปแบบการประเมินที่มีหลายรูปแบบ ในที่นี้ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดของรูปแบบการประเมินแบบต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักบริหารทางการศึกษาไว้ทั้งหมด 11 รูปแบบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2557: 272-302)

1.8.1 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation)

แนวคิดทางการประเมินของไทเลอร์ จัดเป็นแนวคิดของการประเมินในระดับชั้นเรียน โดยไทเลอร์มีความเห็นว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะมีส่วนช่วยอย่างมาก ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ไทเลอร์ได้เริ่มต้นการนำเสนอแนวความคิดทางการประเมิน โดยยึดกระบวนการเรียนการสอนเป็นหลัก กล่าวคือ ไทเลอร์ได้นิยามว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่มุ่งจัดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในตัวของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้จุดเน้นของการเรียนการสอน จึงขึ้นอยู่กับการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หลังการสอน ดังนั้นเพื่อให้การสอนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนตามที่มุ่งหวัง กระบวนการดังกล่าวจึงมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

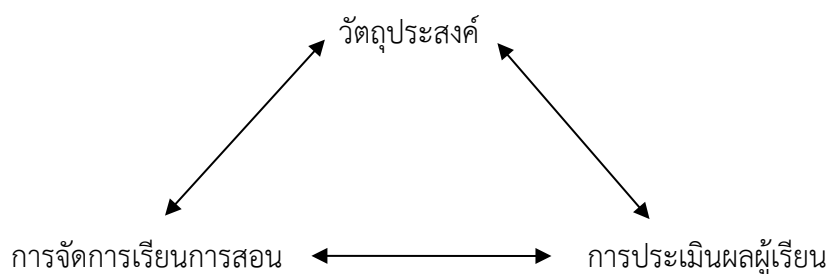
ขั้นที่ 1 ต้องมีการระบุหรือกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนลงไปว่า เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนควรเกิดพฤติกรรมใด หรือสามารถกระทำสิ่งใดได้บ้างหรือที่เรียกว่า วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 ต้องระบุต่อไปว่าจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังกล่าวนั้นมีเนื้อหาใดบ้างที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้หรือมีสาระใดบ้างที่เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 หารูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 ประเมินผลโครงการ โดยการตัดสินด้วยการวัดผลทางการศึกษาหรือการทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิดในช่วงต้นๆ ของไทเลอร์ ต่อมาไทเลอร์ได้สร้างวงจรของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลขึ้น ซึ่งเขียนเป็นโมเดลพื้นฐานได้ดังนี้

ภาพที่ 4 โมเดลการประเมินของไทเลอร์

จากโมเดลดังกล่าวจะเห็นว่าหัวลูกศรจะชี้ไปยังทิศทางทั้งสองทิศทางของทุกองค์ประกอบ มีความหมายว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ตามทัศนะของไทเลอร์แล้วองค์ประกอบทั้ง 3 คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) การจัดการเรียนการสอน และ 3) การประเมินผลผู้เรียนที่จะต้องดำเนินการให้ประสานสัมพันธ์กันไปเสมอ จากแนวคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินผลโครงการเห็นได้ว่า การประเมินผลดังกล่าวแล้ว ง่ายต่อการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ เพราะเป็นการวัดและประเมินผลเฉพาะแต่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่ว่าการประเมินผลดังกล่าวนี้มีคุณค่าค่อนข้างจำกัด เนื่องจากรวมเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าและให้ความสำคัญของคุณค่าของจุดมุ่งหมายเพียงเล็กน้อยเท่านั้นและเกณฑ์ในการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ยังเป็นอัตนัยมาก

อย่างไรก็ดีในปี ค.ศ. 1986 ไทเลอร์ได้นำเสนอกรอบแนวคิดของการประเมินโครงการใหม่เรียกว่า New Tyler 1986 โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 6 ส่วน คือ

- 1) การประเมินวัตถุประสงค์ (Appraising Objectives)
- 2) การประเมินแผนการเรียนรู้ (Evaluating Plan)
- 3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ (Evaluation to Guide Program Development)

4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Evaluating Program Implement)
 5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา (Evaluating the Outcome of an Education Program)

6) การติดตาม (Follow Up) และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation)

โดยสรุปก็คือการประเมินในความคิดเห็นของไทเลอร์ จึงหมายถึงการเปรียบเทียบสิ่งที่ผู้เรียนสามารถกระทำได้จริงหลังจากได้จัดการเรียนการสอนแล้วกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งได้กำหนดขึ้นไว้ก่อนที่จะจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ

1.8.2 รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concepts Evaluation)

มาร์วิน ซี อัลคิน (Marvin C. Alkin, 1969) ได้เสนอรูปแบบการประเมินเรียกว่า CSE (Center for the Study of Evaluation Approach) จุดเน้นของการประเมินตามแนวความคิดของอัลคิน คือการประเมินเพื่อการตัดสินใจ อัลคินได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ

ความหมายของการประเมินตามความคิดของอัลคินนั้น การประเมินจะประกอบด้วยการจัดหา และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจในการประเมิน จำเป็นต้องประเมินเรื่องในต่าง ๆ อัลคินจึงได้แบ่งขอบข่ายของการประเมินการประเมินออกเป็น 5 ส่วน คือ

1) การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการอธิบายหรือพรรณนาสภาพระบบเพื่อเปรียบเทียบสภาพที่แท้จริงและคาดหวังที่จะทำให้เกิดขึ้น การประเมินระบบจะช่วยให้เราสามารถกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม สิ่งที่ต้องศึกษา ได้แก่ ความต้องการของประชาชน ชุมชน และสังคมที่มีต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน สำหรับการประเมินระบบในแต่ละส่วนจำเป็นต้องใช้เทคนิคและวิธีการที่แตกต่างกัน

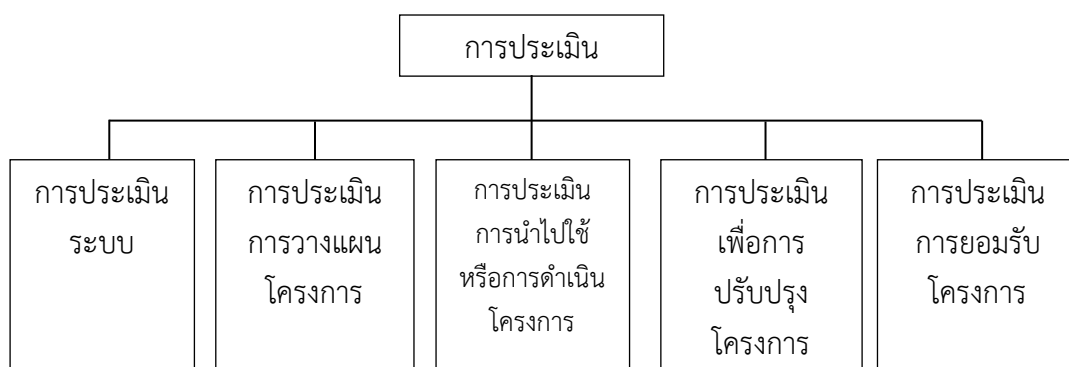
2) การประเมินการวางแผนโครงการ (Program Planning) เป็นการประเมินก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ เพื่อหาข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการตัดสินใจ พิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ นักประเมินต้องหาข้อมูลที่แสดงความคาดหวังที่จะบรรลุเป้าหมาย พร้อมกับประเมินผลที่จะได้รับจากการใช้วิธีการดำเนินการต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้สามารถเห็นข้อเปรียบเทียบใน

การหาทางเลือกที่เหมาะสม โดยใช้วิธีที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของปัญหา โดยทั่วไปจะใช้การประเมินจากเกณฑ์ภายนอกและการประเมินจากเกณฑ์ภายใน

3) การประเมินการนำไปใช้หรือการดำเนินโครงการ (Program Implementation) เป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบดูว่าการดำเนินงานของโครงการนั้นเป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่วางไว้หรือไม่ ผลที่เกิดมีความสอดคล้องกับสิ่งที่วางแผนไว้หรือคาดหวังไว้เพียงใด

4) การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูลที่น่ามาใช้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีผลที่ไม่คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ดังนั้นนักประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทุก ๆ ด้านของโครงการ ตลอดจนผลกระทบของโครงการที่มีต่อโครงการอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

5) การประเมินการยอมรับโครงการ (Program Certification) ในขั้นตอนนี้ นักประเมินต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสาร รายงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อใช้ข้อมูลในการพิจารณา ตัดสินคุณค่าของโครงการ และศักยภาพในการสรุปอ้างอิงไปสู่สถานการณ์อื่นๆ หรือนำไปใช้กับ โครงการในสถานการณ์อื่นๆ ได้กว้างขวางเพียงใด ในขั้นนี้ข้อมูลที่ได้จากนักประเมินจะทำให้ผู้บริหารได้ตัดสินใจว่าจะดำเนินการกับโครงการในลักษณะใด อาจจะยกเลิก ปรับปรุงใหม่ หรืออาจจะขยายโครงการออกไปอีก เป็นต้น สรุปรูปแบบการประเมินของอัลคินได้ดังภาพที่ 5 (สมคิด พรหมจุ้ย, 2550: 54 อ้างใน วีรยุทธ ชาตะกาญจน์, 2557: 276)

ภาพที่ 5 รูปแบบการประเมินโครงการของอัลคิน

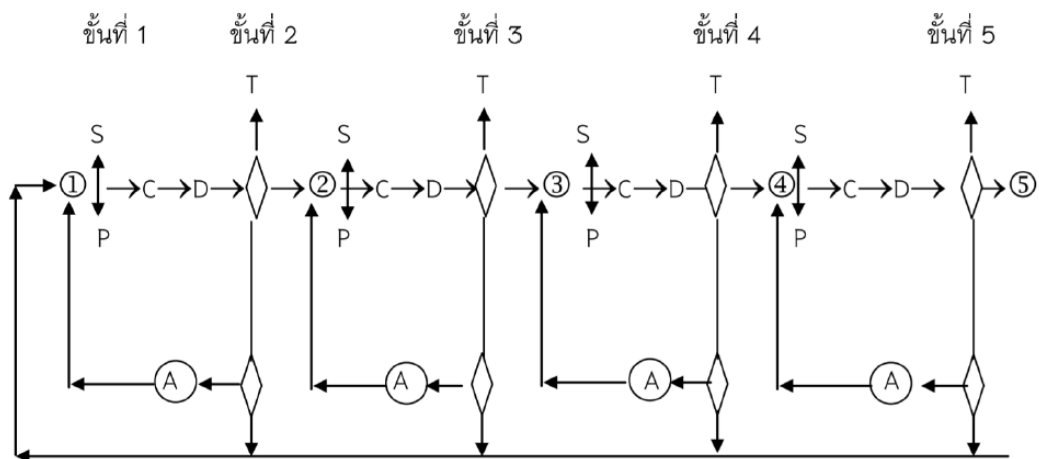
จากแนวคิดหลักตามรูปแบบการประเมินของอัลคินนั้นจะเห็นว่าเป็นการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ โดยนักประเมินทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการหาและการเตรียมข้อมูลรวมทั้ง

สรุปและรายงานให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ทราบเพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสม นับว่าเป็นการประเมินที่มีระบบ คือ มีการประเมินการวางแผนโครงการเพื่อช่วยให้ได้วิธีการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ มีการประเมินการดำเนินโครงการเพื่อหาทางปรับปรุงจากการตรวจสอบ และสุดท้ายคือการประเมินเพื่อรับรองโครงการ อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวยังขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน จึงยังไม่แพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร แต่ก็ได้ให้แนวคิดพื้นฐานของการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าควรจะมีการประเมินที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.8.3 รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus' Discrepancy Evaluation)

โพรวัส ได้ให้นิยามว่า “การประเมิน” คือการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการค้นหาช่องว่างระหว่างภาวะที่เป็นจริงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเพื่อใช้ภาวะดังกล่าวนี้เป็นตัวชี้หรือระบุข้อบกพร่องของกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ

แนวคิดการประเมินของโพรวัส สามารถนำเสนอเป็นโมเดลการประเมินที่เรียกว่า “การประเมินความไม่สอดคล้อง” (The Discrepancy Evaluation Model) ซึ่งมีรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย ดังนี้ (สมคิด พรหมจ้อย, 2550: 55 อ้างใน วีรยุทธ ชาตะกาญจน์, 2557: 276)

ภาพที่ 6 รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัส

จากแผนภูมิดังกล่าว สัญลักษณ์ที่ใช้มีความหมายดังนี้

S คือ Standard หมายถึง เกณฑ์มาตรฐาน

P คือ Program Performance หมายถึง การปฏิบัติงานของโครงการ

C คือ Comparison หมายถึง การเปรียบเทียบ
 D คือ Discrepancy Information หมายถึง สารสนเทศที่แสดงความแตกต่าง
 A คือ Alternative หมายถึง ทางเลือกเพื่อการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในลักษณะของการพัฒนาการทำงานของโครงการให้มีผลดียิ่งขึ้น

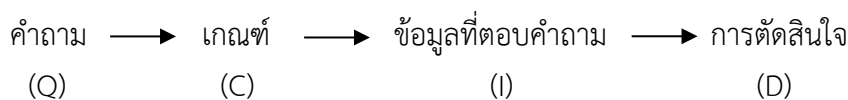
ผลของภาวะความแตกต่างระหว่าง S กับ P ซึ่งส่งผลทำให้เกิด D นั้น สามารถนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อดำเนินการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

- 1) ดำเนินการขั้นต่อไป
- 2) กลับไปพัฒนางานเฉพาะในส่วนของขั้นตอนที่ได้ดำเนินการมาแล้ว
- 3) กลับไปเริ่มต้นงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ ใหม่ทั้งหมด
- 4) ยุติกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ

ขั้นตอนการประเมินงานหรือกิจกรรมใด ๆ นั้น โพรวิสถือว่าการประเมินเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปกับโครงการ โดยการประเมินดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอนคือ

- 1) ขั้นตอนการประเมินรายละเอียดของการออกแบบโครงการ
- 2) ขั้นตอนการปฏิบัติและการกำหนดแผนในการดำเนินงานตามโครงการ
- 3) ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด
- 4) ขั้นตอนการติดตามผลที่เกิดขึ้นจริงจากโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด
- 5) ขั้นตอนการพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของโครงการหรือกิจกรรมที่กระทำ

จะเห็นว่าแนวคิดและโมเดลการประเมินที่นำเสนอโดยโพรวิสนั้นมีความพยายามในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการประเมินร่วมกันกับทฤษฎีการจัดการในการประเมินโครงการโดยให้การประเมินดำเนินไปในลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamics) ควบคู่กันกับการดำเนินโครงการ นับว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโครงการและช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่จะต้องประสบกับความล้มเหลวอย่างน่าเสียดายเมื่อโครงการดำเนินไปแล้ว การประเมินในแต่ละขั้นตอนถ้าหากพบข้อบกพร่องก็แก้ไขปรับปรุงในขั้นตอนนี้ ๆ ด้วยวิธีการแก้ปัญหา (Problem Solving) ประกอบด้วย การถามตัวเอง เพื่อให้ได้คำตอบว่าทำไมจึงเกิดข้อบกพร่องนั้น ๆ มีอะไรเป็นสาเหตุ และมีวิธีการใดสามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่มาจากสาเหตุนั้น สำหรับขั้นตอนในการแก้ปัญหาดังนี้

เมื่อผู้ประเมินทำการประเมินถึงขั้นที่ 5 ถ้าจะดำเนินการหรือเริ่มวงจรใหม่ ก็ต้องทำการออกแบบใหม่ โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การลงทุน ตั้งอยู่บนรากฐานของปัจจัยเบื้องต้นใหม่

นอกจากนั้น แนวคิดของโพรวัวมุ่งจุดเน้นที่สำคัญของการประเมินก็คือการหาความแตกต่างหรือความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานกับการปฏิบัติโดยใช้การทำงานเป็นทีม และโดยให้บทบาทของนักประเมินเป็นอิสระจากคณะผู้ดำเนินโครงการในขณะเดียวกันผู้ดำเนินโครงการจะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการประเมิน ดังนั้นความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างคณะผู้ประเมินกับคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการจึงต้องมีความสัมพันธ์กันซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ยากแต่ก็มีคุณค่ามากต่อการประเมิน ถ้าหากว่าสามารถดำเนินการไปตามกฎเกณฑ์หรือตามมาตรฐานต่าง ๆ ได้ โดยปราศจากความลำเอียงส่วนบุคคล และนักประเมินทำหน้าที่แต่เพียงการให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ ช่วยกระตุ้นให้ผู้ดำเนินการได้ตัดสินใจดำเนินโครงการอย่างอิสระเท่านั้น การประเมินตามแนวคิดนี้จะต้องอาศัยหลักการที่สนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโดยมีเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นปรนัยและมีความเป็นไปได้ควบคู่กันไป

1.8.4 รูปแบบการประเมินของสครีฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and model)

สครีฟเวน ได้ให้นิยามการประเมินไว้ว่า “การประเมิน” เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลการตัดสินใจ เลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดเกณฑ์ประกอบในการประเมิน เป้าหมายสำคัญของการประเมินก็คือการตัดสินคุณค่าให้กับกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องการจะประเมิน

สครีฟเวนได้จำแนกประเภทและบทบาทของการประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) เป็นบทบาทของการประเมินงาน กิจกรรม หรือโครงการใด ๆ ที่บ่งชี้ถึงข้อดีและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานนั้นๆ อาจเรียกการประเมินประเภทนี้ว่า เป็นการประเมินเพื่อการปรับปรุง

2) การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป็นบทบาทของการประเมินเมื่อกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ สิ้นสุดลงเพื่อเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณค่าความสำเร็จของโครงการนั้น จึงอาจเรียกการประเมินประเภทนี้ว่า เป็นการประเมินสรุปรวม

สครีฟเวนได้เสนอแนะว่าในเรื่องการประเมินเพื่อปรับปรุง หรือดูความก้าวหน้าของโครงการ การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ไม่จำเป็นต้องใช้นักประเมินมืออาชีพพออาจจะเป็นนักประเมินสมัครเล่น หรือเป็นพนักงานเกี่ยวกับโครงการนั้นๆ ก็ได้ แต่ถ้าเป็นการ

ประเมินที่ตัดสินคุณค่าหรือการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) นั้น ควรจะแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งควรจะได้มีการศึกษาหารือกันระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินงานในโครงการด้วย

นอกจากนี้สคริปเวเนยังได้เสนอสิ่งที่จะต้องประเมินออกเป็นส่วนสำคัญอีก 2 ส่วน ได้แก่

1) การประเมินเกณฑ์ภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล รวมทั้งคุณภาพของคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ

2) การประเมินความคุ้มค่า (Pay off Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของโครงการ ทฤษฎี หรือสิ่งอื่น ๆ ของโครงการ เป็นการประเมินในส่วนซึ่งเป็นผลที่มีต่อ ผู้รับบริการจากการดำเนินโครงการ

สคริปเวเนมีความเห็นแตกต่างจากคอร์นบาคในเรื่องของการนำกลุ่มเปรียบเทียบมาใช้ในการประเมิน ซึ่งสคริปเวเนยังเชื่อว่าการศึกษากลุ่มเปรียบเทียบมีข้อดีมากกว่าการไม่ใช้กลุ่มเปรียบเทียบ การใช้กลุ่มเปรียบเทียบจะเป็นการประหยัดกว่า เพราะไม่ต้องทำการศึกษาระยะยาว และใช้กลุ่มตัวอย่างมาก ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้แล้วสคริปเวเนยังเชื่อว่าการศึกษากลุ่มย่อย (Micro-Studies) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบจะเป็นประโยชน์มากกว่าการศึกษาประชากรทั้งหมด (Cross-Studies) และทำได้ง่ายและบ่อยครั้งกว่า

สคริปเวเนเป็นนักประเมินที่ให้ความสำคัญในการประเมินค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับ เขาเชื่อว่าการประเมินจะขาดความสมบูรณ์ ถ้านักประเมินไม่ได้พิจารณาในเรื่องคุณค่าที่ได้รับโดยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการ สิ่งที่ต้องพิจารณามี 3 ประการ คือ

1) ความเป็นประโยชน์ นักประเมินควรจะต้องพิจารณาว่า สิ่งที่ลงทุนไปนั้นมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด คุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ไปหรือไม่

2) ขวัญ หรือกำลังใจ หรือคุณธรรม เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินโครงการ ควรพิจารณาด้วยว่าผลของโครงการ จะทำให้ขวัญและกำลังใจ หรือคุณธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างไร

3) ค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่นักประเมินไม่ค่อยให้ความสนใจ เนื่องจากมีความยุ่งยากในการประเมิน

การประเมินโดยทั่วไป นักประเมินจะยึดจุดหมายของโครงการเป็นหลัก ดูความสอดคล้องของการปฏิบัติงานกับจุดหมายของโครงการ แต่สคริปต์เว่นมีความเห็นว่า นักประเมินไม่ควรให้ความสนใจเฉพาะจุดหมายของโครงการที่ตั้งไว้เพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ความสนใจกับผลที่เกิดขึ้นกับโครงการ นอกเหนือจากจุดหมายของโครงการ ไม่ว่าผลอันนั้นจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ผลบางอย่างอาจให้ความสำคัญมากก็ได้ ตัวอย่างการนำแนวคิดของสคริปต์เว่นมาประยุกต์ใช้ ในการประเมินผลการเรียนการสอนอาจดำเนินการได้ดังนี้

- 1) ศึกษาจุดหมายที่แท้จริงของการเรียนการสอน
- 2) พิจารณาความสำคัญของจุดหมาย และเลือกจุดหมายที่จะประเมิน
- 3) กำหนดกฎเกณฑ์การประเมินในจุดมุ่งหมายแต่ละข้อ
- 4) ตรวจสอบจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน
- 5) ปรับปรุงแบบทดสอบที่จะใช้เก็บข้อมูล เพื่อให้มีความเที่ยงสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจุดหมาย เนื้อหาของการเรียนการสอน และเนื้อหาของแบบทดสอบ
- 6) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมด้วยวิธีสุ่ม แล้วทำการทดสอบนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- 7) นำผลของการทดสอบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาเปรียบเทียบกันและพยายามศึกษาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่าสคริปต์เว่นให้ความสำคัญต่อการประเมินเกณฑ์ภายในมากแต่ขณะเดียวกัน จะต้องตรวจสอบผลผลิตในเชิงสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างกระบวนการกับผลผลิตอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นด้วย แนวคิดทางการประเมินของสคริปต์เว่น ได้พัฒนาไปจากแนวคิดเดิมของการประเมินที่ยึดตามวัตถุประสงค์แต่เพียงอย่างเดียว มาเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นถึงผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ ในทุก ๆ ด้านโดยให้ความสนใจต่อผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นผลโดยตรงจากโครงการและผลกระทบหรือผลพลอยได้ ซึ่งแนวคิดของสคริปต์เว่นแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal based Evaluation) และการประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal free Evaluation)

สำหรับการประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก มิได้หมายความว่า การประเมินจะไม่มีวัตถุประสงค์ แต่การประเมินนั้นนอกจากพิจารณาวัตถุประสงค์แล้ว ยังต้องมีการคัดเลือกข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโครงการ โดยอาศัยพื้นฐานของการตัดสินคุณค่าอย่างมีคุณธรรม รวมทั้งมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ด้วย โดยนักประเมินต้องมีอิสระในการเลือกเกณฑ์มาตรฐานเอง ดังนั้นมโนทัศน์การประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก จึงจำเป็นต้อง

มีการออกแบบการประเมินให้สามารถรวบรวมสารสนเทศ ทั้งผลผลิตโดยตรงและผลกระทบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้งหมดที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจโครงการนั้น ๆ

1.8.5 รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake's Concepts and Model of Evaluation)

สเตค อาร์ อี (Stake, R.E. 1967: 523-540) ได้พัฒนารูปแบบการประเมิน โดยใช้แนวคิดของคอนบราคและสคริปเว่นเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ ในการประเมินของสเตค ถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่นักประเมินนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในการประเมินโครงการ การประเมินตามความเห็นของสเตคเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจคุณค่าของโครงการ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อนำมาจัดให้เป็นระบบระเบียบและมีความหมายในการประเมิน โดยสเตคได้สร้างแบบจำลองทางความคิดเกี่ยวกับการประเมินขึ้นเรียกว่า โมเดลเคาน์ทีแนนซ์ (Stake's Countenance Model) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การบรรยายและตัดสินใจคุณค่า โดยจุดมุ่งหมายของการประเมินมีอยู่ 2 ประการ คือ เพื่อต้องการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาบรรยายเกี่ยวกับโครงการนั้น และเพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ ตามโครงสร้างของรูปแบบนี้ ได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วนคือ เมทริกซ์บรรยาย (Description Matrix) และเมทริกซ์ตัดสินใจคุณค่า (Judgement Matrix) และได้เสนอว่าก่อนบรรยายหรือตัดสินใจคุณค่าของโครงการใด ๆ นักประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของโครงการนั้น ๆ ด้วย นักประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผลของโครงการนั้น ๆ ด้วยการประเมินโครงการตามแนวคิดของสเตค ผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลแท้จริงให้ได้ เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี ข้อมูลที่ต้องการคือข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการอธิบาย และตัดสินใจ ตามรูปแบบการประเมินนี้ได้จำแนกสิ่งที่จะต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วนคือ

ก. สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) หมายถึง สภาพเงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนแล้วหรือปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ

ข. การปฏิบัติ (Transaction) หมายถึง กิจกรรมดำเนินการ กิจกรรมที่ปฏิบัติ เช่นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครูและนักเรียน พฤติกรรมระหว่างบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน

ค. ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (Outcome) หมายถึง ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากโครงการในการเก็บข้อมูล ผู้ประเมินจะต้องบันทึกข้อมูลทั้งสามชนิดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

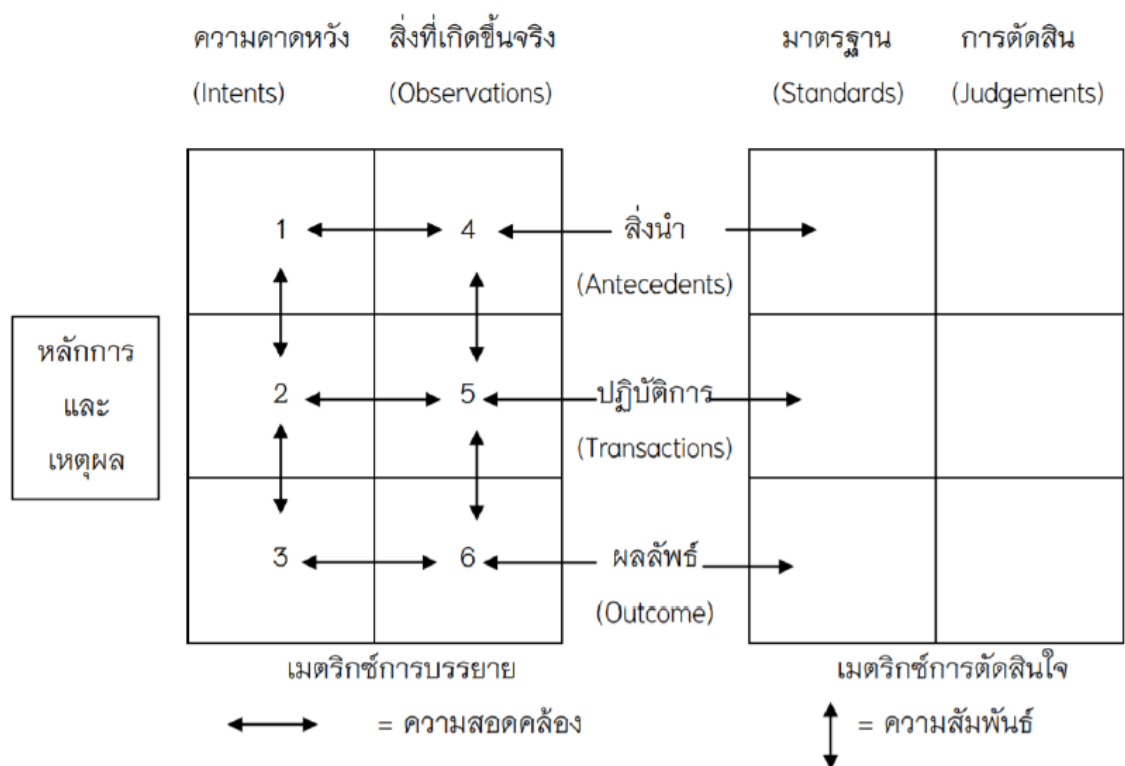
1) ความคาดหวังหรือแผนงาน (Intents) หมายถึง สิ่งที่คาดหวังไว้จำแนกเป็นความคาดหวังกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการดำเนินงานโครงการ

2) สิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Observation) หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจำแนกเป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการดำเนินงาน

3) มาตรฐาน (Standards) หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน คุณลักษณะที่ควรจะมี หรือควรจะได้รับเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการปฏิบัติงาน

4) การตัดสินใจ (Judgement) หมายถึง การพิจารณาผลการตัดสินใจเป็น การพิจารณาสรุปเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และการดำเนินงาน

ในการประเมิน ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการบรรยาย และต้องมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างปัจจัยเบื้องต้นกับการปฏิบัติและผลลัพธ์ เมื่อได้ผลอย่างไรแล้ว จึงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ และมาตรฐานที่คาดว่าจะเกิดขึ้นแล้วตัดสินใจ ดังแสดงในภาพที่ 7 (สมคิด พรหมจ้อย, 2550: 61 อ้างใน วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2557: 285)

ภาพที่ 7 รูปแบบการประเมินของสเตคตามโมเดลเคาน์ตีแนนซ์ (Stake's Countenance Model)

ในภาคของการบรรยายนั้น ผู้ประเมินต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุด ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ก. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or Intents) ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1) สิ่งนำ (Antecedence) หมายถึง ภาวะสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ก่อน ก่อนที่จะมีกิจกรรมหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามมา

2) การปฏิบัติ (Transactions) หมายถึง ภาวะของการกระทำ การเคลื่อนไหว หรือการจัดกิจกรรมใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของงานในโครงการนั้น ๆ

3) ผลผลิต (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการที่มีภาวะของการกระทำในโครงการ

ข. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริง มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ สิ่งนำ ปฏิบัติการ และผลลัพธ์

ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็จริง มิได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าข้อมูลที่ได้มีความเที่ยง (Reliability) หรือความตรง (Validity) แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ในภาคการตัดสินใจคุณค่า เป็นส่วนที่จะตัดสินว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่ว ๆ ไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

1) เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าจะเกิดขึ้นก่อนโดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2) เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้จากพฤติกรรมของกลุ่ม

ถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่นำมาเปรียบเทียบได้ ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองนี้มุ่งเน้นความสอดคล้อง และความสมเหตุสมผลของเมตริกบรรยาย และเมตริกตัดสินคุณค่าสำหรับความสอดคล้องนั้นมี 2 ลักษณะ คือ

1) ความสอดคล้องเชิงเหตุผล (Contingence) จะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตามแบบจำลองของสเตค

2) ความสอดคล้องที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ (Congruence) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามแบบจำลองของสเตค

ข้อดีของแบบจำลองการประเมินของสเตค คือเสนอวิธีการประเมินเป็นระบบ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยาย และตัดสินคุณค่ามีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจน แต่มีข้อจำกัดก็คือ เซลบางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกัน และความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจนซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

นอกจากนี้ สเตคยังได้เสนอแนะแนวทางการประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักว่า ประกอบด้วยกระบวนการประเมินอย่างมีระบบ ดังนี้

- 1) พุดคุยกับบุคลากรและผู้รับบริการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 2) กำหนดขอบเขตของโครงการ
- 3) ศึกษาทบทวนกิจกรรมทั้งหมดของโครงการ
- 4) ค้นหาจุดมุ่งหมายและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 5) รวบรวมประเด็นและปัญหาต่างๆที่น่าจะประเมิน
- 6) กำหนดข้อมูลที่เป็นไปตามประเด็นปัญหาที่กำหนด
- 7) คัดเลือกผู้สังเกต ผู้ตัดสิน และเครื่องมืออย่างเป็นระบบ
- 8) สังเกตข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการปฏิบัติรวมทั้ง

ผลผลิตของโครงการ

- 9) เตรียมการพรรณนาและกรณีศึกษา
- 10) ชี้ประเด็นปัญหาของผู้เกี่ยวข้อง
- 11) เตรียมและนำเสนอรายงานการประเมินฉบับสมบูรณ์อย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามลำดับเสมอไป ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยได้มากหรือน้อยตามควรแก่กรณี

จากแนวคิดการประเมินของสเตคเป็นการประเมินที่มีระบบมากขึ้น มุ่งเน้นการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยมีหลักเกณฑ์การประเมินเป็นมาตรฐาน และคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องจากหลายฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และได้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการได้ดียิ่งขึ้น

1.8.6 รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพตทริก (Kirkpatrick)

โดนัลด์ แอล เคิร์กแพตทริก (Donald L. Kirkpatrick, 1975) แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน แห่งสหรัฐอเมริกา อดีตประธาน ASTD (The American Society for Training and Development) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรมว่า “การฝึกอบรมนั้นเป็นการช่วยเหลือบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการฝึกอบรมใด ๆ ควรจะจัดให้มีการประเมินผลการฝึกอบรม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้รู้ว่าการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด” การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมปกติที่เกิดขึ้นในทุกโครงการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน โดยมุ่งว่าผู้ผ่านการฝึกอบรม ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เคิร์กแพตทริกเห็นว่าการประเมินผลการอบรมจะทำให้ผู้บริหารได้ความรู้อย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1) การฝึกอบรมนั้นได้ให้อะไร หรือเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานในลักษณะใด
- 2) ควรยุติโครงการชั่วคราวก่อน หรือควรดำเนินการต่อไปเรื่อย ๆ
- 3) ควรปรับปรุงหรือพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมในส่วนใดบ้าง อย่างไร

ในการประเมินผลโครงการฝึกอบรม เคิร์กแพตทริกเสนอว่า ควรมีแนวทางการประเมินดำเนินการตามประสิทธิผลของการอบรม 4 ลักษณะคือ 1) ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) เป็นการตรวจสอบความรู้สึก หรือความพอใจของผู้เข้ารับการอบรม 2) ประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) เป็นการตรวจสอบผลการเรียน โดยตรวจสอบให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) 3) ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการอบรม (Behavior Evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าผู้ผ่านการอบรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามความคาดหวังของโครงการหรือไม่ และ 4) ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อองค์กร (Results Evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าผลจากการอบรมได้เกิดผลดีต่อองค์กร หรือเกิดผลกระทบต่อองค์กรในลักษณะใดบ้าง คุณภาพขององค์กรดีขึ้น หรือมีคุณภาพมากขึ้นหรือไม่ โดยมีรายละเอียดแนวทางการดำเนินการประเมินแต่ละรายการเป็นดังนี้

ก. การประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง การประเมินขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รู้ว่าผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมนั้นมีความรู้สึกอย่างไรต่อการฝึกอบรม เช่น ผู้เข้ารับการอบรมพอใจหรือไม่ต่อสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมและมาน้อยเพียงใด การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองนั้นต้องการได้รับข้อมูลที่เป็นปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความหมายและความเป็นจริง เพราะข้อมูลเหล่านี้จะเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของการฝึกอบรมอันดับแรก เคิร์กแพตทริกกล่าวว่า มีอยู่บ่อยครั้งที่ผู้บริหารตัดสินใจล้มเลิกโปรแกรมการฝึกอบรมเสียหรือไม่ก็ตัดสินใจให้ดำเนินการฝึกอบรมต่อไป โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินปฏิกิริยาตอบสนองเป็นพื้นฐาน วิธีการที่จะช่วยให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปฏิกิริยาตอบสนองที่มีความหมาย และตรงตามความจริงจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่

1) กำหนดให้แน่นอนชัดเจนลงไปว่าต้องการได้รับข้อมูลอะไร เช่น ปฏิกริยาตอบสนองของเนื้อหาหลักสูตร วิธีการฝึกอบรม วิทยากร สถานที่ฝึกอบรม ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ฯลฯ

2) ออกแบบของเครื่องมือ หรือแบบสอบถามที่จะใช้เก็บข้อมูล

3) ข้อคำถามที่ใช้ ควรเป็นชนิดที่เมื่อได้รับข้อมูลหรือได้คำตอบแล้ว สามารถนำมาตัดแปลงเป็นตัวเลขแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ในเชิงปริมาณได้

4) กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เขียนแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในข้อคำถามต่าง ๆ

5) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงปฏิกริยาตอบสนอง ผ่านแบบสอบถามตามความเป็นจริง จึงไม่ควรให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเขียนชื่อตนเองไปในแบบสอบถาม

อนึ่งการแจกแจงแบบสอบถามเพื่อประเมินปฏิกริยาตอบสนองนี้ ผู้ประเมินต้องแน่ใจว่าได้ให้เวลากับผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างเพียงพอที่จะให้คำตอบครบทุกข้อ ควรอธิบายก่อนที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะออกจากห้องฝึกอบรมเมื่อสิ้นสุดโปรแกรม พึงหลีกเลี่ยงการปล่อยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำแบบสอบถามติดตัวออกไป และส่งคืนกลับมาในภายหลัง

ข. การประเมินการเรียนรู้ (Learning Evaluation) การประเมินผลในขั้นนี้วัตถุประสงค์ที่จะทำให้รู้ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ และทักษะอะไรบ้าง และมีเจตคติอะไรบ้างที่เปลี่ยน ไปจากเดิม ทั้งนี้เพราะความรู้ ทักษะ และเจตคติ ล้วนเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ ที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโอกาสต่อไป เคิร์กแพททริกได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการประเมินการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1) ต้องการวัดความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม

2) วิเคราะห์ทั้งคะแนนรายข้อและคะแนนโดยรวม เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม

3) ถ้าเป็นไปได้ควรใช้กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มของผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม แล้วเปรียบเทียบคะแนนความรู้ ทักษะ และเจตคติ ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และเจตคติ มี 2 แบบคือ

- 1) ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่เป็นแบบวัดมาตรฐาน
- 2) ใช้แบบทดสอบขึ้นใช้เอง แบบทดสอบวัดวัดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สร้างขึ้นเองนี้ อาจจะใช้รูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง หรือทุกอย่างต่อไปนี้ได้ เช่น
 - 1) แบบ “ถูก” หรือ “ผิด”
 - 2) แบบ “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” อาจเป็นมาตรฐานประมาณค่า 4 หรือ 5 หรือ 6 สเกลก็ได้
 - 3) แบบเลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด
 - 4) แบบเติมคำลงในช่องว่าง

ค. การประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการอบรม (Behavior Evaluation) การประเมินในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่การประเมินในขั้นนี้นับว่ายาก และใช้เวลามากกว่าการประเมินผลในสองขั้นแรก เพราะจะต้องออกไปติดตามผลในสถานที่ทำงานจริง ๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะมีคำถามอยู่หลายข้อที่ผู้ประเมินต้องตอบให้ได้เสียก่อน เช่น ควรออกไปประเมินผลเมื่อไร (1 เดือนหรือ 3 เดือน หรือครึ่งปี หรือ 1 ปี ภายหลังจากการฝึกอบรม) จะเก็บข้อมูลจากใครจึงจะเชื่อถือได้มากที่สุด (จากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อนร่วมงาน จากผู้ใต้บังคับบัญชา หรือจากผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเอง)

- 1) ควรจะได้วัดพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม
- 2) ระยะเวลาระหว่างการฝึกอบรม กับการประเมินผลหลังการฝึกอบรมนั้น ควรจะห่างกันพอสมควร เพื่อให้แน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานได้เกิดขึ้นจริง ๆ ทางที่ดีควรจะประเมินหลาย ๆ ครั้งเป็นระยะ ๆ ไป เช่น ประเมินทุก 3 เดือน
- 3) ควรจะเก็บข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง เช่น จากผู้บังคับบัญชา จากเพื่อนร่วมงานและจากกลุ่มผู้ผ่านการอบรม

เคิร์กแพททริคเห็นว่าการประเมินผลในขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานตามข้อเสนอที่กล่าวมานั้นจะนำไปใช้จริง ๆ จะต้องใช้เวลาและอาศัยความชำนาญของผู้ประเมินผลเป็นอย่างมาก เขาจึงได้เสนอให้ทำโปรแกรมการฝึกอบรมขนาดใหญ่ และโปรแกรมที่จำเป็นต้องจัดหลาย ๆ ครั้งต่อไปในอนาคตเท่านั้น ส่วนโปรแกรมการฝึกอบรมขนาดเล็กทั่ว ๆ ไปอาจใช้วิธีการง่าย ๆ ดังนี้

- 1) กำหนดว่ามีพฤติกรรมการทำงานอะไรบ้าง ที่คาดหวังจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

- 2) เตรียมคำถามที่จะใช้สำหรับการสัมภาษณ์
- 3) ทำการสัมภาษณ์บุคคลหลาย ๆ กลุ่มภายหลังการฝึกอบรมสักระยะหนึ่ง เพื่อให้รู้ว่าพฤติกรรมที่คาดหวังเอาไว้เหล่านั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจริง ๆ หรือไม่
- 4) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ควรจะนำมาทำการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ และวิเคราะห์เนื้อหา

ง. การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กร (Results Evaluation) การประเมินผลในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้รู้ว่าการฝึกอบรมได้ก่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานอย่างไรบ้าง เป็นการประเมินผลที่ต้องการจะต้องการให้เกิดขึ้นกับหน่วยงาน เช่น การลดค่าใช้จ่าย การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน การเพิ่มปริมาณการขายและการผลิต อัตราการลาออกลดลง เป็นต้น นับว่าเป็นการประเมินผลที่ยากที่สุด เพราะในความเป็นจริงนั้นมีตัวแปรอื่น ๆ อีกมากมายนอกเหนือจากการฝึกอบรมที่มีผลกระทบต่อหน่วยงาน และตัวแปรเหล่านั้นบางทีก็ยากต่อการควบคุม ฉะนั้นอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นแก่หน่วยงานในทางที่ดี จึงสรุปได้ยากกว่าเป็นผลจากโปรแกรมการฝึกอบรม เคิร์กแพททริก จึงได้ให้ข้อเสนอแนะในการประเมินผลขั้นนี้ไว้ดังนี้

- 1) การวัดสภาวะการณ์หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ก่อนการฝึกอบรมเอาไว้ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับสภาวะการณ์ภายหลังการฝึกอบรม โดยใช้ข้อมูลที่สังเกตได้หรือวัดได้
- 2) พยายามหาทางควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับหน่วยงาน วิธีหนึ่งที่จะทำได้คือการใช้กลุ่มควบคุมหรือกลุ่มทดลอง

1.8.7 รูปแบบการประเมินของแพตตัน (Patton)

แพตตัน เอ็ม คิว (Patton M. Q., 1978) ได้เสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ยืดหยุ่นที่ใช้สอย (Utilization – Focused Evaluation) เพื่อแก้ปัญหาของการประเมิน โดยเฉพาะประเด็นที่มักจะได้รับวิจารณ์ว่าประเมินแล้วไม่ได้ นำผลการประเมินไปใช้ หรือผู้บริหารมองว่าผลการประเมินไม่ตรงกับข้อมูลที่ต้องการใช้ประกอบการตัดสินใจ แพตตันจึงได้เสนอแนวคิดและแนวทางในการประเมินดังนี้

ก. หลักในการประเมิน การประเมินโครงการนักประเมินควรให้ความสำคัญกับผู้บริหาร หรือกลุ่มลูกค้าที่จะใช้ผลการประเมินนั้น ๆ คำถามเพื่อการประเมินหรือตรวจสอบ ควรเกิดจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้น หรือต้องเป็นความอยากรู้อยากเห็นของนักประเมิน เป็นกรอบแนวในการ

กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน การประเมินตามแนวคิดนี้จะทำให้ผลการประเมินมีโอกาสนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนามากขึ้น

ข. ขั้นตอนการดำเนินการประเมิน แพตตันได้เสนอแนวทางในการประเมิน โดยเฉพาะการดำเนินการเพื่อให้ได้วัตถุประสงค์การประเมิน โดยแบ่งกิจกรรมเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1) จำแนกประเภทหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ในขั้นตอนนี้ นักประเมินจะต้องพิจารณาว่ามีใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะประเมิน หรือผู้ที่ต้องการใช้ผลประเมิน เช่น ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการคนอื่น ๆ

2) สัมภาษณ์/สอบถามผู้เกี่ยวข้องที่ได้จากข้อ 2.1 เพื่อรวบรวมความเห็นหรือความต้องการว่ากลุ่มบุคคลนั้นต้องการทราบผลการดำเนินงานโครงการในลักษณะใดบ้าง ต้องการใช้อะไรหรือต้องการใช้ข้อมูลการประเมินในเรื่องใด หรืออยากรู้อะไร

3) จัดหมวดหมู่คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็น หรือความต้องการใช้ข้อมูลของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ แล้วกำหนดเป็นโครงการคำถามหลัก ๆ เพื่อการประเมิน เช่น การดำเนินงานโครงการทำได้ตามแผนเพียงใด เกิดปัญหาในลักษณะใดบ้าง ผลการดำเนินงานของโครงการทำได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการอบรมครั้งนี้หรือไม่ ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้และเจตคติเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงใด หรือการดำเนินโครงการก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

หลังจากการดำเนินงานทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว นักประเมินจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมประเด็นคำถามการประเมิน ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ส่วนการดำเนินการในขั้นตอนต่อไปก็ดำเนินการตามกระบวนการประเมินตามปกติ

1.8.8 รูปแบบการประเมินของเดวิด เฟตเทอร์แมน (David Fetterman)

เดวิด เฟตเทอร์แมน (Fetterman D. M., 1994) ได้เสนอแนวคิดการประเมินแบบเสริมพลัง (Empowerment) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความคิดของการประเมินแบบสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย การประเมินแบบเสริมพลัง เป็นการใช้มนทัศน์ของการประเมิน เทคนิคการประเมินและข้อค้นพบจากการประเมิน ไปกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาปรับปรุง การกำกับตนเองโดยใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการดำเนินงาน เป็นกระบวนการที่กระทำเพื่อช่วยให้กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้ช่วยพัฒนาตนเอง โดยใช้วิธีการประเมินตนเองและสะท้อนผลแก่ตนเอง กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแบบเสริมพลัง จึงประกอบไปด้วยบุคคลภายในที่ทำการประเมินผลด้วยตนเอง และนักประเมินภายนอกที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ

(Coach) หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการประเมิน (Facilitator) การประเมินแบบเสริมพลังเป็นการนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน มีการร่วมมือกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อเพิ่มการใช้ประโยชน์ของผลการประเมิน มีการให้ความรู้ในการประเมินแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้มีส่วนร่วม ผู้ประเมินมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวกหรือผู้ให้คำแนะนำ ไม่ใช่ผู้ตัดสินเกี่ยวกับการประเมิน เป็นการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้มีส่วนร่วม ผู้ประเมินมีหน้าที่แนะนำช่วยเหลือเทคนิคและสร้างพลังการประเมินร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การประเมินแบบนี้มิได้จบลงแค่การทราบคุณค่าของการประเมินแบบเก่า แต่การประเมินต้องเป็นกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง ดำเนินต่อไปตลอดระยะเวลาของการพัฒนาโครงการ

เฟทเทอร์แมนได้เสนอขั้นตอนการประเมินแบบเสริมพลัง เพื่อพัฒนาบุคลากรในโครงการให้สามารถประเมินได้ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการประเมิน 4 ขั้นตอนคือ

1) การรวบรวมข้อมูล (Talking Stock) เป็นการตรวจสอบสถานภาพของโครงการว่าอยู่ ณ จุดใด รวมถึงการวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของโครงการ

2) การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ (Setting Goals) เป้าหมายที่กำหนดนั้นต้องมีความท้าทาย แสดงถึงศักยภาพ มีความเป็นไปได้ ลักษณะความสัมพันธ์กับกิจกรรมโครงการแห่งทรัพยากร ในขั้นตอนนี้ผู้มีส่วนร่วมในโครงการร่วมกันกำหนดเป้าหมาย อาจจะใช้วิธีการระดมสมอง โดยจัดบรรยากาศให้มีลักษณะแบบประชาธิปไตย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนได้เป้าหมายที่ทุกคนเห็นสอดคล้องกัน หรือเป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องการบรรลุ

3) การพัฒนากลยุทธ์เพื่อปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย (Developing Strategies) ขั้นตอนนี้ ผู้มีส่วนร่วมในโครงการร่วมกันรับผิดชอบและพัฒนากลยุทธ์ เพื่อให้กิจกรรมในโครงการดำเนินให้ประสบผลสำเร็จ การพัฒนากลยุทธ์อาจใช้การระดมสมองการพิจารณาทบทวนอย่างรอบคอบ โดยการตกลงร่วมกันเพื่อแสวงฉันทมติ (Consensual Agreement) กลยุทธ์ที่พัฒนาจะถูกนำไปปฏิบัติ แล้วมีการทบทวนตรวจสอบเกี่ยวกับประสิทธิผล และความเหมาะสม

4) การจัดหาหลักฐานที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน (Documenting Progress) ในขั้นตอนนี้ผู้มีส่วนร่วมในโครงการควรพิจารณาถึงหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับเป้าหมายของโครงการมีความตรงประเด็น และหลักฐานต้องมีความน่าเชื่อถือ

ในแต่ละขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น นักประเมินภายนอกและผู้มีส่วนร่วม (นักประเมินภายใน) ในโครงการจะทำงานร่วมกันโดยตัวนักประเมินภายนอกมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของการทำงาน มากกว่าจะทำบทบาทของผู้ประเมิน ทั้งนี้บทบาทของนักประเมินภายนอก อาจเกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการให้ข้อมูลป้อนกลับในการสนับสนุนการ

ตัดสินใจของผู้มีส่วนร่วมในโครงการ ผลจากการทำงานร่วมกันในกระบวนการประเมินแบบเสริมพลัง ผู้มีส่วนร่วมจะได้รับความรู้ ได้ฝึกฝน ได้รับประสบการณ์และเข้าใจเทคนิคเฉพาะของการดำเนินการประเมิน ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการนำผลการประเมินไปใช้ และเกิดการพัฒนาด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้เป็นไปอย่างมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการประเมินโครงการต่อไป

จุดเน้นของลักษณะของการประเมินแบบเสริมพลังคือ การพัฒนาปรับปรุงโครงการและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในบริบทของการประเมินแบบเสริมพลังซึ่งนักประเมินภายนอกจะมีบทบาทต่อการพัฒนาบุคลากรในหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) การฝึกอบรม (Training) เป็นการพัฒนาบุคลากรภายในให้สามารถทำการประเมินตนเองได้ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมิน เทคนิคการประเมินทำให้บุคลากรภายในเกิดการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนของการทำงาน มุ่งให้บุคลากรเกิดความรู้ความเข้าใจในวิธีการมากกว่าให้ความรู้ต่าง ๆ ดังที่เฟทเทอร์แมนได้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบว่า “ถ้าให้ปลาแก่เขา เขาจะสามารถเลี้ยงชีพได้ชั่วคราว แต่ถ้าสอนวิธีการตกปลาให้เขา เขาจะสามารถเลี้ยงชีพได้ตลอดชีวิต”

2) การอำนวยความสะดวก (Facilitation) โดยบทบาทนักประเมินเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการประเมิน กระตุ้นกำกับการทำงาน พยายามขจัดอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ากระบวนการประเมินไม่ล้มเหลว

3) การได้รับการสนับสนุน (Advocacy) เป็นขั้นตอนของการนำผลการประเมินตนเองไปใช้ประโยชน์ โดยการนำผลการประเมินเสนอผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหาร หรือแหล่งทุนสนับสนุน เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน โดยผลที่ได้จากการประเมินอาจจะนำไปทางบวก คือ บรรลุผลตามที่ต้องการก็สามารถขอรับการสนับสนุนเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ

4) การสร้างความกระจ่าง (Illumination) เป็นการสร้างความกระจ่างให้กับบุคลากรภายในที่ผ่านประสบการณ์การทำการประเมินผลตนเอง ผลที่ได้จากการประเมินแบบเสริมพลังเป็นกระบวนการที่จะช่วยเปิดหูเปิดตา ทำให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ กระบวนการนี้ถือว่าเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดความชัดเจนในตนเอง ทำให้เกิดการสร้างชุมชนของผู้รู้ขึ้น

5) การมีเสรีภาพในการกำหนดอนาคตของตนเอง (Liberation) เกิดขึ้นหลังจากที่กระบวนการประเมินแบบเสริมพลังช่วยให้บุคลากรเกิดการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ ทำให้เขาเหล่านั้นสามารถมองเห็นอนาคตของตนเองว่าควรพัฒนาไปในทิศทางใด ถือเป็น การให้เสรีภาพกับคณะทำงานในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาของตนเอง กล่าวคือ เป็นการทำให้บุคลากรสามารถใช้ความคิดที่เป็นอิสระจากกรอบความคิดแบบเดิม สามารถสร้างและกำหนดแนวทางของตนเองได้

การประเมินแบบเสริมพลังมีประโยชน์หลายประการ ดังนี้

- 1) ช่วยสร้างทั้งเทคนิควิธีการประเมิน และความรู้เกี่ยวกับการประเมิน เนื่องจากการประเมินแบบเสริมพลังออกแบบเพื่อสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง
- 2) ช่วยเพิ่มบูรณาการวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน
- 3) การร่วมมือร่วมพลังในกระบวนการประเมิน ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรู้สึกเป็นเจ้าของในกระบวนการประเมิน
- 4) การตัดสินใจด้วยตนเองในกระบวนการประเมินจะช่วยเพิ่มความตระหนักในคุณค่าหรือความต้องการของการประเมิน
- 5) ช่วยสนับสนุนในการพัฒนาเป้าหมายและวิวิทย์การวิจัยเพื่อช่วยสร้างความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการออกแบบและการดำเนินการประเมินได้อย่างดี
- 6) ช่วยบูรณาการกิจกรรมการประเมินเข้าไปในโครงสร้างของโครงการ ตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม และนำไปสู่การใช้บทบาทของการประเมินและวิธีการประเมินอย่างยั่งยืน

1.8.9 รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ (Hammond's Concepts and Model of Evaluation)

แฮมมอนด์ ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโปรแกรมการศึกษา โดยเน้นหนัก ทางด้านโครงการนวัตกรรมในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะเป็น 3 มิติ ดังนี้ (Worthen and Sanders, 1973: 158)

ก. มิติด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ มิติในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนย่อย คือ

- 1) พุทธิพิสัย หมายถึงการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ที่ต้องใช้ปัญญาและสมองเป็นที่ตั้ง
- 2) จิตพิสัย หมายถึงการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี มีความประพฤติที่ถูกต้อง มีความสนใจในค่านิยมที่เหมาะสม

กล้ำมเนื้อ

3) ทักษะพิสัยได้แก่ การเรียนรู้ที่เน้นด้านการทำงานด้วยการใช้ทักษะทาง

ข. มิติด้านการจัดการเรียนการสอน มิติในส่วนนี้แบ่งรายละเอียดได้ดังนี้ คือ

1) การจัดระบบในส่วนนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ

(1) เวลา หมายถึง ช่วงเวลาและลำดับขั้นตอนของการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน

(2) การจัดกลุ่มนักเรียน แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะย่อยคือการจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับของการพัฒนาการทางการเรียนรู้และการจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) เนื้อหา หมายถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

3) วิธีการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การเรียนการสอนที่เหมาะสม

4) สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

5) ค่าใช้จ่าย หมายถึง รายจ่ายในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจัดโปรแกรมการศึกษา

ค. มิติสถาบัน มิติในส่วนนี้ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ตัวนักเรียน เช่น อายุ ระดับชั้นเรียน เพศ ภูมิหลังทางครอบครัว ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต ผลการเรียน ความสามารถ ความสนใจ และความเกี่ยวข้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ

2) ครู ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

(1) ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา สุขภาพ และบุคลิกภาพ

(2) ข้อมูลทางการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน เช่น วิชาเอก วิชาโท ที่สำเร็จในการศึกษาระดับต่าง ๆ วุฒิสูงสุด ประสบการณ์ทางการศึกษา และประสบการณ์ด้านอื่น ๆ

(3) ข้อมูลด้านสภาวะแวดล้อม เช่น เงินเดือน สมาชิกชมรมวิชาชีพ สมาชิกชมรมอื่น ๆ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นิสัยทางการอ่าน และงานอดิเรก

(4) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วมในโปรแกรมต่าง ๆ

3) ครอบครัว ประกอบด้วย

(1) ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนวัตกรรม

(2) ลักษณะทั่วไปของครอบครัว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ขนาดของครอบครัว การกระจายของอายุ สถานภาพด้านการสมรส และรูปแบบของครอบครัว

(3) รายได้ เช่น ระดับของรายได้ จำนวนผู้ทำงาน แหล่งของรายได้และอาชีพ

(4) สถานที่พักอาศัย เช่น ในเมือง ชานเมือง ชนบท

(5) ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา พี่น้องและญาติที่เกี่ยวข้อง

(6) สมาชิกชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรมทางศาสนา การเมือง สังคมวิชาชีพ หรืออื่น ๆ

(7) อัตราการเคลื่อนย้าย เช่น ภูมิลำเนาของบิดา มารดา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน อัตราการย้ายถิ่น

4) ชุมชนแวดล้อม ประกอบด้วย

(1) สภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เช่น ทำเล และสภาพแวดล้อมทั่วไป

(2) ลักษณะด้านภูมิหลังของประชากร เช่น ความหนาแน่น อัตราการเกิดการตาย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ระบบการเคลื่อนย้าย และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

(3) ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เช่นธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม รายได้ และภาษีอากร

(4) ลักษณะด้านภูมิหลังของสังคม เช่น การปกครอง การศึกษา ศาสนา บริการ การเงิน การพักผ่อน และความปลอดภัย

แนวคิดที่สำคัญจากโมเดลการประเมินของแฮมมอนด์ ก็คือการชี้ประเด็นที่ว่าในการจัดการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์ปลายทาง คือ ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมทั้ง 3 ส่วนที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยนั้น ย่อมมีความจำเป็นที่ผู้ดำเนินการจะต้องคำนึงถึงมิติที่สำคัญในอีก 2 ส่วนควบคู่กันไป คือ มิติด้านการจัดการเรียนการสอนและมิติสถาบัน นอกจากนี้การประเมินยังมีจุดเน้นสำคัญที่ควรประเมินเป็นปัจจัยพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนขององค์กรรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน

การประเมินตามแนวคิดและโมเดลการประเมินของแฮมมอนด์นับว่าเป็นการประเมินอย่างมีระบบและมีความสำคัญทางการศึกษาซึ่งในอดีตที่ผ่านมาการประเมินมักจะอิงนิยามของการวัดผล แต่เพียงอย่างเดียว จึงไม่ครอบคลุมทุกมิติ แต่การประเมินตามโมเดลของแฮมมอนด์ นับว่าเป็นโมเดลที่สมบูรณ์เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานเชิงระบบสำหรับการตัดสินใจคุณค่าทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ถึงแม้โมเดลการประเมินของแฮมมอนด์จะมีความซับซ้อนและยากต่อการนำไปใช้แต่ในปัจจุบันถ้านักการศึกษา ครู นักจิตวิทยา นักบริหาร รวมทั้งนักประเมิน ผลทางการศึกษาได้ให้ความสนใจและร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยร่วมกันประเมินเป็นคณะ (Team Evaluation) ภายใต้การสนับสนุนของผู้รับผิดชอบทางการศึกษาแล้ว โมเดลการประเมินของแฮมมอนด์คงจะทวีความสำคัญและคงจะมีการนำไปประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการศึกษามากขึ้น

1.8.10 รูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach's Concepts and Model)

ตามทัศนะของครอนบาค เชื่อว่าการประเมินเป็นการรวบรวมข้อมูลการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมทางการศึกษาในส่วนของ การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้น ครอนบาคได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงรายวิชา 2) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 3) การจัดการบริหารโรงเรียน

ครอนบาคมีความเห็นว่าการประเมินนั้นไม่ควรกระทำโดยใช้แบบทดสอบแต่เพียงอย่างเดียวแต่ควรมีมาตรการอื่นประกอบด้วย ครอนบาคได้เสนอแนวทางการประเมินเพิ่มเติมไว้ อีก 4 แนวทาง คือ

1) การศึกษากระบวนการ (Process Studies) ได้แก่การศึกษาภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

2) การวัดศักยภาพของผู้เรียน (Proficiency Measurement) ครอนบาคได้ให้ความสำคัญต่อคะแนนรายช้อยมากกว่าคะแนนจากแบบทดสอบทั้งฉบับและให้ความสำคัญต่อการสอบเพื่อวัดสมรรถภาพของผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนว่ามีความสำคัญมากกว่าการสอบประจำปลายภาคเรียนหรือการสอบปลายปี

3) การวัดทัศนคติ (Attitude Measurement) ครอนบาคให้ทัศนะว่า การวัดทัศนคติ เป็นผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนส่วนหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญเช่นกัน

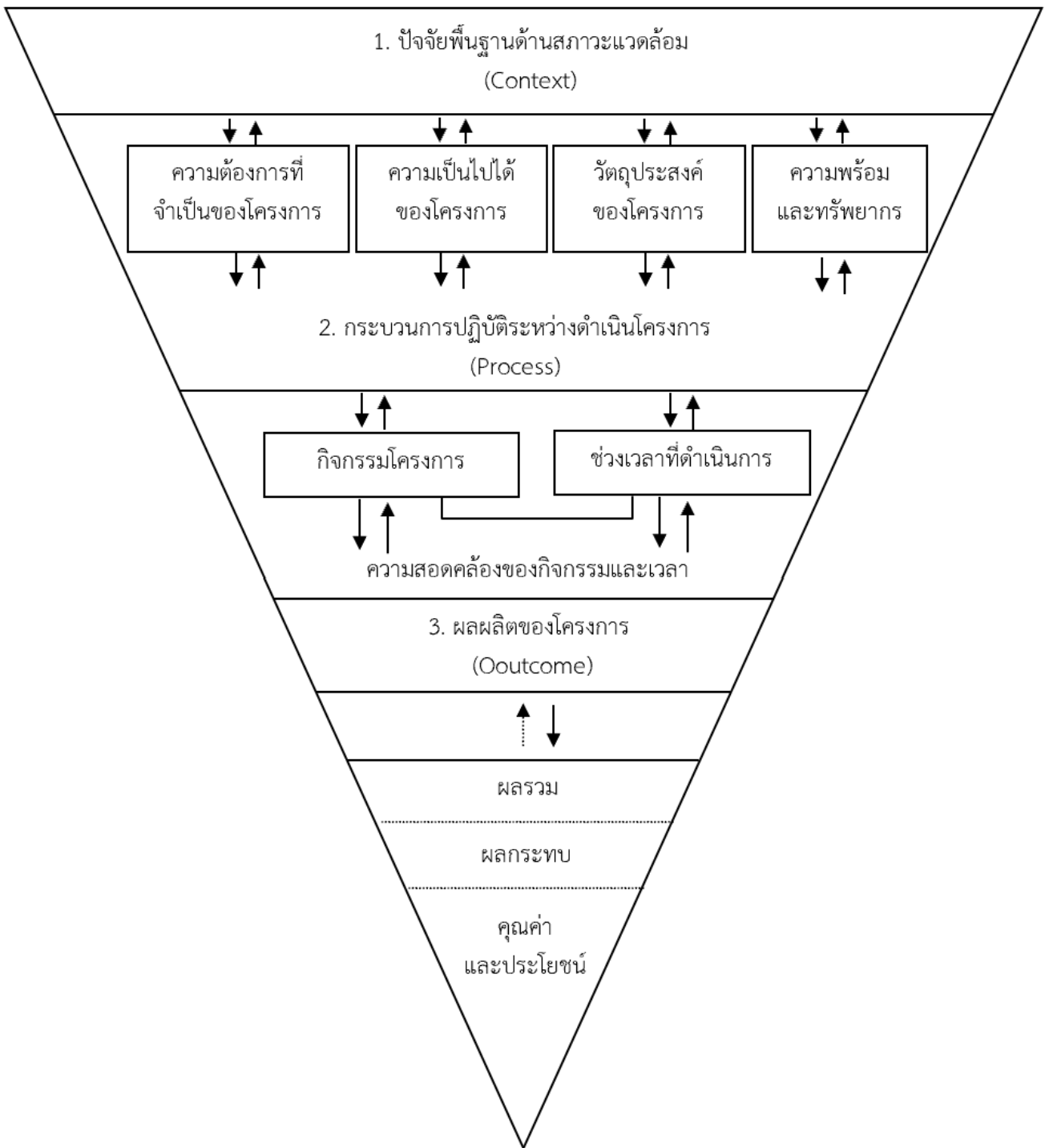
4) การติดตาม (Follow up Studies) เป็นการติดตามผลการทำงาน หรือ ภาวะการเลือกศึกษาต่อในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งการให้บุคคลที่เรียนในระดับชั้นพื้นฐานที่ผ่านมาแล้ว ได้ประเมินถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิชาต่าง ๆ ว่าควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไร เพื่อช่วยในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายวิชาเหล่านั้นต่อไป

เมื่อสรุปแนวคิดของครอนบาคข้างต้นแล้ว จะเห็นว่าครอนบาคมีความเชื่อว่าการประเมินที่เหมาะสมนั้นต้องพิจารณาหลาย ๆ ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้วทั้ง 4 ประการโดยเน้นว่าการประเมิน โครงการด้านการเรียนการสอนนั้นไม่ควรประเมินเฉพาะแต่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้นแต่ควรประเมินหรือตรวจสอบผลข้างเคียงของโครงการด้วย ครอนบาคยังมีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่าหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมินโครงการด้านการเรียนการสอนก็คือการค้นหาข้อบกพร่องของโครงการเพื่อจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.8.11 รูปแบบการประเมินแบบซีโป (CPO's Evaluation Model)

แบบจำลองการประเมินซีโป ที่ได้พัฒนามาเพื่อใช้ประเมินโครงการต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้นได้เน้นการประเมินในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมอย่างละเอียด ตามมาด้วยการประเมินกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการและผลผลิตของโครงการตามลำดับ จึงนับว่าเป็นรูปแบบการประเมินที่ครบวงจร

การประเมินโครงการซีโป ตามแนวคิดของ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องตามลำดับ คือ 1) ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context) 2) กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ (Process) และ 3) ผลผลิตของโครงการ (Outcome) ดังแสดงในภาพที่ 8

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ที่ใช้มีดังนี้

1. หมายถึง เส้นแบ่งระหว่างองค์ประกอบซึ่งแยกกันไม่เด็ดขาด
2. \longleftrightarrow หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเป็นการสื่อสารแบบสองทางอย่างครบวงจร
3. C หมายถึง Context 4. P หมายถึง Process 5. O หมายถึง Outcome

ภาพที่ 8 แบบจำลองการประเมินซีโป (CPO's Evaluation Model)

จากภาพประกอบข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการตามแนวคิดของ เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. ปัจจัยพื้นฐานด้านสถานะแวดล้อมโครงการ (Context) หมายถึงบริบทต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมด เช่น ปัจจัยทางการเมือง ทางสังคม ทางวัฒนธรรม รวมทั้งปัจจัยทางกายภาพและทางด้านจิตใจ เป็นต้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบทต่าง ๆ ของโครงการนั้น ๆ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไรโดยพิจารณาถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

1) ความต้องการจำเป็นของโครงการ เพื่อให้ทราบถึงความจำเป็นหรือความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการ สำหรับในประเทศไทยมีปัจจัยทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องมาก นับตั้งแต่ความต้องการของโครงการ

2) ความเป็นไปได้ของโครงการ เพื่อให้ทราบโอกาสในการจัดทำโครงการ ต้องวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคหรือที่เป็นข้อจำกัด ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินโครงการ ทั้งนี้เพื่อนำมาเสนอเป็นข้อสารสนเทศ หรือข้อสังเกต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขหรือปรับปรุงโครงการ หรือเพื่อเสนอทางเลือกใหม่ในการดำเนินโครงการตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนที่เป็นเงื่อนไขบางประการอันจะนำไปสู่การยุติปัญหาในที่สุด โครงการต่างๆ มักจะมีปัจจัยทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องสูงมากประกอบกับรัฐบาลของประเทศไทยเป็นรัฐบาลผสมและมีการปรับเปลี่ยนรัฐบาลค่อนข้างบ่อย เป็นผลให้แนวนโยบายบางอย่างของรัฐบาลต้องปรับตามไปด้วย จึงทำให้บางโครงการต้องมีการทบทวน และอาจด้วยปัจจัยทางการเมืองเท่านั้นที่ทำให้บางโครงการต้องหยุดชะงักหรือล้มเลิกได้

3) การกำหนดวัตถุประสงค์ ของโครงการ เพื่อระบุถึงสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นจากโครงการ โดยพิจารณาถึงผลจากกิจกรรมของโครงการ ในสภาพความเป็นจริง บ่อยครั้งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการไม่ทราบวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ จึงจำเป็นต้องแจ้งหรือชี้แจงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงวัตถุประสงค์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสะดวกและความร่วมมือที่จะได้รับ รวมทั้งให้ความสำคัญกับโครงการตามสภาพที่ควรจะเป็นด้วย

4) ความพร้อมและทรัพยากร ในด้านต่างๆ เช่น เงินทุนหรืองบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร เป็นต้น ปัญหาเรื่องงบประมาณ อาจส่งผลถึงวัสดุอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดขึ้นเพราะปัจจัยทางการเมืองรวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของความต้องการ และความเป็นไปได้อย่างกล่าวมาแล้ว ทำให้การดำเนินโครงการล่าช้าและค่าใช้จ่ายอาจเพิ่มสูงขึ้นได้

ข. กระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ (Process) หมายถึงขั้นตอนหรือกรรมวิธีที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับก่อนหลังอย่างเป็นระบบและครบวงจรในระหว่างดำเนินโครงการ กระบวนการดังกล่าวอาจจะแตกต่างกันไปตามเป้าหมายในเชิงปรัชญาของแต่ละโครงการ (เทียนฉาย กิระนันท์, 2544: 1-2) เช่น โครงการธุรกิจมีเป้าหมายหลักก็คือ การแสวงหากำไรจากการดำเนินธุรกิจนั้น ๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยลดต้นทุนการดำเนินงานให้เหลือน้อยที่สุด ส่วนโครงการทางการศึกษาของรัฐ เป้าหมายหลักก็คือการปลูกฝังความรู้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งเด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไป โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติในระยะยาว โครงการประเภทนี้จะไม่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุดเป็นหลัก เป็นต้น ถึงแม้ว่ากระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการอาจจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเป้าหมายในเชิงปรัชญาของแต่ละโครงการนั้น ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่สำหรับการประเมินโครงการโดยทั่วไปมีองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษคือ ความสอดคล้องของกิจกรรมและช่วงเวลาโดยพิจารณาถึง

1) กิจกรรม (Activity) เพื่อให้ทราบว่า กิจกรรมนั้น ๆ มีความสอดคล้องหรือตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่และมีการจัดลำดับที่เหมาะสมต่อเนื่องกันมากน้อยเพียงใด

2) ช่วงเวลา (Timing) เพื่อให้ทราบว่าช่วงเวลาที่จะดำเนินโครงการทางด้านกิจกรรมนั้น ๆ มีความเหมาะสมเพียงไรและมีข้อจำกัดประการใด และช่วงเวลาที่กำหนดไว้นั้นสามารถที่จะปรับเปลี่ยนไปจากเดิมได้ตามความจำเป็นหรือไม่ และเพราะเหตุใด

ค. ผลผลิตของโครงการ คำว่า “ผลผลิต” นั้น มีความหมายครอบคลุมคำศัพท์ภาษาอังกฤษทั้ง 3 คำดังนี้ 1) Product 2) Output 3) Outcome ด้วยเหตุนี้คำว่า ผลผลิตของโครงการ จึงหมายถึง ผลงานหรือผลที่ได้รับจากการกระทำกิจกรรมใด ๆ ของแต่ละโครงการ โดยสามารถแบ่งผลงานดังกล่าวเป็น 3 ประเภท คือ ผลรวม ผลกระทบ และคุณค่าหรือประโยชน์ตามลำดับ ในการประเมิน ผลผลิตของโครงการใด ๆ ก็ตาม จึงเป็นการประเมินเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการนั้น ๆ โดยพิจารณาถึง

1) ผลรวม (Overall) เพื่อให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากกิจกรรมของโครงการทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

2) ผลกระทบ (Impact) เพื่อให้ทราบถึงผลที่ตามมาจากการดำเนินโครงการนั้น ๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งจากที่คาดหวังไว้และมีได้คาดหวังไว้ด้วย

3) คุณค่าหรือประโยชน์ (Utility) เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าหรือความสำคัญของผลที่ได้จากการประเมิน ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อไป

2. แนวคิดการประเมินโครงการแบบชิปปี้

2.1 ความหมายของแบบจำลองแบบชิปปี้

รูปแบบการประเมินแบบจำลองแบบชิปปี้ (Stufflebeam's CIPP Model) แต่เนี่ยล แอล สตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam *et al.*, 2003 อ้างใน วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2556: 287-290) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมิน เรียกว่า ชิปปี้โมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมินคือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากคำว่า Context, Input, Process, และ Product โดยที่สตัฟเฟิลบีมได้ให้ความหมายว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการบรรยาย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ เลือกทางเลือกที่เหมาะสม การประเมินจะต้องเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญ โดยมุ่งประเมินใน 4 ด้าน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) รูปแบบการประเมินนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง ไม่ใช่เพื่อการตรวจสอบ

สตัฟเฟิลบีมได้ให้นิยามคำว่า “การประเมิน” ไว้ว่าเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการดำเนินการเก็บข้อมูล และนำข้อมูลที่เก็บมาแล้วนั้น มาจัดทำให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจจากนิยามดังกล่าว มีสาระสำคัญดังนี้

- 1) การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือมีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างครบวงจรและย้อนกลับมาสู่อุปกรณ์ใหม่ของวงจรด้วย
- 2) กระบวนการประเมินจะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
- 3) กระบวนการประเมินจะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ระบุหรือบ่งชี้ไว้
- 4) กระบวนการประเมินจะต้องมีการนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เป็นสารสนเทศ
- 5) สารสนเทศที่ได้มานั้นจะต้องมีความหมายและมีประโยชน์
- 6) สารสนเทศดังกล่าวจะต้องได้รับการนำไปเสนอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางการดำเนินการใด ๆ ต่อไป

แนวคิดของสตฟเฟิลบีมมีลักษณะที่จะแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหา และนำผลการประเมินที่ได้นั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

สุวิมล ติรกานันท์ (2547: 47 – 48) ได้กล่าวว่าสตฟเฟิลบีมได้พัฒนาแบบจำลองขึ้น ในปี ค.ศ. 1971 โดยมีแนวคิดในการสร้างสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ แบ่งการประเมินเป็น 4 ประเด็นตามประเภทของการตัดสินใจ

1) สภาพแวดล้อมเพื่อการวางแผนใช้กำหนดนโยบาย หรือเป้าหมาย เพื่อการคัดเลือกโครงการที่เหมาะสม

2) ปัจจัยนำเข้าเพื่อกำหนดโครงสร้างของการดำเนินงาน ยุทธวิธี วิธีการ และแผนในการดำเนินงาน

3) กระบวนการเพื่อกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผน เพื่อปรับปรุงเกี่ยวกับวิธีในการดำเนินงาน การรายงานความก้าวหน้าของโครงการ

4) ผลผลิต เพื่อตัดสินใจยุติ ชะลอ หรือขยายโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2550: 57 – 58) ได้กล่าวว่า การประเมินโดยใช้ซีบีโมเดล (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งแนวทางการประเมินในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

1) การประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ

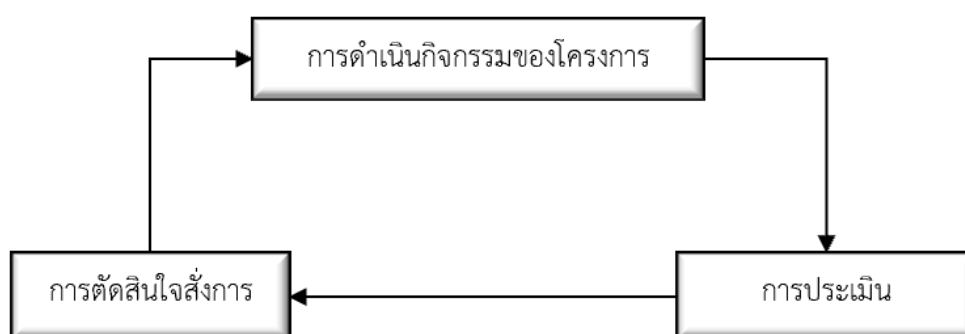
2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการประเมิน เพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่างกรดำเนินโครงการ เพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้นด้วย

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมิน

เยาวตี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551: 56 - 59) ได้กล่าวว่า แนวคิดในการประเมินของ สตีฟเฟิลบีมว่า การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะที่เป็นกระบวนการ กล่าวคือ มีความต่อเนื่องกัน ในการดำเนินงานอย่างครบวงจร จะต้องมีการระบุหรือบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ และมีการเก็บรวบรวม ข้อมูลตามที่ได้ระบุหรือบ่งชี้ไว้ แล้วนำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นั้น จัดทำให้เป็นสารสนเทศ โดยสารสนเทศที่ได้มานั้น จะต้องมีความหมายและประโยชน์ เพื่อนำไปเสนอใช้ประกอบการตัดสินใจ ในการกำหนดทางเลือกใหม่ หรือแนวทางดำเนินการต่อไป

แนวคิดของสตีฟเฟิลบีม มีลักษณะที่จะแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่าย ประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินทำหน้าที่ระบุ จัดหา และ นำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหา และนำผลการประเมินที่ได้ นั้น ไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งในส่วนที่เป็นรายละเอียดของการประเมินตาม นิยามของสตีฟเฟิลบีมนั้นสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นโมเดลพื้นฐาน ได้ดังภาพที่ 9 (มัลลิกา คงพันธุ์, 2548: 56)

ภาพที่ 9 โมเดลพื้นฐานของสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

การประเมินตามโมเดลของสตีฟเฟิลบีมนั้น สามารถสรุปการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) กำหนดหรือระบุและบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
- 2) รวบรวมข้อมูล
- 3) วิเคราะห์สารสนเทศ เพื่อนำเสนอฝ่ายวิชาการ

การจัดประเภทของการประเมินดังกล่าว แสดงถึงการประเมินที่พยายามให้ครอบคลุม กระบวนการทำงานในทุก ๆ ขั้นตอน ตามแนวคิดที่รู้จักกันดีในนามว่า CIPP และสิ่งที่ควบคู่กับการประเมินข้างต้นได้แก่การตัดสินใจเพื่อดำเนินการใด ๆ ซึ่งสามารถจะแบ่งออกได้อีก 4 ประเภทเช่นกัน ได้แก่

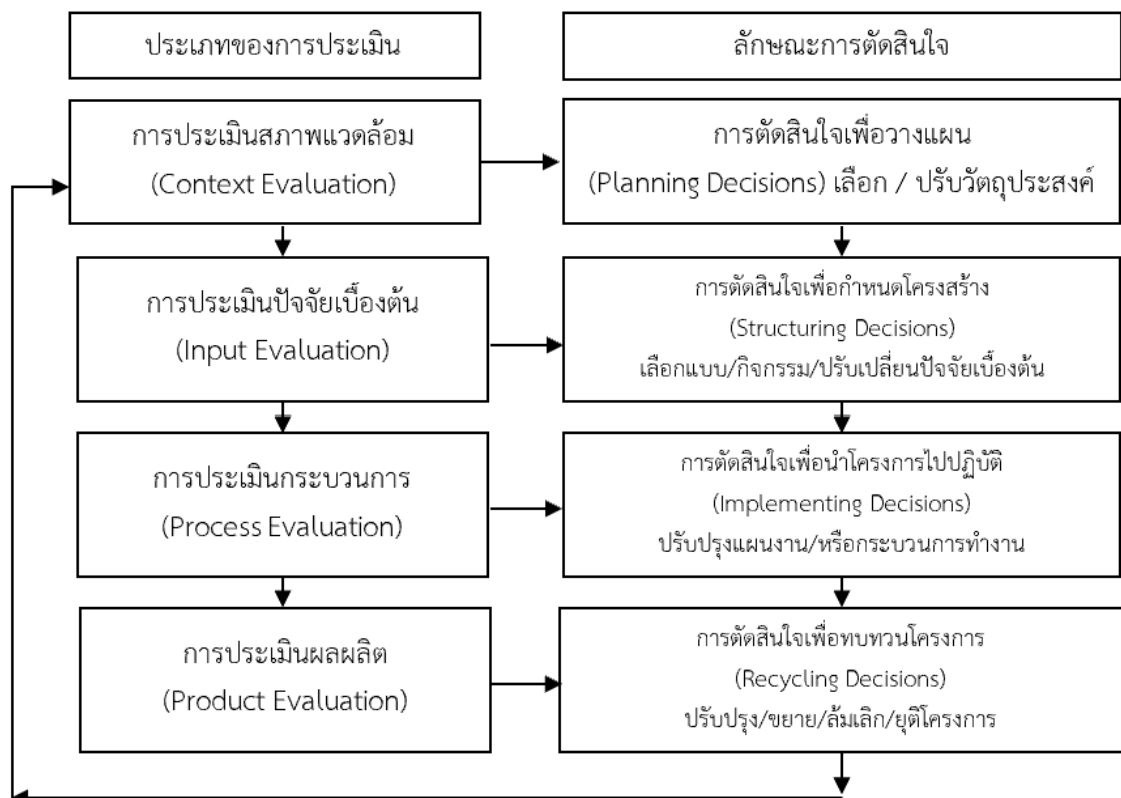
1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผนเป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินสถานะแวดล้อม มีบทบาทสำคัญคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนในการดำเนินงาน

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการเป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินตัวป้อน มีบทบาทสำคัญคือการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติเป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินกระบวนการ มีบทบาทสำคัญคือ ควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทาง การทำงานให้ได้ผลดี

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการเป็นการตัดสินใจที่อาศัยผลจากการประเมินที่เกิดขึ้น มีบทบาทหลักคือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการยุติ ล้มเลิก หรือขยายโครงการในระยะเวลาต่อไป

แนวคิดและเป้าหมายของการประเมินตามสตีฟเฟิลบีมได้เสนอมาแล้วนั้น นับว่าเป็นต้นแบบของการประเมินอย่างมีระบบ และเพื่อประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการดำเนินโครงการแต่ละประเภทจะเห็นได้ชัดว่าการประเมินดังกล่าว จะต้องเอื้ออำนวยต่อการนำไปตัดสินใจ ดังรูปแบบความสัมพันธ์ต่อไปนี้ (มัลลิกา คงพันธุ์, 2548: 58; สมคิด พรหมจ้อย, 2550: 64 อ้างใน วีระยุทธ ชาทะกาญจน์, 2557: 288)

ภาพที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลอง CIPP ตามแนวทางการประเมินโครงการรูปแบบโมเดลสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

แนวทางการประเมินในด้านต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

1) การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการเป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ เช่น เป็นโครงการที่สนองปัญหา หรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์มีความชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือนโยบายต้นสังกัดหรือไม่ เป็นโครงการที่เป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ หรือไม่

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น ปัจจัยที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ กิจกรรม/แบบ/ทางเลือกที่ได้เลือกสรรแล้วที่กำหนดไว้ในโครงการมีความเป็นไปได้และเหมาะสมเพียงใด ฯลฯ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่างกรดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานของโครงการนั้นด้วย เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ เช่น การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ กิจกรรมใดที่ทำได้หรือไม่ได้เพราะเหตุใดเกิดปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง มีการแก้ปัญหาอย่างไร ฯลฯ

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้น เมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการรายงานผลที่เกิดจากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วย เป็นการตรวจสอบเพื่อตอบคำถามที่สำคัญ ๆ เช่น เกิดผล/ได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ คุณภาพของผลลัพธ์เป็นอย่างไร เกิดผลกระทบอื่นใดบ้างหรือไม่

สรุปได้ว่ารูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP model) เป็นการประเมินที่เป็นระบบครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การตั้งวัตถุประสงค์ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบกิจกรรม ประเมินกระบวนการเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการ และการประเมิน ผลผลิตเพื่อช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ สอดคล้องของส่วนต่างๆ และจุดแก้ไขของโครงการ และในการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้ประเมินใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP model)

2.2 รูปแบบการประเมิน CIPP และการนำไปใช้

การประเมิน CIPP เป็นการนำตัวอักษรตัวแรกของมิติการประเมิน 4 ด้านมาประกอบกัน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่งสตีฟเฟิลบีมพัฒนานำเสนอขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์จากการทำการประเมินโครงการทางการศึกษาของประเศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่กลางปี 1960 โดยต้องการที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อจำกัดของรูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม อาทิ การออกแบบการทดลองการประเมินอิงวัตถุประสงค์ และการทดสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัดในการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาในสมัยนั้น จึงทำให้เกิดการพัฒนาแบบการประเมินใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาอย่างรอบด้านหลายแง่มุมมากขึ้นซึ่งรูปแบบการประเมิน CIPP ก็เป็นหนึ่งในรูปแบบการประเมินอื่น ๆ ที่นักประเมินในยุคนั้นพัฒนานำเสนอไว้ รูปแบบการประเมิน CIPP ปรากฏขึ้นเป็นลายลักษณ์ชัดเจนในหนังสือชื่อ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1971 และปรับปรุงอีกครั้งในปี 2007 ในหนังสือ Evaluation Theory Models and Applications โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (Stufflebeam and Shinkfield, 2007)

2.2.1 การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินการก่อนจะทำ โครงการใด ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักการและเหตุผล รวมทั้งเพื่อพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา ตลอดจนการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่งที่กำหนด การประเมินบริบท 4 ส่วนนี้มีความสำคัญที่จะนำไปสู่การออกแบบโครงการ แผนงาน และการให้บริการที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ทั้งนี้การประเมินบริบทมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) กำหนดขอบเขตและบรรยายเกี่ยวกับความตั้งใจให้บริการ
- 2) จำแนกผู้รับผลประโยชน์ที่ตั้งใจให้บริการ (หรือกลุ่มเป้าหมาย) และประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าว
- 3) จำแนกปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดของความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายนั้น
- 4) จำแนกความเกี่ยวข้องระหว่างคุณสมบัติที่มีค่าและโอกาสการได้รับทุนอุดหนุนที่สามารถนำไปใช้กำหนดเป้าหมายความต้องการจำเป็นนั้น
- 5) จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
- 6) ประเมินความชัดเจนและความเหมาะสมเป็นไปได้ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
- 7) จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุงหรือความพยายามในการให้บริการ

การประเมินบริบทอาจจะประเมินได้ทั้งก่อน ระหว่างหรือแม้กระทั่งหลังการดำเนินโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง (Intervention) อื่น ๆ (Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 336) ในกรณีประเมินบริบทก่อนการดำเนินโครงการ องค์กรหรือหน่วยงานจะใช้ผลจากการประเมินบริบทเพื่อช่วยจัดลำดับความสำคัญและกำหนดเป้าหมายสำหรับโครงการนั้น แต่ถ้าวการประเมินบริบทระหว่างหรือหลังดำเนินโครงการหรือสิ่งแทรกแซงอื่น ๆ องค์กรและหน่วยงานมักจะดำเนินการและจัดทำรายงานการประเมินบริบทควบรวมไปกับการประเมินปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต กรณีนี้การประเมินบริบทจึงมีประโยชน์สำหรับการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายของโครงการ และช่วยให้ผู้รับบริการได้ประเมินว่า โครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าวมีคุณประโยชน์ตอบสนองหรือเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์หรือไม่เพียงไร

เทคนิควิธีการที่ใช้ในการประเมินบริบท ควรใช้วิธีการเก็บรวบรวมสารสนเทศอย่างหลากหลายครอบคลุมสมาชิกที่เป็นประชากรเป้าหมายรวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ซึ่งโดยปกติมักเริ่มจากการซักถามผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อช่วยระบุขอบข่ายการศึกษา หลังจากนั้นนักประเมินอาจจะทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการรับบริการหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการให้บริการ ซึ่งอาจทำได้โดยการทบทวนเอกสารการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังและการปฏิบัติงานของบุคคล การจัดเวทีรับฟังจากชุมชน การทดสอบและการสัมภาษณ์ผู้รับประโยชน์รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคนอื่น ๆ ในกรณีที่ผู้รับประโยชน์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนผู้รับบริการจากโครงการหรือสิ่งแทรกแซงเป็นประชากรที่มีจำนวนมาก นักประเมินอาจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แล้วสร้างแบบสอบถามหรือแบบสำรวจความต้องการจำเป็น และทำการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความต้องการจำเป็น จำแนกตามกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวกับโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น หรืออาจศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์หรือประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียน ในกรณีเช่นนี้นักประเมินก็อาจใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาใด ๆ เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาเปรียบเทียบก็ได้ ผลการประเมินบริบทสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง ยกตัวอย่างเช่น ผู้บริหารสามารถนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้สื่อสารกับสมาชิกในองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน ความต้องการจำเป็น คุณสมบัติที่มีค่า โอกาส และการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาขององค์กร แต่สำหรับนักพัฒนาโครงการก็สามารถที่จะนำผลการประเมินบริบทไปใช้เพื่อสนับสนุนขอรับทุนหรือจัดทำสัญญาต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการดังกล่าว ในขณะที่องค์กรให้บริการทางสังคมหรือองค์กรการกุศลอาจใช้สารสนเทศจากผลประเมินบริบทเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคณะทำงานหรือเพื่อจำแนกจัดลำดับให้ความช่วยเหลือประชากรเป้าหมาย สำหรับโรงเรียนนั้นก็อาจใช้การประเมินบริบทเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนและผู้ปกครองในการชี้แนะและพัฒนาความก้าวหน้าทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น ในส่วนของนักประเมินก็ต้องใช้ผลการประเมินบริบทเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสมและมีความสัมพันธ์กับแผนงานโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ

2.2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) จุดมุ่งเน้นหลักของการประเมินปัจจัยนำเข้าก็เพื่อช่วยจัดลำดับโครงการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็น โดยการศึกษาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ที่มีศักยภาพหรือมีความเป็นไปได้มากที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การประเมินปัจจัยนำเข้าจะเป็นตัวบ่งบอกล่วงหน้าถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวหรือประสิทธิผลของความพยายามเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองของการประเมินปัจจัยนำเข้าก็เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางที่เป็นทางเลือกต่าง ๆ และเพราะเหตุใดจึงเลือกแนวทางนั้น ในกรณีเช่นนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินปัจจัยนำเข้าจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับบ่งบอกให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (Accountability) ใด ๆ ของผู้พัฒนาโครงการที่พยายามออกแบบและปรับปรุงงบประมาณใด ๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว

นอกจากนี้แล้วการประเมินปัจจัยนำเข้าก็จะช่วยจำแนกและจัดลำดับแนวทางที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจได้ใช้เป็นทางเลือกสำหรับการดำเนินงานต่อไป โดยสรุปการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายตอบสนองความต้องการจำเป็นให้แก่ผู้รับประโยชน์ ก่อให้เกิดแผนงานที่ปฏิบัติได้จริงและใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการบันทึกและสร้างสำเนารับผิดชอบเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพยากรและวิธีการดำเนินงานในแผนงานนั้น ๆ นอกจากนี้แล้วหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยให้ผู้นำโครงการหลีกเลี่ยงความสูญเสียเปล่า ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้วัตรกรรมหรือโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าถึงทรัพยากรที่จะต้องสูญเสียไปนั้น ประเมินสามารถทำการประเมินปัจจัยนำเข้าได้หลายขั้นตอนโดยไม่จำเป็นต้องกระทำตามลำดับต่อเนื่องกัน นักประเมินอาจเริ่มจากการทบทวนปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และตอบสนองความต้องการจำเป็นที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งทำได้ตามขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การตรวจเยี่ยมโครงการตัวอย่างหรือโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน 3) การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนจากรัฐบาล 4) สืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับการให้บริการจากแหล่งสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 5) ทบทวนเอกสารบทความเกี่ยวกับรายงานผู้บริโภครหรือเอกสารอื่น ๆ ที่ตีพิมพ์เรื่องราวที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และ 6) การชี้ชวนให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำข้อเสนอ นักประเมินอาจจัดสารสนเทศเหล่านี้เป็นอย่างเป็นหมวดหมู่ไว้ในห้องวางแผนโดยเฉพาะ และจัดกลุ่มที่ศึกษาเฉพาะเพื่อทำการสืบค้นหรือดำเนินการจัดทำแผนสัมมนาโดยตรง เกี่ยวกับการวิเคราะห์วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในโครงการ นักประเมินต้องใช้สารสนเทศที่ได้ทั้งหมดเพื่อนำไปสู่การได้กลยุทธ์ หรือแนวทางการดำเนินงานที่มีแนวโน้มศักยภาพก่อให้เกิดการยอมรับได้ต่อการนำไปใช้ ทั้งนี้โดยอาจจัดลำดับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวโดยอาศัยหรือพิจารณาจากเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

- 1) ตอบสนองการบรรลุความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์
- 2) ตอบสนองต่อเป้าหมายที่เป็นปัญหาขององค์กร
- 3) ศักยภาพของประสิทธิผล
- 4) ต้นทุนที่ต้องใช้
- 5) สอดคล้องมืออยู่จริงในทางการเมือง
- 6) มีความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ
- 7) มีศักยภาพเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกพื้นที่หนึ่ง ๆ

ต่อจากนั้นนักประเมินสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจ ว่าควรจะเลือกหรือค้นหาแนวทางการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร ในกรณีที่เป็นการค้นหาวัตรกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ นักประเมินและผู้รับบริการอาจจัดทำเกณฑ์อย่างเป็นเอกสารชัดเจนที่วัตรกรรมนั้นต้องบรรลุและจัดลำดับข้อเสนอแนวทางต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ต้องการบรรลุซึ่งเลือกไว้แล้ว ในลำดับต่อไปนักประเมินอาจจัดลำดับข้อเสนอหรือแนวทางที่มีศักยภาพแก่การยอมรับได้ และชี้แนะแนวทางหรือคุณลักษณะที่ดีที่สุดให้แก่องค์กรหรือหน่วยงาน ว่าควรจะดำเนินการอย่างไร นอกจากนี้

นักประเมินก็อาจทำได้โดยการจัดให้มีการรับฟังเพื่อให้ได้สารสนเทศเพิ่มเติมจากผู้ปฏิบัติหรือผู้บริหารเกี่ยวกับข้อเสนอหรือแนวทางต่าง ๆ ที่ดีที่สุด สำหรับเป็นทางเลือกการตัดสินใจให้แก่หน่วยงานองค์กรนั้น ๆ การประเมินปัจจัยนำเข้านำไปประยุกต์ใช้ได้หลายกรณี อาทิ ผู้บริหารใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับเงินลงทุนสนับสนุนการดำเนินงานจากคณะกรรมการกำหนดนโยบายในหน่วยงานหนึ่ง ๆ โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนแผนงานโครงการทางการศึกษา ในขณะที่เดียวกันผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการศึกษาก็ใช้สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความคุ้มค่าหรือประสิทธิผลที่จะได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนหรืองบประมาณที่ต้องจัดสรรให้กับโครงการหรือนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ

2.2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการตรวจสอบการนำแผนงานหรือโครงการไปใช้หรือตรวจสอบการดำเนินงานการใช้แผนงาน โครงการ โดยวัตถุประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่งของการประเมินกระบวนการ ก็คือทำให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้จัดการและผู้ปฏิบัติงานในโครงการนั้น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการว่าเป็นไปตามตาราง เวลาที่กำหนดหรือไม่ การใช้งบประมาณและประสิทธิภาพเป็นอย่างไร สำหรับวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งก็เพื่อชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในการปรับปรุงการใช้งบประมาณและแนวทางการดำเนินงานของโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพราะโดยปกติแล้วเมื่อมีการเริ่มต้นการดำเนินงานของโครงการหรือแผนงานผู้ปฏิบัติงานย่อมไม่สามารถที่จะกำหนดสิ่งต่าง ๆ ได้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการจัดกิจกรรม การใช้บุคลากร งบประมาณ หรืออื่น ๆ ดังนั้นการได้รับสารสนเทศจากการประเมินกระบวนการ ก็สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ในโครงการให้สามารถดำเนินการต่อไปและมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ในการประเมินกระบวนการนั้น ควรทำการเปรียบเทียบระหว่างกิจกรรมและค่าใช้จ่ายจริงกับกิจกรรมในแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่กำหนดไว้ว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไร รวมทั้งบรรยายให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้และท้ายที่สุดก็ควรจัดทำรายงานที่ผู้ร่วมโครงการหรือผู้ทำการสังเกตได้ตัดสินใจคุณภาพของกระบวนการใช้โครงการแผนงานดังกล่าว

นักประเมินกระบวนการจำเป็นต้องดำเนินการค่อนข้างมากในการควบคุมกำกับและจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการหรือตัวแทรกแซง ซึ่งอาจเริ่มจากการทบทวนกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องแผนการปฏิบัติงาน งบประมาณและการประเมินภูมิหลังของโครงการหรือสิ่งที่แทรกแซงเพื่อที่จะพิจารณาว่ากิจกรรมอะไรที่ควรต้องกำกับในโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว การพิจารณาตัวอย่างที่เป็นไปได้ในการให้บริการกลุ่มผู้รับประโยชน์ การฝึกอบรม ให้คำปรึกษาทีมผู้ปฏิบัติงาน การจัดประชุมทีมผู้ปฏิบัติงาน การควบคุมกำกับผังงาน (Work flow) การบำรุงรักษาตรวจสอบอุปกรณ์การจัดลำดับและแจกจ่ายวัสดุ การควบคุมค่าใช้จ่าย การจัดการสารสนเทศของโครงการเหล่านี้ เป็นต้น

เทคนิควิธีที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศในการประเมินกระบวนการนั้น นักประเมินควรใช้วิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวน (Unobtrusive) แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดเท่าที่

จะเป็นไปได้ในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน นักประเมินอาจพิจารณาภาพรวม ๆ ว่ากิจกรรมหรือการดำเนินงานของโครงการดังกล่าวเป็นอย่างไร โดยการตรวจเยี่ยมและสังเกตที่ศูนย์ของกิจกรรมนั้น การทบทวนวิเคราะห์เอกสารที่ปรากฏ เช่น แผนปฏิบัติงาน งบประมาณ รายงานบัญชีและระยะเวลาการจัดประชุม การเข้าร่วมประชุมกับทีมปฏิบัติงานและการสัมภาษณ์บุคคลหลัก หลังจากนั้นนักประเมินต้องจัดทำรายงานสรุปเกี่ยวกับแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อค้นพบและประเด็นการสังเกต นักประเมินควรแสดงให้เห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของกระบวนการอย่างชัดเจนตามที่ได้จากผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งนำเสนอรายงานนี้ในการประชุมทีมผู้ปฏิบัติงาน และเชิญผู้อำนวยการของทีมผู้ปฏิบัติงานให้เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายเกี่ยวกับข้อค้นพบซึ่งปรากฏในรายงาน ทีมงานของโครงการอาจจะใช้รายงานเพื่อการตัดสินใจให้เหมาะกับการปฏิบัติงานของตนต่อไป ต่อจากนั้นนักประเมินก็ควรทบทวนเกี่ยวกับแผนงานการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งต่อไปรวมทั้งการจัดทำรายงานตามลำดับ โดยการสอบถามความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากทีมผู้ปฏิบัติงานถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์มากที่สุด ในการจัดประชุมนำเสนอรายงานให้กับทีมผู้ปฏิบัติงานในครั้งต่อไป ซึ่งทีมผู้ปฏิบัติงานก็อาจจะให้ข้อเสนอแนะที่ดีเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินว่าควรจะทำอย่างไร เช่น อาจใช้การสังเกตการบันทึกการปฏิบัติงานประจำวันของทีมผู้ปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถาม เป็นต้น นอกจากนี้นักประเมินก็ควรสอบถามผู้ปฏิบัติงานถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือดีที่สุดสำหรับการใช้ประโยชน์จากรายงานการประเมินช่วงถัดไป

นักประเมินกระบวนการควรจัดลำดับรายงาน โดยพิจารณาว่าจะก่อให้เกิดผลดีที่สุดแก่ทีมผู้ปฏิบัติงานในการนำไปใช้ในแผนปฏิบัติงาน และบูรณาการเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยรอบโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น นักประเมินควรจะต้องบรรยายให้เห็นถึงสิ่งที่เบี่ยงเบนออกไปจากแผนงานที่กำหนด และควรชี้ให้เห็นถึงความผันแปรเหล่านี้ว่ามีลักษณะอย่างไรเมื่อพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคลหรือสถานที่ที่แตกต่างเบี่ยงเบนไปจากแผนงานนั้น

ผลการประเมินกระบวนการนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายกรณียกตัวอย่าง เช่น สมาชิกในทีมงานใช้สำหรับชี้แนะแนวทางการดำเนินกิจกรรม แก่ไขแผนงานที่ผิดพลาดและจัดทำบันทึกความรับผิดชอบ ผู้จัดการบางคนใช้ตารางหรือปฏิทินสะท้อนผลการประเมินกระบวนการที่จัดทำตามปกติหรือสม่ำเสมอเพื่อทำให้ทีมผู้ปฏิบัติงานรักษาหน้าที่และความรับผิดชอบของตน การประเมินกระบวนการยังช่วยให้บุคคลภายนอกได้เรียนรู้ว่าอะไรคือสิ่งสำคัญที่ต้องทำและอะไรคือต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในกรณีที่พวกเขาต้องการกระทำในลักษณะที่คล้าย ๆ กันนี้

2.2.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) วัตถุประสงค์หลักของการประเมิน ผลผลิตก็เพื่อสอบวัด ความสำเร็จ และตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงว่าตอบสนองบรรลุลักษณะความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์หรือไม่ นอกจากนี้การประเมินผลผลิตก็จำเป็นต้องประเมิน ผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งที่เป็นไปในทางบวกและทางลบอีกด้วย

ยิ่งไปกว่านั้นบ่อยครั้งที่นักประเมินยังขยายขอบเขตการประเมินผลผลิตไปสู่การประเมินในสิ่งที่เรียกว่า ผลลัพธ์ระยะยาวอีกด้วย

การประเมินผลผลิตควรดำเนินการโดยอาศัยการรวบรวมและวิเคราะห์การตัดสินใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมิน (Devalued) นั้น ในบางครั้งก็อาจทำการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมินอื่น ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันและก็มีอยู่บ่อย ๆ ที่ผู้รับบริการจากโครงการต้องการจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวได้ผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ และมีประโยชน์คุ้มกับการลงทุนดำเนินการเพียงไร ดังนั้นในทางที่เหมาะสมแล้วนักประเมินก็ควรที่วิเคราะห์ตีความให้เห็นว่าจุดอ่อนของการใช้โครงการหรือแผนปฏิบัติงาน ส่วนใดที่เป็นสาเหตุทำให้ได้ผลลัพธ์อ่อนด้อยลงไปด้วย เทคนิควิธีการที่ใช้ประเมินผลผลิตมิได้กำหนดไว้อย่างเป็นแบบแผนตายตัว แต่นักประเมินอาจต้องใช้วิธีการอย่างหลากหลาย ร่วมกันเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาผลลัพธ์ทั้งหมดของสิ่งที่ได้รับการประเมิน รวมทั้งยังช่วยในการตรวจสอบข้ามกันไประหว่างข้อค้นพบที่หลากหลายอีกด้วย

ในการประเมินผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดนั้น นักประเมินจำเป็นต้องศึกษา ค้นหาผลลัพธ์ที่มีได้คาดหมายด้วย ทั้งผลลัพธ์ในเชิงบวกและเชิงลบ โดยการรับฟังความคิดเห็นหรือสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่ได้รับการประเมิน เพื่อที่จะทำการทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์ให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน และสืบหาข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบสำหรับ ยืนยันหรือไม่ยืนยันสมมุติฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้แล้วนักประเมินอาจใช้วิธีการศึกษา รายการโดยเลือกบุคคลที่ได้รับประสบการณ์จากโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมิน เพื่อทำการ สัมภาษณ์ระดับลึกเกี่ยวกับผลที่เกิดจากโครงการดังกล่าว หรือนักประเมินอาจใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นทางโทรศัพท์หรือทางจดหมายของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ตัดสินใจเกี่ยวกับการได้รับ บริการตามมุมมองของแต่ละคนทั้งที่เป็นภาพบวกและภาพลบ ยิ่งไปกว่านั้นนักประเมินก็อาจจะให้ ผู้เข้าร่วมโครงการหรือสิ่งที่ได้รับการประเมิน เขียนเสนอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการได้รับ บริการและก่อให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติงานของตน เช่น ผลผลิตของงานที่เพิ่มขึ้น หรือตำแหน่งหน้าที่ การงานใหม่ที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งนักประเมินอาจใช้การสังเกตเพื่อจำแนกและเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มบุคคลโดยเปรียบเทียบตามรายการตรวจสอบผลลัพธ์กับโครงการให้บริการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับโครงการที่ได้รับการประเมิน

การจัดทำรายงานข้อค้นพบจากการประเมินผลผลิตอาจทำให้แตกต่างกันตาม ขั้นตอนกล่าวคือ นักประเมินอาจจัดทำรายงานผลผลิตที่เกิดขึ้นในแต่ละวงรอบของโครงการ รายงาน ดังกล่าวนี้นี้ควรจะแสดงให้เห็นว่าโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ได้บรรลุเป้าหมายความต้องการจำเป็น เพียงไร ในขณะที่รายงานเมื่อสิ้นสุดวงรอบทั้งหมดของโครงการ ควรเป็นรายงานที่นำเสนอให้เห็นถึง ผลสัมฤทธิ์สรุปรวมทั้งหมดของโครงการดังกล่าว ดังนั้นรายงานผลการประเมินผลผลิต จึงต้องเป็นการ สรุปตีความให้เห็นถึงผลที่ชัดเจนในการตอบสนองความต้องการจำเป็น ต้นทุนที่ใช้ดำเนินการและ

ผลตอบแทนหรือผลการปฏิบัติทั้งหมดที่ได้รับในแผนงาน โครงการนั้น ๆ นักประเมินยังต้องจัดทำ รายงานการศึกษาติดตามเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ระยะยาวที่เกิดขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้บางกรณีอาจ ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์และบูรณาการผลที่ได้รับทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อเสนอต่อกลุ่มย่อยแต่ละ กลุ่มหรือแต่ละบุคคลผลการประเมินผลผลิตนั้น ประชาชนทั่วไปนำมาใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจว่า โครงการแผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงนั้นมีคุณประโยชน์เพียงพอต่อการนำไปดำเนินการต่อเนื่องต่อไป หรือควรดำเนินการซ้ำอีกหรือควรขยายขอบเขตการนำไปใช้ในสถานการณ์หรือสถานที่อื่น ๆ ต่อไป ใน ขณะเดียวกันสถาบันและหน่วยงานก็ยังใช้สำหรับปรับเปลี่ยนหรือแทนที่แผนการปฏิบัติในการที่จะทำ ให้เกิดประสิทธิผลได้มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนและตอบความต้องการจำเป็นของสมาชิก ทั้งหมดที่เน้นประชากรเป้าหมาย ผลจากการประเมินผลผลิตมีความสำคัญในทางจิตวิทยาเป็นอย่างมาก เมื่อผลจากการประเมินแสดงให้เห็นถึงความงอกงามที่เกิดขึ้นจากแนวทางที่ชาญฉลาดในการ ดำเนินโครงการ ผลการประเมินเช่นนี้นับเป็นสิ่งเสริมแรงที่ดีที่สุดสำหรับทั้งทีมปฏิบัติงานในโครงการและ ผู้รับบริการจากโครงการหรืออาจจะเป็นสิ่งที่ทำลาย ลดทอนแรงจูงใจก็ได้ ถ้าหากผลที่ได้จากการ ประเมินผลผลิตนั้นมีความอ่อนด้อยหรือไม่แสดงถึงความงอกงามใด ๆ ที่จะพึงได้รับจากโครงการนั้นเลย

ประเด็นสำคัญสุดท้ายที่ต้องพึงระวังในการจัดทำรายงานการประเมินผลผลิต ก็คือ นักประเมินไม่ควรเร่งรีบประเมินผลผลิตและจัดทำรายงานสู่สาธารณะอย่างทันทีทันใด เพราะเหตุว่า การดำเนินโครงการต้องการระยะเวลาพอสมควรที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ บรรลุตามความรับผิดชอบ (Accountability) ที่ระบุไว้ การจัดทำรายงานการประเมินผลผลิตที่ยังไม่มีวุฒิภาวะสูงอม (Premature) อย่างเพียงพอ อาจนำไปสู่ความไม่สามารถตัดสินใจได้เกี่ยวกับความต่อเนื่องของโครงการเพราะเหตุว่า ทำให้ไม่พบผลลัพธ์ใด ๆ เกิดขึ้นเลย ทั้งนี้เนื่องจากผลลัพธ์ของโครงการต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร ในการศึกษาติดตาม ดังนั้นถ้าหากการจัดทำรายงานการประเมินผลผลิตสู่สาธารณะได้มีการหน่วงเวลา อย่างสมเหตุสมผลแล้ว นักประเมินอาจจะพบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังและมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับใช้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามนักประเมินก็สามารถจะตอบสนองข้อเรียกร้องของทีม ผู้ปฏิบัติงานในโครงการได้อย่างเหมาะสม เกี่ยวกับการแสดงผลข้อค้นพบหรือผลการประเมินผลผลิต เป็นระยะ ๆ (Formative Product Evaluation) เพื่อช่วยให้บรรลุความสำเร็จในการปฏิบัติงานตาม โครงการ โดยการแลกเปลี่ยนข้อค้นพบให้แก่สมาชิกผู้ปฏิบัติงานในโครงการนั้นโดยตรง กฎกำปั้นหลัก (Rules of Thumb) สำหรับนักประเมินนั้นคือ ควรลดความสำคัญในการประเมินผลผลิตของโครงการใน ระยะแรก ๆ และไม่ควรรีบจัดทำรายงานสู่สาธารณะ ควรเสนอข้อค้นพบจากการประเมินผลผลิต เป็นระยะ ๆ ให้แก่ทีมผู้ปฏิบัติงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น นักประเมินควรแจกจ่ายข้อค้นพบจาก การประเมินผลผลิตให้กับผู้มีสิทธิ์รับรู้ภายหลังจากโครงการนั้นมีระยะเวลาพอสมควร และมีวุฒิภาวะ สูงอมที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์แล้ว หรือกล่าวอย่างถึงที่สุดได้ว่า จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงมีความเป็น มีอาชีพในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำรายงานข้อค้นพบการประเมินผลผลิต สารสนเทศที่ได้จากการประเมินผลผลิตเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงรายงานความรับ

ผิตรีบชอบของสถาบันหรือหน่วยงานที่ดำเนินโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงใด ๆ เมื่อใดก็ตามที่รายงานนั้นแสดงให้เห็นความมีนัยสำคัญของผลสัมฤทธิ์อย่างเด่นชัด ก็จะถูกนำไปใช้โน้มน้าวชุมชนและหน่วยงานให้ทุนสนับสนุนเพื่อให้เพิ่มเติมงบประมาณและขอรับการสนับสนุนทางการเมืองได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าหากผู้มีอำนาจตัดสินใจว่าสิ่งแทรกแซงหรือโครงการนั้น ๆ ไม่ทำให้ได้ผลตอบแทนที่มีความสำคัญอื่นใดเลยก็จะทำให้ยกเลิกการลงทุนดำเนินการอีกต่อไป

จากมติการประเมิน 4 ด้านของรูปแบบการประเมิน CIPP สรุปสาระสำคัญของรูปแบบได้ 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบด้านคุณค่าของรูปแบบ หมายถึง รูปแบบการประเมิน CIPP มีคุณค่าต่อการประเมินอะไรบ้างและเป็นการประเมินที่สัมพันธ์กับมิติใดของรูปแบบสตัฟเฟิลบีม (Daneil L. Stufflebeam, 2003: 333 อ้างใน วีระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2556: 289-290) ได้นำเสนอความสัมพันธ์เกี่ยวข้องขององค์ประกอบหลักในรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ กับการดำเนินงานตามโครงการซึ่งแสดงเป็นไปตามภาพที่ 11

ภาพที่ 11 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักในรูปแบบการประเมิน CIPP

จากภาพที่ 11 แสดงให้เห็นวงกลมสำคัญ 3 วง วงในสุดเป็นส่วนที่แสดงถึงคุณค่าร่วมกันของการประเมินในการนำไปใช้กำหนดส่วนต่างๆ ในวงกลมที่สองซึ่งเป็นส่วนประกอบของโครงการ ได้แก่ เป้าหมาย แผนงานหรือแผนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติหรือการกระทำตามแผนงาน และผลลัพธ์ ที่ได้ ใน 4 ส่วนประกอบของโครงการก็จะสัมพันธ์กับมิติการประเมินทั้ง 4 ด้าน ของรูปแบบการประเมิน CIPP ซึ่งเป็นวงกลมนอกสุด นั่นคือ การประเมินเพื่อนำมาใช้กำหนดเป้าหมายของโครงการก็คือการประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า ก็ใช้สำหรับจัดทำแผนปฏิบัติงาน แต่การ

ปฏิบัติงานหรือการกระทำตามแผนก็ต้องอาศัยการประเมินกระบวนการและท้ายที่สุดหากจะประเมินผลลัพธ์ทั้งหมดของโครงการก็ต้องทำการประเมินผลผลิตนั่นเอง

2) บทบาทการประเมินเป็นระยะ ๆ และการประเมินสรุปรวม เนื่องจากรูปแบบการประเมิน CIPP สามารถนำมาใช้ได้ทั้งเป็นการประเมินเป็นระยะ ๆ (Formative Evaluation) และการประเมินสรุปรวม (Summative Evaluation) ดังนั้นวัตถุประสงค์และการใช้ผลการประเมินในมิติ 4 ด้านของรูปแบบการประเมินจึงแตกต่างกัน ซึ่งสรุปให้เห็นตามตารางที่ 1 (Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 329)

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของมิติทั้ง 4 ด้าน ในรูปแบบการประเมิน CIPP กับบทบาทการประเมินเป็นระยะๆ และการประเมินสรุปรวม

บทบาทการประเมิน Evaluation Roles	บริบท Context	ปัจจัยนำเข้า Input	กระบวนการ Process	ผลผลิต Product
การประเมินเป็นระยะ: มุ่งใช้สารสนเทศที่ได้จาก CIPP เพื่อมองมุ่งไปข้างหน้าช่วยรับการตัดสินใจและประกันคุณภาพของโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง	ชี้แนะสำหรับการจำแนกความต้องการจำเป็นของสิ่งแทรกแซงและเลือกจัดลำดับเป้าหมาย (บนพื้นฐานการประเมินความต้องการจำเป็น ปัญหา คุณสมบัตินี้มีค่าและโอกาสที่จะเกิดขึ้น)	ชี้แนะสำหรับการเลือกแผนปฏิบัติงานหรือกลยุทธ์อื่น ๆ (บนพื้นฐานของการประเมินทางเลือก กลยุทธ์และทรัพยากรที่จัดให้สำหรับโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง) รวมทั้งการตรวจสอบแผนปฏิบัติงาน	ชี้แนะสำหรับการนำแผนปฏิบัติงานไปใช้ (บนพื้นฐานของการกำกับควบคุมและการตัดสินใจกรรมในแผนงานนั้น)	ชี้แนะสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องการปรับเปลี่ยนการตัดแต่งหรือแม้กระทั่งการยุติหรือระงับความพยายามใด ๆ ของโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงนั้น (บนพื้นฐานของการประเมิน ผลลัพธ์และผลข้างเคียงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น)
การประเมินสรุปรวม: มุ่งใช้สารสนเทศ ที่ได้จาก CIPP เพื่อมองย้อนกลับ สรุปเกี่ยวกับคุณภาพ คุณประโยชน์ ความซื่อสัตย์แม่นยำและความมีนัยสำคัญของโครงการ	เปรียบเทียบการประเมินความต้องการจำเป็นปัญหา คุณสมบัตินี้มีค่าและโอกาสกับเป้าหมายและการจัดลำดับความสำคัญ	เปรียบเทียบกลยุทธ์การออกแบบและงบประมาณของโครงการกับความ ต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้รับประโยชน์ของโครงการนั้น	การบรรยายอย่างครอบคลุมเกี่ยวกับกระบวนการและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงโดยการเปรียบเทียบกับกิจกรรมในแผนงานที่ออกแบบไว้	เปรียบเทียบผลลัพธ์และผลข้างเคียงทั้งหมดของโครงการกับความ ต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน ตีความผลที่ได้รับโดยพิจารณาร่วมกับผลการประเมินบริบทปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ

จากสาระสรุปในตารางที่ 1 จะเห็นว่าถ้าเป็นการนำรูปแบบการประเมิน CIPP มาใช้ในการประเมินเป็นระยะ ๆ ตามมิติการประเมิน 4 ด้านนั้น เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาไปข้างหน้าหรือคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นและนำผลที่ได้ในแต่ละมิติไปใช้เพื่อการชี้แนะแนวทางการตัดสินใจสำหรับดำเนินการในแต่ละเรื่อง ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าโครงการ แผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ จะมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ต้องสูญเสียไป ตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในขณะที่ถ้านำรูปแบบการประเมิน CIPP มาใช้ประเมินสรุปรวมตามมิติการประเมินทั้ง 4 ด้าน ก็เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาย้อนหลังสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วและนำผลการประเมินในแต่ละมิติที่เกิดขึ้นแล้วนี้ไปเปรียบเทียบกับที่ออกแบบกำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อสรุปให้เห็นภาพรวมว่าโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ มีคุณภาพ คุณประโยชน์ มีความแม่นยำและมีนัยสำคัญเพียงไร

3) ลักษณะสำคัญของการประเมินมิติ 4 ด้านของรูปแบบการประเมิน CIPP การประเมินมิติ 4 ด้านของรูปแบบการประเมิน CIPP มีลักษณะสำคัญแตกต่างกันออกไปทั้งในแง่วัตถุประสงค์และวิธีการประเมินรวมทั้งความสัมพันธ์ของการตัดสินใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสรุปได้ดังตารางที่ 2 (Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 335)

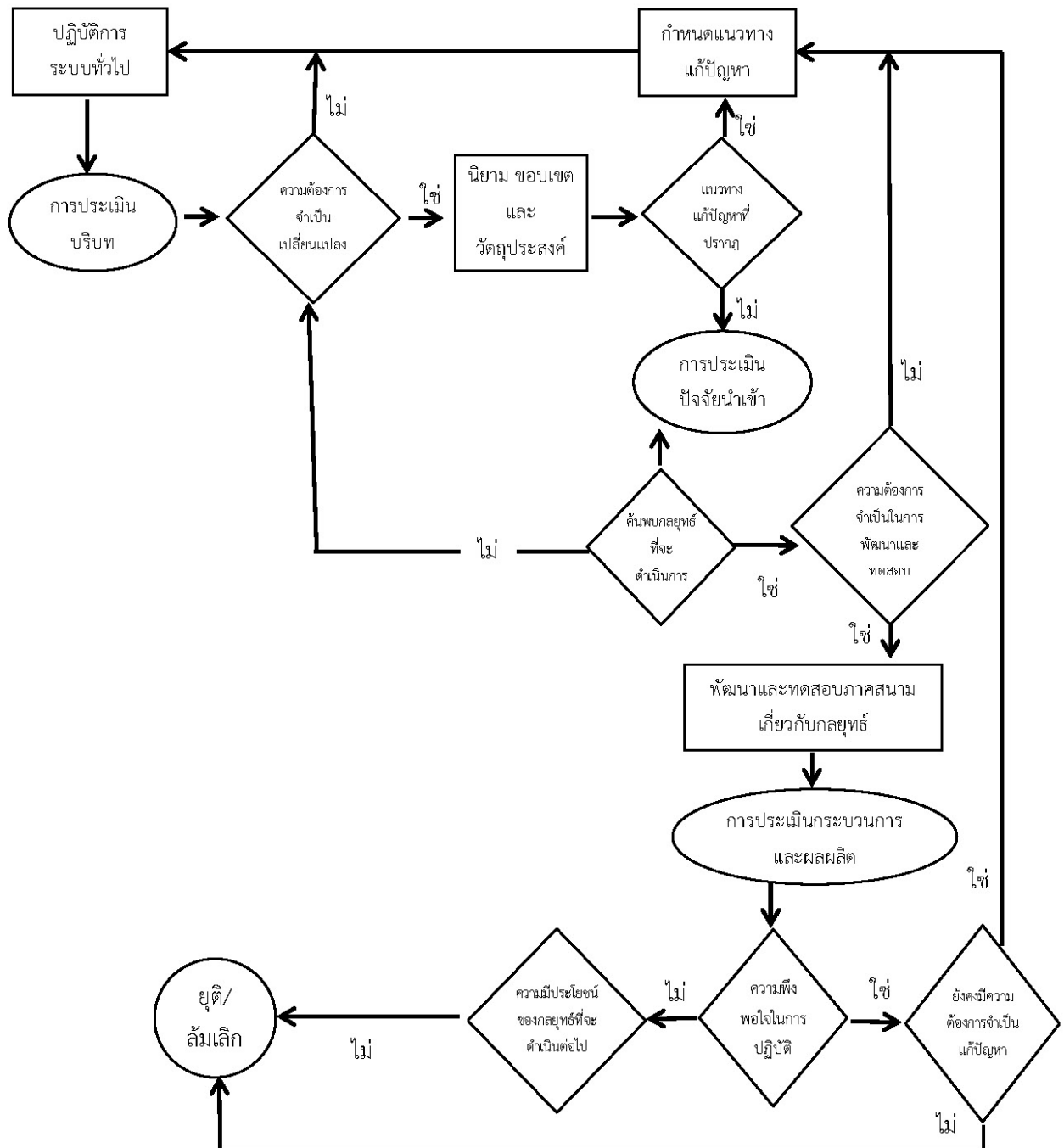
ตารางที่ 2 ลักษณะสำคัญของการประเมิน 4 มิติ ตามรูปแบบการประเมิน CIPP

ลักษณะสำคัญ	การประเมินบริบท	การประเมินปัจจัยนำเข้า	การประเมินกระบวนการ	การประเมินผลผลิต
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อนิยามบริบทที่เกี่ยวข้อง 2. เพื่อจำแนกประเภทเป้าหมายและประเมินความต้องการจำเป็นของประชากรดังกล่าว 3. เพื่อจำแนกโอกาสสำหรับกำหนดความต้องการจำเป็น 4. เพื่อวินิจฉัยปัญหาบนพื้นฐานความต้องการจำเป็น 5. เพื่อตัดสินใจว่าเป้าหมายของโครงการตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเพียงพอหรือไม่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อจำแนกและประเมินสมรรถวิสัยของระบบการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ 2. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกของโครงการ 3. เพื่อกำหนดออกแบบแนวทางการนำโครงการไปใช้ 4. เพื่อกำหนดแนวทางการใช้งบประมาณและตาราง (ปฏิทิน) การปฏิบัติงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อค้นหาและคาดคะเนข้อจำกัดหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินกิจกรรมหรือการนำโครงการไปใช้ 2. เพื่อจัดทาสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากแนวทางการดำเนินงานของโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อค้นหาการบรรยายและตัดสินใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์กับสารสนเทศของวัตถุประสงค์บริบทปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ 2. ดีความเกี่ยวกับคุณภาพคุณประโยชน์ ความมีนัยสำคัญและความถูกต้องแม่นยำของโครงการแผนงานหรือสิ่งแทรกแซง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะสำคัญ	การประเมินบริบท	การประเมินปัจจัยนำเข้า	การประเมินกระบวนการ	การประเมินผลผลิต
วิธีการ	การใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ระบบ การสำรวจ การทบทวน เอกสาร การวิเคราะห์ ข้อมูลทุติยภูมิ การรับฟังความคิดเห็น การสัมภาษณ์ แบบทดสอบวินิจฉัยและเทคนิคเดลฟาย	สำรวจและวิเคราะห์การมีอยู่ของบุคคลและวัสดุ อุปกรณ์ กลยุทธ์การแก้ไข ปัญหาและแนวทางอื่นที่เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้ ต้นทุน และภาวะทางเศรษฐกิจ ใช้วิธี การบางอย่าง ได้แก่ การค้นหา เอกสาร ตรวจสอบ โครงการตัวอย่าง การโน้มน้าวทีมงาน และการทดลองนำร่อง	ควบคุมกำกับกิจกรรมต่าง ๆ และกระตุ้นเตือนเกี่ยวกับการไม่ได้เข้าร่วมโครงการของบุคคลใด ๆ บรรยาย กระบวนการจริงที่เกิดขึ้น สร้าง ปฏิสัมพันธ์ และทำการสังเกตอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของทีมปฏิบัติงานในโครงการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ	นิยามเชิงปฏิบัติ การและวัดผลลัพธ์ตามเกณฑ์ รวบรวมการตัดสินใจเกี่ยวกับผลลัพธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมทั้งเปรียบเทียบผลลัพธ์ทั้งหมดกับความ ต้องการจำเป็นในการได้รับการตอบสนองของกลุ่มเป้าหมาย
ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง	สำหรับตัดสินใจกำหนดสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ของเป้าหมายกับความ ต้องการจำเป็นที่จะได้รับการบริการหรือการได้รับโอกาส การจัดลำดับความสำคัญเกี่ยวกับระยะเวลาการใช้งาน ประสิทธิภาพและความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์กับการแก้ไข ปัญหา การจัดทำแผน เปลี่ยนแปลงความ ต้องการจำเป็น และจัดเตรียมสารสนเทศพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจผลลัพธ์	สำหรับเลือกแหล่ง ให้การสนับสนุน กลยุทธ์การแก้ปัญหา และการออกแบบแนวทาง การดำเนินงานโครงการ การตัดสินใจปรับเปลี่ยน กิจกรรม งบประมาณและ ตารางเวลา การดำเนินกิจกรรม เป็นการจัดหาสารสนเทศเพื่อเป็นพื้นฐานการตัดสินใจนำโครงการไปใช้	สำหรับการใช้และปรับ การออกแบบโครงการ ควบคุมผล ที่จะมีจากกระบวนการ ควบคุมผลที่อาจจะเกิด จากกระบวนการและ จัดเตรียมคำ อธิบาย กระบวนการที่เกิดขึ้นจริงเพื่อใช้ตีความ ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในตอนท้าย	สำหรับการตัดสินใจ เกี่ยวกับความต่อเนื่อง การยุติ การปรับแต่ง หรือเปลี่ยนแปลง จุดเน้นของกิจกรรมและ นำเสนอบันทึกรายงานที่ชัดเจนของผลที่เกิดขึ้นทั้งหมดจาก กิจกรรมต่าง ๆ (ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ) เปรียบเทียบผลการ ประเมินความต้องการ จำเป็นที่ได้รับการ ตอบสนองกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) รูปแบบการประเมิน CIPP มีลักษณะเป็นกลยุทธ์เชิงระบบสำหรับการปรับปรุง เนื่องจากรูปแบบการประเมิน CIPP ในแต่ละมิติของการประเมินจะมีความต่อเนื่องส่งผลต่อกันสำหรับการตัดสินใจเปลี่ยนแปลง ปรับแต่งส่วนต่าง ๆ ของโครงการหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ารูปแบบการประเมิน CIPP สามารถนำมาใช้ในฐานกลยุทธ์เชิงระบบสำหรับการปรับปรุงโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซง ดังแสดงให้เห็นได้ตามภาพที่ 12 (Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 348)

ภาพที่ 12 ผังไหลของรูปแบบการประเมินในฐานะที่เป็นตัวกระตุ้นการปรับปรุงเชิงระบบ

จากภาพประกอบที่ 12 จะเห็นว่าผลจากการประเมินมิติ 4 ด้านตามรูปแบบการประเมิน CIPP จะนำมาใช้สำหรับการปรับปรุงการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ต่อไปตามลำดับ รวมทั้งยังใช้สำหรับการประเมินในมิติต่อไป อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่นผลจากการประเมินบริบททำให้พบความต้องการจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงวัตถุประสงค์และแนวทางแก้ปัญหา หลังจากนั้นก็จะทำการประเมินปัจจัยนำเข้าซึ่งจะทำให้ได้กลยุทธ์ที่จะใช้ดำเนินการแก้ปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาและทดสอบภาคสนามเกี่ยวกับกลยุทธ์ดังกล่าว โดยการประเมินกระบวนการและผลผลิต ถ้าหากการประเมินกระบวนการและผลผลิตก่อให้เกิดความพึงพอใจผลการปฏิบัติหรือดำเนินโครงการที่ผ่านมาก็นำไปสู่การพิจารณาเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการแก้ปัญหาต่อไปตามลำดับเดิม แต่ถ้าผลการปฏิบัติของโครงการไม่ก่อให้เกิดความพึงพอใจหรือแม้ว่าพึงพอใจแต่ความต้องการจำเป็นในการแก้ปัญหาไม่เป็นที่ต้องการอีกต่อไปก็จะนำไปสู่การยุติ ล้มเลิกการดำเนินการในที่สุด

3. แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน

ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จากแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development: PYD) และแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยประยุกต์แนวทางศาสตร์พระราชาและหลักการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาสังเคราะห์เป็นกรอบคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก นำไปสู่การออกแบบกิจกรรมเพื่อการดำเนินโครงการ โดยมีรายละเอียดแนวคิดดังกล่าว ดังนี้

3.1 แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน (Adolescent Development) ตามแนวคิดของเบนสัน (Benson, 1997) ระบุถึงมุมมองสองด้านเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน มุมมองแรกใช้คำว่า การขาดความสมดุลเป็นฐาน (Deficit Base) เป็นมุมมองที่พิจารณาถึงคุณลักษณะที่ขาดหายไป หรือความบกพร่องของเยาวชน ซึ่งมุ่งความสนใจถึงความเปราะบางของสังคมหรือมุมมองที่เยาวชนเป็นปัญหาของสังคม รวมไปถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา (Fix) ในกลุ่มมุมมองที่ให้ความสนใจกับความบกพร่องหรือแนวทางนี้มีแนวโน้มที่จะค้นหาพัฒนาการของเยาวชนในด้านที่เป็นปัญหาและใช้วิธีการบำบัดและกระบวนการในการแก้ปัญหา ส่วนมุมมองที่สองใช้คำว่า กระบวนการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development Approach) เป็นมุมมองที่มุ่งความสนใจไปในสิ่งที่มีคุณค่า ความสามารถและศักยภาพในตนเองของเยาวชน (Benson *et al.*, 2004; Lerner and Benson, 2003) ซึ่งในมุมมองด้านนี้เยาวชนได้รับการอธิบายในประเด็นของควมมีคุณค่า มุ่งเน้นไปในควมมีคุณค่าและศักยภาพในเชิงพัฒนาของเยาวชน บนเส้นทางที่สามารถใช้การให้การอบรมเลี้ยงดู (Nurture) นอกจากนี้ตามอน (Damon, 2004) ได้สร้างกรอบแนวคิดของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive

Youth Development: PYD) ขึ้น โดยมีเหตุผลจาก “ความไม่พึงพอใจอย่างมากกับทักษะของผู้มีอำนาจ ในการกำหนดนโยบายที่เหยียดหยามความสามารถที่แท้จริงของกลุ่มเยาวชน โดยมุ่งเน้นพัฒนาการ ที่ขาดหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเยาวชนมากกว่าที่ศักยภาพของเยาวชนที่จะพัฒนาได้” และแนวทางการ พัฒนาเยาวชนเชิงบวกมีเป้าหมาย “ให้เด็กหรือเยาวชนมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ให้การอบรม หรือสอนเด็กเยาวชนและทำให้พวกเขาเป็นคนดี เป็นคนมีเสน่ห์มากกว่าที่จะคอยแก้ไขปัญหาให้เด็ก ๆ หรือบำบัดรักษาพวกเขาในกรณีที่มีปัญหาหรือไร้ประสิทธิภาพ หรือที่เรียกว่า “เด็กไร้ความสามารถ” หรือ “เด็กมีปัญหา” โดยสรุปแล้วการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก สามารถให้คำนิยามได้ว่าเป็นการให้การพัฒนา (Growth) การให้ความรู้ (Cultivation) และการอบรมเลี้ยงดู (Nurturance) เพื่อพัฒนาให้เยาวชนเกิด คุณค่าในตนเอง พัฒนาความคิด พฤติกรรมและความสามารถ รวมถึงศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ ในตัวเยาวชน และเป็นแนวทางแบบองค์รวมในการค้นหาพัฒนาการของเยาวชน

โปรแกรมการพัฒนาหลายโปรแกรมในการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกถูกกำหนดขึ้นมา ในอเมริกาเหนือ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก และจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยของคัททาลาโน และคณะ (Catalano *et al.*, 2002) เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก ทั้งหมดจำนวน 77 โปรแกรม พบว่ามี จำนวน 25 โปรแกรมที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จของโปรแกรมเหล่านี้ได้นิยามไว้เกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงเชิงบวก ในตัวบ่งชี้ผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งผลจากงานวิจัยที่รวบรวมมาได้แสดงให้เห็น ว่ามีอย่างน้อยหนึ่งองค์ประกอบจาก 14 องค์ประกอบของคุณลักษณะเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Characteristics) กระบวนการพัฒนาลักษณะเยาวชนเชิงบวกมีแนวคิดตรงกันข้ามกับ กระบวนการที่เน้นด้านปัญหาของการพัฒนา ซึ่งนับเป็นปัญหาคณวัยหนุ่มสาวบางกลุ่มที่มักเผชิญอยู่ ในขณะที่กำลังเจริญเติบโตเพื่อเข้าสู่วัยรุ่นและผู้ใหญ่ ปัญหาเหล่านี้ได้แก่ การขาดความสามารถในการ เรียนรู้ รวมถึงความผิดปกติด้านอารมณ์ อันเป็นสาเหตุของการต่อต้านสังคม เกิดสิ่งบันดาลใจและ การนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติดหรือการสูบบุหรี่ และวิกฤตการณ์ด้าน จิตวิทยาเหล่านี้เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเป็นสิ่งที่สื่อสังคมมักกล่าวถึงเยาวชนในด้านลบหรือไม่ สร้างสรรค์เสมอมา ข่าวของวัยรุ่นที่ปรากฏในโทรทัศน์ท้องถิ่นจะเป็นภาพด้านอาชญากรรม หรือ เกี่ยวกับความประพฤติในทางไม่ดีเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่กระบวนการในการศึกษาลักษณะเยาวชน เชิงบวกได้ตระหนักถึงการดำรงอยู่ของความท้าทายด้านสื่อและการพัฒนา ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อ เยาวชนในหลาย ๆ ด้านที่จะขัดขวางการพัฒนาด้านบวก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพยายามเอาชนะการขาดดุล และความเสี่ยงเหล่านี้โดยการเริ่มต้นด้วยมุมมองด้านความมุ่งมั่นของเด็กในการที่จะเรียนรู้ชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม แสวงหาความสามารถและค้นพบความสามารถมาเพื่อสร้างสรรค์สิ่งสำคัญให้กับชีวิต และสังคม จุดมุ่งหมายของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก คือ ความเข้าใจ ให้การศึกษา และอบรมสั่งสอน พวกเขาจากสิ่งที่ขาดหรืออาจเรียกว่าการไร้ความสามารถให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเปลี่ยนมุมมอง ให้เกิดการเรียนรู้และมีมุมมองอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาศักยภาพของตน โดยการนำมาบรรจุไว้ใน การวิจัยหลายสาขา ซึ่งในแต่ละสาขามีแนวคิดที่ชัดเจนในการเปลี่ยนแปลงทักษะเกี่ยวกับการเชื่อมโยง แนวคิดการวิจัยให้เป็นการมองมุมที่เป็นความสามารถของเยาวชน มีการค้นคว้าวิจัยและการให้

คำแนะนำด้านการปฏิบัติกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ของการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน ที่มีจุดเริ่มต้นจากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยจนถึงระดับนโยบายทางสังคม

คำถามที่เกิดขึ้นในสังคมว่าโดยธรรมชาติของเยาวชนนั้น มีลักษณะแข็งกระด้างหรือละเอียดอ่อน ความเข้าใจที่รู้จักกันดีในมุมมองเยาวชนสะท้อนถึงความแตกต่างด้านยุคสมัยหรือการนำมาเชื่อมโยงกัน พ่อแม่ที่อายุน้อยมักมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับลูกของตน และอาจจะได้รับความมั่นใจจากผู้สูงอายุที่คอยให้คำแนะนำว่าอย่าวิตกกังวลจนเกินไป เพราะเด็กสามารถ “ปรับตัวและยืดหยุ่น” ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งคำแนะนำนี้อาจสะท้อนถึงประสบการณ์และแนวโน้มของความทันสมัยในการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบดั้งเดิม ความจริงแล้วเยาวชนมีความสามารถจัดการภาวะในชีวิตของตนเองได้ (Damon, 2004) ถึงแม้ว่าการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น จะได้กำหนดลักษณะเชิงบวกอย่างหลากหลายให้กับเยาวชน แต่ยังไม่ได้จัดระบบที่ดีเพียงพอสำหรับรูปแบบสากลเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก โดยระบบการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกที่เป็นที่ยอมรับได้ถูกสร้างขึ้นในทศวรรษของปี 1990 ในงานของเบนสัน (Benson, 1997) และเพื่อนร่วมรุ่นใน Search Institute in Minnesota ด้วยการเน้นในสิ่งที่เบนสันเรียกว่า “สิ่งที่มีคุณค่าในการพัฒนา” (Development Assets) กระบวนการของสถาบันแห่งนี้ได้เน้นถึงพรสวรรค์ สมรรถนะ ความมั่นคง และปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ที่เยาวชนทุกคนมีในตนเอง เบนสันและคณะวิจัยได้กล่าวถึงคำว่า “สิ่งที่มีคุณค่าภายนอก” (External Assets) ว่าเป็นคุณลักษณะส่วนตัวที่อยู่ภายในของเยาวชนที่จะเรียนรู้สิ่งภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เป็นเชิงบวก อาทิ เรื่องเกี่ยวกับการเรียน คุณค่าเชิงสร้างสรรค์ในตนเอง ทักษะทางสังคมและบุคลิกภาพเชิงบวก

นักวิจัยหลายคนรวมถึงเบนสันเอง เป็นผู้ศึกษาด้านการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกได้รับอิทธิพลจากงานวิจัยนี้ได้พยายามศึกษาการพัฒนาเยาวชนในด้านความคงไว้ซึ่งลักษณะเชิงสร้างสรรค์ในตนเองและสร้างคุณลักษณะที่ดีขึ้นมามากกว่าที่จะยุติโอกาสหรือยับยั้งพฤติกรรมบางอย่างของเยาวชน กระบวนการของเบนสันได้ตั้งสมมติฐานว่าธรรมชาติของเด็กทุกคนมีความสามารถในการยืดหยุ่นและศักยภาพอย่างหลากหลาย และมีแนวโน้มที่จะเป็นผลร้ายแก่ตัวเองหรือแนวโน้มของการต่อต้านสังคมจะปรากฏออกมาได้ เมื่อมีช่องว่างของกิจกรรมด้านการสร้างสรรค์ ในแนวทางนี้เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมซึ่งตรงกับสุภาษิตที่ว่า “การป้องกันที่ดีที่สุดเป็นการโจมตีที่ดีที่สุด” (The Best Defense is the Best Offense) (Lerner, & Benson, 2003) การแสดงออกโดยนัยของการพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวเป็นความล้าลึกในการมองศักยภาพส่วนบุคคลว่าเป็นแนวทางที่สำคัญของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก ซึ่งจะมองไม่เห็นในหมู่คนที่มึนงงที่มองด้านปัญหาของเยาวชนเพียงด้านเดียว และนอกจากนี้ในมุมมองเยาวชนเชิงบวกยังมองว่าลักษณะเยาวชนเชิงบวกนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยความสามารถแบบธรรมชาติและการได้รับอารมณ์ร่วม ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ทดลองในห้องเด็กอ่อนหลังคลอดหนึ่งสัปดาห์ เด็กแรกเกิดจะร้องไห้เมื่อได้ยินเด็กอื่นร้องไห้และแสดงอาการพึงพอใจเมื่อมีคนหัวเราะแสดงให้เห็นถึงความมีอารมณ์ร่วม ซึ่งเป็นความสามารถที่เป็นตัวแทนของประสบการณ์ในความชื่นชมหรือเจ็บปวดของผู้อื่น เป็นอารมณ์ซึ่งทำให้เด็กได้ร่วมกับสิ่งที่ก่อให้เกิด

พลังด้านปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์สังคม ในการสร้างนิยาม (Definition) และเกณฑ์ (Criteria) ของลักษณะเยาวชนเชิงบวก ได้มีการทบทวนวรรณกรรม รวมถึงการประชุมปรึกษาหารือของ คณะกรรมการดำเนินงานและที่ปรึกษาโครงการการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกของสหรัฐอเมริกาและได้กำหนด นิยามของลักษณะเยาวชนเชิงบวกไว้ ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1) การสร้างสัมพันธภาพ (Bonding) หมายถึง ลักษณะของเยาวชนที่รับรู้ถึงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รับรู้ว่าตนเองมีคุณค่าเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น ทำให้ตัวเองรู้สึกอบอุ่น มีชีวิตชีวา ไม่เป๋อโลกหรือโดดเดี่ยว มีคนบางคนที่สามารถไว้วางใจได้เมื่อมีเรื่องเดือดร้อน หรือเมื่อมีความทุกข์ สัมพันธภาพหรือความผูกพันเป็นการผูกติด (Attachment) ที่เด็กทำขึ้นกับความสัมพันธ์ทางสังคมกับครอบครัว รวมถึงในกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group) ในโรงเรียน ในชุมชน หรือวัฒนธรรมเชิงพฤติกรรมด้านการกระตุ้นสัมพันธภาพเชิงสร้างสรรค์กับผู้ใหญ่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการตอบสนองทางสังคมและการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการเติบโตอย่างมีเหตุผลที่ดี สัมพันธภาพที่ดีจะสามารถสร้างความเชื่อใจของเด็กต่อผู้อื่นและต่อตนเอง สัมพันธภาพที่ไม่ดีจะสร้างรูปแบบของความไม่มั่นใจ (Insecurity) และความสงสัยในตนเอง และเป็นพื้นฐานของความรู้สึกไม่ไว้วางใจในตนเองและผู้อื่น

2) การเรียนรู้ที่จะยืดหยุ่น (Cultivation of Resilience) หมายถึง ลักษณะของเยาวชนที่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์ที่ตึงเครียด ด้วยวิธีการที่ดีและรู้วิธีการผ่อนคลาย ผ่อนคลาย ไม่ย่อท้อต่อความยุ่งยากลำบาก ไม่สิ้นหวังต่อสิ่งที่คาดหวังง่ายๆ เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในวิถีทางที่ดี ลักษณะความยืดหยุ่นหรือความหยุ่นตัวนี้ได้รับไปในการวิจัยของกลุ่มนักวิจัยว่าเป็นคุณลักษณะของเยาวชนเมื่อรับรู้ถึงปัจจัยเสี่ยงที่หลากหลาย เป็นการแสดงถึงการตอบสนองในความสำเร็จที่ท้าทายและใช้การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ (Rutter, 1987; Hawkins and Catalano, 1996)

3) ความสามารถด้านสังคม (Social Competence) หมายถึง ลักษณะของเยาวชนที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะและพฤติกรรม อุปนิสัยในการติดต่อสื่อสาร การพูด การฟัง การมีปฏิสัมพันธ์ การคบหาสมาคมกับผู้อื่น มีความสนุกสนานและท้าทายตนเองในการร่วมงานกับผู้อื่น สามารถเข้าใจผู้อื่น รับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้เร็วและเข้าใจภาษากายบางอย่างในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม ความสามารถด้านสังคมเป็นขอบเขตของทักษะระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นความรู้สึกทั้งหมดของเยาวชน ที่หมายรวมถึงการคิดและการกระทำเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายระหว่างกัน (Tanner *et al.*, 1992; Pittman *et al.*, 1996)

4) ความสามารถด้านอารมณ์ (Emotional Competence) หมายถึง ลักษณะของเยาวชนที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในการบริหารจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง เข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึกของตนเอง รับรู้ภาวะทางอารมณ์ของตนเอง มีการปลอบใจตัวเองหรือความ

อดกลั้นต่อความผิดหวัง มีความอดทนทางอารมณ์ได้ดี รวมถึงความสามารถในการแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ ความสามารถด้านอารมณ์เป็นความสามารถในด้านบุคลิกภาพและการตอบสนองกับการมีปฏิริยาตอบโต้ด้านความรู้สึกและด้านอารมณ์ในตัวเองและผู้อื่น สโลวีและเมเยอร์ (Salovey and Mayer, 1990) ได้ระบุส่วนประกอบ 5 อย่างของความสามารถด้านอารมณ์ ประกอบด้วย การรู้จักอารมณ์ตนเอง การจัดการสภาวะอารมณ์ การกระตุ้นตัวเอง การรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่น และการจัดการด้านความสัมพันธ์

5) ความสามารถด้านการรู้คิด (Cognitive Competence) หมายถึง ลักษณะของเยาวชนที่มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้ การวิเคราะห์เป็นและสังเคราะห์ได้ ประเมินด้วยความเข้าใจและรู้ชัดแจ้งตามศักยภาพ แสดงออกถึงความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา รู้เหตุรู้ผลของปัญหา เข้าใจถึงผลลัพธ์ของปัญหา สร้างและหาแนวทางใหม่ ๆ ในการทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์รู้และเข้าใจในความแตกต่างของสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ประยุกต์ทักษะด้านการรับรู้ด้วยตนเองและการแปลผลบทบาททางสังคม การใช้ขั้นตอนในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความเข้าใจและทรงตะนะเกี่ยวกับผู้อื่น ความเข้าใจแบบอย่างของพฤติกรรม ทักษะคติเชิงสร้างสรรค์ต่อชีวิตและการตระหนักถึงตนเอง รวมถึงการรับรู้เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและทางสติปัญญา ความสามารถในการใช้เหตุผล ความคิดด้านการวิเคราะห์ และการใช้เหตุผลด้านนามธรรม (Damon *et al.*, 2003)

6) ความสามารถด้านพฤติกรรม (Behavior Competence) หมายถึง ลักษณะของเยาวชนที่มีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมนิสัยในกิจกรรมและเงื่อนไขที่น่าสนใจต่อการส่งเสริมทางเลือกและกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ เช่น รู้จักตัดสินใจ รู้จักปฏิเสธการชักจูงไปในทางที่ไม่ควร ความสามารถในการเปิดใจรับการวิจารณ์ กล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่น รับรู้และเข้าใจที่จะขอโทษถ้าหากทำสิ่งผิดพลาด ความสามารถด้านพฤติกรรมเป็นการกระทำที่เกิดจากความสามารถในการสื่อสารทั้งโดยวาจาและไม่ใช้วาจาอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองได้ดีเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ สามารถอธิบายความรู้สึกอย่างชัดเจน แสดงออกด้วยการกระทำอย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ เช่น การช่วยเหลือคนอื่น การหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่สร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

7) ความสามารถด้านคุณธรรม (Moral Competence) หมายถึง ลักษณะของเยาวชนที่มีความรู้ ทักษะและพฤติกรรมนิสัยต่อการแยกแยะระหว่างความถูกต้อง ความไม่ถูกต้อง และความเคารพต่อระเบียบและมาตรฐานของสังคม เช่น มีลักษณะการแบ่งปันสิ่งของหรือเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ยึดมั่นต่อพฤติกรรมที่ดีงาม ให้อภัยกับผู้กระทำผิด มีการประเมินพฤติกรรมของตนเอง ความสามารถด้านคุณธรรมนี้จัดเป็นความสามารถของเยาวชนด้านการประเมินและตอบสนองด้านจริยธรรมด้านอารมณ์ หรือมิติของสถานการณ์ในความเป็นธรรมทางสังคม (Damon, 1997)

8) การกำหนดด้วยตนเอง (Self-Determination) หมายถึง ความสามารถที่จะคิดและแสวงหาทางออกด้วยตนเอง มองเห็นทางเลือกต่าง ๆ ของตัวเองและสามารถตัดสินใจได้ โดยไม่ต้องมีใครมาชี้นำ มีความเชื่อมั่นต่อการเลือกของตัวเอง มีความมั่นคง ไม่เปลี่ยนใจง่าย ๆ ต่อการเลือกนั้น ๆ และเชื่อมั่นต่อการทำตามหนทางที่เลือกด้วยตนเอง การตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นความสามารถในการคิดสำหรับตนเองและการกระทำที่คงที่กับความคตินั้น (Deci *et.al.*, 1994)

9) ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) หมายถึง ความสามารถของตัวเอง ความเชื่อในตัวเองของเยาวชนว่าตนเองสามารถบรรลุผลที่ต้องการทำได้ เชื่อว่าสามารถจัดการและควบคุมชีวิตของตนเองได้ มีความคาดหวังในตนเอง กำหนดเป้าหมายให้ตัวเอง มีทักษะในการรับมือและการจัดการ รวมถึงมีเทคนิควิธีในการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังในความสามารถแห่งตน หรือการรับรู้ด้านความพ่ายแพ้ของตนเอง ความสามารถแห่งตนนี้เป็นการรับรู้ที่คนใดคนหนึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาผ่านการกระทำของตนเอง (Bandura and Walters, 1993)

10) ด้านจิตวิญญาณ (Spirituality) หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับเป้าหมายของชีวิต (Purpose of Life) ความหมายของชีวิต (Meaning of Life) การให้อภัย (Forgiveness) ความรัก ความหวัง ความผูกพัน ความเชื่อ ความศรัทธาต่อศาสนา การพัฒนาด้านความเชื่อในพลังที่สูงขึ้นหรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ (Dowling *et al.*, 2003)

11) ความเชื่อในอนาคต (Beliefs in the Future) หมายถึง ความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถที่จะสร้างเป้าหมาย สร้างตัวเลือกหรือมีอำนาจในการเลือกอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วยการกำหนดของตนเอง เช่น เชื่อว่าจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ เชื่อว่าจะเป็นผู้ที่มีประโยชน์เมื่อเติบโตขึ้น เชื่อมั่นว่าจะสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ในอนาคตได้ ความเชื่อในอนาคต เป็นการรวม (Internalization) ด้านความหวังและการมองโลกในแง่ดีเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่สามารถเป็นไปได้ (Wyman *et al.*, 1993)

12) ด้านบุคลิกภาพที่ชัดเจนและสร้างสรรค์ (Clear and Positive Personality) หมายถึง เอกลักษณ์เชิงบวก เป็นพัฒนาการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกลักษณะที่ดีและมีผลสัมฤทธิ์ เช่น เป็นคนดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความพึงพอใจกับรูปร่างของตนเอง เป็นที่ยอมรับของคนอื่น เป็นคนเชื่อมั่นในตนเอง รู้จุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง เป็นต้น บุคลิกภาพที่ชัดเจนและสร้างสรรค์ เป็นระบบภายในของความรู้สึกที่ประกอบกันขึ้นของตัวเอง (Ericson, 1968 cited in Flanagan and Sherrod, 1998)

13) การยอมรับพฤติกรรมเชิงบวก (Recognition for Positive Behavior) หมายถึง การรับรู้หลักการให้รางวัล การแสดงว่าเห็นคุณค่าหรือการสนับสนุนต่อพฤติกรรมด้านบวก เช่น รู้ว่า จะได้รับการชมเชยหรือยกย่องถ้าทำความดี การรับรู้เกี่ยวกับบทลงโทษหรือรางวัลที่เป็นกฎของสังคม

การรับรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเชิงสร้างสรรค์เป็นการตอบสนองเชิงสร้างสรรค์ของสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมของเยาวชน ตามทฤษฎีของการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเสริมแรงหรือการขาดการเสริมแรงในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สามารถทำให้เกิดความคงอยู่ได้โดยผ่านการให้รางวัล (การเสริมแรงเชิงบวก) และหลีกเลี่ยงการลงโทษ (การเสริมแรงเชิงลบ) ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำให้อ่อนแอลงได้โดยสิ่งกระตุ้นในทางลบ (Aversive Stimuli) หรือการลงโทษเชิงสร้างสรรค์ (Positive Punishment) (Bandura and Walters, 1993; Akers et al., 1999)

14) การเสริมสร้างสังคม (Prosocial Involvement) หมายถึง การทำกิจกรรมและสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและต่อสังคม เช่น การอาสาให้บริการสังคม การทำงานเพื่อสังคม หรือเพื่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจ ตลอดจนความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมกับสังคม โอกาสที่ดีที่สุดสำหรับการเสริมสร้างสังคม เป็นการนำเสนอด้านเหตุผลและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน เป็นการให้กำลังใจแก่เยาวชนในการมีส่วนร่วมในการกระทำที่เป็นการเสริมสร้างสังคม และการจัดหาโอกาสในการเสริมสร้างสังคมในกิจกรรมของโรงเรียน (Lerner, 2002; Pentz et al., 2003)

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (PYD) จึงเป็นแนวทางที่มีเจตนาและส่งเสริมสังคมที่ให้อาสาชนมีส่วนร่วมในชุมชน โรงเรียน องค์กร กลุ่มเพื่อนและครอบครัวในลักษณะที่มีประสิทธิผลและสร้างสรรค์ตระหนักรู้ใช้ประโยชน์และเสริมสร้างจุดแข็งของเยาวชนและส่งเสริมผลลัพธ์เชิงบวกสำหรับเยาวชนโดยการให้อาสาส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกและให้การสนับสนุนที่จำเป็นเพื่อสร้างจุดแข็งในการเป็นผู้นำของพวกเขา ซึ่งแตกต่างจากแนวทางอื่น ๆ สำหรับเยาวชนตรงที่ไม่เน้นการพยายามแก้ไขสิ่งที่คิดว่าผิดกับพฤติกรรมหรือพัฒนาการของเด็ก แต่การพัฒนาเยาวชนเชิงบวกมุ่งให้ความสนใจในสิ่งที่เป็นคุณค่า ที่เป็นความสามารถในตนเองของเยาวชน และเชื่อว่าเป็นสิ่งที่สามารถให้การให้การอบรมเลี้ยงดูหรือพัฒนา ขึ้นได้ เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนเป็นคนดี มีเสน่ห์ เห็นคุณค่าในตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่าง มีความรู้คิด สามารถจัดการกับอารมณ์และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มากกว่าที่จะคอยแก้ไขปัญหาหรือใช้วิธีการบำบัดรักษาเมื่อเกิดปัญหาหรือความไร้ประสิทธิภาพ โดยลักษณะเยาวชนเชิงบวกเป็นคุณลักษณะที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเยาวชนได้ด้วยการให้การพัฒนา (Growth) การให้ความรู้ (Cultivation) และการอบรมเลี้ยงดู (Nurturance) เพื่อส่งเสริมคุณค่าความสามารถและศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ในตัวเยาวชน

ในการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกนี้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่บ้างซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในต่างประเทศ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาเยาวชนในกลุ่มอายุต่าง ๆ และในกลุ่มสภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงคัดเลือกผลงานวิจัยนำเสนอ ได้แก่ งานวิจัยของไรอัน (Ryan, 2000) ที่ได้ศึกษาตัวแปรทำนายผลลัพธ์การพัฒนาเยาวชนเชิงบวกด้วยโมเดลพัฒนาสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยปกป้องกับผลลัพธ์การพัฒนาเยาวชนเชิงบวก

และตรวจสอบข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกในสถานการณ์ที่กำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างและผลลัพธ์การพัฒนา โดยใช้รูปแบบการศึกษาระยะยาวและวิเคราะห์ข้อมูลในโมเดลสมการโครงสร้าง ในการตรวจสอบความสามารถในการทำนายผลลัพธ์ในการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกของโมเดลพัฒนาสังคมซีแอทเทิล ผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี แต่ก็มี ความแปรปรวนเพียงร้อยละสองถึงแปดเท่านั้น ที่ร่วมกันอธิบายตัวแปรผลการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก และเกสต์ดอทเทอร์ (Gestsdottir, 2005) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเอง สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกในวัยเด็กถึงวัยรุ่น โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชั้นเกรด 5 - 6 ผลการวิจัยพบว่า ความตรงเชิงทำนายของการวัดความสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองกับการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกมีทิศทางเป็นบวกและมีความแกร่งในระย่วัยรุ่นตอนต้น นอกจากนี้อรากิว (Araque, 2006) ได้ศึกษาผลกระทบของผู้ใหญ่ที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกของวัยรุ่นตอนต้นในช่วงอายุ 10-14 ปี โดยโปรแกรมที่ได้รับการตรวจสอบแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบโปรแกรม ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำนวน 386 คน โดยผู้วิจัยแบ่งประเภทของคุณค่าในการพัฒนาที่ทดสอบแล้วว่าเป็นตัวแทนในการวัดการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกจำนวน 8 ประเภท ทำการทดลองด้วยแผนแบบการศึกษา ระยะยาว ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเชื้อชาติ และเพศมีผลกระทบต่อการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก โดยกลุ่มเชื้อชาติสเปนมีอัตราพัฒนาการลักษณะเยาวชนเชิงบวกสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และในขณะเดียวกันนักเรียนหญิง ก็มีการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกสูงกว่านักเรียนชาย และโกเวาส (Goveas, 2008) ได้ศึกษาการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกกับโปรแกรมคุณลักษณะทางเลือกของนักเรียน (A.C.E.S) โดยทำการศึกษาโปรแกรมทางเลือกและผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในปี ค.ศ. 2007 - 2008 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโดยการสัมภาษณ์ และข้อมูลผลการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์จากการได้รับโปรแกรมทางเลือกไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก โดยที่นักเรียนยังคงมีการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกในด้านต่าง ๆ ที่มีก่อนได้รับโปรแกรมพัฒนา ได้แก่ ความสามารถในการเป็นผู้นำ ความมั่นใจในตนเองและการภูมิใจ ความไว้วางใจและความรับผิดชอบ ทักษะการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ ความสามารถทางวิชาการ การทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ความสร้างสรรค์ ความกระตือรือร้น วุฒิภาวะ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา

3.2 แนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคุณลักษณะแฝง (Trait) ภายในของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและจิตใจ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม จริยธรรมและบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังเกตได้ยาก ดังนั้นการวัดพฤติกรรมให้ตรงหรือใกล้เคียงกับคุณลักษณะภายในของบุคคลมากที่สุด จึงต้องอาศัยหลักการ แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงเครื่องมือที่มีคุณภาพ ร่วมกับเกณฑ์

ที่ชัดเจนและเชื่อถือได้ โดยผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

มีนักวิชาการทางการศึกษาและหน่วยงานได้ให้ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนไว้ ดังนี้

ชาญชัย อินแถลง (2552: 9) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือลักษณะประจำตัวที่ดีที่ต้องการให้เกิดกับเด็กในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551: 53) ให้ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่าลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองโลกและพลโลก

สุกัญญา คุ่มกลาง (2553: 8) สรุปความหมายไว้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการ ในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม ดังนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา ความต้องการ ตลอดจนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการพัฒนาและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 53) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

สุรีย พูลสวัสดิ์ (2554: 29) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หมายถึง ลักษณะที่แสดงออก อันเป็นลักษณะเฉพาะประจำตัวของเด็กนักเรียน ซึ่งเป็นที่ยอมรับ และบุคคลทั่วไปมีความพึงพอใจ

อภิชาติ อ่อนแอม (2559: 26) ให้ความหมายไว้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หมายถึง ลักษณะที่ดีที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกการอยู่

ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุขที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ตามสภาพ ปัญหาและสภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชนหรือสังคม

นิวัฒน์ สิ้นไชย (2560: 14) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน (Desired characteristics) หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงงาม เป็นสิ่งที่นักเรียนควรรยึดถือปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมที่ดี บุคคลส่วนใหญ่เห็นว่าดีงามถูกต้อง เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลโลก

3.2.2 ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 53) ระบุว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ในมาตราที่ 23, 24 และ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่าต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมการจัดการความรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชาและให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติกการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่น ขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญานอกเหนือจากการยกระดับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และประชาธิปไตย

สถาบันเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มูลนิธิเด็ก (อ่างใน อภิชาติ อ่อนอม, 2559: 43) กล่าวว่า การศึกษาในปัจจุบัน สามารถพัฒนาคนให้มีปัญญามากขึ้น มีความรู้มากขึ้นมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบมีความคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการเรียนรู้ แต่ก็ไม่สามารถ

แก้ปัญหาโลกได้อัตโนมัติ จึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม รวมทั้งวิถีชีวิตที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การเตรียมผู้เรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในโรงเรียน ใน 2 เรื่อง คือ 1) การปฏิรูปหลักสูตร และ 2) การปฏิรูปโครงสร้าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

ศักดิ์สกุล จันแสน (2558: 16) สรุปไว้ว่า ในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนนั้น ไม่ใช่แค่การให้ความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญทั้งทางด้านความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีที่ผู้เรียนที่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยที่สถานศึกษาจะต้องร่วมกับชุมชนกำหนดเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความจำเป็นของชุมชน และท้องถิ่น โดยคำนึงถึงสภาพเป็นจริงของนักเรียน และควรพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งพฤติกรรม จิตใจ สติปัญญาเพื่อสร้างความตระหนักให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดี ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม รวมทั้งวิถีชีวิตที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีศักยภาพในการที่จะศึกษาต่อและในการประกอบอาชีพต่อไป

อภิชาติ อ่อนแอม (2559: 43) สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนนั้นต้องให้ความสำคัญทั้งในด้านความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีที่ผู้เรียนพึงมี เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ครอบคลุมทั้งพฤติกรรมจิตใจ และปัญญา ต้องส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยที่ถูกต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม รวมทั้งวิถีชีวิตที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมีศักยภาพในการที่จะศึกษาต่อและในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

นิวัฒน์ สิ้นไชย (2560: 15) สรุปไว้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมีความสำคัญเพราะเป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งพฤติกรรม ความสามารถทางการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรมที่จะเจริญเติบโตเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

3.2.3 องค์ประกอบของคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับเยาวชนในสังคมไทย

สำหรับประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาคนไทยที่พึงประสงค์ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546: 62) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ผลการวิจัยระบุว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยมี 2 ส่วน คือ

ก. คุณลักษณะร่วม คือ ลักษณะที่คนไทยควรมี 9 ประการ ได้แก่ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ มีความสามารถด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ มีวินัยในตนเอง มีความเอาใจต่อชุมชนและระบบนิเวศ มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ฉันทะและวิริยะในการงาน มีความสามารถในการปรับตัว และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

ข. คุณลักษณะเฉพาะ คือ คนไทยควรมีลักษณะเฉพาะที่อาจแตกต่างจากชนชาติอื่น ได้แก่ มีความสามัคคี ประนีประนอมและรู้จักให้อภัย อดกลั้น เมตตากรุณา ละอายต่อการทำชั่ว มีความรักและยึดมั่นในสัจจะ กล้าหาญทางจริยธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัวและชุมชน และ รักและยึดมั่น ในอาชีพสาขานโยบายการจะสร้างหรือปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยควร ดำเนินการภายใต้หลักคิด 4 ประการ คือ

1) หลักพัฒนาการ คือ การปลูกฝังในเรื่องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความรับผิดชอบ การมีวินัย รู้จักประหยัด อดทนทางสังคมและทางเพศ ให้กับบุคคลตั้งแต่ช่วงวัยเด็กถึงวัยรุ่น

2) หลักความเป็นไทย คือ การทำให้คนไทยที่แม้จะมีความแตกต่างและหลากหลายด้านศาสนาและเชื้อชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติภายใต้คำว่า “ความเป็นไทย”

3) หลักความรู้ทันโลก คือ การทำให้คนไทยมีความสามารถในการวิเคราะห์ และการมีความคิดสร้างสรรค์

4) หลักการแก้ไขจุดอ่อนของสังคมไทย คือการแก้ไขค่านิยมบางประการ เช่น ความฟุ้งเฟ้อ โดยการนำค่านิยมอื่น ๆ เช่น ความขยันและอดทน เข้าแทนที่โดยเริ่มดำเนินการ ตั้งแต่บุคคลอยู่ในวัยเด็ก

นอกเหนือจากคุณลักษณะและหลักการพัฒนาคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ผลงานวิจัยฉบับดังกล่าวได้นำเสนอยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยไว้ 9 ประการ คือ

- 1) เสริมความเข้มแข็งและความเป็นปึกแผ่น ให้กับระบบครอบครัว
- 2) เสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นปึกแผ่นให้กับ “สมาคมคนร่วมวัย”
- 3) สร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในชุมชน
- 4) สร้างและส่งเสริมองค์กรเรียนรู้สมัยใหม่ในชุมชน
- 5) จัดหรือสนับสนุนให้มีการพิมพ์หนังสือประเภทการปลูกฝังคุณค่าและประวัติ

บุคคล

6) สนับสนุนและส่งเสริมรายการที่สร้างคุณค่าและการสร้างแบบอย่างที่ดีที่พึงประสงค์ผ่านสื่อมวลชน

- 7) เสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- 8) ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน
- 9) เสริมสร้างความเข้มแข็งและเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน

สังคมไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะเห็นได้จากการระบุงกฎหมายและมีการมอบหมายให้หน่วยงานทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ โดยแนวทางอบรมสั่งสอน(Indoctrinate Approach) ด้วยการกำหนดล่วงหน้าว่าพฤติกรรมอย่างไรเรียกว่าคนไทยที่พึงประสงค์ อย่างไรก็ตามสิ่งที่พึงตระหนักสำหรับการนำพัฒนาคุณลักษณะไปถ่ายทอดสู่ทรัพยากรบุคคลคือ วิธีการถ่ายทอดซึ่งควรจะต้องสอดคล้องกับลักษณะของบุคคล เพราะผลงานของสวัสดี ดวงเดือน และโคลเบอร์เกอร์ ระบุว่า การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ประสบการณ์ ความรู้และการรับรู้ต่อคุณค่าด้านจริยธรรม ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้เพื่อปลูกฝังคุณค่าด้านจริยธรรมจึงต้องสอดคล้องกับความสามารถด้านการรับรู้ การคิดและการเข้าใจของบุคคล ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นต้องนำแนวทางทางปัญญา (Cognitive Approach) และแนวทางปลูกฝังความรู้สึกหรือปลูกฝังค่านิยม (Romantic Approach หรือ Value Clarification) มาปรับประยุกต์ในขั้นตอนการปฏิบัติ อาทิ สถาบันการศึกษานำคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ที่เป็นนโยบายระดับชาติมาเป็นแนวทางกำหนดคุณลักษณะนักเรียนหรือบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบันเพื่อให้หลักสูตรต่าง ๆ บูรณาการเข้ากับเนื้อหาและกำหนดวิธีการสอน ซึ่งควรเป็นแนวทางทางปัญญาหรือแนวทางปลูกฝังค่านิยม ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ศึกษาอบรม เป็นต้น

คุณลักษณะที่ดีของคนไทยที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติคือ คุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยคนไทยต้องมีการดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต และมนัสสุจริต สำหรับการวิจัยนี้ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรม คุณลักษณะด้านสังคม และคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ (ธนภัทร จันทร์สว่าง, 2552: 47)

ก. คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ และหากยึดชุดของคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากการวิเคราะห์ของไกรยุทธ อีรตยา คีนันท์ (2531, อ้างใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 25) ซึ่งใช้เป็นกรอบในงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543 อ้างใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 25) พบว่าคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมี 4 ชุด ได้แก่

1) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง และความมีวินัย

2) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง เช่น ฉันทะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ และความกตัญญู

3) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น ความมีสติและรอบคอบ และความตั้งใจให้ดี

4) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัย

ข. คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความมีกิจกรรมยามาหา การปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความสุภาพ การมีสัมมาคารวะ การพูดจาไพเราะ และความอ่อนน้อมถ่อมตน

ค. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ เช่น ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความรักโรงเรียน และความรักการอ่าน

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ศึกษาและให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยไว้หลายประการ ดังนี้

สมพงษ์ จิตระดับ (2551) กล่าวถึง คุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

- 1) เชื้อมั่นในตนเองแบบสากล แต่อ่อนน้อมถ่อมตนแบบวัฒนธรรมไทย
- 2) มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Global literacy)
- 3) รู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบและจิตสำนึกสาธารณะในการเมืองระบอบประชาธิปไตย
- 4) ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักพึ่งพาตนเองได้ มีแนวทางมัชฌิมา ปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตามแนวพระพุทธศาสนา
- 5) การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้มีทักษะการจัดการและการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) การรู้จักคุณค่าของตนเอง ยอมรับในความแตกต่างแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและเกิดประโยชน์สุขแก่ทุกฝ่าย
- 7) ตั้งใจทำงานด้วยความอดทน ขยันหมั่นเพียร รู้จักอดออม มัธยัสถ์ การมีวินัย และควบคุมตนเองได้
- 8) การเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุขรู้จักปรับตัวในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างสมดุลแบบยลและรู้เท่าทัน
- 9) การมีทักษะชีวิตในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีภูมิต้านทานของจิตใจที่เข้มแข็งจนสามารถปฏิเสธภัยอันตรายต่างๆ ที่กระตุ้นยั่วให้หลงผิดได้
- 10) มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ดำรงรักษาหลักทอสานต่อวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้เป็น 4 มิติ ดังนี้

ก. มิติด้านร่างกาย ได้แก่

พัฒนาในแต่ละช่วงวัย

- 1) พัฒนาทางการด้านร่างกายเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย
- 2) พัฒนาการด้านสติปัญญา เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

- 3) มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงไม่เจ็บป่วยง่าย

ข. มิติด้านจิตใจ ได้แก่

- 1) เป็นผู้รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอย่างดี
- 2) เป็นที่รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
- 3) เป็นผู้รู้จักและเข้าใจสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

ค. มิติด้านความรู้ ได้แก่

- 1) รู้อย่างลึกซึ้งถึงแก่นสาระของวิชา
- 2) รู้รอบด้านเชิงสหวิทยาการ
- 3) รู้ไกลไปถึงอนาคต

ง. มิติด้านทักษะความสามารถ ได้แก่

- 1) ทักษะด้านการคิด
- 2) ทักษะการสื่อสาร
- 3) ทักษะภาษาต่างประเทศ
- 4) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5) ทักษะทางสังคม (ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการปรับตัวทักษะทำงานร่วมกับผู้อื่น)
- 6) ทักษะทางอาชีพ
- 7) ทักษะทางสุนทรียะ
- 8) ทักษะการจัดการ

มลินทนา สังฆะกฤษณ์ และวราพรธ น้อยสุวรรณ (2543) ได้กล่าวถึง ลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ของอนาคตซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี กล่าวถึงลักษณะของคนไทยสมัยใหม่ว่าประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1) คุณลักษณะด้านปัญญา ได้แก่เป็นผู้รู้จักเหตุและผล มีวิจารณ์ญาณในการแยกแยะผิดชอบ ชั่วดี คุณและโทษ รู้จักสิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำบนพื้นฐานความเป็นจริง รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาดปราศจากอคติรู้เท่าทันต่อการการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย รู้คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย รู้จักเลือกรับวิทยาการและวัฒนธรรมภายนอกท่ามกลางความสับสน วุ่นวาย และสภาพการแข่งขันของสังคมไทยในยุคเศรษฐกิจยุคใหม่

2) คุณลักษณะด้านจิตใจ ได้แก่ มีความละเอียดต่อการกระทำผิด และประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เป็นความถูกต้อง

3) คุณลักษณะด้านสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยไม่เห็นแก่ตัวตระหนักและปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น สังคมและมวลมนุษยชาติ แก้ปัญหาโดยสันติวิธี เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีจิตสำนึกมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมให้มีสันติสุข มีจิตสำนึกรู้จักใช้อันุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) คุณลักษณะด้านร่างกาย ได้แก่ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถและทักษะในการประกอบงานและอาชีพที่สอดคล้องกับสมรรถภาพและศักยภาพของบุคคล

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2541) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยไว้ว่า คนไทยจะต้องมีพัฒนาการสมวัย มีสุขภาพดี มีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์ มีสุขนิสัยที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดี ความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ทักษะทางเทคนิค สามารถใช้เครื่องมือและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว ที่สำคัญควรต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างผสมผสานในลักษณะต่างขั้วมิติต่าง ๆ เพื่อหาจุดที่สมดุลระหว่างคุณลักษณะดังต่อไปนี้ เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลกในอนาคต คือ

- 1) การเป็นผู้นำที่ดีและการเป็นผู้ตามที่ดี
- 2) การรักธรรมชาติ ศิลปะและการรักวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
- 3) การมีชีวิตรู้จักพอและการมีชีวิตแข่งขันกันเอาตัวรอดเพื่อประโยชน์สูงสุด
- 4) การร่วมมือกัน และการแข่งขันกัน
- 5) ค่านิยมความเสมอภาค และค่านิยมเก็งกำไร มุ่งประโยชน์ส่วนตน
- 6) การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณค่าของวิทยาการสมัยใหม่
- 7) การอยากเรียนเพื่อรู้ และการอยากเรียนเพื่อปริญญา เพื่ออาชีพ
- 8) การเรียนรู้ลึกซึ้งและการเรียนรู้กว้างขวางหลายสาขา รู้รอบตัว

- 9) การวางแผนวัฒนธรรมไทยและการรับวัฒนธรรมต่างชาติ
- 10) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม และความเป็นปัจเจกชน

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (อ่างใน อภิชาติ อ่อนเอม, 2559: 29) กล่าวถึง คุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยที่ต้องการพัฒนา ดังนี้

ก. คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่

1) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเอง การมีวินัย

2) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู

3) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิง หรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติ รอบคอบ ตั้งจิตให้ดี

4) คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอารอดเอาเปรียบผู้อื่นและความอะลุ่มอล่วย ถ้อยทีถ้อยอาศัย

ข. คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความมีกิริยามารยาท การปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความสุภาพ การมีสัมมาคารวะ การพูดจาไพเราะ และการอ่อนน้อมถ่อมตน

ค. คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความใฝ่ เรียนใฝ่ รู้ ความรักโรงเรียน และความรักการอ่าน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 5 - 49) กล่าวถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ ซึ่งสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากนิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งกาย วาจา ใจ

ข้อที่ 3 มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ข้อที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณมีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ และรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อที่ 7 รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน

วิจารณ์ พานิช (2555) (อ้างใน อภิชาติ อ่อนเอม, 2559: 33) กล่าวถึง ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนควรมีไว้ว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3R และ 4C ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) 3R ได้แก่ การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และคณิตศาสตร์ (Arithmetic)

2) 4C ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) การสื่อสาร (Communication) การร่วมมือ (Collaboration) และ ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 กำหนดให้มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐาน ที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และ 1.2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐาน ที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีรายละเอียดในมาตรฐานนักเรียน ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

1) มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด หมายถึง ผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา มีค่านิยมและจิตสำนึก ตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม

2) มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย หมายถึง ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและประเพณีไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย

3) ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย หมายถึง ผู้เรียนยอมรับและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้าน เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี

4) มีสุขภาพทางร่างกาย และจิตสังคม หมายถึง ผู้เรียนมีการรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิต อารมณ์ และสังคม และแสดงออกอย่างเหมาะสม ในแต่ละช่วงวัยสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น อย่างมีความสุข เข้าใจผู้อื่น ไม่มีความขัดแย้งกับผู้อื่น

จึงสรุปได้ว่า ลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์จะต้องเป็นบุคคลที่มีความ สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีทักษะและปรับตัวได้ เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความซื่อสัตย์ ประหยัด พอเพียง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ ดังนั้นถ้าจะให้ นักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ ต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้เครื่องมือทางการ บริหารที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3.2.4 แนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับ สังคมอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ซึ่งเกิดจากการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่างๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ อย่างหลากหลาย โดยผู้วิจัยรวบรวมแนวคิดทฤษฎีที่เป็นที่รู้จักดังต่อไปนี้

ก. แนวคิดของแครธโฮลและคณะ แครธโฮลและคณะ ได้ลำดับภาพของ ความรู้สึก โดยเริ่มจากความสนใจ (Interest) มาเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยความซาบซึ้ง (Appreciation) เจตคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) และการปรับตัว (Adjustment) แต่เมื่อ พิจารณาลำดับความรู้สึกเป็นขั้นๆ จะเริ่มจากการรับรู้ (Receiving) การตอบสนอง (Responding) การเห็นคุณค่า (Valuing) การจัดระบบ (Organization) และการสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยม (Characterization) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ดังภาพประกอบที่ 13

1.การรับรู้	1.1 การรู้จัก	↑
	1.2 ความเต็มใจในการรับ	
	1.3 ควบคุมหรือคัดเลือกสิ่งที่เอาใจใส่	
2.การตอบสนอง	2.1 การยินยอมในการตอบสนอง	↑
	2.2 ความเต็มใจที่จะตอบสนอง	
	2.3 สร้างความพึงพอใจในการตอบสนอง	
3.การเห็นคุณค่า	3.1 การรับคุณค่า	↓
	3.2 การชื่นชมคุณค่า	
	3.3 การยินยอมรับคุณค่า	
4.การจัดระบบคุณค่า	4.1 การสร้างมโนภาพของคุณค่า	↓
	4.2 การจัดระบบคุณค่า	
5.การสร้างลักษณะนิสัย	5.1 การสรุปอ้างอิงนัยทั่วไปของคุณค่า	↓
	5.2 การสร้างลักษณะนิสัย	

ภาพที่ 13 แนวคิดการจัดจำแนกระดับความรู้สึกตามแนวแคโรลและคณะ

จากภาพที่ 13 แนวคิดการจัดจำแนกระดับความรู้สึกตามแนวแคโรลและคณะ เมื่อพิจารณาลำดับความรู้สึกเป็นขั้น ๆ สามารถอธิบายแต่ละขั้นได้ ดังนี้

1) การรับรู้ (Receiving) เป็นขั้นแรกของความรู้สึก ถือเป็นการสัมผัสเบื้องต้นเพียงได้รู้ได้เห็น เรียกว่าเป็นขั้นการจดจำสิ่งที่ได้รับ จากประสาทสัมผัส แบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) การรู้จัก (Awareness) เป็นเพียงการสังเกตเห็นปรากฏการณ์นั้นโดยปราศจากความสนใจ เช่น รู้จักสี รูปแบบ จัดอันดับ เป็นต้น 2) ความเต็มใจในการรับ (Willingness to receive) เป็นขั้นเต็มใจหรือพอใจที่จะรับรู้ โอนอ่อนต่อสิ่งที่พบเห็น แต่เป็นเพียงการบังคบใจเท่านั้น เช่น ฟังผู้อื่นพูดด้วยความเต็มใจ อดทนที่จะทำอะไรให้สำเร็จ อดทนที่จะฟังให้จบ ยอมรับความแตกต่างของเชื้อชาติและวัฒนธรรม และ 3) ควบคุมหรือคัดเลือกความเอาใจใส่ (Controlled or selected Attention) เป็นความรู้สึกที่จะบอกได้ว่าอะไรควรใส่ใจหรือไม่ควรใส่ใจ เช่น ความรู้สึกชอบหรืออยากได้สิ่งใด จึงมองในลักษณะควบคุมหรือเลือกมากขึ้น มีความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมใด ๆ หรือรู้สึกอยากรู้ อยากเห็นมาก เป็นต้น

2) การตอบสนอง (Responding) เมื่อเลือกพอใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งเรียบร้อยแล้วจะถึงความรู้สึกขั้นนี้ เป็นขั้นที่มีจิตใจจดจ่อ เกิดความสนใจ ชื่นชอบกิจกรรมหนึ่งมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ แบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) การยินยอมในการตอบสนอง (Acquiescence in Responding) เป็นความรู้สึกเชื่อฟังหรือยินยอมที่จะทำ แต่อาจยังไม่พอใจนัก เช่น ความตั้งใจที่จะบังคับตนเองให้ร่วม

กิจกรรมกับคนอื่น การทำการบ้านให้เสร็จ เชื่อฟังกฎเกณฑ์ที่กำหนด ความตั้งใจที่จะทำตามระเบียบ เป็นต้น 2) ความเต็มใจที่จะตอบสนอง (Willingness to Response) เป็นขั้นร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจ ร่วมมือและทำตามความต้องการหรือด้วยความสมัครใจ เช่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ร่วมมือในกิจกรรมของกลุ่มซึ่งเป็นสมาชิก แสดงความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ มีความสนใจในงานโดยการอ่าน รวบรวม ทดลองหรือค้นคว้าเพื่อตอบข้อสงสัย เป็นต้น และ 3) ความพึงพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction in Response) ความรู้สึกขั้นนี้จึงลึกลงไปอีก เป็นการยินยอมแบบเต็มใจ และพึงพอใจจนเกิดความสุขสนาน เช่น ร้องรำทำเพลงร่วมกับคนอื่นด้วยความสนุกสนานพอใจ สนุกกับบทละคร การสนทนาหรือการเล่นเกมส์ เป็นต้น

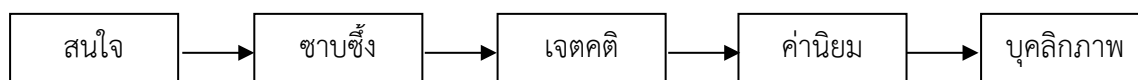
3) การเห็นคุณค่า (Valuing) ในขั้นนี้เป็นความรู้สึกเห็นคุณค่าของสิ่งของ ปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่ได้รับและซึมซับมาตั้งแต่ต้น ความรู้สึกนี้อาจยอมรับหรือไม่ยอมรับคุณค่าซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาคุณค่า พฤติกรรมระดับนี้ค่อนข้างคงเส้นคงวาในการแสดงความรู้สึกและรับรู้คุณค่าสิ่งต่างๆ เจตคติเป็นความรู้สึกระดับนี้ แบ่งเป็น 3 ชั้น ได้แก่ 1) การรับรู้คุณค่า (Acceptance of Value) ระดับนี้มุ่งบรรยายคุณค่าของปรากฏการณ์ พฤติกรรม วัตถุสิ่งของในระดับความเชื่อซึ่งเป็นการยอมรับทางอารมณ์ต่อข้อเสนอหรือคำสอนที่เขามีพื้นฐานอย่างเพียงพอ เช่น การแสดงความปรารถนาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาประสิทธิภาพตนเอง ยอมรับว่าในชีวิตมนุษย์ควรมีการนับถืออะไรบางอย่าง รู้สึกว่าการมีเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต เป็นต้น 2) การชื่นชอบคุณค่า (Preference for Value) เป็นการเพิ่มความรู้สึกเอาใจใส่ในคุณค่าหรือค่านิยมนั้นเพิ่มขึ้น เช่น แสดงความรับผิดชอบในการทำให้คนในกลุ่มที่พุดน้อยหันมาร่วมวงสนทนาด้วย แสดงความกล้าหาญในการตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา แสดงความกระตือรือร้นในกิจกรรมและหาความรู้ใหม่ ๆ เป็นต้น 3) การยอมรับ (Commitment) เป็นความเชื่อศรัทธาด้วยอารมณ์ที่มั่นคง ผู้ที่มีความรู้สึกระดับนี้จะแสดงพฤติกรรมยึดมั่นอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความเชื่อสัตย์ต่อกลุ่มที่เป็นสมาชิก ยอมรับบทบาททางศาสนาในชีวิตส่วนตัวและครอบครัว ศรัทธาในพลังของความเป็นเหตุผล อุทิศตัวให้กับความคิดและอุดมการณ์ เป็นต้น ความรู้สึกระดับนี้เป็นความรู้สึกพอใจจนกระทั่งยินยอมตกลงเป็นคำมั่นสัญญา

4) การจัดระบบคุณค่า (Organization) ในขั้นความรู้สึกที่ผ่านมาสวมขั้นนั้น มนุษย์ย่อมเห็นคุณค่าหรือค่านิยมหลากหลายในชีวิต แต่จะนิยมชมชอบเฉพาะกลุ่มค่านิยมใดค่านิยมหนึ่งเท่านั้น การจัดระบบในระดับนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกัน ตามความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหรือตัวที่เด่น ระบบดังกล่าวจะสร้างขึ้นจากค่านิยมส่วนย่อยนำมาประสานสัมพันธ์กัน ในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในวัยเด็กจะง่ายกว่าในวัยผู้ใหญ่ เพราะวัยผู้ใหญ่มีความยึดติดในสิ่งที่คิดว่าดีนั้น ได้พิจารณามานานแล้ว ในระดับนี้แบ่งการจัดระบบคุณค่าออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การสร้างมโนภาพของคุณค่า (Conceptualization of a Value) คุณค่าหรือค่านิยมมีหลายรูปแบบ โดยความรู้สึกของคนอาจนำค่านิยมที่มีลักษณะเดียวกันอยู่ด้วยกันหรือเกี่ยวข้องกันเป็นกลุ่มเป็นผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้สึกแล้วกลายเป็นมโนภาพของคุณค่าใหม่ ซึ่งอาจจะเป็น

นามธรรมทางภาษาหรือเป็นรูปลักษณะก็ได้ เช่น การพยายามบ่งชี้ลักษณะของศิลปวัตถุที่เขาชื่นชอบ การค้นหาและวิเคราะห์ถึงข้อตกลงเบื้องต้นที่เป็นเครื่องบอกถึงคุณธรรม เป็นต้น 2) การจัดระบบคุณค่าของค่านิยม (Organization of a Value System) เป็นการจัดค่านิยมที่สลับซับซ้อนให้อยู่ในระบบเดียวกันหรือพวกเดียวกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลบางประการทางความรู้สึก เช่น การพัฒนาวิธีการควบคุมความก้าวร้าวในรูปแบบที่ยอมรับกันทางวัฒนธรรม การยอมรับความจริงในด้านการปรับอารมณ์กับข้อจำกัดของความถนัด ความสามารถ ความสนใจและเงื่อนไขทางกายภาพของตนเอง

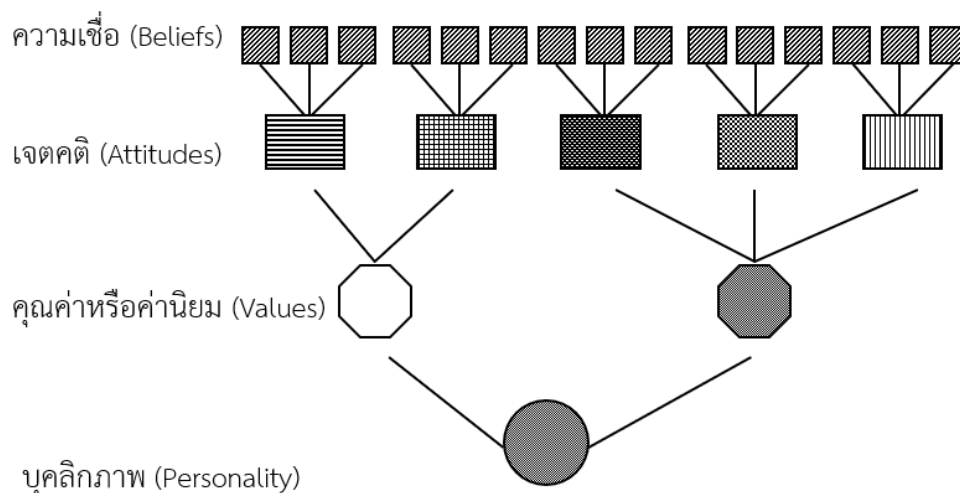
5) การสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยม (Characterization) เป็นขั้นสั่งสมความรู้สึกเป็นรูปแบบจนเป็นลักษณะนิสัย ความเชื่อถือศรัทธาและแนวปรัชญาชีวิต มีลักษณะส่วนตัวที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง รับรู้ว่าคุณคือใคร มีอุดมคติหรือแนวลัทธิเป็นของตน ระดับนี้เป็นความรู้สึกที่สั่งสมมาตั้งแต่ขั้นแรกจนเกิดการเลือกสรรยึดติดเป็นของตนเป็นวิถีดำเนินชีวิต เป็นเป้าหมายปลายทางชีวิต เป็นความรู้สึกที่ตกตะกอนกลายเป็นบุคลิกภาพ แบ่งเป็น 2 ชั้น ได้แก่ 1) การสรุปอิงนัยทั่วไปของค่านิยม (Generalized Set) ระดับนี้หมายถึงความรู้สึกซึ่งให้ความสอดคล้องภายในกับระบบของเจตคติและค่านิยม ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นการตอบสนองต่อปรากฏการณ์ที่เลือกสรรจากกลุ่มของเจตคติและค่านิยม โดยปกติจะมีเจตคติและค่านิยมอย่างหลากหลายที่คัดเลือกไว้และยึดถือประพฤติปฏิบัติตามที่เห็นว่าดีงาม เมื่อเกิดเหตุการณ์หรือปัญหาใดๆ ขึ้นก็นำความรู้สึกที่ยึดถือไปแก้ปัญหามาในสถานการณ์ใหม่ได้ 2) การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นระดับความรู้สึกขั้นสุดท้ายที่ผสมผสานสรุปรวมความรู้สึกที่ยึดเป็นอุดมการณ์ ปรัชญาชีวิต เช่น การพัฒนาด้านสติปัญญา การพัฒนาปรัชญาชีวิต การพัฒนาความเป็นระเบียบส่วนตัว การดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม การยึดอุดมการณ์ประชาธิปไตย เป็นต้น

กล่าวได้ว่าความรู้สึกนั้นเป็นความต่อเนื่อง (Psychological continuum) ซึ่งมีทิศทางและความเข้มข้นแตกต่างกัน แต่ละขั้นของความรู้สึกเกี่ยวข้องเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ละเอียดย่อนมาก ระดับความรู้สึกเริ่มด้วยความเข้มข้นน้อยไปสู่มากจนยึดติดเป็นลักษณะนิสัยของคนในที่สุด สรุปแนวคิดนี้ ดังภาพที่ 14

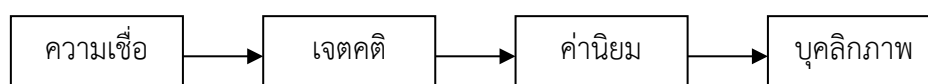
ภาพที่ 14 สรุปความเข้มข้นความรู้สึกของมนุษย์

ข. แนวความคิดของไอแซงค์ (Hans Jerken Eysenk) ไอแซงค์ได้เสนอชั้นความรู้สึกของมนุษย์เป็นรูปแบบต้นไม้ (Tree model) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 แนวคิดการจัดจำแนกความรู้สึกตามลำดับของไอแซกส์

จากภาพที่ 15 ความเชื่อเปรียบเสมือนใบไม้ ส่วนที่แตกกิ่งก้านเล็กๆ ถัดจากใบไปเปรียบได้กับระดับเจตคติ ส่วนกิ่งก้านใหญ่ที่มั่นคงกว่าเปรียบได้กับระดับคุณค่าหรือค่านิยม (Value) ส่วนลำต้นที่แข็งแรงพร้อมทั้งโคนและรากที่ให้ต้นไม้ยืนอยู่ได้เปรียบเสมือนบุคลิกภาพ นั่นคือ ความรู้สึกของคนจะเริ่มจากความเชื่อ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ เรียนรู้มาก่อน ซึ่งอาจมีความเชื่อในแง่ดีหรือไม่ดีก็ได้ แต่เมื่อยึดติดความเชื่อแล้วก็จะเกิดเป็นเจตคติ จากเจตคติหลายๆ อย่างมารวมกันเป็นพลังให้เกิดเป็นค่านิยมต่อไป เมื่อผสมผสานค่านิยมเป็นของตนเองแล้วจะรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นจนเกิดเป็นบุคลิกภาพหรือลักษณะนิสัยของตนเอง ความรู้สึกระดับนี้เปลี่ยนแปลงได้ยากจะแสดงความเป็นตัวของตัวเอง จึงได้เปรียบเทียบกับรากโคนของต้นไม้ สรุปดังภาพที่ 16

ภาพที่ 16 สรุปแนวคิดการจัดจำแนกความรู้สึกของไอแซกส์

ค. แนวคิดของฮานนาร์และไมเคิลิส ฮานนาร์และไมเคิลิส ได้สร้างแนวคิดจุดประสงค์การสอนเป็น 3 ด้านใหญ่ ลักษณะคล้ายกับแนวคิดของบลูม แต่อธิบายรายละเอียดแตกต่างกันไป โดยมีด้านที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเป็นด้านที่ 2 โดยให้ชื่อว่าเจตคติและค่านิยม (Attitude and values) และแบ่งระดับไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) อธิบายได้ดังนี้

- 1) ความตั้งใจ (Attending) เป็นขั้นแรกและเป็นฐานข้อมูลของทุกอย่าง เก็บความรู้สึกจากการสังเกตและรวบรวมข้อมูล
- 2) การตอบสนอง (Responding) เป็นขั้นอยากร่วมกิจกรรม ตอบสนองการกระทำทั้งหลายของกลุ่มสนใจในการทำงานร่วมกับกลุ่ม
- 3) การยินยอม (Complying) เป็นขั้นยอมเชื่อฟังกฎเกณฑ์ระเบียบที่กำหนด ยินยอมทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ ทำงานกลุ่มได้ครบถ้วนสมบูรณ์
- 4) การยอมรับ (Accepting) เป็นขั้นมองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ นำมาประพุดติปฏิบัติเป็นพฤติกรรมหรือความคิดของตนเองอย่างมีความคงเส้นคงวาและสามารถให้เหตุผลว่าการกระทำใดดีหรือเหมาะสมกว่ากัน
- 5) ความชื่นชอบ (Preferring) เป็นขั้นแสดงหรือสาธิตให้ทราบว่า ชื่นชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าอีกสิ่งหนึ่งอย่างคงเส้นคงวา และสามารถเชื่อมโยงค่านิยมกับการเลือกกระทำ เป็นต้น จะเรียกว่าเป็นขั้นอาสาที่ได้ ในระดับนี้ เพราะจิตใจศรัทธาพร้อมที่จะทำอยู่แล้ว
- 6) การบูรณาการ (Integrating) เป็นขั้นหล่อหลอมความรู้สึกซึ่งคงเส้นคงวามาแล้ว ให้เป็นเจตคติและคุณธรรมประจำใจของตนเอง จนบังเกิดเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์หรือให้ความคิดเห็นตามแนวความคิดเห็นที่เป็นของตนเองยึดถือได้

กล่าวโดยสรุปความรู้สึกเป็นลักษณะการแสดงออกต่อเนื่องทางจิตวิทยา (Psychological continuum) นั่นคือแปรเปลี่ยนไปทางลบหรือทางบวก ขณะเดียวกันความเข้มข้นที่แตกต่างกันตามความรู้สึกในสถานะที่ความรู้สึกเข้มข้นแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะกำหนดให้ความรู้สึกเป็นสิ่งเริ่มต้น แล้วกลายเป็นความเชื่อ ความสนใจ และเจตคติ หรือค่านิยม แล้วจึงเป็นบุคลิกภาพในที่สุด การพัฒนาความรู้สึกจึงควรมองแนวโน้มของการเกิดแต่ละคุณลักษณะดังกล่าวให้ดี ซึ่งเมื่อเริ่มต้นความเชื่อที่ดีแล้วจะลงเอยที่บุคลิกภาพที่ดีด้วย

ง. แนวคิดของเพียร์เจย์ ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของเพียร์เจย์ (Jean Piaget) ได้เสนอพัฒนาการทางการรู้การคิดไว้ 4 ขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ได้แก่

- 1) ขั้นระยะการเคลื่อนไหวสัมผัส (Sensorimotor stage) เป็นช่วงของเด็กแรกเกิดถึงอายุ 2 ขวบ จะมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับความคงที่ของวัตถุ โดยจะเริ่มรับรู้ว่าวัตถุที่หายไปจากสายตาของตนยังคงเป็นวัตถุเดิมและไม่ได้หายไปไหน เช่น เมื่อเอากะดาษมาคั่นของเล่นที่

เด็กกำลังเล่นอยู่ เด็กจะปิดกระต่ายเพื่อหาของเล่น การทำเช่นนั้นแสดงว่าเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคงอยู่ของวัตถุ ในช่วงนี้จะเกิดกระบวนการ 2 ประเภท คือ 1) การดูดซึม (Assimilation) เป็นการรับรู้เข้าสู่โครงสร้างเดิมและเข้าสู่ระบบเดิม เป็นการปรับสภาพแวดล้อมให้เข้ากับการรู้คิดของตน และปฏิเสธสิ่งที่ไม่เข้ากับการรู้คิดของตน 2) การปรับเปลี่ยน (Accommodation) เป็นการปรับความคิดหรือปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เกิดการยอมรับประสบการณ์ใหม่ กระบวนการทั้งสองจะทำให้บุคคลเกิดความสมดุล (Equilibration)

2) ขั้นก่อนปฏิบัติการ (Preoperational stage) เป็นช่วงของเด็กอายุ 2-7 ขวบ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน 1) ส่วนแรกปรากฏในเด็กอายุ 2-4 ขวบ เด็กจะมีพัฒนาการทางสรีระมากขึ้นและสามารถสำรวจสภาพแวดล้อมได้มากขึ้น เรียนรู้คำและพฤติกรรมใหม่ ๆ แต่มีความคิดและพฤติกรรมที่เด่น คือ ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) เด็กเชื่อว่าสิ่งที่ตนเห็นและเข้าใจนั้นคนอื่น ๆ ก็เห็นและเข้าใจอย่างตนเห็น ในช่วงนี้เด็กจะมีการเลียนแบบผู้ปกครองมาก ไม่ว่าจะเป็นคำพูด ท่าทาง กิริยามารยาทและพฤติกรรม ในช่วงกระบวนการดูดซึมเป็นกระบวนการที่ใช้มาก เมื่อเด็กเล่นเด็กจะเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้างมากขึ้น รวมทั้งกระบวนการปรับเปลี่ยน เช่น การเลียนแบบจะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กจากการเรียนรู้ทางสังคม 2) เป็นขั้นความคิดแบบอัตสัมฤทธิ์ (Initiative thought) ปรากฏในเด็กอายุ 4-7 ขวบ เด็กจะลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลง จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม เด็กอาจยังแยกไม่ออกระหว่างความเพ้อฝันหรือนิทานกับความเป็นจริง ช่วงนี้พัฒนาการทางความคิดเริ่มมีมากขึ้น

3) ขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม (Stage of concrete operations) ปรากฏในเด็กอายุ 5-10 ขวบ มีความคิดที่จัดเป็นระบบมากขึ้น สามารถคิดทวนกลับและมีมิติหนึ่งในเชิงของมวลสาร ปริมาตรและน้ำหนัก

4) ขั้นปฏิบัติการแบบระบบ (Stage of formal operations) เป็นความสามารถในการคิดแบบสมมติและการคิดเป็นเหตุเป็นผล โดยมีลักษณะระบบคิดเป็น 3 ประการคือ 1) การสร้างการทวนกลับความคิดเกี่ยวกับความจริงกับความเป็นไปได้ (Thinking in possibilities) ผู้มีความสามารถในการคิดขั้นนี้จะสามารถคิดสลับไปมาระหว่างความจริงกับความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นความคิดสมมติ ผู้ที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะสามารถคิดในเชิงนามธรรมได้ 2) ความคิดแบบตั้งสมมติฐานจากหลักที่กว้างกว่า (Hypothetical-deductive thinking) ผู้ที่คิดในเชิงนามธรรมได้จะสามารถตั้งสมมติฐานได้ แล้วตรวจสอบสมมติฐานด้วยการทำวิจัย 3) การคิดถึงการคิด (Thinking about thinking) ผู้ที่คิดในขั้นนามธรรมแบบระบบขั้นนี้จะสามารถคิดถึงความหมายความสำคัญ คิววิเคราะห์ และหาเหตุผลประกอบการคิดหรือการจินตนาการ ของตนเองซึ่งเป็นการสำรวจความคิดและการวิจารณ์ตนเองได้

จ. แนวคิดของบรูเนอร์ บรูเนอร์เป็นทั้งนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่พยายามนำความรู้ทางจิตวิทยาประยุกต์กับการศึกษา ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เขาสนใจคือทฤษฎีของเพียร์เจย์ โดยทฤษฎีพัฒนาการทางสติ ปัญญาของบรูเนอร์ประกอบด้วยขั้นพัฒนาการ 3 ระดับ คือ 1) ระดับพัฒนาการความรู้สึกลึกทางอวัยวะเคลื่อนไหว (Sensory motor phase) 2) ระดับพัฒนาการความคิดรวบยอด (Conceptual thought phase) 3) ระดับพัฒนาการความเข้าใจอย่างมีวิจารณญาณ (Formal operations) โดยบรูเนอร์จะเน้นพัฒนาการในระยะพัฒนาการความคิดรวบยอด ซึ่งยังแยกออกเป็น 3 ขั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) คือ (1) ขั้นพัฒนาการก่อนเกิดความคิดรวบยอดอย่างใช้เหตุผล (Preconception phase) (2) ขั้นพัฒนาการใกล้เกิดความคิดรวบยอดอย่างใช้เหตุผล (Intuitive phase) และ (3) ขั้นพัฒนาการเกิดความคิดรวบยอดอย่างใช้เหตุผล เป็นรูปธรรม (Concrete operations)

บรูเนอร์เน้นขั้นพัฒนาการใกล้เกิดความคิดรวบยอดอย่างใช้เหตุผล อายุประมาณ 4-7 ขวบ ตามความคิดของเพียร์เจย์ เชื่อว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กในวัยนี้ยังคงใกล้เคียงกับเด็กในขั้นพัฒนาการก่อนเกิดความคิดรวบยอดอย่างใช้เหตุผล คือ เด็กยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลที่แท้จริง การตัดสินใจขึ้นอยู่กับความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ ๆ อย่างไรก็ตามลักษณะพัฒนาการขั้นนี้ของเด็กวัยนี้มีความสามารถที่จะเข้าใจความคิดพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์บางอย่างได้ ถ้าข้อมูลเกี่ยวกับวิชาเหล่านี้ถูกส่งเข้าไปในสมองและสมองจะเปลี่ยนแปลงข้อมูลเหล่านี้ให้เป็นหมวดหมู่ (Organization) เพื่อถูกนำไปใช้ในการแก้ปัญหา บรูเนอร์สรุปว่าการเจริญเติบโตของการรู้การเข้าใจ (Cognitive growth) เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ 1) องค์ประกอบทางพันธุกรรม (Genetic factors) 2) องค์ประกอบทางภาษาศาสตร์ (Linguistic factors) และ 3) องค์ประกอบทางวัฒนธรรม (Cultural factors) โดยบรูเนอร์อธิบายการเจริญเติบโตทางสติปัญญา (Intellectual growth) ไว้ 6 ประการ คือ

1) เป็นการพัฒนาจากการตอบสนองสิ่งเร้าที่เพิ่มขึ้นจากสภาพธรรมชาติในลักษณะที่เป็นอิสระ

2) ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่เรียนรู้สะสมเพิ่มในโครงสร้างสติปัญญา เด็กจะต้องพัฒนาโครงสร้างสติ ปัญญาเพื่อให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และสามารถตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี

3) เป็นความสามารถที่เพิ่มขึ้นในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและคนอื่นโดยใช้คำและสัญลักษณ์แทนสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์หรือสิ่งที่คนจะทำลักษณะของการเจริญเติบโตนี้ของบรูเนอร์ มีลักษณะคล้ายกับการรู้จักตน (Self-consciousness) ซึ่งทำให้ตนสามารถปรับตนเข้ารับสิ่งแวดล้อมได้โดยวิธีทางของตรรกวิทยา (logic)

4) การพัฒนาของสติปัญญาขึ้นอยู่กับ การปฏิสัมพันธ์ ซึ่งมีระบบเกิดขึ้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาการทางเขาวงกตปัญญาของเด็กมีพื้นฐานจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความสามารถที่มีมาแต่กำเนิดของเด็กกับข้อมูล และโครงสร้างเฉพาะซึ่งถูกกำหนดโดยสิ่งแวดล้อม และเน้นว่าวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเป็นสาเหตุให้ไม่อาจกำหนดมาตรฐานของการเจริญเติบโตของร่างกายและความสามารถในการรู้สึกและการสะท้อนกลับที่เพิ่มขึ้นได้แน่นอน ไม่อาจเรียนรู้มาตรฐานเหล่านี้จากการศึกษาความเจริญเติบโตทางสติปัญญา แต่อย่างไรก็ดีบรูเนอร์เชื่อว่าการเจริญเติบโตของมนุษย์มีหลักคล้ายคลึงกัน

5) การสอนให้เกิดพัฒนาการทางปัญญาสามารถทำได้โดยการใช้สื่อของภาษาซึ่งเป็นสื่อแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนและก็เป็นเครื่องมือของผู้เรียนที่สามารถใช้เรียนรู้เข้าใจสิ่งแวดล้อมอย่างมีระบบ

6) เป็นการเพิ่มปริมาณความสามารถที่จะโต้ตอบสิ่งเร้าที่เพิ่มขึ้นและสังเกตได้จากการที่เด็กมีความสามารถตัดสินใจเลือกกระทำต่อสิ่งเร้าที่เกิดพร้อมๆ กันได้มากขึ้นเรื่อยๆ กันได้มากขึ้นเรื่อยๆ ในเวลาที่เหมาะสมถูกต้อง บรูเนอร์เรียกความสามารถที่เพิ่มขึ้นนี้ว่า “The Benchmarks”

จ. แนวคิดของโคลเบอร์ก ลอเรนส์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) สนใจความประพฤติถูก ผิด ดี ชั่วของมนุษย์ ทฤษฎีของโคลเบอร์กชื่อว่า “ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม” (Moral Development Theory) โคลเบอร์กได้ศึกษาค่านิยม ความดี ความชั่วของมนุษย์ แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stages) ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก เรียกว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีทั้งหมด 6 ขั้น รายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional) ในระดับนี้เด็กจะได้รับกฎเกณฑ์และข้อ กำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” และ “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครูหรือเด็กโต และมักจะคิดถึงผลที่ตามมาที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษมากำหนดพฤติกรรม “ดี” ที่แสดงแล้วได้รางวัล และพฤติกรรม “ไม่ดี” ที่แสดงแล้วได้รับโทษ แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ 1) การลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) 2) กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation)

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional) ระดับนี้ถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดา มารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือของชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความผิดเพราะกลัวว่าตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง แต่จะถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่รักษามาตรฐานทางจริยธรรม แบ่งเป็น 2 ขั้น คือ 1) ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม

สำหรับ “เด็กดี” (Interpersonal Concordance of “good boy, nice girl” Orientation) 2) กฎและระเบียบ (“Law-and order” Orientation) การทำถูกไม่ประพฤติผิด คือ การทำตามหน้าที่ประพฤติตนไม่ผิดกฎหมาย และรักษาระเบียบแบบแผนของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-conventional Level) ระดับนี้เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมพยายามที่จะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักฐานของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์หรือกฎหมายควรตั้งบนหลักความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมที่ตนเป็นสมาชิก แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ 1) สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น 2) หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล หลักการเพื่อมนุษยธรรม ความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และ ความยุติธรรมของมนุษย์ สิ่งที่ “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

โดยสรุปแล้วพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมี 3 ระดับ ประกอบด้วย 6 ชั้น และถือว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นอย่างมีระเบียบ คือเริ่มจากชั้นที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 6 ตามลำดับ บุคคลทุกคนจะต้องผ่านพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นต้นๆ ซึ่งเป็นรากฐานของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้นต่อไป และเมื่อผ่านแล้วก็ยากที่จะกลับไปชั้นเดิมอีก โดยแต่ละขั้นมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การลงโทษ และการเชื่อฟัง โคลเบอร์กกล่าวว่าในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่า พฤติกรรมของตน “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นต้นว่าถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ผิด” และพยายามหลีกเลี่ยง ไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก” และจะทำซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน ในขั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของเด็ก ในขั้นนี้ทำเพื่อสนองความต้องการของตน แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้.....”

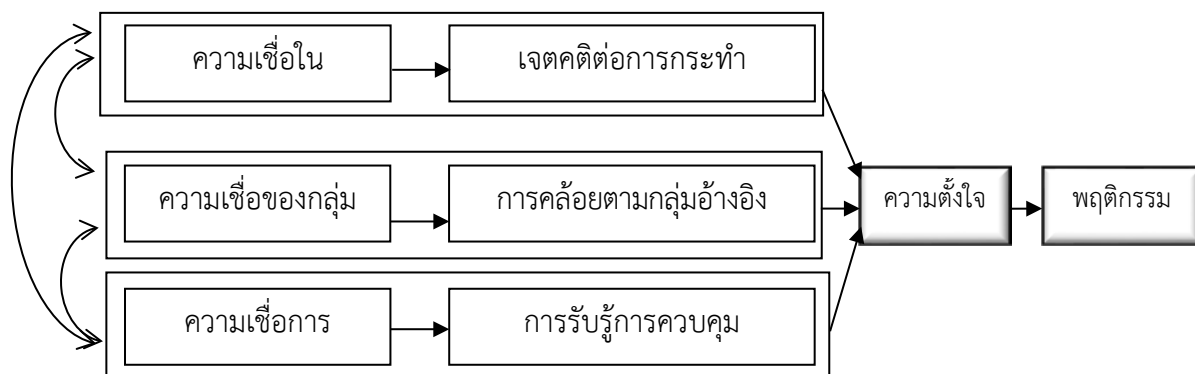
ขั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดามารดา หรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติดีเพราะเกรงว่าพ่อแม่จะเสียใจ

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบ โคลเบอร์กอธิบายว่า เหตุผลทางจริยธรรมในขั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือ คนที่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และความเป็นระเบียบของสังคม

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา ขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้มาตรฐานทางจริยธรรม ได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่า สิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็น ความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดให้มีการแก้ไข โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) ขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และเพื่อ ความยุติธรรม ของมนุษย์ทุกคนในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” “ผิด” เป็นสิ่งที่มีโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

ข. แนวคิดของไอเซน ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของไอเซน (Icek Ajzen) เป็นทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ถูกพัฒนาขึ้นจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) จึงมีแนวคิดพื้นฐานเดียวกันที่ว่า มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและรู้จักใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมีระบบ มาประกอบการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ได้มีการพิจารณาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของตน ก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ดังนั้นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจึงมิได้ถูกกำหนดโดยอารมณ์หรือขาดการพิจารณาไตร่ตรองก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดๆ แต่เป็นพฤติกรรมที่มีเหตุผล ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมไว้ 3 ประการ คือ เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavior Control) ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังภาพที่ 17 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

ภาพที่ 17 ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Theory of Planned Behavior)

ไอเซน (Ajzen) อธิบายว่าการกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ นั้นจะผ่านความตั้งใจหรือเจตนา (Intention) ของบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยหลัก (Central Factor) ในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลความตั้งใจในทฤษฎีนี้ หมายถึง ความตั้งใจที่จะพยายามทำพฤติกรรมนั้น ความตั้งใจหรือเจตนาเป็นปัจจัยการจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความตั้งใจจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าคุณได้ทุ่มเทความพยายามมากน้อยเพียงใดที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ยิ่งมีความตั้งใจหรือเจตนามากเพียงใด การแสดงพฤติกรรมก็จะเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น แต่ถึงแม้ว่าความตั้งใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมก็ได้หมายความว่า การวัดความตั้งใจหรือเจตนาเพียงอย่างเดียวจะใช้เป็นตัวทำนายได้เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าพฤติกรรมดังกล่าวของบุคคลมีปัญหาในการถูกควบคุมการแสดงพฤติกรรมค่อนข้างมาก จึงอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสิ่งจูงใจและมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจกับการกระทำพฤติกรรม ดังนั้น เจตนาหรือความตั้งใจนี้จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ด้าน คือ เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavior Control) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) เจตคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward Behavior) หมายถึงการประเมินพฤติกรรมที่ระบุได้ว่าเป็นพฤติกรรมทางบวกหรือทางลบ ซึ่งผลการประเมินถือว่าเป็นปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor) และได้รับอิทธิพลจากความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำและการประเมินผลของการกระทำ (Evaluation of the Outcomes) โดยได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อในพฤติกรรม (Behavior Beliefs) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ หากบุคคลเชื่อว่าการกระทำนั้นจะนำไปสู่ผลทางบวก เขาก็จะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลเชื่อว่าการกระทำนั้นจะนำไปสู่ผลทางลบ เขาก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ซึ่งโดยทั่วไปถ้าบุคคลได้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมมากเท่าใด ก็จะมี ความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมมากเท่านั้น และในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีเจตคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมมากเท่าใดก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่ทำพฤติกรรมมากเพียงนั้น

2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) หมายถึง การรับรู้ความคาดหวังทางสังคมของบุคคลในการที่จะกระทำพฤติกรรมหรือไม่ควรกระทำ เป็นการรับอิทธิพลจากแบบอย่างที่เป็นปัจจัยทางสังคม (Social Factor) และเกี่ยวข้องกับแรงกดดันหรือความคาดหวังทางสังคมต่อบุคคลนั้น ปัจจัยทางสังคมอาจจะเป็นพฤติกรรม ความคิดเห็นของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มอ้างอิง ซึ่งอาจเป็นเพื่อน ครอบครัว หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เขาพิจารณาว่าสำคัญต่อเขาและตั้งใจให้เขาทำพฤติกรรมตามหรือไม่ทำตาม ดังนั้น บุคคลใด ๆ จะมีพฤติกรรมการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอย่างนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุประกอบกัน 2 ประการ คือ อิทธิพลจากความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง (Normative Beliefs) กับแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to Comply)

3) การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavior Control) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมว่าเป็นการยากหรือง่ายที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น เป็นปัจจัยควบคุม (Control Factor) ที่บุคคลจะรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมให้บรรลุมากน้อยเพียงใด การรับรู้การควบคุมนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม (Control Beliefs) และการรับรู้อิทธิพลของปัจจัยเอื้ออำนวยที่สนับสนุนหรือขัดขวางที่เป็นอุปสรรค (Perceived Power) ถ้าบุคคลเชื่อว่าเขามีทรัพยากรและโอกาสที่เอื้อต่อการกระทำพฤติกรรมมากและมีอุปสรรคต่อการกระทำน้อยเพียงใด บุคคลก็จะรับรู้ว่าเขาสามารถควบคุมพฤติกรรมได้มากเพียงนั้น ความเชื่อเหล่านี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีตของผู้กระทำพฤติกรรม ข้อมูลที่ได้รับการบอกเล่าจากผู้อื่นเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น การสังเกตจากประสบการณ์ของคนคุ้นเคยและเพื่อน ซึ่งเป็นการรับรู้ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะประโยชน์หรือขัดขวางในการกระทำพฤติกรรม ดังนั้นการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมจึงพิจารณาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับการควบคุม (Control Beliefs) และการรับรู้อิทธิพลของปัจจัยเอื้ออำนวยที่สนับสนุนหรือขัดขวางที่เป็นอุปสรรค (Perceived Power)

ช. แนวคิดของแบนดูรา ศาสตราจารย์แบนดูรา (Albert Bandura) แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford) ได้สร้างทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) โดยแบนดูรามีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอยู่เสมอ แบนดูราอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพล ต่อกันและกันโดยพฤติกรรมเกิดขึ้นเพราะตัวเราและสิ่งแวดล้อมมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน กระบวนการภายในใจเหล่านี้ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของคนนั้น เป็นเรื่องที่สามารถวัดได้และจัดการได้ ตัวปรับเหล่านี้จะถูกควบคุมโดยสิ่งเร้าภายนอก และในขณะเดียวกันก็ปรับพฤติกรรมภายนอก แบนดูราเน้นความสำคัญของบทบาทของความคิดที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ดังนั้นเขาจึงเห็นว่าความคิดเป็นเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แท้จริง แบนดูราเชื่อว่าเราสามารถสร้างพฤติกรรมได้โดยไม่ต้องอาศัยการเสริมแรงจากข้างนอก (External reinforcement) เราสามารถเรียนรู้พฤติกรรมมากมายได้โดยการดูตัวอย่าง เราได้พฤติกรรมจากการเรียนรู้จากการสังเกต

(Observational learning) แบบดูราเชื่อว่าการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์นั้นต้องวิเคราะห์เงื่อนไขและสิ่งเร้าของพฤติกรรมซึ่งเป็นตัวแสดงการเสริมแรงให้เงื่อนไขนั้น ๆ คงอยู่ และการศึกษาพฤติกรรมในปัจจุบันนี้ควรลดความสำคัญของการควบคุมภายใน แต่ควรศึกษาถึงตัวควบคุมภายนอกด้วยตัวเสริมแรงต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

แบบดูราเชื่อว่าเมื่อเด็กเกิดมานั้นเขาจะมีพฤติกรรมเบื้องต้นติดมาด้วยเรียกว่าต้นกำเนิดของพฤติกรรม (Origins of Behavior) และต่อมาก็จะเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น เมื่อเด็กเกิดมาเด็กจะรับรู้เสียงเบื้องต้นต่างๆ แล้วก็ค่อยเกิดการเรียนรู้โดยรวมเสียงต่าง ๆ เป็นคำพูดและประโยค และพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน (Complex behaviors) นั้นมิได้มีแบบแผนที่แน่นอนและสร้างจากการผสมผสานกันระหว่างกิจกรรมต่างๆ โดยพฤติกรรมนั้น ๆ อาจเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้

1) เรียนรู้จากผลการตอบสนอง (Learning by response consequences) โดยเด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผลการกระทำที่อาจเป็นบวกหรือลบ จากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแต่ละวันของเด็ก เขาจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมอะไรที่ทำได้แล้วได้ผลทางบวก และพฤติกรรมอะไรเมื่อทำได้แล้วได้ผลทางลบ ฉะนั้นพฤติกรรมจึงเกิดขึ้นจากผลของการกระทำโดยมนุษย์จะกระทำพฤติกรรมที่ให้ผลทางบวกและไม่กระทำพฤติกรรมที่ให้ผลทางลบ การตอบสนองผลการกระทำนี้อาจมีลักษณะ 3 รูปแบบ คือ 1) ในรูปแบบให้ข้อมูล 2) ให้รูปแบบการจูงใจ และ 3) การเสริมแรงโดยตรง

2) เรียนรู้โดยตัวแบบ (Learning through modeling) พฤติกรรมของมนุษย์อาจเกิดจากการเลียนแบบในกระบวนการสังเกตแบบต่าง ๆ กัน 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการความตั้งใจ ได้แก่ การตั้งใจสังเกตเพื่อให้ได้การรับรู้ที่ถูกต้อง เพราะคนจะไม่สามารถเลียนแบบได้ถ้าขาดความตั้งใจและจะทำให้ไม่สามารถเกิดแบบแผนในการเลียนแบบตัวแบบได้ 2) กระบวนการจดจำ ได้แก่ การคงความจำในกิจกรรมที่เลียนแบบการเรียนรู้ โดยการสังเกตซึ่งประกอบด้วย การวาดภาพในใจและคำพูด การเรียนรู้จากการสังเกตที่ดีนั้น ผู้สังเกตจะต้องทบทวนดูแบบอย่างพฤติกรรมของตัวแบบ อย่างมีระบบแล้วจึงลอกเลียนพฤติกรรมให้ถูกต้องจึงจะเกิดการเรียนรู้ 3) กระบวนการสร้างพฤติกรรมทางอวัยวะเคลื่อนไหว กระบวนการนี้ที่สำคัญคือ การแปรสภาพพฤติกรรมของตัวแบบเป็นการกระทำ พฤติกรรมที่แสดงออกสามารถแยกตามกระบวนการความรู้ความเข้าใจในการตอบสนองตามพื้นฐาน ข้อมูลที่ป้อนกลับ ฉะนั้นการเลียนแบบทักษะต่าง ๆ จะต้องเป็นไปในลักษณะเรียนรู้แก้ไขไปทุก ๆ วัน 4) กระบวนการจูงใจ มนุษย์นั้นไม่จำเป็น ต้องเกิดพฤติกรรมทุกอย่างที่ตนเรียนรู้เสมอไป การจูงใจให้เกิดการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบจากการสังเกต มนุษย์จะเลียนแบบพฤติกรรมที่ให้ผลดีกับเขามากกว่าพฤติกรรมที่ให้โทษกับเขา และมีแนวโน้มจะเลียนแบบพฤติกรรมที่เขาพอใจมากกว่าพฤติกรรมที่เขาทำแล้วไม่สบายใจ

โดยสรุป การเรียนรู้โดยการตอบสนองนั้นมีขั้นตอนว่า เมื่อเกิดสิ่งเร้าที่เป็นตัวเสริมแรงขึ้นจะทำให้เกิดความสนใจ (Attention) และจะนำมาสู่ตัวแบบที่เป็นสิ่งเร้า และนำมาซึ่งการบันทึกสัญลักษณ์หรือการจัดระบบความเข้าใจ การทบทวนตัวแบบแล้วจึงตามมาด้วยพฤติกรรมตอบสนอง

ณ. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี คนเก่งและมีสุขของคนไทยซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ราก ลำต้นและส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

ส่วนแรกคือ ราก แทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการได้แก่

- 1) สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตก กังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์
- 2) ความเฉลียวฉลาดหรือสติปัญญา หมายถึง การรู้คิดในขั้นรูปธรรมหลายด้านและการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์
- 3) ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทรเห็นอกเห็นใจและสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของคนอื่น

ส่วนที่สองคือ ลำต้น เป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

- 1) ทศนคติ ค่านิยมและคุณธรรม ทศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์หรือโทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ความพอใจ ไม่พอใจต่อสิ่งนั้นและพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น
- 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก
- 3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้ รอได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้

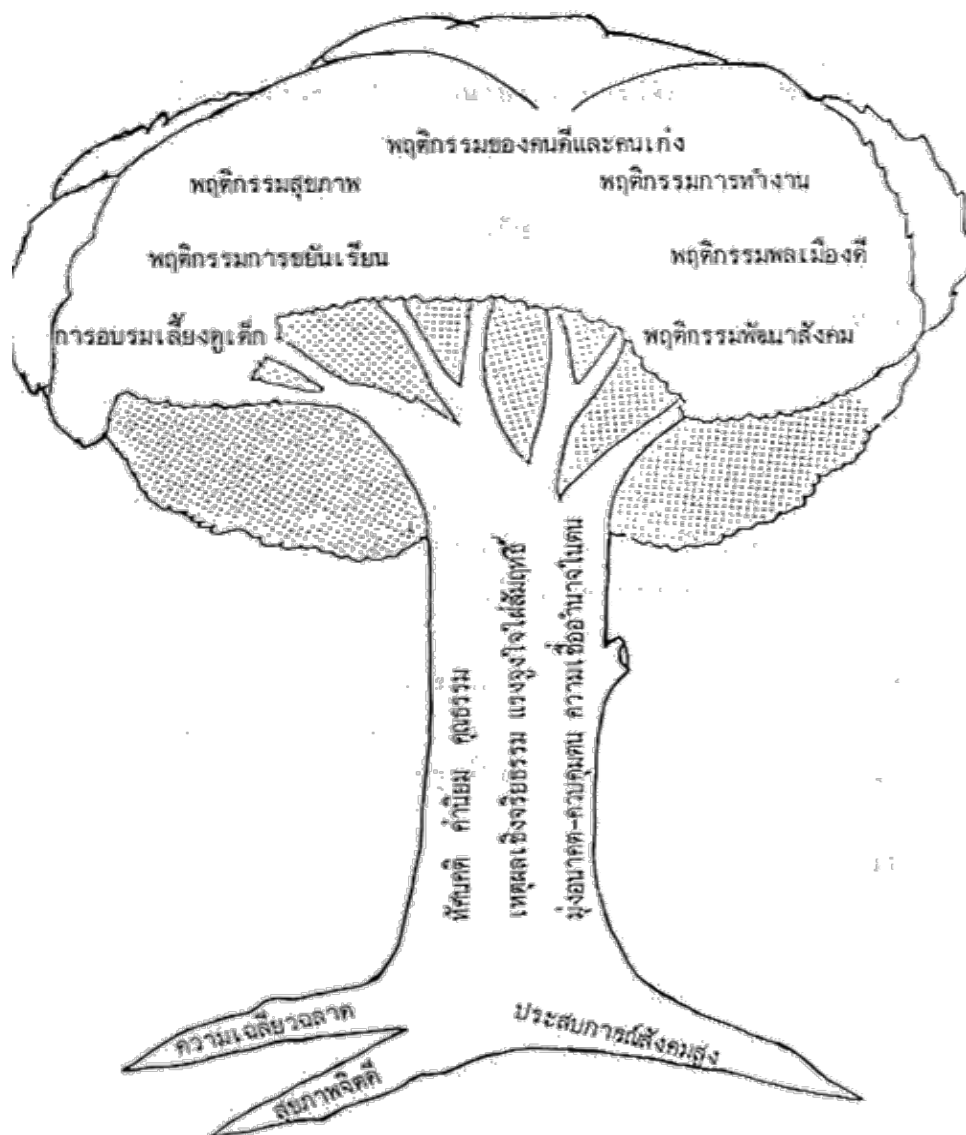
4) ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือการควบคุมของคนอื่น หรือเป็นความรู้สึกในการทำนายได้และควบคุมได้ของบุคคล

5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์

ส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดีและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1) พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ 1) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเองเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้ายหรือทำลายตนเอง เช่น การดูแลสุขภาพของตนเอง การบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น 2) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำร้าย ทำลายหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว ขับขี่รถอย่างมีมารยาท ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2) พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ 1) พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมกรเรียนการทำงาน พฤติกรรมการปกครองของหัวหน้าและเคารพกฎหมาย เป็นต้น 2) พฤติกรรมพัฒนา เป็นการพัฒนาตนเอง ผู้อื่น และสังคม เช่น ใฝ่รู้ ใฝ่การอ่าน เป็นกัลยาณมิตร การอาสา การช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เป็นต้น ดังแสดงแผนภาพทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ในภาพที่ 18

ภาพที่ 18 แผนภาพทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมระบุจุดลักษณะ 8 ประการที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนไทย

โดยสรุป แนวคิดและทฤษฎีที่นำเสนอดังกล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สำหรับผู้ที่สนใจที่จะสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรศึกษาให้เข้าใจเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนให้เหมาะสมกับพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยหลักการการเลือก

กิจกรรมสำหรับนำมาใช้พัฒนาคุณลักษณะของบุคคลคือ ความสอดคล้องระหว่างระดับบุคลิกภาพและประสบการณ์ของบุคคล เพราะทั้งสองประเด็นจะไปมีความสัมพันธ์กับการทำงานของสมองซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ การคิดและการเข้าใจดังนั้นการเลือกวิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่นำมาใช้ในระดับบุคคลจึงต้องตระหนักถึงบุคคลเป็นสำคัญและวิธีการถ่ายทอดจะตามมาในภายหลัง

3.2.5 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี

Berkowitz (2006, อ้างในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 26) เสนอว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่ควรใช้การเพิ่มโปรแกรมหรือกิจกรรมเข้าไปในโรงเรียน หากแต่ควรแปรเปลี่ยนวัฒนธรรมของโรงเรียนและการดำเนินชีวิต ในขณะที่ Michigan State University Extension (2005, อ้างในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 26) ได้เสนอแนวทางการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมของเด็กและเยาวชนของมูลนิธิจริยธรรมโจเซฟิน (Josephine Institute of Ethics) โดยจัดเป็นโครงการต่าง ๆ ที่พัฒนาจริยธรรมต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนตามโรงเรียนและองค์กรต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยมีชุดกิจกรรมที่เรียกว่า “Character Counts” ที่ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กในช่วงอายุต่างๆ 5 ช่วง ได้แก่ 4-6 ปี, 6 - 9 ปี, 9 - 11 ปี และ 11 - 13 ปี และวัยรุ่น โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ (six pillars of character) ที่มุ่งสร้างเสริมให้เกิดกับนักเรียน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเคารพผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม การดูแลเอาใจใส่เกื้อกูล และความเป็นพลเมืองที่ดี

อย่างไรก็ตาม Gholar (2006, อ้างใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 25) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยจัดเป็นศูนย์คุณลักษณะศึกษา เพื่อการศึกษาและสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นอกจากนี้ยังเน้นการเสริมสร้างการยอมรับตนเอง (self-esteem) ให้แก่เด็ก แนวคิดดังกล่าวเน้นการพัฒนาการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมทั้งทางสติปัญญา (cognitive area) ในด้านความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะที่ดี ตลอดจนการพัฒนาด้านจิตใจ (affective area) ของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการประพฤติการปฏิบัติตนของเด็ก แนวทางนี้หมายรวมถึงการบูรณาการการสอนและการสอดแทรกเรื่องคุณลักษณะที่ดีในการสอนวิชาต่าง ๆ ให้กับเด็กด้วย กิจกรรมที่บูรณาการและสอดแทรกเข้ากับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนปกติเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กมีลักษณะที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากกิจกรรมการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) กิจกรรมที่เน้นการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) และกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดระหว่างบุคคล

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กนั้น Character Education Partnership (2005, อ้างใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 27) เสนอ

ว่าไม่สามารถระบุวิธีการใดวิธีการหนึ่งได้อย่างเฉพาะเจาะจงว่าจะมีประสิทธิภาพในการจัดคุณลักษณะศึกษา แต่มีหลักการสำคัญ 11 ประการในการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ควรยึดถือ ประกอบด้วย

หลักการที่ 1 ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีจริยธรรมเป็นคุณสมบัติของคนดีหรือคนที่มีคุณลักษณะที่ดี

หลักการที่ 2 ให้นิยามคำว่า “คุณลักษณะ ให้เข้าใจง่าย โดยรวมความหมายในเชิงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมเข้าเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะต่าง ๆ

หลักการที่ 3 ใช้วิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองโดยตรง อย่างรอบด้าน และมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 4 สร้างเครือข่ายโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

หลักการที่ 5 เปิดโอกาสและจัดประสบการณ์การแสดงออกในทางคุณธรรมให้แก่นักเรียน

หลักการที่ 6 ผนวกรการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนเข้ากับหลักสูตรวิชาการในที่สอน

หลักการที่ 7 พยายามส่งเสริมแรงจูงใจในตัวนักเรียน

หลักการที่ 8 จัดให้บุคลากรทางการศึกษามีโอกาสพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเช่นเดียวกันกับที่พัฒนานักเรียน

หลักการที่ 9 ส่งเสริมการเป็นผู้นำในด้านคุณธรรมของนักเรียนและให้การสนับสนุนการจัดคุณลักษณะศึกษาอย่างต่อเนื่อง

หลักการที่ 10 จัดให้สมาชิกในครอบครัวชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่นักเรียน

หลักการที่ 11 ประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนทั้งโรงเรียนและการดำเนินการของบุคลากรของโรงเรียนในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียน

Ryan (2002, อ้างใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 27) เสนอแนวทางการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (The Six E's of Character Education) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การยกตัวอย่างและปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (Example) แนวทางการยกตัวอย่างของการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนคุณลักษณะที่พึงประสงค์นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนเพื่อยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีและไม่ดี พร้อมผลของการปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจ รวมถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครูเพื่อให้นักเรียนเห็นด้วย การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีถือเป็นการยกตัวอย่างที่ดีที่สุดที่นักเรียนสามารถเห็นและเลียนแบบการกระทำ ความประพฤติต่าง ๆ ได้โดยตรง

2) การสอนอธิบายให้รู้จักใช้เหตุผล (Explanation) ต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน จากเดิมที่ควบคุมความประพฤติโดยเน้นการท่องกฎแล้วปฏิบัติตามกฎโดยขาดเหตุผลมาเป็นการใช้อธิบายให้รู้จักใช้เหตุและผลในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการวิพากษ์หรือสนทนาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีและไม่ดี พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบเพื่อสร้างความตระหนักและการปรับพฤติกรรมอันสะท้อนถึงคุณลักษณะของเด็กออกมา

3) การเชิญชวนให้ทำความดี (Exhortation) การชี้แนะ เชิญชวน โดยใช้การเสริมแรงทางบวกควบคู่กับการพัฒนาความกล้าหาญเชิงจริยธรรม (moral courage development) โดยให้กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่อายหรือกลัวที่จะทำในสิ่งที่ควร

4) การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม (Ethos or Ethical Environment) เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ไม่มีสิ่งยั่วยุให้ไปในทางเสื่อม โดยเฉพาะในห้องเรียนซึ่งเป็นสังคมย่อยเล็ก ๆ ที่นักเรียนจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ครูสามารถจำลองสังคมใหญ่ภายในห้องเรียนได้ สร้างบรรยากาศเชิงคุณธรรม

5) การจัดประสบการณ์ (Experience) การเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสสังคมภายนอกอย่างจริงจังนอกรั้วโรงเรียนจะช่วยให้เด็กเรียนรู้และซึมซับแนวคิดในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างพึงประสงค์

6) การคาดหวังความเป็นเลิศ (Expectations of Excellence) การวางเป้าหมายของตนเองของเด็ก เป็นเสมือนการกำหนดหลักชัยในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

Educational Materials Center (2003, อ้างใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 25) เสนอกลยุทธ์การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ของการจัดคุณลักษณะ

ศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนไว้ 10 ประการ โดยแยกการปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การนำหลักสูตรคุณลักษณะศึกษาเพิ่มเติมเข้าไปกับความรู้อันที่ครูสอน และสนับสนุนการเข้าใจคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างแท้จริง โดยแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย

แนวทางที่ 1 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เหมือนชีวิตจริงที่มีโอกาสได้พบ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างหลากหลาย

แนวทางที่ 2 ทำให้คุณลักษณะศึกษาเป็นเสมือนเครื่องมือที่นำนักเรียนไปสู่เป้าหมายในการเรียน ไม่ใช่ให้คุณลักษณะศึกษาเข้ามาเพิ่มจากการเรียนการสอนปกติ

แนวทางที่ 3 จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้สะท้อนตนเองและกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาคุณลักษณะการยอมรับตนเองและผู้อื่นอย่างสมดุล

กลุ่มที่ 2 การจัดกิจกรรมการสอนทักษะต่าง ๆ ให้นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย

แนวทางที่ 4 คือให้นักเรียนได้ฝึกฟังและทำความเข้าใจความเชื่อของผู้อื่น ๆ และเคารพในความคิดของผู้อื่น ซึ่งหมายรวมถึงการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นด้วย

แนวทางที่ 5 จัดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะโดยใช้กิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การวางแผน การจัดกิจกรรม และสะท้อนผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมร่วมกัน

กลุ่มที่ 3 การจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในตัวเองและการยอมรับตนเองของนักเรียน แนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แนวทางที่ 6 จัดโอกาสให้นักเรียนได้กำหนดสัญญากับตนเอง ในการพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ

แนวทางที่ 7 จัดโอกาสที่ช่วยให้นักเรียนเชื่อมั่นในตนเอง

ที่เป็นเลิศ

กลุ่มที่ 4 การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยสังคม แนวทางการปฏิบัติ

แนวทางที่ 8 จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทัศนคติและการปฏิบัติตนในทางที่ดีให้แก่
นักเรียน

แนวทางที่ 9 จัดโอกาสการเรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้
อุทิศหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

แนวทางที่ 10 ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็ก
และเยาวชน กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักการและแนวปฏิบัติในการจัดคุณลักษณะศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน แบ่งออกได้เป็น 4 แนวทาง (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, 2551: 29)

แนวทางที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรวิชาเฉพาะเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็ก
และเยาวชนคือ วิชาหลักพลเมือง ซึ่งหมายถึง วิชาสำคัญหรือวิชาบังคับที่จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้
คุณลักษณะและการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี โดยจัดให้มีหลักสูตรวิชาดังกล่าวแยกต่างหากจากกลุ่ม
สาระวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรปกติ

แนวทางที่ 2 การบูรณาการกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเข้าไปกับ
เนื้อหาวิชาต่าง ๆ เป็นการสอดแทรกการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่ม
สาระวิชา โดยเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับคุณลักษณะที่ต้องการเสริมสร้างพัฒนาให้เหมาะสม เป็นการบูร
ณาการการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีกับการจัดการเรียนรู้ปกติ ให้นักเรียนมีความรู้ควบคู่ไปกับการมี
คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

แนวทางที่ 3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่จัดนอกเหนือจาก
ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไม่ยึดติดกับเนื้อหาวิชา แต่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักสูตรหรือส่งเสริม
คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่ทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

แนวทางที่ 4 การจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและ
เยาวชนแตกต่างจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรตรงที่กิจกรรมพิเศษจะจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามวาระ ไม่
ต่อเนื่องสม่ำเสมอ และกิจกรรมดังกล่าวมักเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นจิตสำนึกในการพัฒนาตนเอง หรือ
การให้สัญญาเกี่ยวกับตนเองหรือสาธารณชนในการพัฒนาตนเอง โดยกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้อาจเป็น

กิจกรรมที่ให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน เช่น สถาบันครอบครัว โดยให้พ่อแม่ผู้ปกครองปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนเมื่ออยู่ในครอบครัว หรือสถาบันศาสนา สามารถใช้สถานที่สำคัญทางศาสนาทำกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้ควรมีการประเมินเพื่อกำกับติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กในกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้การดำเนินการเป็นไปอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

นอกจากนี้ยังมีแนวคิด หลักการและกลยุทธ์หรือนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะจากผลการวิจัยของสุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2549, อ้างใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 30) พบว่าแนวคิดและหลักการสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1) การสร้างตัวแบบ/ผู้นำ การพัฒนาคุณลักษณะต้องมีการสร้างตัวแบบที่ดี ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือบุคคลตัวอย่างในสังคม

2) การพัฒนาคุณธรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ ให้เป็นวิถีชีวิต มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ตอกย้ำให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการสอดแทรกอยู่ในชีวิตการเรียน การปฏิบัติงาน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม และคนกับธรรมชาติ โยงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน

3) การพัฒนาตัวตนของนักเรียน ด้วยการจัดพื้นที่สร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ศักยภาพ และการปฏิบัติตนตามความเชื่อตามแนวทางที่ตนเองคิดสร้างสรรค์ และอยู่ในบริบทของการทำความดี มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม ให้เด็กมีการปฏิบัติและพัฒนาตนเองอย่างเข้าใจความหมาย เห็นบทบาทและคุณค่าของตนเองมากขึ้น

4) การสร้างระบบค่านิยมให้เด็กและเยาวชนเห็นได้ชัดเจนว่าแก่นของเด็กไทยคืออะไร ต้องประพฤติและปฏิบัติตนอย่างไร กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาชัดเจนและตั้งสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ทำให้เด็กมีการปรับเปลี่ยนวิธีคิด ปรับเปลี่ยนจริยธรรม เช่น การสำรวจพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติตนของตนเองในแต่ละวัน และต้องยอมรับว่าค่านิยมต้องมาจากตัวแบบที่ดี

5) การสร้างความร่วมมือรวมพลังทั้งจากผู้บริหาร/ครูอาจารย์ในโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองในครอบครัว ชุมชน สังคม ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กำหนดคุณธรรมที่เป็นเป้าหมาย การให้ครอบครัว ชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกัน

6) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนต้องสอดคล้องกับลักษณะของโรงเรียน ธรรมชาติ บริบท และช่วงวัยของเด็ก

7) การสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน และซึมซับวิถีคิดและการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันผ่านกระบวนการ เป็นธรรมชาติในระบบของชุมชน

8) โรงเรียนต้องมีนโยบายที่ไม่เน้นวิชาการอย่างเดียว โรงเรียนมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดึงชุมชนเข้ามา สร้างชุมชนที่สร้างสรรค์ ซึ่งให้เห็นปัญหาของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อบุตรหลาน

9) ต้องมีการสร้างแนวร่วม มีเครือข่ายที่ช่วยเสริมกำลังใจให้เด็กทำความดี เด็กที่ได้รับการพัฒนาทำให้เขาดีไปแล้ว ก็มีเด็กรุ่นใหม่เรื่อย ๆ ต้องสร้างเครือข่าย การให้รางวัลที่ไม่จำเป็นต้องเป็นเงิน เพียงแค่คำชมก็ได้

จากแนวคิดและหลักการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนข้างต้นสรุปเป็นกลยุทธ์ การพัฒนาคุณลักษณะได้ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551: 30)

1) กลยุทธ์การสร้างนโยบายสาธารณะด้านการพัฒนาคุณลักษณะ โดยการให้ความสำคัญกับองค์กรฐานรากของสังคม คือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ในฐานะแกนกลางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการรวมพลังจากการเชื่อมประสานทุกภาคส่วนของสังคม ให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตั้งแต่ระดับบุคคล เช่น ควรมีการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน และการช่วยอบรมตักเตือนโดยผู้อาวุโส ระดับกลุ่มบุคคล เช่น การรวมตัวจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการปลูกฝังคุณลักษณะระดับองค์กร เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านคุณลักษณะผ่านสื่อมวลชน การลดการเสนอข่าวความรุนแรง เป็นต้น

2) กลยุทธ์การปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ทั้งนี้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย และวางแผนการเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างมีระบบ มีกลไกนำแผนสู่การปฏิบัติ และมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาแผนงานในช่วงต่อไป พันธกิจที่สำคัญ คือ การดำเนินงานโดยความร่วมมือกับสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน มูลนิธิ และสถาบันอื่นในสังคมเพื่อการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียน/สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้ได้โรงเรียน/สถานศึกษาต้นแบบการพัฒนาคุณลักษณะ ที่สามารถขยายผลต่อไปได้

3) กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนอย่างมีระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นการวิจัยสำรวจความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะ การวางแผนและการออกแบบกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะ การดำเนินการตามแผนการพัฒนาคุณลักษณะ การติดตามกำกับผลการดำเนินงานตามแผนงานรวมทั้งการประเมินคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินงาน และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแผนงานกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะ

4) กลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) ประกอบด้วยกลยุทธ์การสอดแทรกการเรียนรู้เข้าไปในการปฏิบัติงานจริง การจัดประชุมเกี่ยวกับอนาคตเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่หลากหลาย การสร้างทักษะการเรียนรู้เป็นทีม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการสนับสนุนอย่างจริงจังโดยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ

5) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างกระแสสังคม ให้เกิดสำนึกสาธารณะ เชิดชูคุณธรรมจริยธรรมอันเกี่ยวเนื่องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน รวมทั้งการสร้างกระแสสังคมให้เกิดการเชื่อมประสาน ส่งเสริมและการขยายเครือข่ายองค์กรภาคีในด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง

6) กลยุทธ์การวิจัยและการจัดการองค์ความรู้ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น การวิจัยพัฒนานวัตกรรมจัดการความรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ การวิจัยนำร่องเพื่อพัฒนารูปแบบ/กิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนคุณธรรมจริยธรรม หล่อหลอมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ผ่านสถาบันทางสังคม การวิจัยเพื่อสืบค้นและจัดทำแผนที่นักเรียน/โรงเรียน/สถานศึกษาที่มีคุณลักษณะ

4. แนวคิดศาสตร์พระราชา

4.1 ความเป็นมาและความหมายแนวทางศาสตร์พระราชา

ศาสตร์พระราชา เป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่อยู่คู่ประชาชนชาวไทยมาไม่น้อยกว่า 70 ปี ที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงทุ่มเทพระวรกายในการทรงงานเพื่อปวงพสกนิกรของพระองค์ในสถานที่ทุกสารทิศ ทรงได้รับการเชิดทูนว่าเป็นพระองค์ทรงเป็นพระธรรมราชาในยุคสมัยปัจจุบัน ตามคติของพระพุทธ ศาสนาพร้อมๆ กับการเป็น “กษัตริย์นักปราชญ์” (Mookpadit, M., 2006: 89) ทรงได้ใช้

ศาสตร์แห่งความเป็นพระราชาในการทำหน้าที่เพื่อช่วยเหลือประชาชน ด้วยเหตุนี้ศาสตร์พระราชาจึงถือว่าเป็นศาสตร์ ที่มีความสำคัญยิ่งต่อยุคสมัยที่ประเทศไทยยังอยู่ในภาวะของการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์เพื่อบริหาร ประเทศให้ก้าวไปสู่ความทัดเทียมกับนานาประเทศ และเป็นนวัตกรรมศาสตร์ แห่งพุทธบูรณาการสมัยใหม่ เพื่อสังคมไทยทุกระดับ ศาสตร์พระราชา เป็นศาสตร์การจัดการและการ อนุรักษ์ดิน น้ำ ป่า ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถ บพิตร ทรงศึกษาคิดค้น และวิจัย แล้วพระราชทานให้กับปวงชนชาวไทย เพื่อใช้ในการจัดการลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ สู่ปลายน้ำ จากภูผาสู่หอน้ำที่ เมื่อนำองค์ความรู้นี้มาปฏิบัติตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ จะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยศาสตร์ พระราชา คือ แนวทางการพัฒนาของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มีความลุ่มลึก รอบด้านมองการณ์ไกล และเน้นความยั่งยืนยาวนาน ก่อนที่ประชาคมโลกจะตื่นตัวในเรื่องนี้เป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่ง ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่าองค์ประกอบของศาสตร์พระราชาคือการศึกษาและ สุขภาพการเพิ่มผลผลิตการผลิตการค้นคว้าวิจัยการบริหารความเสี่ยงการอนุรักษ์ธรรมชาติและ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะคนจนผู้ยากไร้ โดยมีหลักการทำงานตามศาสตร์พระราชา คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็น วิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลย เดชทรงใช้เป็นวิธีการทรงงานมาตลอดรัชสมัย

ศาสตร์พระราชาจึงเป็นการน้อมนำพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย มากำหนดเป็นหลักในการปฏิบัติ เป็น “ศาสตร์ของ แผ่นดิน” โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำรัส เมื่อปี 2554 ว่า “เป้าหมายในการพัฒนา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของ คน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุขโดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทาง ศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลาย แต่ที่สำคัญคือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่า การพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ

ศาสตร์พระราชา คือ ศาสตร์ของพระมหากษัตริย์ผู้เป็นพระเจ้าแผ่นดินคือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงนำมาใช้ในการบริหารปกครองแผ่นดิน ด้วย การทรงนำเอาองค์ความรู้ ของพระราชาที่ทรงมีพระประสงค์จะทำการช่วยเหลือปวงชนคนไทยให้อยู่ ดีมีความสุขด้วยวิธีการพัฒนาอย่าง ยั่งยืน พระราชทานผ่านวิธีการต่าง ๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะพัฒนา ป้องกันหรือแก้ปัญหา เพื่อประโยชน์สุข แก่เหล่าพสกนิกร และส่งผลถึงมนุษยชาติทั้งปวงให้สามารถ ดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง สันติสุขและยั่งยืน หัวใจของศาสตร์พระราชาประกอบด้วยศาสตร์แห่งการ พัฒนา ศาสตร์แห่งการประพาส การศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลผลิต การค้นคว้าวิจัย การบริหาร ความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติ การครองตนและศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกัน ศาสตร์นี้เริ่มต้นตั้งแต่ แนวคิดและทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน ขั้นตอนการทรงงาน และโครงการ

อันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมด เป็นการปกครองแผ่นดินโดยธรรม สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sakworavit, A., 2017)

4.2 แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

หนึ่งในหลักการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานเพื่อการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ของประเทศ ที่ถือเป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาคือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นยุทธศาสตร์พระราชทานให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ได้รับการยอมรับในการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับกัน คือ เป็นกรณีที่พระองค์ได้พระราชทานให้แก่หน่วยงาน ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงาน

วิธีการแห่งศาสตร์พระราชามีการแสดงถึงกระบวนการของศาสตร์พระราชานำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักการทรงงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรทรงใช้กับทั้ง คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมมีความลุ่มลึก และมีโครงการพระราชดำริหรืองานอื่นที่ทรงทำเป็นตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560: 14 - 22) โดยเสนอรายละเอียดดังนี้

4.2.1 เข้าใจ (Understanding) ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว (Existing data) ทรงสนใจค้นคว้าหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและทรงรับฟังข่าวสารจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะแผนที่ ทรงตรวจสอบความถูกต้องของ แผนที่ทุกครั้งที่เสด็จทอดพระเนตรสภาพพื้นที่จริงเมื่อเสด็จประทับบนเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งก็ทรงทอดพระเนตรและตรวจสอบ หากไม่ถูกต้องจะทรงส่งข้อมูลให้หน่วยราชการ เช่น กรมแผนที่ทหารไปดำเนินการแก้ไขในทางวิทยาการข้อมูล (Data Science) นั้น การทำความสะอาดข้อมูล (Data cleaning) มีความจำเป็นอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงทำเช่นนั้นมาโดยตลอด เช่น ทรงสอบถามความถูกต้องของแผนที่กับพระสหายแห่งสายบุรีเมื่อเสด็จพยุหะที่ปัตตานี เป็นต้น บรรดานักสถิติต่างทราบกันดีว่า เมื่อใส่ข้อมูลที่ไม่สะอาดเข้าไปวิเคราะห์ดีใช้แบบจำลองคืออย่างไรก็ได้แบบจำลองขยะออกมา เช่น (Garbage-in, Garbage out (GIGO) model) อันแสดงให้เห็นว่าทรงใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ได้อย่างลึกซึ้งซึ่งเช่นเดียวกันกับที่มีความรู้ทางสถิติศาสตร์อย่างลุ่มลึก ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ใช้แต่เป็นผู้ใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างผู้มีความรู้ระดับระวาง รอบคอบเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งแม้แต่นักวิทยาการข้อมูลที่มีอาชีพดังกล่าวโดยตรงยังรู้สึกเบื่อหน่ายและต้องใช้เวลาเป็นพิเศษในการทำความสะอาดข้อมูลดังกล่าว การที่ทรงแก้ไขความถูกต้องของข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การแก้ไขแผนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงพระนิสัยในการทรงงานอย่างมีวิริยะ (Buddhadhas Bikkhu, 1993) และมีความเข้าใจในวิชาการเป็นอย่างยิ่ง

2) การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดชทรงเอาพระทัยใส่ในการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะระบบสถิติทางการ (Official statistics) และการสำมะโนประชากร (Census) และสถิติศาสตร์ศึกษา (Statistical Education) ทรงมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลุ่มลึกถึงความสำคัญของการใช้สถิติในการพัฒนา

3) การวิเคราะห์และวิจัย (Analytics and Research) โครงการพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการ อาศัยการวิเคราะห์และการวิจัยสร้างองค์ความรู้ที่มั่นใจว่าได้ผลก่อนที่จะนำไปปฏิบัติจริง โครงการพระราชดำริโครงการหนึ่งที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและการวิจัยมากที่สุดโครงการหนึ่ง คือ โครงการหลวง (Royal Project) โดยเฉพาะการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกพืชเมืองหนาวและการเลี้ยงสัตว์จากเมืองหนาว เช่น ปลาเทราท์ มีการจัดตั้งสถานีวิจัยโครงการหลวง และสถานีเกษตรหลวงมากมาย การค้นคว้าวิจัยดังกล่าว รวมไปถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อ เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวไปจนถึงการวิจัยตลาด ผลสำเร็จจากการวิจัยทำให้โครงการหลวงมีความก้าวหน้ามาก ทำให้แก้ปัญหาการปลูกฝิ่นและการทำไร่เลื่อนลอยบนพื้นที่สูง ทำให้คนไทยได้บริโภคสินค้าคุณภาพสูงและทดแทนการนำเข้าได้มากมาย

4) การทดลองจนได้ ผลจริง (Experiment till actionable results) พระตำหนักจิตรลดารโหฐานเป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช ทรงพระมหากรุณา โปรดเกล้าให้ตั้งขึ้น มีทั้งการเลี้ยงโคนมทำนา ปลูกต้นยางนา ปลูกป่า ทดลองทำโรงสี ทดลองทำนมผง อัดเม็ด ผลิตถ่านชีวภาพ และอื่นๆ อีกมากมาย ทั้งหมดนี้ทรงทดลองจนกว่าจะทรงมั่นใจว่าได้ผลดีจริง นำไปใช้งานได้จริง จึงทรงเผยแพร่ต่อไป ความใส่พระทัยในการทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์ นั้น แสดงให้เห็นเด่นชัดตลอดพระชนม์ชีพ บางโครงการทดลองใช้เวลาทดลองยาวนานสิบสามถึงสิบสี่ปีเพื่อให้มั่นใจว่าทำแล้วได้ผลจริง เช่น การทำฝนหลวงหรือฝนเทียมก่อนที่จะนำไปสร้างต้นแบบ หรือขยายผลให้ความรู้แก่ประชาชนที่จะทำต่อเองได้ ทรงต้องมั่นใจผลของการทดลองว่าได้ผลจริงก่อนเผยแพร่หรือถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ประชาชน

4.2.2 เข้าถึง (Connecting) นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ระเบิดจากข้างใน (Inside-out blasting) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช ทรงต้องการให้การพัฒนาเป็นการระเบิดจากข้างในเป็นการให้ประชาชนหรือชุมชนที่เข้าไปพัฒนาหรือ ทำงานเกิดการปรับตัวที่จะพัฒนาตนเองเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเสียก่อน ไม่ใช่สิ่งที่ทางราชการเข้าไปบังคับให้ประชาชนหรือชุมชนทำซึ่งจะไม่ยั่งยืน จึงทรงเน้นการพัฒนาคนให้คนเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน แล้วจึงเข้าไปพัฒนาเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นการเข้าถึงก่อนจะพัฒนา ไม่ใช่เน้นการพัฒนาเข้าไปโดยที่ประชาชนยังไม่ตระหนักหรือเห็นความสำคัญของการ

พัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลง หลักการในข้อนี้ตรงกับหลักวิชาการสมัยใหม่กว่าด้วยการนำและการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) ดังที่ John P. Kotter ได้นำเสนอว่าในการเปลี่ยนแปลงต้องทำให้คนตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเปลี่ยนแปลง (Establishing a Sense of Urgency) ต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ (Communicate the vision) เพื่อให้คนได้เห็นทิศทางที่ชัดเจนที่จะเปลี่ยนแปลง

2) เข้าใจกลุ่มเป้าหมาย (Understand target) “ฉันทรงราชย์สองปีแรก ฉันทมิมีผลงาน เพราะฉันทยังไม่รู้ว่าราษฎรต้องการอะไร” พระราชปราชญ์นี้สะท้อนให้เห็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชชาในการเข้าถึงแล้วจึงพัฒนาทรงให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคือประชาชนว่าประชาชนต้องการอะไรก่อนที่จะทรงงาน ภาพที่คนไทยทุกคนได้พบเห็นจนเจนตา คือภาพที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โปรดที่จะประทับกับพื้นดินเพื่อพูดคุยกับชาวบ้านในท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อที่จะทรงเข้าใจความเดือดร้อนปัญหาความทุกข์ยากของชาวบ้าน เพื่อหาทางแก้ไขต่อไป ทรงมีพระเมตตาอย่างสูงต่อประชาชนในการที่จะเข้าใจปัญหาของประชาชน โดยเฉพาะเมื่อประชาชนจะถวายฎีกา เพื่อขอพระราชทานพระเมตตาในการปิดป่าความทุกข์ร้อนต่างๆ ในหลายครั้งทางราชการเองกลับขัดขวาง ทั้งนี้ทรงพยายามเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย คือประชาชนของพระองค์ในแต่ละท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งมากที่สุด

3) สร้างปัญญา (Educate) การสร้างปัญญาสังคมเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการเข้าถึงประชาชนหากประชาชนยังขาดความเข้าใจก็ต้องสร้างปัญญาสังคมให้ประชาชนเข้าใจ ครูแห่งแผ่นดินเลือกจะใช้วิธีที่ง่ายที่สุดในการสื่อสารกับประชาชน เพื่อสร้างปัญญา ทรงเลือกใช้วิธีการพูดที่จะสร้างปัญญาให้เหมาะสมกับผู้ฟังในคราวหนึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทาน “โคพันธุ์และสุกร” แก่ชาวไทยภูเขาในภาคเหนือ ทรงพระกรุณาสอนด้วยพระองค์ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายว่า “ฟังให้ดี ๆ นะจะเลี้ยงหมูให้มันอ้วนโตเร็ว ๆ ต้องให้มันกินให้อิ่ม”

4.2.3 พัฒนา แนวพระราชดำริในการพัฒนานั้น เมื่อทรงเข้าใจเข้าถึงแล้วจึงพัฒนานั้น ทรงมีหลักการสำคัญคือ

1) เริ่มต้นด้วยตนเอง (Self-initiated) แนวพระราชดำริในการพัฒนาทรงเน้นการพัฒนาที่เกิดจากประชาชนต้องการจะพัฒนาตลอดรัชสมัยในการทรงงาน ในบางครั้งประชาชนก็ไม่ได้ให้ความร่วมมือกับโครงการพระราชดำริเช่นกัน ไม่เคยทรงฝืนบังคับประชาชนให้ร่วมมือแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน กลับทรงเริ่มต้นโครงการพระราชดำริใหม่อย่างสม่ำเสมอจนมีโครงการพระราชดำริกว่าสี่พันโครงการและความต้องการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็มที่ดังที่ทรงเน้นเสมอว่าการพัฒนานั้นต้องระเบิดจากข้างในก่อน

2) พึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเน้นว่าการพัฒนาต้องทำให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ ทรงโปรดให้ประชาชนทำอะไรได้ด้วยตนเอง ทรงโปรดความเรียบง่ายและพึ่งพาตนเองได้ ดังที่ได้พระราชทานพระราชดำริ “การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก” ปลอ่ยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติหรือแม้กระทั่ง “การปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง” ได้แก่ ปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ผล และไม้พื้ น นอกจากได้ประโยชน์ตามประเภทของการปลูกแล้วยังช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้แก่พื้นดินด้วยพระองค์จึงทรงเข้าใจ ธรรมชาติและมนุษย์ที่อยู่อย่างเกื้อกูลกันทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน แนวพระราชดำริในเรื่องการพึ่งพาตนเอง ได้ปลอ่ยให้เป็นไปตามธรรมชาติไม่เร่งร้อนจะพัฒนาโดยการยึดยึดเทคโนโลยีต่าง ๆ หรือเงินเข้าไปในการพัฒนาก็สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนในเรื่องของการปลูกป่า

3) ต้นแบบเผยแพร่ความรู้ (Prototype and role model) พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงโปรดการสร้างต้นแบบการเผยแพร่ความรู้โดยทรงตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การที่ทรงเลือกใช้พื้นที่ที่มีปัญหาและความยากลำบากในการพัฒนานั้น ก็เพื่อเป็นต้นแบบให้ประชาชนได้เห็นและทำตามซึ่งหากแม้พื้นที่ที่มีปัญหามากที่สุดก็ยังสามารถทำได้ ประชาชนเองก็น่าจะทำตามได้ เป็นการเรียนรู้จากตัวแบบ (Role model) ที่เป็นแรงบันดาลใจการพัฒนาประชาชนและประเทศชาติ ดังนั้นการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา จึงเป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ เป็นการปกครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่ายุทธศาสตร์พระราชทาน เป็นหลักการทรงงานการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อความเป็นเลิศและยั่งยืน หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” คือการเรียนรู้กระบวนการคิดบนรากฐานการเข้าใจมนุษย์การเข้าถึงข้อมูลเพื่อให้การสร้างสรรค้ นั้นตอบสนองความต้องการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และการพัฒนาด้วยความรู้และภูมิปัญญาที่ไม่จำกัดอยู่เพียงด้านในด้านหนึ่ง ตลอดจนการทดลองปรับปรุงจนได้ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่รู้จัก

4.3 กระบวนการคิดตามหลักในการทรงงานศาสตร์พระราชา

ศาสตร์พระราชา ได้รับการยกย่องในสังคมไทยทุกระดับว่าเป็นปรากฏการณ์แห่งศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลายแต่ที่สำคัญคือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความหวังโย ความรับผิดชอบและการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจต่อเมื่อ ออกมาเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่อาจโต้แย้งได้จึงมาเป็นกฎในศาสตร์สาขานั้น ๆ ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่นอกจากจะทรงด้วยทศพิธราชธรรมแล้วยังทรงเป็นพระราชา

ที่เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตและการทำงานแก่พสกนิกรของพระองค์และนานาชาติประเทศอีกด้วย ผู้คนต่างประจักษ์ถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ และมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น อันหาที่สุดมิได้ ซึ่งแนวคิดหรือหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มีความน่าสนใจที่สมควรนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตการทำงานเป็นอย่างดี หลักในการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่เรียกว่า ศาสตร์พระราชานั้น ประกอบด้วยหลักสำคัญ 23 ข้อ (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560: 25 - 28) ได้แก่

ข้อที่ 1 จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ ทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบจาก ข้อมูลเบื้องต้น ทั้งเอกสาร แผนทีสอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างถูกต้องรวดเร็ว และตรงตามเป้าหมาย

ข้อที่ 2 ระเบิดจากภายใน จะทำการใด ๆ ต้องเริ่มจากคนที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้เกิดความเข้าใจและอยากทำ ไม่ใช่การสั่งให้ทำ คนไม่เข้าใจก็อาจจะไม่ยอมทำก็เป็นได้ ในการทำงานนั้นอาจจะต้องคุยหรือประชุมกับลูกน้อง เพื่อนร่วมงาน หรือคนในทีมเสียก่อน เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมาย และวิธีการต่อไป

ข้อที่ 3 แก้ปัญหาจากจุดเล็ก ควรมองปัญหาภาพรวมก่อนเสมอ แต่เมื่อจะลงมือแก้ปัญหานั้น ควรมองในสิ่งที่คนมักมองข้าม แล้วเริ่มแก้ปัญหากจากจุดเล็ก ๆ เสียก่อน เมื่อสำเร็จแล้วจึงค่อย ๆ ขยับขยายแก้ไปเรื่อย ๆ ทีละจุด เราสามารถเอามาประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ โดยมองไปที่เป้าหมายใหญ่ของงานแต่ละชิ้น แล้วเริ่มลงมือทำจากจุดเล็ก ๆ ก่อน ค่อย ๆ ทำ ค่อย ๆ แก้ไปที่ละจุด งานแต่ละชิ้นก็จะสำเร็จไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ “ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก ก็ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน มันไม่ได้แก้อาการจริง แต่ต้องแก้ปัญหาก็ทำให้เราปวดหัวให้ได้เสียก่อน เพื่อจะให้อยู่ในสภาพที่ดีได้...”

ข้อที่ 4 ทำตามลำดับขั้น เริ่มทำจากความจำเป็นก่อนสิ่งที่ขาดคือสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วก็เริ่มลงมือสิ่งที่จำเป็นลำดับต่อไป ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ถ้าทำตามหลักนี้ได้ งานทุกสิ่งก็จะสำเร็จได้โดยง่าย ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชนเสียก่อน ได้แก่ สุขภาพสาธารณสุข จากนั้นจึงเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร สามารถปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป” พระบรมราโชวาทของในหลวงรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517

ข้อที่ 5 ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน “การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเรา จะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจ หลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง”

ข้อที่ 6 ทำงานแบบองค์รวม ใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่างองค์รวม คือการมองสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบครบวงจร ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน มองสิ่งที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

ข้อที่ 7 ไม่ติดตำรา เมื่อเราจะทำการใดนั้น ควรทำงานอย่างยืดหยุ่นกับสภาพและสถานการณ์นั้นๆ ไม่ใช่การยึดติดอยู่กับแค่ว่าตำราวิชาการ เพราะบางที่ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด บางครั้งเรายึดติดทฤษฎีมากเกินไป จนทำอะไรไม่ได้เลย สิ่งที่เราทำบางครั้งต้องโอบอ้อมต่อสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคมและจิตวิทยาด้วย

ข้อที่ 8 ประหยัด เรียบง่าย แต่ได้ประโยชน์สูงสุด ในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัดราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไข ปรับปรุง โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยากมากนัก ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “ให้ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติจะได้ประหยัดงบประมาณ”

ข้อที่ 9 ทำให้ง่าย ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงาน การพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศโดยรวม “ทำให้ง่าย” ทำอะไรให้ง่าย ๆ ทำให้ชีวิตง่าย โปรดทำสิ่งยาก ๆ ให้กลายเป็นสิ่งที่ง่าย

ข้อที่ 10 การมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น ทรงเป็นนักประชาธิปไตย ทรงเปิดโอกาสให้สาธารณชนประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมแสดงความคิดเห็น “สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำให้กว้างขวาง หนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาดนั้น แท้จริงคือ การระดมสติปัญญาละประสบการณ์อันหลากหลาย มาอำนวยการปฏิบัติ บริหารงานให้ประสบผลสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง”

ข้อที่ 11 ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ใครต่อใครบอกว่า ขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อ

ส่วนรวม อันนี้ฟังจนเปื่อยอาจรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาก็บอกว่าขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ ๆ อยู่เรื่อยแล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เป็น เพื่อส่วนรมนั้นมิได้ให้ ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนร่วมที่จะอาศัยได้...”

ข้อที่ 12 บริการที่จุดเดียว ทรงมีพระราชดำริมากกว่า 20 ปีแล้ว ให้บริหารศูนย์ศึกษา การพัฒนาหลายแห่งทั่วประเทศโดยใช้หลักการ “การบริการรวมที่จุดเดียว : One Stop Service” โดยทรงเน้นเรื่องรู้จักสามัคคีและการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันด้วยการปรับลดช่องว่างระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่ 13 ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรง เข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ ทรงมองปัญหาธรรมชาติ อย่างละเอียดโดยหากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือเราด้วย

ข้อที่ 14 ใช้ธรรมปราบอธรรม ทรงนำความจริงในเรื่องธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของ ธรรมชาติมาเป็นหลักการแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงสภาพที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่ ปกติ เช่น การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยให้ผักตบชวา ซึ่งมีตามธรรมชาติให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

ข้อที่ 15 ปลูกป่าในใจคน การจะทำการใดสำเร็จต้องปลูกจิตสำนึกของคนเสียก่อน ต้องให้เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำ...“เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะต้องปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและจะรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”

ข้อที่ 16 ขาดทุนคือกำไร หลักการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่มีต่อ พสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของ ราษฎร อย่ามองที่กำไรขาดทุนที่เป็นตัวเงินมากจนเกินไปบางครั้งเราได้กำไรจากการขาดทุน เช่น ลงทุนมหาศาลได้ธรรมชาติกลับคืนมา ลงทุนมหาศาลได้ลูกคืนมา ลงทุนมหาศาลได้คนดี ๆ กลับมา ลงทุนมหาศาลได้ความรู้ไว้คอยช่วยเหลือ

ข้อที่ 17 การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อการแก้ไขปัญหาใน เบื้องต้นด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้น ต่อมา ก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม และสามารถพึ่งตนเอง ได้ในที่สุด ทรงสอนให้พวกเราพึ่งตนเองเพราะสังคมบริโภคจะเป็นทาสของผู้ผลิต การพึ่งตนเองได้ทำ ให้ไม่ต้องเป็นทาสใคร เมื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้แล้วพยายามพึ่งตนเองให้ได้

ข้อที่ 18 พออยู่พอกิน ให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พออยู่พอกิน” ให้ได้เสียก่อน แล้วจึงค่อยขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป โดยเริ่มต้นจากการบำบัดให้ได้ก่อน สู่การประคับประคอง สามารถเป็นที่ปรึกษา และเป็นผู้ช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

ข้อ 19 เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่อยู่ในหลวงรัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต ให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งปรัชญานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งระดับบุคคล องค์กร และชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการต่อสู้รับมือความเปลี่ยนแปลงของโลกการขจัดความหิวโหยที่ต้องคำนึงถึงเรื่องความพอดีโดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อที่ 20 ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ คนที่มีความรู้มากแต่โกง ผู้คนที่ไม่เก่งแต่ดีไม่ได้ วีรบุรุษวีรสตรี คือ คุณธรรมที่ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น

ข้อที่ 21 ทำงานอย่างมีความสุข ทำงานต้องมีความสุขด้วย ถ้าเราทำอย่างไม่มีความสุขเราจะแพ้ แต่ถ้าเรามีความสุขเราจะชนะ สนุกกับการทำงานเพียงเท่านั้น ถือว่าเราชนะแล้ว หรือจะทำงานโดยคำนึงถึงความสุขที่เกิดจากการได้ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นก็สามารถทำได้ “...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

ข้อที่ 22 ความเพียร การเริ่มต้นทำงานหรือทำสิ่งใดนั้นอาจจะไม่ได้มีความพร้อม ต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่น ดังเช่นพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก” กษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่งก็จะว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายน้ำก็จะตกเป็นอาหารปู ปลาและไม่ได้พบกับเทวดาที่ช่วยเหลือมิให้จมน้ำ และจะเห็นได้จากกว่า 60 ปีที่ทรงงานในหลวงไม่เคยทรงท้อถอย ไม่มีการลาพัก ร้อนหยุดงานสักเวลาเดียว

ข้อที่ 23 รู้ รัก สามัคคี “รู้” คือ รู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ปัญหานั้น “รัก” คือ เมื่อเรารู้ถึงปัญหาและวิธีแก้แล้ว เราต้องมีความรัก ที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ไขปัญหานั้น “สามัคคี” คือ การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไม่สามารถลงมือทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน

สรุปได้ว่า ศาสตร์พระราชานันเป็นสายใยแห่งความรักและความห่วงใย ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อพสกนิกรไทยทั้งมวลตลอดรัชสมัย 70 ปีของรัชกาลที่ 9 ถือว่านานแต่มีความแปลก เพราะพระองค์ทรงอยู่กับประชาชนนานโดยประชาชนไม่เบื่อ กิจที่ทรงทำและคำที่ทรงแนะทุกอย่าง มีคำจำกัดความที่สอดคล้อง คือ ศาสตร์พระราชานันได้มาจากพระราชประสบการณ์

เข้าพระทัยในเหตุการณ์บ้านเมืองสถานการณ์ต่าง ๆ และพระราชกรณียกิจ โดยสาระสำคัญที่เป็นหัวใจของศาสตร์พระราชาคือ ศาสตร์แห่งการพัฒนาและศาสตร์แห่งการครองตน เพื่อเป็นแบบปฏิบัติและตัวอย่างที่ดี และศาสตร์แห่งการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข องค์ความรู้สำคัญในศาสตร์พระราชามีหลักวิชาต่าง ๆ ทั้งสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ปนกันอยู่ เพราะไม่ใช่ศาสตร์ที่ใช้สอบหรือได้รับปริญญาแต่เป็นสิ่งที่พัฒนาประเทศ หากเราได้ศึกษาศาสตร์พระราชาก็เป็นระบบอย่างเป็นขั้นตอนจะทำให้เกิดประโยชน์มหาศาล

การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาก็ได้ใช้หลักการทรงงานของพระราชินี 23 ข้อ มาเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ในการสังเคราะห์คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาก็ในช่วงปีการศึกษา 2562 และดำเนินงานมาจนถึงการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบในปีการศึกษา 2563 โดยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าก็นำหลักทรงงานทั้ง 23 ประการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้ผลสำเร็จแก่โรงเรียน โดยมีกระบวนการหรือวิธีการดำเนินการในการสนับสนุนหรือให้เกิดความสอดคล้อง ดังต่อไปนี้

หลักการทรงงานข้อที่ 1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ โรงเรียนนำหลักการทรงงานข้อที่ 1 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารต่าง ๆ สัมภาษณ์ ปรึกษาหารือผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์และผู้รู้ รวบรวมวิเคราะห์ วางแผน และประเมินข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกที่เป็นวัฏจักรในการดำเนินการ คิดแบบเชื่อมโยงสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

หลักการทรงงานข้อที่ 2 ระเบิดจากข้างใน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้านำหลักการทรงงานข้อที่ 2 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการกระตุ้นความเต็มใจในการทำงานด้วยตนเอง สร้างความพร้อมให้แก่ผู้บริหาร ครู บุคลากรและนักเรียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนส่งเสริมให้ครู บุคลากรและนักเรียน เกิดศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการให้เสรีภาพทางความคิด

หลักการทรงงานข้อที่ 3 แก้ปัญหาจากจุดเล็ก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าสามารถนำหลักการทรงงานข้อที่ 3 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการรับฟังและเสนอปัญหาจากส่วนต่าง ๆ ทั้งปัญหาเล็ก ๆ และปัญหาระดับโรงเรียนคัดแยกปัญหาและหาแนวทางแก้ไขสำหรับปัญหาเล็ก ๆ หรือปัญหาที่เกิดเฉพาะหน้าก่อน โดยมีการรับฟังจากทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน

หลักการทรงงานข้อที่ 4 ทำตามลำดับขั้น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 4 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยมีการจัดลำดับความต้องการในการดำเนินงานหรือปัญหาเร่งด่วนและเกิดผลกระทบมากที่สุดก่อน

หลักการทรงงานข้อที่ 5 ภูมิสังคม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 5 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ศึกษาสภาพภูมิศาสตร์สถานที่ตั้งของโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนศึกษานิสัยใจคอวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

หลักการทรงงานข้อที่ 6 องค์กรรวม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 6 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจาก จัดองค์ประกอบทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบที่ครบวงจรใช้เครือข่ายให้มามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน

หลักการทรงงานข้อที่ 7 ไม่ติดตำรา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 7 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการให้โอกาส ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนคิดนอกกรอบเล็กยึดติดกับกรอบการดำเนินการแบบเดิม ๆ สร้างค่านิยมแห่งการสร้างสรรค์

หลักการทรงงานข้อที่ 8 ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 8 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากโรงเรียนกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้ทรัพยากรในโรงเรียนอย่างคุ้มค่า และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หลักการทรงงานข้อที่ 9 ทำให้ง่าย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 9 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการเลือกเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้ทำงานง่าย ๆ เข้าใจง่าย ๆ

หลักการทรงงานข้อที่ 10 การมีส่วนร่วม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 10 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น รู้จักรับฟังความคิดเห็น คำวิพากษ์วิจารณ์อย่างฉลาด มีการร่วมกำหนดเป้าหมายระหว่างผู้บริหาร กับครู และกับนักเรียน เช่น กรอบเวลาดำเนินงาน เกณฑ์การวัดผล โดยต้องมีการยอมรับในข้อตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย มีการระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยความสะดวกปฏิบัติงาน

หลักการทรงงานข้อที่ 11 ประโยชน์ส่วนรวม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 11 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการที่โรงเรียนปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนให้มีจิตอาสาและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โรงเรียนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ส่งเสริมเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน และชุมชนหาแนวทางในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

หลักการทรงงานข้อที่ 12 บริการรวมที่จุดเดียว โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 12 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจขึ้นในโรงเรียนโดยการทำ one stop service ภายในโรงเรียนขึ้น เพื่อความสะดวกในการบริการ ประโยชน์ที่เกิดขึ้น การปรับลดหรือยุบรวมขั้นตอนที่ยุ่งยากและไม่จำเป็นออกไป สามารถให้บริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้งานสามารถติดต่อผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียนได้

หลักการทรงงานข้อที่ 13 ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 13 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยเริ่มต้นจากการสร้างจิตสำนึกให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนในโรงเรียนเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เข้าใจชีวิตเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล มีการควบคุมบริหารจัดการทรัพยากรให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ซึ่งจะทำให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

หลักการทรงงานข้อที่ 14 ใช้ธรรมปราบอธรรม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 14 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานมีกิจกรรมการให้ความรู้ในการประยุกต์ใช้ของเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการสร้างความตระหนักเรื่องของการใช้ทรัพยากร และมีโครงการที่ทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักและนำขอเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ได้

หลักการทรงงานข้อที่ 15 ปลูกป่าในใจคน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 15 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยมีการกระตุ้นจิตสำนึกให้บุคลากรในโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของระบบนิเวศ มีการปลูกจิตสำนึกให้คนไม่ใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย

หลักการทรงงานข้อที่ 16 ขาดทุนคือกำไร โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 16 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยมีการปลูกจิตสำนึกการทำงานแบบจิตสาธารณะ โรงเรียนมีการตอบแทนสังคมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

หลักการทรงงานข้อที่ 17 พึ่งพาตนเอง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 17 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยโรงเรียนกระตุ้นให้บุคลากรคิดหาช่องทาง

ที่จะช่วยตนเอง พึ่งตนเองโดยไม่มีงบกำบัง วิทยาลัยนับสนุนการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีใหม่ ๆ ความชำนาญเฉพาะอย่าง

หลักการทรงงานข้อที่ 18 พออยู่พอกิน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 18 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยโรงเรียนมีนโยบายในการให้ผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินแก่ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างเหมาะสม และมีนโยบายในการผลตอบแทนที่เป็นเงินทางอ้อม แก่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนอย่างเหมาะสม เช่น เงินสวัสดิการต่าง ๆ มีโครงการและกิจกรรมที่เป็นการสร้างนิสัยรักการออม และนักเรียนรู้จักความพอเพียง

หลักการทรงงานข้อที่ 19 เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 19 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยโรงเรียนสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนยึดแนวปฏิบัติในเรื่องความพอประมาณ ความมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน ต่อผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากความเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนมีความรู้และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาและบริหารโรงเรียนให้ดำเนินไปใน “ทางสายกลาง” การพัฒนาอย่างเป็นขั้นต่อนนำไปสู่ความสุข ความยั่งยืน

หลักการทรงงานข้อที่ 20 ความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อกัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 20 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยโรงเรียนกำหนดความซื่อสัตย์สุจริตเป็นวัฒนธรรมของโรงเรียน หรือคุณคำรวม รับผิดชอบผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม โปร่งใส การทำงานต้องตรวจสอบได้ ต้องเปิดเผยข้อมูลได้อย่างอิสระต่อสาธารณะ

หลักการทรงงานข้อที่ 21 ทำงานอย่างมีความสุข โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 21 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยจัดให้มีอาคาร สำนักงานและเครื่องใช้สำนักงานและในห้องเรียนมีความเหมาะสม มีการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยน PLC เพื่อให้บุคลากรเกิดความผูกพัน มีวัสดุอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ห้องปฏิบัติการ อาคารสถานที่ที่สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอต่อการใช้นักเรียน

หลักการทรงงานข้อที่ 22 ความเพียร โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 22 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยโรงเรียนสื่อสารให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนเห็นถึงผลสำเร็จจากความเพียร

หลักการทรงงานข้อที่ 23 รู้-รัก-สามัคคี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นำหลักการทรงงานข้อที่ 23 ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโดยโรงเรียนจัดทำแผนการจัดการความรู้ โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ละงาน จัดทำ PLC ผู้บริหารต้องเป็นแกนนำในการสร้างความ

สามัคคีทำให้บรรลุประโยชน์ทั้งให้แก่ตนเอง หมู่คณะ และสังคม จัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี และความรักใคร่ปรองดองกัน เช่น กีฬาสี เป็นต้น

4.4 ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาสถานศึกษา

ศาสตร์พระราชของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้นำเข้าสู่สถานศึกษาโดยคณะกรรมการศูนย์ขับเคลื่อนศาสตร์พระราชในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีการนำกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตัวอย่าง เป็นขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้แก่

ขั้นที่หนึ่ง การเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การเตรียมความพร้อมของผู้บริหารในการวางนโยบายและแผนปฏิบัติงานในการบริหารจัดการสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมของครูเป็นการบริหารจัดการของผู้บริหารแนะนำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการนำศาสตร์พระราชไปปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้ถูกต้อง การเตรียมความพร้อมของนักเรียน การจัดระบบในการจัดกิจกรรม และการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการเตรียมความพร้อมของชุมชนเป็นการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนและชุมชนมีการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง การเตรียมความพร้อมของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นการเตรียมการบริหารจัดการอาคารสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่สอง การจัดระบบการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คำนึงถึงหลักความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่สาม กิจกรรมของโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียนโดยการบูรณาการศาสตร์ของพระราชราชาเข้าด้วยกัน เช่น ยุทธศาสตร์พระราชทานหลักองค์ความรู้ 6 มิติ อาจดำเนินการเป็นกิจกรรมชมรม กิจกรรมจิตอาสา รวมทั้งบูรณาการกับรายวิชาที่จัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนด้วยกันหรือโรงเรียนกับชุมชน และมีจุดประสงค์เสริมสร้างคุณลักษณะของการอยู่อย่างพอเพียงให้กับนักเรียน ครอบครัว และชุมชน ขั้นที่สี่ การดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการประเมินคุณลักษณะหรืออุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของผู้บริหาร ครู และบุคลากร นักเรียน และชุมชน เป็นการเกิดขึ้นหลังจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการบูรณาการศาสตร์พระราชาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

ขั้นที่สาม เป็นขั้นสุดท้ายคือ การสร้างเครือข่ายและขยายผล การสร้างเครือข่ายเป็นการขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา การขยายผลเป็นการที่โรงเรียนเป็นแกนนำทั้งผู้บริหาร ครูและ

บุคลากร และนักเรียนสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน นับเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากเอกสารแนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มีสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นับได้ว่าศาสตร์พระราชาก่อตั้งสร้างคนด้วยการศึกษาและการเรียนรู้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนในระบบโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวังไกลกังวล โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ พระราชทานนามโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ โรงเรียนร่มเกล้า โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนหลายโครงการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) อาทิ จัดตั้งศาลารวมใจ โรงเรียนพระดาบส ศูนย์การศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 6 ศูนย์ กระจายอยู่ใน 4 ภาคทั้งภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

โรงเรียนแต่ละระดับได้นำศาสตร์พระราชามาใช้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในการนำเข้าสู่ส่วนการศึกษาทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติทุกระดับของสถานศึกษา สถาบันการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นการนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ โดยในปีการศึกษา 2556 มีสถานศึกษาพอเพียง 6,818 โรงเรียน (ประกาศ 21 เมษายน 2557) ในปี พ.ศ. 2557 มีสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือสถานศึกษาพอเพียงจำนวน 14,602 โรงเรียน (ศาลินา บุญเกื้อ และ นันทกาญจน์ ชินประพันธ์, 2557: 34)

ศาสตร์พระราชาคือศาสตร์ที่พัฒนาคนให้มีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการวางแผน ค้นหาคำตอบด้วยการฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะนิสัยที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับศาสตร์พระราชามีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ที่จะจัดการให้เกิดการพัฒนาคนได้ตามที่กล่าวก็คือ ครูมีอาชีพ ซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ศาสตร์พระราชายืนยันว่าจะสอนให้ครูได้นำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แต่ศาสตร์พระราชามีพระราชดำริพระบรมราโชวาท และจากการทรงงานสอนให้ครูต้องพัฒนาตนเองทั้งองค์ความรู้ การปฏิบัติการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระผู้ทรงเป็น “ครูแห่งแผ่นดิน” เป็นต้นแบบของครู พระองค์ให้ความสำคัญของการเป็นครู งานของครูคืองานพัฒนาคนโดยยึดความสุขของผู้เรียนเป็นที่ตั้ง ศาสตร์พระราชาสอนให้ครูพัฒนาตนเอง และครูต้องมีศรัทธาที่แรงกล้าเพื่อให้เด็กเป็นคนดี คือสิ่งที่สอนและอบรมให้มั่งคั่งความรู้ มีอุปนิสัย ติดตัว

(Character Education) 5 ด้าน คือ ศีลธรรม จริยธรรม มารยาท วินัย และวัฒนธรรมเพื่อให้คนไทยเป็นผู้มีมรรยาท มีวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่และเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสอน และการอบรม (พระราชกระแสรับสั่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ 10 เรื่อง การศึกษา 2 กุมภาพันธ์ 2560) (BBC New ไทย, 2561, ออนไลน์)

นอกจากนี้ ศาสตร์พระราชายังเป็นศาสตร์ที่ครูอาจารย์นำมาปฏิบัติตามอย่างแน่วแน่ และแท้จริงจะได้ทั้งการพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณลักษณะนิสัยของความเป็นครู พัฒนาการจัดการเรียน การสอน และการจัดกิจกรรมที่ได้จากการศึกษาการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาล ที่ 9 เพราะจากศาสตร์พระราชาสอนให้ครูได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยและการประพฤติปฏิบัติตน จาก การศึกษาศาสตร์พระราชามีคุณสมบัติด้านคุณธรรมของครูในการปฏิบัติตน ได้แก่ 1) ต้องมีความรู้คู่ คุณธรรม 2) มีปัญญาฉลาดรู้ 3) มีความเข้มแข็งสู้อุปสรรค 4) มีวินัยในความคิด 5) มีความสุจริตคิดดี 6) มีศรัทธาเชื่อมั่นในความดี 7) มีความกตัญญูกตเวทิต 8) มีความเพียร อดทนในความดี และ 9) มีเมตตารีจิตมิตรภาพ คุณลักษณะทั้ง 9 ข้อนี้รวบรวมมาจากพระราชดำริและพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมา โดยตลอด ส่งผลต่อ “ครู” ถ้านำไปปฏิบัติสร้างการเปลี่ยนแปลงชีวิตของศิษย์ให้ได้ตามความมุ่งหมาย

การพัฒนาการเรียนการสอนของครู จากศาสตร์พระราชานายุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หากศึกษาจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ทรงงานการสอนหรือชี้แนะให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากการปฏิบัติภายหลังการให้องค์ความรู้ เป็นการสอน แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนให้คิดแก้ปัญหาโดยการวิเคราะห์จากสาเหตุเชิงการวิจัย มีการทดลอง โดยการศึกษาแนวทางวิธีการจากทฤษฎีแล้วนำมาแก้ปัญหา ศึกษาผล และการปฏิบัติโครงการและ กิจกรรมต่างๆ ต้องมีการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา นั่นคือก่อนทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมี การสอนให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลต่างๆ ก่อนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตามสภาพของผู้เรียน มีการวิเคราะห์ และวิจัย การให้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์จนเกิดการเรียนรู้ การเข้าถึงเป็นการจัดการเรียนรู้หรือจัด กิจกรรมที่เป็นความต้องการของผู้เรียน เห็นความสำคัญของการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ ก่อนเพื่อให้ผู้เรียน ได้มีความมุ่งหมายหรือตั้งความมุ่งหมายของการปฏิบัติงาน การพัฒนาคนตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงเน้นให้เห็นความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ที่จะเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ตั้งใจเรียน ในการถ่ายทอดความรู้ของพระองค์ทรงประทานให้ผู้เรียนเกิด แรงบันดาลใจในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์, 2560, ออนไลน์) ทำให้มีความคิดวิเคราะห์ขั้น

4.5 ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาผู้เรียน

การศึกษาเล่าเรียนของผู้เรียนในแต่ละระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา ระดับผู้ประกอบการอาชีพ และระดับของผู้สูงอายุจะมี เป้าหมายที่แตกต่างกัน แต่เบื้องต้นของการศึกษาทุกระดับได้น้อมนาศาสตร์พระราชากับบูรณาการ

การสอนหรือทำกิจกรรม ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ ผู้เรียนมีเหตุผล ไม่ประมาท มีการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและนำไปดำเนินชีวิตได้ (ชุตินา วัฒนะศิริ, 2561, ออนไลน์) นั่นคือพื้นฐานที่สำคัญต่อการ ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีการวางแผนในการดำรงชีวิต มีจุดมุ่งหมายการปฏิบัติตนในการ ดำรงชีวิตตามปัจจัยสี่อย่างพอเพียง มีเหตุผลในการกระทำสามารถควบคุมรายรับรายจ่ายของตนเอง ตามความเป็นจริงต้องระงับการใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น มีความรู้และสติปัญญาตามระดับของบุคคล ตามช่วงวัย ต้องวิเคราะห์ปัญหาได้แก้ปัญหาได้ มีการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีไม่ยึดติดกับสิ่งที่ไม่ ถูกต้องไม่เหมาะสม คิดค้นวิธีการในการพัฒนาตนเองในทางที่ถูกต้อง มีการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องในการใช้ทรัพยากรของตนเองและของชาติอย่างถูกต้องที่ยึดหลักองค์ความรู้ 6 มิติ มีจิตสำนึก รักธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างช่วยเหลือกันไม่เบียดเบียนกัน มีความภาคภูมิใจและ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ของความเป็นไทย ในระดับการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และระดับ อุดมศึกษา ต้องมีการจัดการศึกษาที่เป็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของผู้เรียนในสาขาวิชาชีพ ในการสร้างภูมิคุ้มกัน สร้างสรรค์อาชีพ ดำรงชีพพอเพียง หลีกเลี้ยงอบายมุข สถานศึกษามีแหล่ง เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อดำเนินการโครงการการสร้างอาชีพ มีการทาบัญชีกำไร-ขาดทุน รายรับ- รายจ่าย มีการศึกษาค้นคว้าวิจัย ปฏิบัติ การสร้างเครือข่ายกับชุมชน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัส และ พระบรมราโชวาท และการทรงงานที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้นอกจากมีสติปัญญา ความสามารถแล้ว ยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่ครูอาวุโส วันที่ 29 ตุลาคม 2522 “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดจากประพฤติชอบ และการหาเลี้ยงชอบเป็น หลักสำคัญ ผู้ที่จะสามารถประพฤติชอบและหาเลี้ยงชีพชอบได้ด้วยนั้นย่อมจะมีทั้งวิชาความรู้ ทั้ง หลักธรรมทางศาสนา เพราะสิ่งแรกเป็นปัจจัยสำหรับใช้กระทำการทำงาน สิ่งหลังเป็นปัจจัยสำหรับ ส่งเสริมความประพฤติและการปฏิบัติงานให้ชอบคือให้ถูกต้องและเป็นธรรม...” และจากพระบรม ราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก วันที่ 21 พฤศจิกายน 2516 “...การให้การศึกษา นั้น คือการแนะนำส่งเสริมบุคคลให้มีความเจริญองกงามในการเรียนรู้ การคิด อ่าน การกระทำตามอัตภาพของตน โดยมีจุดมุ่งหมายในที่สุดให้สามารถเอาคุณสมบัติทั้งปวงที่มีใน ตัวออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่อุทิศตนเองแก่อุทิศผู้อื่นได้โดยสอดคล้องไม่ขัดแย้งเบียดเบียนกัน เพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกันเป็นสังคมเป็นประเทศได้...” และจากพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทาน ปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา วันที่ 15 ธันวาคม 2503 “...ผู้ที่เป็นครู อาจารย์นั้น ไซ้ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการและในทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรม เด็กทั้งในด้านศีลธรรมจรรยาและวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่และในฐานะที่ จะเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไปข้างหน้า การให้ความรู้หรือที่เรียกว่าการสอนนั้นต่างกับการอบรม การ สอนคือการให้ความรู้แก่ผู้เรียนส่วนการอบรมเป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซื่อซาย ติดเป็นนิสัย ขอให้ท่านทั้งหลายจงอย่าสอนแต่อย่างเดียวให้อบรมให้ได้รับความรู้ดังกล่าวด้วย...” ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาทุกระดับของประชาชนนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญทั้งด้านความรู้

ความคิด (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านการปฏิบัติ (Performance) (มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 2561)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าศาสตร์พระราชเป็นศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชทานให้ประชาชนทั้งประเทศในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ การศึกษา การพัฒนาประเทศ การทำให้มีความยั่งยืน จุดเริ่มต้นของศาสตร์พระราช ทรงพระราชทานหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน ศาสตร์การพัฒนาประเทศ ได้แก่ หลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ข้อ ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ศาสตร์พระราชได้ถูกนำไปใช้ใน การพัฒนาการศึกษาด้าน 1) การพัฒนาสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน โดยการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับศาสตร์พระราชในหัวข้อต่าง ๆ 2) การพัฒนาผู้สอน มีการพัฒนาคุณสมบัติด้านคุณธรรมของผู้สอน พัฒนาเทคนิคการสอน สร้างนวัตกรรมสื่อการสอน และ 3) พัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ความคิดปฏิบัติงานอย่างคิดวิเคราะห์และส่งผลให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4.6 แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา

4.6.1 ที่มาและความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้น้อมรับและอัญเชิญ พระราชดำรัสดังกล่าวมาสังเคราะห์และศึกษาโดยกลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐกิจศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในช่วงปี พ.ศ. 2544–2546 ในเรื่อง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency economy คำว่า Sufficiency economy นี้ไม่มีในตำรา เศรษฐกิจ เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ Sufficiency economy นั้น ไม่มีในตำรา เพราะหมายความว่า พระองค์มีความคิดใหม่และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจก็หมายความว่าพระองค์ก็สามารถที่จะไปปรับปรุงหรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและโลกพัฒนาดีขึ้น (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 23 ธันวาคม 2542)

นอกจากกระแสพระราชดำรัสแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีหน่วยงานและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอีก โดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2548: 6-7) กล่าวว่าปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ อภิชาติ พันธ์เสน (2549: 17) ให้ความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวคิดในการดำเนินชีวิตที่ต้องประกอบด้วย ความพอเพียงหรือความพอประมาณ คือ ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องกระเปียดกระเสียดจนเกิดความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญที่สุดก็จะต้องมีเหตุผลแต่เป็นเหตุผลในพุทธธรรมหรือจริยธรรมของทุกศาสนา นั่นคือความไม่โลภจนเกินไป ซื่อสัตย์สุจริต และไม่เอาเปรียบผู้อื่น

ปริยานุช พิบูลสราวุธ (2549: 10) ให้ความหมายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตอันพึงประสงค์ ให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่ ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีสติปัญญา ยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน เพียรพยายาม แบ่งปัน มีสติปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง แบ่งปัน เอื้ออาทร รับผิดชอบ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4.6.2 การพิจารณาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในการพิจารณาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณา 5 ส่วนดังนี้ (คณะ อนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548: 14-17)

ก. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทาง ที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

ข. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ ในทุกระดับโดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

ค. ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง นั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ง. เงื่อนไข การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง นั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อ ประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

จ. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้ว่าจะต้องประกอบไปด้วยกรอบความคิดเพื่อชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนทั้งแนวทางปฏิบัติและตัวอย่างการประยุกต์ ที่เกิดขึ้น เน้นการกระทำที่พอประมาณบนพื้นฐานของภูมิปัญญาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานของเงื่อนไขของการมีความรอบรู้ รอบคอบระมัดระวัง มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ โดยจะทำให้เกิดการพัฒนาและผลของการพัฒนาที่สมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาต่อไป

4.6.3 ความสำคัญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ (2555: 3) ได้ให้ความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- 1) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ
- 2) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชนและการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
- 3) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรต่าง ๆ ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการดำเนินงานบนรากฐานของความพอเพียง
- 4) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความสำคัญต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ
- 5) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน และเพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสม
- 6) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยการพัฒนาคนให้พออยู่พอกินและอยู่ดีมีสุขพึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง มีศักยภาพ มีทางเลือก ทั้งด้านสุขภาพ ความรู้ ทักษะ อาชีพ เสรีภาพ

7) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตาและจิตสาธารณะ

จากความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักแนวคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตให้อยู่รอดในสภาพการณ์ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ และสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมีหลักคุณธรรมเป็นที่ยึดเหนี่ยวควบคู่กับการดำเนินชีวิต ตลอดจนใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดนโยบายเพื่อการบริหาร ตั้งแต่ระดับบุคคลชุมชน หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ สถาบัน จนถึงระดับรัฐบาลที่มีหน้าที่บริหารประเทศ

4.6.4 การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา ดังพระบรมราโชวาทที่ พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 ความตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติดี และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะแก่ทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษา ความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (ปรียานุช พิบูลย์ สรรวรุช, 2549: 1) กระทั่งประเทศไทยได้ประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ เมื่อในปี พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีกระแสพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ความตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่อย่างพอกินพอกิน แบบพอกินพอกินหมายความว่าอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตนเอง” จากกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงชี้แนะแนวทางสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจได้ทรงคุณค่ายิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: คำนำ)

ด้วยความสำคัญแห่งกระแสพระราชดำรัสดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดเป็น หลักการและนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศของรัฐดังปรากฏอยู่ในเอกสารสำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบาย ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ และมาตรา 83 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เป็นแผนเชิงยุทธศาสตร์สู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อเป็นแนวทางในการเดินทางจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัยตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่ระดับก่อนปฐมวัย ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาจนถึงอุดมศึกษาและวัยทำงาน โดยจะทำงานแบบบูรณาการทั้งภายในกระทรวงศึกษาธิการ และบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มี 6 ยุทธศาสตร์ หลักในการทำงาน ผสานความร่วมมือเน้นฝึกปฏิบัติงานเพื่อสร้างกลุ่มนำขับเคลื่อนประเทศ วิสัยทัศน์ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (Ministry of Education, 2009) แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กล่าวถึงกลไกใหม่ใน “การพัฒนาคน” ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ซึ่งเป็นเหตุผลความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำหรับใช้เป็นแผนแม่บทในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินภารกิจงานของกระทรวงศึกษาธิการ และส่วนราชการในสังกัดให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ข้างหน้า เพื่อพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนาทั้งในระยะกลางและระยะยาว โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาประยุกต์ใช้ ทั้งในเชิงระบบและโครงสร้างของสังคมไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Jukparun, 2012) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น 1 ใน 5 เป้าหมายของหลักสูตร มีการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนการพัฒนาโรงเรียนให้ประเมินผ่านเป็นสถานศึกษาพอเพียง กรอบเนื้อหาในการจัดกิจกรรมเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วยหลักความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีบนพื้นฐาน 2 เงื่อนไข ได้แก่การใช้ความรู้ อย่างรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม รัฐบาลได้อัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (20 ปี) รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 โดยมุ่งเน้นที่จะน้อมนำไปสู่การปฏิบัติการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นแนวทางการพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืนได้ ต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในก่อน ให้เริ่มต้นจากการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเองและรวมกันเป็นกลุ่มอย่างมีพลังและเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาในวันข้างหน้า มีการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพตามลักษณะของ “คนไทย 4.0” “การเชื่อมโยง ศาสตร์พระราชา ในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Ministry of Education, 2009)

ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชนสถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างเป็นสุขและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 2) ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการขับเคลื่อน ดังนี้

ปรียานุช พิบูลสรารุช (2549: 4-5) ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

2) วิสัยทัศน์ กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3) เป้าหมาย

ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง

ระยะที่ 2 ปี 2551 - 2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทุกจังหวัด 800 แห่ง

ระยะที่ 3 ปี 2553 - 2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหาร จัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

4) ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พ.ศ. 2550 - 2554

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

(1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย แนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา

(2) จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับ โดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อะดับบุคคลและครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ

(3) จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

(1) อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(2) ฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

(1) ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่ง ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

(2) ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินงานของเครือข่าย

(3) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ยุทศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน
ดังนี้

(1) เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาโดยจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ

(2) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล ในการติดตามและประเมินผลเพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาเครือข่าย โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

(1) จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

(2) กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือ และคู่มือในการติดตามและประเมินผล

(3) ดำเนินการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

5) ภาพความสำเร็จ ภาพความสำเร็จการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดไว้ ดังนี้

(1) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการ

(2) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(3) นักเรียนปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมนำความรู้และมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(4) ผู้ปกครอง ชุมชน มีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางพัฒนาคนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการฝึกให้คิด พูด ทำ อย่างพอดี พอเหมาะ พอควร บนหลักเหตุผล ไม่ประมาท โดยใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้ โดยไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย (ปริญญานุ พิบูลสรารุณ, 2549: 2)

การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการได้ กำหนดการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 3)

1) เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จัก การใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ แบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์/ความเป็นไทย การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2) การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือ 1) การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ และ 2) การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การ สอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลัก เศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอด ความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความ พอเพียง หรือไม่พอเพียงของตนเองได้ และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร จัดการศึกษาในสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 24)

1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น นโยบายสำคัญของสถานศึกษา

2) พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

4) ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนากิจการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผน กลยุทธ์และแผน ปฏิบัติการของสถานศึกษา

6) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

7) จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

8) เสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

9) จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินการ

10) ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอนการดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ศาสตร์พระราชาเป็นศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรที่ทรงพระราชทานให้ประชาชนทั้งประเทศในการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ การศึกษาและการพัฒนาประเทศ ทำให้มีความยั่งยืน ได้แก่ หลักองค์ความรู้ 6 มิติ หลักการทรงงาน 23 ข้อ ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยศาสตร์พระราชาได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาด้าน 1) การพัฒนาสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน โดยการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกับศาสตร์พระราชาในหัวข้อต่าง ๆ 2) การพัฒนาผู้สอน มีการพัฒนาคุณสมบัติด้านคุณธรรมของผู้สอน พัฒนาเทคนิคการสอน สร้างนวัตกรรมสื่อการสอน และ 3) พัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ปฏิบัติงานอย่างคิดวิเคราะห์ และส่งผลให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การศึกษา เป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลางที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้รอบคอบ และระมัดระวัง ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เพียงการประหยัด แต่เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กับ 2 เงื่อนไข คือ 1) การมีความรู้ และ 2) การมีคุณธรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์และความเป็นไทย โดยการจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือการบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลัก

เศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังหลักคิดต่างๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียง ไม่พอเพียงของตนเองและครอบครัวได้และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

5. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ได้เริ่มดำเนินงานมาเป็นระยะ ๆ ซึ่งในระยะเริ่มต้นยังไม่มีกำหนดคุณลักษณะที่ตายตัว แต่มีการปรับปรุงและพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายและจุดเน้นของต้นสังกัด คุณลักษณะนักเรียนตามหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ความต้องการของชุมชนและผู้ปกครอง รวมถึงจุดเน้นการพัฒนาของโรงเรียน และได้มีการพัฒนาเรื่อยมาจนกระทั่งในปีการศึกษา 2560 โรงเรียนได้พัฒนาการจัดกิจกรรมให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมขึ้นตามลำดับ และมีการสังเคราะห์คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในช่วงปีการศึกษา 2562 และดำเนินงานมาจนถึงการประเมินโครงการอย่างเป็นทางการเป็นระบบในปีการศึกษา 2563 โดยมีผลการสังเคราะห์คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาเยาวชนเชิงบวก 14 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสร้างสัมพันธภาพ (Bonding) 2) การเรียนรู้ที่จะยืดหยุ่น (Resilience) 3) ความสามารถด้านสังคม (Social Competence) 4) ความสามารถด้านอารมณ์ (Emotional Competence) 5) ความสามารถด้านกระบวนการคิด (Cognitive Competence) 6) ความสามารถด้านพฤติกรรม (Behavior Competence) 7) ความสามารถด้านคุณธรรม (Moral competence) 8) การกำหนดด้วยตนเอง (Self-Determination) 9) ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) 10) ด้านจิตวิญญาณ (Spirituality) 11) ความเชื่อในอนาคต (Beliefs in the Future) 12) ด้านบุคลิกภาพที่ชัดเจนและสร้างสรรค์ (Clear and Positive Personality) 13) การยอมรับพฤติกรรมเชิงบวก (Recognition for Positive Behavior) และ 14) การเสริมสร้างสังคม (Prosocial Involvement)

องค์ประกอบที่ 2 ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

องค์ประกอบที่ 3 หลักการทรงงานของพระราชทาน 23 ข้อ ประกอบด้วย 1) จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ 2) ระเบิดจากภายใน 3) แก้ปัญหาจากจุดเล็ก 4) ทำตามลำดับขั้น 5) ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ 6) ทำงานแบบองค์รวม 7) ไม่ติดตำรา 8) ประหยัดเรียบง่าย แต่ได้ประโยชน์สูงสุด 9) ทำให้ง่าย 10) การมีส่วนร่วม 11) ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม 12) บริการที่จุดเดียว 13) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 14) ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ 15) ปลูกป่าในใจคน 16) ขาดทุนคือกำไร

17) การพึ่งตนเอง 18) พออยู่พอกิน 19) เศรษฐกิจพอเพียง 20) ความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจต่อกัน
21) ทำงานอย่างมีความสุข 22) ความเพียร และ 23) รู้ รัก สามัคคี

องค์ประกอบที่ 4 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กับ 2 เงื่อนไข คือ 1) การมีความรู้ และ 2) การมีคุณธรรม

ผลจากการสังเคราะห์คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ได้กำหนดคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าเพื่การดำเนินกิจกรรมในโครงการ ประกอบด้วย 9 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์
- 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน
- 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม
- 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์
- 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์
- 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก
- 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม
- 8) ด้านความพอเพียง
- 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม

5.1 หลักการและเหตุผลโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

สังคมโลกปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี มีความเจริญและอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์มากขึ้น ทำให้สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การที่ประชาชนในสังคมจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุขนั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องรู้การปรับตัว อย่างยิ่งต้องรู้จักการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุขประกอบกับ ปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากมีการแข่งขันสูงทำให้เด็กและเยาวชนมีความสับสนในการรับและเลือกใช้นิยาม ขาดจิตสำนึกที่ดี ขาดการควบคุมตนเอง รวมทั้งขาดจิตสำนึกในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ทำให้เด็กต้องปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของคน

ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เนื่องจากคน เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์ และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันคนก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้และทักษะ ความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ เป้าหมายของการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่าเป็นการสร้างคนให้มีความคิด รักในการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย โดยให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความคิด และทักษะในการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เกิดความสุข และนำเข้าไปสู่ การพัฒนาอาชีพสุจริต การมีงานทำและมีรายได้ และมีส่วนทำประโยชน์ให้กับสังคมของตนและประเทศชาติ

การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะ พลเมืองดีตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมี ความรู้ทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี จุดหมายที่มุ่งเน้นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการ สร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวม ของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่ง สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธี ที่เหมาะสม แต่ปัจจุบันยังพบว่าเยาวชน ไทยยังมีคุณลักษณะบางประการ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร และสภาพที่พึงประสงค์ของ สังคมไทยในปัจจุบัน

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ โรงเรียนมาตรฐานสากล ดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็น แบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นในระดับประเทศ ได้ดำเนินการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนับเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง

ของการพัฒนา โดยโรงเรียนต้องพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพในทุกด้าน และในการดำเนินงานที่ผ่านมา ก็ได้ตระหนักและส่งเสริมพัฒนานักเรียนตามแนวทางดังกล่าว รวมทั้งตามความมุ่งหวังของชุมชน และสังคมอย่างต่อเนื่องโดยใช้แนวคิดของการพัฒนา 2 แนวทางคือ แนวทางที่หนึ่งเป็นการพัฒนาที่มุ่งในการปรับปรุงแก้ปัญหาให้นักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนบกพร่องหรือเป็นปัญหาของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู รวมไปถึงปัญหาทางสังคมที่เป็นความยุ่งยากที่จะต้องหาหนทางในการแก้ปัญหาของสังคมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน โดยใช้โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ส่วนแนวทางที่สองเป็นการพัฒนานักเรียนที่ให้ความสนใจในสิ่งที่มีคุณค่าเป็นความสามารถ เป็นศักยภาพในตนเองของนักเรียนในการพัฒนาจึงมุ่งเน้นไปในศักยภาพและคุณค่าของนักเรียนซึ่งเป็นแนวคิดของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development) เป็นการพัฒนาเยาวชนที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนที่จะพัฒนาได้มากกว่าการมุ่งแก้ไขสิ่งที่ขาดหรือพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาของเยาวชน มีเป้าหมายที่จะให้เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่สังคมมุ่งหวัง

เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและนักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพในทุกด้านสอดคล้องกับปัญหาและการพัฒนาตามความมุ่งหวังของสังคม โรงเรียนจึงได้และได้นำแนวทางศาสตร์พระราชทานอันประกอบด้วยหลักองค์ความรู้ 6 มิติ เป็นศาสตร์ของพระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงคิดขึ้นเพื่อการพัฒนาชุมชนใน 6 มิติ ได้แก่ 1) ดิน 2) น้ำ 3) เกษตร 4) พลังงานทดแทน 5) ป่า และ 6) สิ่งแวดล้อม หลักการทรงงาน 23 ข้อ ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) ระเบิดจากข้างใน 3) ภูมิสังคม 4) ทำตามลำดับขั้น 5) แก้ปัญหาที่จุดเล็ก 6) ประหยัดเรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 7) ทำให้ง่าย 8) องค์กรรวม 9) ไม่ติดตำรา 10) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 11) ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ 12) การมีส่วนร่วม 13) บริการรวมที่จุดเดียว 14) พอยุ่พอกิน 15) การพึ่งพาตนเอง 16) ปลุกป่าในใจคน 17) ขาดทุนคือกำไร 18) ทำงานอย่างมีความสุข 19) ความเพียร 20) ความซื่อสัตย์ สุจริตจริงใจต่อกัน 21) ประโยชน์ส่วนรวม 22) เศรษฐกิจพอเพียง และ 23) รู้รักสามัคคี และยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การศึกษา ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กับ 2 เงื่อนไข คือ 1) การมีความรู้ และ 2) การมีคุณธรรม และคิดของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก 14 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างสัมพันธภาพ (Bonding) 2) การเรียนรู้ที่จะยืดหยุ่น (Cultivation of Resilience) 3) ความสามารถด้านสังคม (Social Competence) 4) ความสามารถด้านอารมณ์ (Emotional Competence) 5) ความสามารถด้านการรู้คิด (Cognitive Competence) 6) ความสามารถด้านพฤติกรรม (Behavior Competence) 7) ความสามารถด้านคุณธรรม (Moral Competence) 8) การกำหนดด้วยตนเอง (Self-Determination) 9) ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) 10) ด้านจิตวิญญาณ (Spirituality) 11) ความเชื่อในอนาคต (Beliefs in the Future) 12) ด้านบุคลิกภาพที่ชัดเจนและสร้างสรรค์ (Clear and Positive Personality) 13) การยอมรับพฤติกรรมเชิงบวก (Recognition for Positive Behavior) และ 14) การเสริมสร้างสังคม (Prosocial Involvement) มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกโดยการสังเคราะห์แนวคิดที่เป็น

องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชน ซึ่งในการดำเนินงานโครงการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วางแผนและจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน

จากความสำคัญข้างต้น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้ตระหนักถึงปัญหามองเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนตามศักยภาพและตามความมุ่งหวังของชุมชนและสังคม สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง อันจะส่งผลดีถึงการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งของสังคม เป็นพลเมืองที่ดีในการเสริมสร้างสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาชั้น ทั้งหมด 9 โครงการย่อย ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 51 กิจกรรม ซึ่งมีโครงการย่อยในแต่ละด้านและกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

โครงการย่อยที่ 1 ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม

- 1.1 กิจกรรมสร้างหุ่นยนต์
- 1.2 กิจกรรม Computer Software
- 1.3 กิจกรรม เก่ง 4 ดี 5
- 1.4 กิจกรรมเดินตามรอยหลักการทรงงาน
- 1.5 กิจกรรมประชาธิปไตยสร้างสรรค์
- 1.6 กิจกรรมวงโยธวาทิต

โครงการย่อยที่ 2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม

- 2.1 กิจกรรมสร้างฝันวัยใส
- 2.2 กิจกรรม To Be Number One
- 2.3 กิจกรรมคนเก่งเตรียมพร้อม
- 2.4 กิจกรรมประชาธิปไตยสร้างสรรค์
- 2.5 กิจกรรมคลินิกวิชาการ

โครงการย่อยที่ 3 ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม

- 3.1 กิจกรรมวิชาการเลิศล้ำ
- 3.2 กิจกรรมประกวดหนังสือสั้น
- 3.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสานสู่ฝัน

- 3.4 กิจกรรมหมอภาษาพัฒนาเยาวชน
- 3.5 กิจกรรมละครสั้นภาษาจีน
- 3.6 กิจกรรมประกวดหนังสือเล่มเล็ก

โครงการย่อยที่ 4 ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย

5 กิจกรรม

- 4.1 กิจกรรมค่ายสัมพันธ์น้องพี่
- 4.2 กิจกรรมกิจกรรมละครประวัติศาสตร์
- 4.3 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม
- 4.4 กิจกรรมเปิดโลกกว้างทางการศึกษา
- 4.5 กิจกรรมท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ต่างวัฒนธรรม (จีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย)

โครงการย่อยที่ 5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม

- 5.1 กิจกรรม Small Concert Band
- 5.2 กิจกรรม Symphonic Band
- 5.3 กิจกรรมธรรมชาติสร้างสรรค์งานศิลป์
- 5.4 กิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่ง
- 5.5 กิจกรรมวงดนตรีสากล
- 5.6 กิจกรรมคนละคร

โครงการย่อยที่ 6 ด้านพฤติกรรมเชิงบวก ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม

- 6.1 กิจกรรมจิตอาสาทำความดีถวายในหลวง
- 6.2 กิจกรรมประกวดโครงงาน
- 6.3 กิจกรรมลูกเตรียมอุดมน้องเกล้าเราทำดี
- 6.4 กิจกรรม TED Talk
- 6.5 กิจกรรมบุคคลแห่งความภาคภูมิใจ

โครงการย่อยที่ 7 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม

- 7.1 กิจกรรม ดี 5
- 7.2 กิจกรรมค่ายเยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแกนนำ
- 7.3 กิจกรรมค่ายเยาวชนคนดี

7.4 กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา

7.5 กิจกรรมพี่ชวนน้องทำความดี

7.6 กิจกรรมสอบธรรมศึกษา

โครงการย่อยที่ 8 ด้านความพอประมาณ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม

8.1 กิจกรรมคนรุ่นใหม่หัวใจพอเพียง

8.2 กิจกรรมบุคคลต้นแบบด้านความพอเพียง

8.3 กิจกรรมตลาดนัดพอเพียง

8.4 กิจกรรมสืบสานงานพระราชดำริ

8.5 กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ร่วมอยู่อย่างพอเพียง

8.6 กิจกรรมธนาคารโรงเรียน

โครงการย่อยที่ 9 ด้านการเสริมสร้างสังคม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม

9.1 กิจกรรมโครงการจิตสาธารณะเพื่อชีวิต

9.2 กิจกรรมการเรียนรู้แนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาชุมชน

9.3 กิจกรรมธนาคารขยะ

9.4 กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาการอ่านสู่บ้านและชุมชน

9.5 กิจกรรมโครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชน

9.6 กิจกรรมนำวิถีสร้างคนดีสู่สังคม

5.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเชิงบวกที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเสริมสร้างให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในสังคม

2) เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับเด็กและเยาวชนในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงได้

3) เพื่อพัฒนาความมีคุณค่า ความสามารถและศักยภาพในตนเองของนักเรียน

4) เพื่อให้ นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนในความดูแลให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี

5) เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก แก่นักเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3 เป้าหมาย

5.3.1 ด้านปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะตามการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
- 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในคุณลักษณะนักเรียนตามการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
- 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกได้ครบทั้ง 9 ด้าน

5.3.2 ด้านคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากการเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก ให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในสังคมตามความสามารถของตนเองอย่างมีคุณค่า และมีความมั่นใจในตนเองในการแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2) นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ารับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) โรงเรียนมีกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่น้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ทางการศึกษา และเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน
- 4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาพึงพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

5.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5.4.1 คณะที่ปรึกษาโครงการ

- 1) ดร.นิวัตร นาคะเวช ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) พระครูอุดมจารุวรรณ ดร. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) นายปรีชา จิตรสิงห์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) นายสิทธิรักษ์ จันทร์สว่าง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5) นายนิ่ม กัณนำอ่าง ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง
ปีการศึกษา 2563
- 6) นายวีระศักดิ์ ศรีสังข์ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2
- 7) ดร.ประพล หลีสิน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมิน)
- 8) ดร.ชนะ สุมมาตย์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน)
- 9) ดร.บุญธรรม พิมพาภรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน)
- 10) ดร.รีน หมั่นโกตะ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน)
- 11) นายมงคล ชูวงศ์วัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านแนวทางศาสตร์พระราชา/
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)

5.4.2 คณะกรรมการดำเนินโครงการ

- 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ประธานโครงการ
- 2) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ รองประธานโครงการคนที่ 1
- 3) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ รองประธานโครงการคนที่ 2
- 4) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป รองประธานโครงการคนที่ 3
- 5) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ กรรมการ
- 6) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ กรรมการ
- 7) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป กรรมการ
- 8) หัวหน้าระดับชั้น ทุกระดับ กรรมการ
- 9) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระฯ กรรมการ

10) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล	กรรมการและเลขานุการ
11) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

5.5 ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนในการดำเนินโครงการ

5.5.1 ด้านบุคลากร

- 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน
- 2) ผู้ปกครองนักเรียน
- 3) ผู้นำชุมชน
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู
- 5) นักเรียน

5.5.2 ด้านงบประมาณ

- 1) งบประมาณจากเงินรายได้สถานศึกษา
- 2) งบสนับสนุนจากสมาคมผู้ปกครองและครูฯ
- 3) งบสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ปกครอง
- 4) เงินสนับสนุนอื่น ๆ

5.5.3 หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง

- 1) สมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
- 2) สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
- 3) คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2563
- 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
- 5) สำนักงานเขตสะพานสูง
- 6) วัดบำเพ็ญเหนือ
- 7) โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี
- 8) สถาบันเทคโนโลยีพระเจ้าเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 9) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจพอเพียง
- 10) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 11) ธนาคารออมสิน

5.6 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ประชุมคณะที่ปรึกษาโครงการ และครูในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เพื่อวางแผนสำหรับการดำเนินงานโครงการ

2) ปรึกษาหารือในโรงเรียนเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในโครงการย่อยแต่ละด้าน และผู้รับผิดชอบกิจกรรมหลัก จากนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ

3) กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานและกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน

4) จัดเตรียมความพร้อมการดำเนินงานโครงการ

(1) การเตรียมความพร้อมด้านผู้บริหาร

(2) การเตรียมความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

(3) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรของโรงเรียน

(4) การเตรียมความพร้อมด้านชุมชน

(5) การเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้และวัสดุ สื่อ

อุปกรณ์

(6) การเตรียมความพร้อมด้านกิจกรรมหลักของแต่ละโครงการย่อยรายด้าน

5) ประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละโครงการย่อยรายด้าน

6) ประชาสัมพันธ์และชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการให้ทราบอย่างทั่วถึง

7) จัดทำรายละเอียดแผนการดำเนินงานโครงการย่อยรายด้าน พร้อมรายละเอียดกิจกรรมหลักประกอบการดำเนินงาน พร้อมทั้งให้ความรู้และชี้แจงให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานตามโครงการ

8) ดำเนินงาน/กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานโครงการ

9) ประเมินผลกิจกรรมโดยมีการประเมินผลเป็นระยะ คือ การประเมินก่อนดำเนินโครงการ การประเมินระหว่างดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละโครงการย่อยและประเมินผลโครงการในภาพรวม

10) สรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ

11) นำผลการประเมินเสนอต่อที่ประชุมและหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

5.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เสริมสร้างศักยภาพให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในสังคม
- 2) นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีเจตคติ พฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้วยการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง
- 3) นักเรียนได้รับการศึกษาและพัฒนาตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง อย่างมีคุณค่าและเกิดความมั่นใจในตนเองในการแสดงออกอย่างเหมาะสม และพัฒนาเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดีในสังคม
- 4) นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่นและเสริมสร้างสังคม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชนและสังคม
- 5) นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ารับสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลิกภาพและความประพฤติเหมาะสมในสัมพันธภาพกับคนทุกเพศทุกวัยในสังคม และมีความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิต
- 6) ครูมีแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพนักเรียน
- 7) เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อนำมาใช้พัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนต่อไป
- 8) ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนของโรงเรียน
- 9) ผู้ปกครองและชุมชนสามารถนำความรู้และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีในโครงการของโรงเรียนที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานหรือจัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่เยาวชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ประเมินได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ สรุปได้ดังนี้

พิชัย บุญมาหนองคู (2555) ทำการวิจัยการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มี 6 ด้าน คือ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต มี 10 แนวทาง 2) ความมีวินัย มี 11 แนวทาง 3) ความประหยัด อดออม อยู่อย่างพอเพียง มี 8 แนวทาง 4) ความขยันหมั่นเพียร มี 8 แนวทาง 5) ความกตัญญูกตเวที มี 8 แนวทาง และ 6) ความรับผิดชอบ มี 7 แนวทาง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด มี 4 ด้านคือ 1)ด้านความกตัญญูกตเวที 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความมีวินัย และ 4) ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านที่อยู่ในระดับมาก มี 2 ด้าน คือ 1) ด้านการประหยัด อดออมอยู่อย่างพอเพียง และ 2) ด้านความซื่อสัตย์ ตามลำดับ ผลการพัฒนายุทธศาสตร์พบว่า ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการนำคุณธรรมจริยธรรมมาพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การพัฒนาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และมีแนวทาง ปัจจัยในการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ทั้ง 6 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น ส่วนผลการประชาสัมพันธ์พบว่า ผู้เข้าร่วมประชาสัมพันธ์เห็นด้วยกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทุกประเด็น

วิไล หนูนา (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนความมีวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ คุณธรรมของนักเรียนด้านมีจิตสาธารณะ มุ่งมั่นในการทำงาน การอยู่อย่างพอเพียง และรักความเป็นไทย ตามลำดับ 2) จิตลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยสถานการณ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตลักษณะส่วนบุคคล และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านไปยังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในกลุ่มนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อสถานการณ์ และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านไปยังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยในระดับโรงเรียน กลุ่มนักเรียนหญิงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมสูงกว่านักเรียนชายและปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และยังมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านไปยัง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงทุกตัวมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระดับปานกลางถึงสูง ยกเว้นตัวแปรการจัดการตามสถานการณ์กับสติปัญญา มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก และตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับสติปัญญา ไม่มีความสัมพันธ์กัน และผลการวิจัยยังพบอีกว่า ตัวแปรด้านศาสนา ที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นตัวแปรด้านศาสนาของนักเรียน ที่ตั้งและขนาดของโรงเรียนจึงไม่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียน

สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลประกอบด้วย 1) มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 2) มีความเข้าใจต่อสังคมต่างวัฒนธรรม 3) มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ 4) มีใจเป็นธรรม 5) มีทัศนคติในเชิงบวก 6) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 7) มีจิตสาธารณะ ซึ่งเห็นได้ว่าแต่ละปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสำคัญเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการปัจจัยการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียน ครูผู้สอนคือกลไกสำคัญในการสร้างให้เยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เนื่องจากครูคือผู้ที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนอยู่ตลอดเวลาของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

สิงห์ สิงห์ขจร (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนากับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และขับเคลื่อนงานพัฒนาด้วยความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน มีความสอดคล้องต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) เพื่อการสร้างคุณค่าร่วม Creating Shared Value (CSV) การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนหรือสังคมสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างกิจการกับชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท การพัฒนาสังคม (Social Development) โดยองค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรม และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering)

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์กรมหาชน (2559) ทำการวิจัยเรื่อง โมเดลการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้านตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและการพัฒนาชุดเครื่องมือวัดโครงสร้างด้านเจตคติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีจุดประสงค์หลักสองประการคือ เพื่อศึกษาและพัฒนาโมเดลการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้านตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อพัฒนาชุดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดโครงสร้างด้านเจตคติของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกำหนดกรอบการศึกษาเป็นคุณลักษณะที่อยู่นอกเหนือผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางของแต่ละรายเนื้อหาวิชา จากเอกสารและงานวิจัยทั้ง

ในและต่างประเทศ โดยยึดจากแหล่งสำคัญ 8 แหล่ง คือ 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) 3) คุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) 4) คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 5) กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งจากแหล่งสำคัญในต่างประเทศ ได้แก่ 6) คุณลักษณะเกี่ยวกับทักษะชีวิต 7) คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 8) คุณลักษณะของผู้เรียนที่ไม่ใช่การรู้คิด (Non-cognitive) ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้านตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบหลัก 22 องค์ประกอบย่อย และ 238 ตัวบ่งชี้ โดยองค์ประกอบหลักที่ 1 ด้านสมรรถนะ (Performance Factors) มี 6 องค์ประกอบย่อย 39 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักที่ 2 สมรรถนะทางจิต (Affective Competency) มี 2 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักที่ 3 ทักษะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning Skills) มี 3 องค์ประกอบย่อย 46 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักที่ 4 โครงสร้างทางทัศนคติ (Attitudinal Construct) มี 6 องค์ประกอบย่อย 69 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลักที่ 5 บุคลิกภาพพื้นฐาน (Basic Personality Factors) มี 5 องค์ประกอบย่อย 30 ตัวบ่งชี้ 2) โมเดลการวัดโครงสร้างด้านเจตคติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 26 องค์ประกอบย่อย 69 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) มี 4 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ การรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) มี 5 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ ความยืดหยุ่นและสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) มี 2 องค์ประกอบย่อย 9 ตัวบ่งชี้ คุณธรรมจริยธรรม (Virtue Ethics) มี 5 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ ความเป็นไทย (Thainess) มี 5 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ ความรับรู้ต่อความต่างวัฒนธรรม (Intercultural Difference Sensitivity) มี 5 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ 3) ชุดเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเพื่อวัดโครงสร้างด้านเจตคติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยชุดเครื่องมือระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า จำนวน 6 ฉบับ ชุดเครื่องมือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า 6 ฉบับและแบบวัดเชิงสถานการณ์ 2 ฉบับ และชุดเครื่องมือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า จำนวน 6 ฉบับ รวมเครื่องมือทั้งหมด 20 ฉบับ และแบบบันทึกชีวประวัติของนักเรียนตามองค์ประกอบด้านทัศนคติของผู้เรียนทั้งสามระดับชั้น ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า เครื่องมือมีความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) และมีความเชื่อมั่น (Reliability) ทุกฉบับ

อภิชาติ อ่อนเอม (2559) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีจิตสาธารณะ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านใฝ่เรียนรู้ ส่วนแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีดังนี้ 1) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เรื่อง การไม่ถือเอาสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ควรมีแนวทางการพัฒนาโดยการวิเคราะห์หาสาเหตุ การอภิปรายถึงผลเสีย การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสื่อสารกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง ครูดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด อบรมนักเรียนโดยสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน และการเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียน 2) ด้านใฝ่เรียนรู้ เรื่อง การสรุปเป็นองค์ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ ควรมีแนวทางการพัฒนาโดยการสร้างแรงจูงใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมโครงงาน จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการสรุปเป็นองค์ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีการประเมินให้คะแนนนักเรียน และกิจกรรมตลาดนัดความรู้ 3) ด้านอยู่อย่างพอเพียง เรื่อง การวางแผนการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จเร็วขึ้น ควรมีแนวทางการพัฒนาโดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มในการทำงาน จัดรูปแบบโครงการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การวางแผนมีการทำงานร่วมกัน สร้างความตระหนัก และการยกย่องชมเชย 4) ด้านมุ่งมั่น ในการทำงาน เรื่อง ความพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ ควรมีแนวทางการพัฒนาโดย การสร้างความตระหนัก จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน จัดกิจกรรมเพิ่มทักษะชีวิต จัดกิจกรรม แบ่งกลุ่มการทำงานเป็นทีม การสร้างสถานการณ์จำลอง แสดงบทบาทสมมติ การวิเคราะห์สถานการณ์ สร้างความรับผิดชอบให้กับนักเรียน การให้กำลังใจและการชมเชยกับนักเรียนที่สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้ 5) ด้านมีจิตสาธารณะ เรื่อง การอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยความสมัครใจควรมีแนวทางการพัฒนาโดย การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตอาสา การอาสาทำงาน การส่งเสริมให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสมัครใจ การอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย การมีจิตอาสาการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติจริง การมีจิตอาสาในการทำงาน กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสังคม กิจกรรมโรงเรียนสะอาดด้วยสองมือเรา จัดกิจกรรมบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกิจกรรมของชุมชน และการยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น และ 6) ด้านมีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เรื่อง การมีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณควรมีแนวทางการพัฒนาโดย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดกิจกรรมการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ส่งเสริมทักษะความคิด เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้กิจกรรมโครงงานและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนอย่างทั่วถึง

อิทธิพันธ์ ยายอด (2560) ศึกษาแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่มีประสิทธิผลโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ใต้องค์ประกอบหลักในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ 5 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา กิจกรรมจิตศึกษาเสริมปัญญาเชิง

บวก สัมพันธภาพที่ดี การตระหนักรู้เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น และ การเป็นแบบอย่างที่ดี

2) องค์ประกอบย่อยมี 20 ประการ และ 3) กิจกรรมลูกเสือจำนวน 147 กิจกรรม เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 8 ประการคือ (1) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ความซื่อสัตย์สุจริต (3) ความมีวินัย (4) การใฝ่เรียนรู้ (5) ความเป็นอยู่พอเพียง (6) ความมุ่งมั่นในการทำงาน (7) การรักความเป็นไทย และ (8) มีจิตสาธารณะ

อรุณศิริ จันทร์หล่น (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา และ 3) พัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านมีวินัย 2) ด้านใฝ่เรียนรู้ และ 3) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งด้านมีวินัยมี 4 ตัวชี้วัด ด้านใฝ่เรียนรู้มี 2 ตัวชี้วัด และด้านมุ่งมั่นใน การทำงานมี 2 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ มีวินัย รองลงมา คือ ใฝ่เรียนรู้ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มุ่งมั่นในการทำงาน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ปรากฏผลเช่นเดียว กันกับสภาพปัจจุบัน 3) แนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 7 แนวทาง คือ 1) การกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน 2) การจัดให้มีคณะกรรมการเป็นการเฉพาะ 3) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน 4) การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน 5) การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม 6) การกำกับดูแล ติดตามและประเมินผล และ 7) การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน

บุษกร วัฒนบุตรและคณะ (2561) ได้นำเสนอเนื้อหาสำคัญของการพัฒนาคนไทยที่ต้องมีแผนการพัฒนาคนที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกันในทุกระดับและสาขาเพื่อการไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบต้องให้คุณค่ากับทุกระดับการศึกษาและอาชีพซึ่งการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่โมเดล Thailand 4.0 เพื่อให้คนไทยมีภูมิคุ้มกันตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาชีพชีวิตโดย ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีหลักคือพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันและอยู่บน พื้นฐานของเงื่อนไข คือ ความรู้คู่คุณธรรม ภายใต้สังคมไทยที่เป็นสังคมแห่งวิริยภาพโดยเอกลักษณ์เน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ “คน” สร้างกระบวนการคิดที่ทันสมัยให้ตื่นรู้สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ หลักเหตุผล และหลักคุณธรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวางแผน ชีวิตการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดพึ่งพาตนเองได้และพร้อมแบ่งปันสู่สังคมซึ่งจะต่อยอดไปสู่การขับเคลื่อน เศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล สร้างความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยมีเครื่องมือการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตตามการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติในชีวิต

จริงเพื่อให้เกษตรกรมี คุณภาพชีวิตที่ดีซึ่ง “คุณภาพชีวิตที่ดี” มีชีวิตที่ปกติสุขปลอดภัยมีเงินเก็บออม มีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้การยอมรับในระดับสากล

นุวัฒน์ อุทราสวัสดิ์ (2561) ศึกษาแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่และ 2) นำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย 1.1) หลักการรูปแบบการพัฒนา 1.2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.3) หลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 1.4) หลักการบูรณาการการเรียนการสอน 1.5) หลักการจัดกิจกรรมนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่ 3.2) ฝ่ายบริหารวิชาการ 3.3) ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน 3.4) ฝ่ายบริหารทั่วไป 3.5) ฝ่ายบริหารส่งเสริมและบริการ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 4.1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 4.2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 4.3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี 5) การประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ ประกอบด้วย 6.1) ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ 6.2) จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6.3) ฝ่ายบริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ 6.4) มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่วนผลการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ไปใช้ พบว่า ผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมหลังการใช้รูปแบบนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด และหลังการใช้รูปแบบนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ผลการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี ด้านผู้บริหาร และครู และด้านการจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ผลการติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบ พบว่าผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมการติดตามการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าหลังการใช้รูปแบบนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและยังคงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งสามด้านนั้นอยู่ในระดับดี

ปมณห์ สุภาพักตร์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำเยาวชนชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเพื่อพัฒนานักกิจกรรมคุณลักษณะผู้นำเยาวชนชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาคุณลักษณะผู้นำเยาวชนชนด้านเศรษฐกิจพอเพียงมี 5 ลักษณะ คือ 1.1) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการรักษาตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ 1.2) มีความกระตือรือร้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก 1.3) มีคุณธรรมด้านความประหยัด ซื่อสัตย์ รับผิดชอบประเทศชาติ 1.4) มีความใส่ใจ

ใฝ่เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และ 1.5) มีความกล้าหาญ อดทนและเสียสละ 2) ผลการศึกษา กิจกรรมคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มี 8 กิจกรรม ได้แก่ 2.1) กิจกรรมสัมพันธ์ไมตรี 2.2) กิจกรรม ยุวกวีพอเพียง 2.3) กิจกรรมจำเรียงถ้อยร้อยกรอง 2.4) กิจกรรมตามครรลองปรัชญา 2.5) กิจกรรมเพื่อนพ้อง (ภา) ยามยาก 2.6) กิจกรรมหลายหลากล้วนล้ำนำ 2.7) กิจกรรมประพุดิธรรมล้ำค่าความดี และ 2.8) กิจกรรมนำวิถีเยาวชนพอเพียง และ 3) เยาวชนมีคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียงภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นริศรา ตาปราบ (2563) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมีทั้งหมด 8 คุณลักษณะ ได้แก่คุณลักษณะที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านการเป็นพลเมืองดีของชาติ คุณลักษณะที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริตคุณลักษณะที่ 3 มีวินัยคุณลักษณะที่ 4 ใฝ่เรียนรู้คุณลักษณะที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง คุณลักษณะที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงานคุณลักษณะที่ 7 รักความเป็นไทยคุณลักษณะที่ 8 มีจิตสาธารณะระดับคุณลักษณะทั้ง 8 อยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าทั้ง 19 กิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อมีระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์, ด้านเป้าหมาย, ด้านตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม, ด้านกิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติ งานและด้านประโยชน์ที่จะได้รับมากที่สุดผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนก่อนการร่วมกิจกรรม นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดี ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม และทุกรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สวนินต์ย ศิริบุรณ์ (2562) ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPPIEST มีวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ความยั่งยืน (Sustainability) การถ่ายทอดความสำเร็จ (Transportability) ผลการประเมินพบว่า 1) ด้านบริบท พบว่า นโยบายของโรงเรียน วัตถุประสงค์ของโครงการ ความต้องการ ความจำเป็น และความคาดหวังต่อโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และรูปแบบของกิจกรรมโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านกระบวนการ พบว่า การวางแผน การดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการ การนิเทศ ติดตามผลการประเมิน และปรับปรุงแก้ไขโครงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ

ผู้เรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านผลผลิต พบว่า ผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

จิตาภรณ์ ปะนะสุนา (2562) ได้ทำการประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัย โรงเรียนบ้านหนองปลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาปลอดภัย โรงเรียนบ้านหนองปลิง โดยดำเนินงานกิจกรรม 10 โครงการ โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST Model ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) 4) ด้านผลผลิต (Product) และส่วนขยาย ด้านผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ความยั่งยืน (Sustainability) และการถ่ายทอดความสำเร็จ (Transportability) ผลการประเมินพบว่า 1) ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ความต้องการคาดหวังต่อโครงการสถานศึกษาปลอดภัย มีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนโยบายการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและนโยบายการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความเพียงพอเหมาะสมของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และรูปแบบกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ พบว่า การวางแผน การดำเนินงานตามกิจกรรม/โครงการ การนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน การประเมิน และการปรับปรุงแก้ไข โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4) ด้านผลผลิต พบว่า 4.1) ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ พบว่า นักเรียนรู้จักนำความรู้ที่ได้รับไปบูรณาการให้เกิดการปฏิบัติเกี่ยวกับสถานศึกษาปลอดภัยทั้งต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อครอบครัวและต่อชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4.2) ผลการประเมินผลจากแบบประเมินการปฏิบัติของนักเรียน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสถานศึกษาปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4.3) ผลการประเมินด้านผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืนและการถ่ายทอดความสำเร็จ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อโครงการ พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งได้แก่นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการสถานศึกษาปลอดภัย เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ ด้านประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งได้แก่นักเรียนรู้จักบูรณาการเรียนรู้อย่างได้ผลมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการสถานศึกษาปลอดภัยมาใช้ในห้องเรียนและในโรงเรียน ตามลำดับ ด้านความยั่งยืน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งได้แก่นักเรียนเอาใจใส่ที่จะค้นคว้าความรู้และต่อยอดความรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นักเรียนมีความสุขกับการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการสถานศึกษาปลอดภัย และนักเรียนเกิดจิตสำนึกที่ดีและให้ความร่วมมือกับการทำงานต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น ตามลำดับ ด้านการถ่ายทอดความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งได้แก่นักเรียน

สามารถนำประสบการณ์ความรู้หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการสถานศึกษาปลอดภัยไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ นักเรียนสามารถนำทักษะในการปฏิบัติไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและโครงการสถานศึกษาปลอดภัยสามารถปรับใช้ได้ในทุกกิจกรรมทุกโรงเรียนตามลำดับ 4.4) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่มีต่อการโครงการ พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด ผลการประเมินความพึงพอใจ ทั้งภาพรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งได้แก่ทำให้เห็นประโยชน์และความสำคัญต่อการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยมากขึ้น ทำให้นักเรียนสามารถนำทักษะการปฏิบัติไปใช้ประโยชน์ในการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าอยู่ ปลอดภัย ด้วยการร่วมมือร่วมใจกันทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมสถานศึกษาปลอดภัย และการดำเนินกิจกรรมสถานศึกษาปลอดภัย มีส่วนช่วยทำให้การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม เป็นคนดีของสังคม และประเทศชาติ ต่อไปในอนาคต ตามลำดับ

ศิริรัตน์ นิลนาก (2562) ประเมินโครงการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) กระบวนการ (Process Evaluation) ผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการ โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครู 101 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 34 คน รวม 139 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามการประเมินซึ่งถามใน 4 ด้านของการประเมิน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) โดยภาพรวมพบว่ามี ความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุดคือข้อที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือข้อที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีคะแนนต่ำสุดคือข้อที่ 12 อยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) โดยภาพรวมพบว่ามี ความเพียงพอ/เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุดคือข้อที่ 10 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือข้อที่ 13 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีคะแนนต่ำสุดคือข้อที่ 3, 4, 6 และ 7 อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P) โดยภาพรวมพบว่ามี ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุดคือข้อที่ 9 และ 12 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือข้อที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีคะแนนต่ำสุดคือข้อที่ 14 อยู่ในระดับมาก 4) ผลผลิต (Product Evaluation: P) โดยภาพรวมพบว่ามี ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุดคือข้อที่ 15 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือข้อที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีคะแนนต่ำสุดคือข้อที่ 8 และ 9 อยู่ในระดับมากที่สุด

นฤมล วิทญานุกรณ์ (2562) ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม เป็นการวิจัยเชิงประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินบริบทของโครงการเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับนโยบายโรงเรียน และความจำเป็นของโรงเรียน 2) ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสม/เพียงพอของกิจกรรม

3) ประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการดำเนินงานตามโครงการเกี่ยวกับความร่วมมือของ คณะทำงานและผู้เกี่ยวข้อง และ 4) ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการเกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และความพึงพอใจของบุคลากรในชุมชนที่มีต่อโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1) การประเมินบริบทของโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการ สถานศึกษา มีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวมมีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์ การประเมิน 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นด้านความเหมาะสมและพอเพียงเกี่ยวกับวิทยากร งบประมาณ ระยะเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ความรู้ความสามารถของคณะทำงาน การสนับสนุนของ ฝ่ายบริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนพบว่ามีความเหมาะสม/พอเพียงอยู่ในระดับมาก ทุกกิจกรรม ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3) การประเมินกระบวนการโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการ สถานศึกษา เกี่ยวกับความร่วมมือของคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้อง ปฏิทินการปฏิบัติงาน บทบาท หน้าที่ ขั้นตอน จุดเด่น จุดด้อย การนิเทศติดตามผลและสิ่งที่ต้องแก้ไขในการดำเนินงานของโครงการ ในแต่ละโครงการย่อย พบว่า อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม และผ่านเกณฑ์การประเมิน และ 4) การ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ พบว่า พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ยกเว้นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ มีผล ประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านความพึงพอใจของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนคลองเมืองพิทยาคม ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ภวมัย เพ็ชรคงทอง (2563) การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองคราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) เครื่องมือที่ใช้ ในการประเมินครั้งนี้มี 5 ฉบับ ผลการประเมินพบว่า 1) ด้านสภาวะแวดล้อม (Context) ของโครงการ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน และอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดความสอดคล้องของนโยบาย ยุทธศาสตร์ สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ความจำเป็นและความสอดคล้องกับบริบท ของโรงเรียน และความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกิจกรรมผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ใน ระดับมากที่สุด ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์โครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมิน และอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของโครงการพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ใน ระดับมาก ทั้งตามตัวชี้วัดความเหมาะสมและพอเพียงของบุคลากร ความเหมาะสมและความ พอเพียงของงบประมาณ ความเหมาะสมและพอเพียงของวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ความ เหมาะสมในการบริหารจัดการ ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก 3) กระบวนการ (Process) ของโครงการพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวชี้วัดการวางแผนการจัดกิจกรรมตามโครงการ วิธีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด และการติดตาม

ผลการดำเนินโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก 4) ด้านผลผลิต (Product) ของโครงการ พบว่า ตัวชี้วัดความพึงพอใจของ นักเรียน ครู ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม พบว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด และพฤติกรรมนักเรียนในภาพรวม ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก ในตัวชี้วัดพฤติกรรมรักความเป็นไทย พฤติกรรมมีจิตสาธารณะ พฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง พฤติกรรมจิตอาสา พฤติกรรมรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พฤติกรรมมีวินัย พฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมไม่เรียนรู้อยู่ และพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินและอยู่ในระดับมาก

ลาร์กิน (Larkin, 1998: 12) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ปรึกษาปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มความนับถือตนเอง การบังคับใจตนเอง และพฤติกรรมภายในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาพฤติกรรมการชอบแทรกแซงและพฤติกรรมแปลกแยก ทำการศึกษาโดยจัดกิจกรรมกลุ่มที่ประยุกต์ขึ้นเพื่อใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมแปลกแยกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 2 แห่ง โดยเน้นการแก้ปัญหาการคิด การตักเตือนตนเอง การอบรมในการเข้าสังคม การมีแบบอย่างที่ดี และการแสดงบทบาทที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเป็นเวลา 5 เดือน หลังจากดำเนินการทดลองกิจกรรมกลุ่มแล้ว พบว่า มีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่นักเรียนเกิดการพัฒนาในด้านการนับถือตนเอง การยอมรับในการบังคับใจตนเอง และพฤติกรรมในชั้นเรียน

เวย์ (Way, 2004) ได้สำรวจผลกระทบของการรักษาวินัยและการบกพร่องด้านวินัยในโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของนักเรียน โดยมีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อหาคำตอบว่า การใช้ความรุนแรงในโรงเรียนและเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนซึ่งมีความบกพร่อง ด้านวินัยมีแนวโน้มว่าจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพิ่มขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการลดลงและพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อความถี่ในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและมีทัศนคติในด้านตรงกันข้ามสำหรับงานวินัยของโรงเรียน ก็พบด้วยว่าเกิดผลกระทบโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่หลากหลายเช่นตัวแปรด้านผลลัพธ์ปริมาณความบกพร่องด้านวินัยในโรงเรียนความยุติธรรมและความถูกต้องตามหลักกฎหมายในการรับรู้ของนักเรียนและ สถานะของนักเรียนที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงนอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าการมีวินัยที่เข้มงวดสามารถส่งผลกระทบที่เป็นประโยชน์ได้ ถ้าหากว่าได้รับการรักษาไว้ในระดับปานกลางนั้นหมายความว่า สามารถปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ระดับหนึ่ง มีทิศทางโดยตรงต่อนักเรียนซึ่งมีความเชื่อมั่นในความถูกต้องตามกฎของโรงเรียนภายใต้สถานการณ์อื่น ๆ อย่างเช่นถ้าวินัยของโรงเรียนได้รับการยอมรับว่ามีความเข้มงวดมากเกินไปหรือนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนในกลุ่มที่คอยคัดค้านและเป็นกลุ่มเสี่ยงวินัยของโรงเรียนก็อาจจะกลับกลายเป็นสิ่งอันตรายไปก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลการวิจัยที่พบว่าแนวโน้มของการเป็นไปได้อาจจะมีนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาต่ำลงเพราะการมีวินัยที่เคร่งครัดมากเกินไป

อปี (Abe, 2005) ได้ศึกษาการใช้วิธีการสอนแบบใหม่มีผลกระทบต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนที่เป็นชาวแอฟริกันอเมริกันหรือไม่ถ้ามีอย่างไร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่กับเนื้อหาหลักสูตรและการลดลงของคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนในชั้นเรียนสำหรับนักเรียนที่เป็นชาวแอฟริกันอเมริกัน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนมีผลกระทบต่อวินัยนักเรียนวิธีการจัดการเรียนการสอนจะนำมาซึ่งพฤติกรรมของนักเรียนในด้านบวกและการใช้วัสดุ ในการสอนสามารถช่วยลดพฤติกรรมของนักเรียนในด้านลบได้ การสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างครูกับนักเรียน มีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการตัดสินใจที่จะใช้อำนาจของครู สามารถมีผลทั้งลดและเร่งให้เกิดปัญหา ด้านระเบียบวินัยได้ นักเรียนมีแนวโน้มที่จะตอบสนองในด้านบวกต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่การใช้สื่อวัสดุ ด้านการจัดการเรียนการสอนสามารถช่วยลดพฤติกรรมด้านการผิดวินัยและเพิ่มระดับความเพียรพยายามในการศึกษาหาความรู้ของนักเรียนที่เป็นชาวแอฟริกัน อเมริกันมากขึ้น การใช้สื่อวัสดุด้านการจัดการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนกับปัจจัยด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ อายุ และประสบการณ์ของนักเรียน ผลการวิจัยนี้ยืนยันแนวโน้มเหมือนกับที่พบในการวิจัยครั้งก่อน ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านวัฒนธรรม และยังสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า การจัดการเรียนการสอนและการจัดหลักสูตรแบบใหม่สามารถช่วยลดปัญหาด้านระเบียบวินัยในกลุ่มของนักเรียนที่เป็นชาวแอฟริกันอเมริกันได้มากขึ้น

ทัวนา (Tuana, 2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้การสร้างมโนคติเกี่ยวกับศีลธรรม พบว่าองค์ประกอบพื้นฐานในการเรียนรู้คุณธรรม คือ ความรู้สึกไวต่อศีลธรรมทักษะการใช้เหตุผลเชิงศีลธรรมและจินตนาการเชิงศีลธรรม ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากในระบบการศึกษาโดยผู้วิจัยได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม แยกแยะหมวดหมู่ประเภทของจริยธรรมที่ใช้ในชีวิตจริง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้อ่านนำไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ศีลธรรมเป็นทักษะที่ต้องฝึกให้เชี่ยวชาญและฝึกฝนให้เด็กเป็นประจำอยู่เสมอ ด้วยความช่วยเหลือของครูที่มีความรอบรู้ในเรื่องคุณธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและหลากหลายในทางปฏิบัติ จะช่วยสร้างคุณธรรมที่ถูกต้องสมบูรณ์การสอนคุณธรรมให้กับนักเรียนเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งหากโรงเรียนต้องการให้เด็กมีคุณธรรม

ดิเนค และ โชเชอร์ (Zdenek and Schochor, 2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการรับรู้ศีลธรรมในห้องเรียน พบว่า บทบาทของครูในการใช้โปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้คุณธรรมของนักเรียนเพิ่มโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพและความรู้ด้านคุณธรรมด้วยแนวทางการใช้ความหลากหลายทางวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคุณธรรมจริยธรรม โดยการระบุหรือกำหนดข้อควรปฏิบัติที่ดีที่สุด และข้อไม่ควรปฏิบัติที่อาจเกี่ยวข้องกับการรับรู้การใช้งานโปรแกรมศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลสำเร็จจากการแสดงพฤติกรรมของครู งานวิจัยนี้ต้องเผยแพร่หลายทางเพื่อดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูพัฒนาคุณธรรมของครูให้เป็นครูในอนาคตที่มีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

เลอวิส (Lewis, 2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวินัยในชั้นเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา 21 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา 21 โรงเรียน โดยศึกษาบทบาทของวินัยในชั้นเรียนที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และความเรียบร้อยในชั้นเรียน ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าครูมีปฏิริยาโต้ตอบต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนโดยใช้วินัยในการลงโทษเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความรับผิดชอบและส่งผลรบกวนการทำกิจกรรมของนักเรียน ดังนั้นครูควรใช้เทคนิคเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน การเสริมแรงเพิ่มขึ้น เช่น การให้นักเรียนได้มีโอกาสอภิปรายการให้รางวัลสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ดี และการให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ดูอาร์เต (Duarte, 2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนในวันนี้ เพื่อประพฤติปฏิบัติในวันหน้า พบว่า ความเข้าใจการรับรู้การศึกษาจริยธรรมและความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาระดับ การจัดการธุรกิจ โดยวิธีการสำรวจเชิงคุณภาพและปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาโปรแกรม การจัดการ จำนวน 119 คน วิเคราะห์ข้อมูลในแง่ทฤษฎีจริยศาสตร์และทฤษฎีเชิงศาสนศาสตร์ของจริยธรรม ผลการสำรวจนักเรียนร้อยละ 95 เชื่อว่า การศึกษาจริยธรรมในการจัดการเป็นสิ่งสำคัญ และพวกเขาก็ได้รับประโยชน์โดยตรง จากการสำรวจการศึกษาจริยธรรม ร้อยละ 84 มีคำตอบหลายประการ คือ จริยธรรมมีความสัมพันธ์กันหลายด้านมีการเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมทางจริยธรรมกับภาวะผู้นำ มีช่องว่างระหว่างอุดมการณ์กับการปฏิบัติตามจริยธรรม ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอนจริยธรรม

แครนลีย์ (Cranley, 2008) ได้ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติในด้านจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนเมืองประเทศไทยการประพฤติปฏิบัติทางจริยธรรมของนักเรียนประกอบด้วยมาตรการในโรงเรียนที่ใช้ในการอบรมจริยธรรมของนักเรียน มาตรการที่จะจัดการศึกษาโดยนำเอาจริยธรรมบูรณาการเข้ากับวิชาอื่นและมาตรการเหล่านี้จะเกิดผลอย่างไรต่อนักเรียนการวิจัยนี้กำหนดกรอบความคิดไว้ 6 ด้าน คือ การสอนจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรจริยธรรมในหลักสูตรปกติการสอนจริยธรรมในสถานการณ์ทางประเพณีการสอนจริยธรรมโดยการใช้กิจกรรมการสอนที่ต่อเนื่องการสอนจริยธรรมโดยการกำหนดกฎระเบียบของห้องเรียน การสอนจริยธรรมโดยการดำเนินตามนโยบายและระเบียบของทางราชการ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 6 เดือนในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงพบว่าการจัดการศึกษาด้านจริยธรรมโดยผู้บริหารและครูเน้นการปลูกฝังความดีงามที่ยึดตามหลักพระพุทธศาสนาโดยการเน้นควบคุมตัวเอง การมีความเป็นส่วนตัวที่เป็นแบบอย่างให้แก่คนอื่นได้ ความดีโดยวิธีการที่นักเรียนรู้โดยการปฏิบัติแม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตรสิ่งที่ต้องปฏิบัติต่อกันคือการให้เกียรติผู้อื่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและได้ค้นพบว่าการจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาควรบูรณาการคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้อย่างปฏิบัติได้เพื่อให้เกิดความมั่นคงอย่างไรรักตามแม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประพฤติที่เหมาะสมตลอดเวลาที่ก็มีนักเรียนส่วนน้อยที่ต่อต้านในการไม่ยอมเรียน

ซัลโคว์สกีและเดยคิน (Sulkowski and Deakin, 2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมช่วยเพิ่มประสพการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การปลูกฝังความคิดด้านพฤติกรรมและระเบียบวินัยนักเรียน โดยวิธีการแบบสอบถามซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อวัดคุณค่าของนักเรียนที่ศึกษาคุณธรรมจริยธรรม ความใฝ่ฝันจุดเริ่มต้นของวัฒนธรรม โดยเน้นความเป็นตัวของตัวเองและธรรมชาติของนักเรียน มีผลการยืนยันในเชิงบวกระหว่างคุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมการเรียนรู้ แต่ก็ยังเกี่ยวข้องกับสถาบันสังคมและระดับการแสดงความเป็นส่วนตัว ซึ่งการปลูกฝังความคิดด้านพฤติกรรมและระเบียบวินัยเหล่านี้ในตัวนักเรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการเรียนรู้ของนักเรียน

แอนโทนี (Anthony, 2009) ได้ศึกษาผลโปรแกรมลักษณะบุคคลศึกษาที่มีผลต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขนาดเล็กในชนบทโรงเรียนหนึ่ง เพื่อวิเคราะห์การประเมินค่าและความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะบุคคลที่ระบุไว้ ตามที่เสนอในโปรแกรมนี และเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระหว่างการดำเนินโปรแกรมนีวิธีการศึกษาใช้การออกแบบพหุวิธีคือใช้เครื่องมือที่แตกต่างกับทางภาษาเพื่อสำรวจความเข้าใจและการประเมินค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลตามที่ระบุไว้ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากผลการละเมิดวินัยโรงเรียนได้นำมาใช้วัดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในกลุ่มทดลองเกี่ยวกับความเข้าใจและการประเมินค่าของนักเรียนในด้านลักษณะของบุคคลที่ระบุไว้ไม่มีการวัดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านการละเมิดวินัย หรือข้อมูลทางพฤติกรรม

แทน (Tan, 2017) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ถูกกำหนดไว้ในตำราเรียนของประเทศมาเลเซีย ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า คุณลักษณะหลักของความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในตำราเรียน คือ “ความรับผิดชอบ” ที่ผู้เรียนต้องมีต่อครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ในการยอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อตกลงร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และระบบโรงเรียนถูกรัฐบาลใช้เป็นกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและกำหนดเป็นวาระทางสังคมและการเมือง และหนึ่งในเป้าหมายหลักของการศึกษาในโรงเรียน และคอยสนับสนุนผู้เรียนให้กลายเป็นพลเมืองดี สามารถมีส่วนร่วมและวางตนให้เหมาะสมกับบทบาททางสังคมต่อประเทศชาติ อย่างไรก็ตามการให้ความหมายของ “พลเมืองดี” ในแต่ละประเทศมักมีขอบเขตกว้าง ทั้งนี้ค่านิยมของการเป็นพลเมืองดี คือปัจจัยหลักสำคัญในการทำความเข้าใจต่อการกำหนดความหมายของคำว่า พลเมืองดีที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ค่านิยม ถือเป็นทั้งหลักการและการโน้มน้าวขั้นพื้นฐาน ซึ่งนำมาปฏิบัติจนเป็นพื้นฐานจนกลายเป็นพฤติกรรมซึ่งเป็นมาตรฐานผ่านการปฏิบัติร่วมกันและถูกกำหนดคุณค่าจากผู้ปฏิบัติว่าเป็นสิ่งที่ดีและพึงกระทำตาม ผู้เรียนถือเป็นบุคคลหนึ่งที่เชื่อว่าต้องปลูกฝังค่านิยมของการรับผิดชอบต่อที่จะนำไปสู่การเป็นพลเมืองดี เพราะต้องเชื่อฟังและเคารพกฎหมาย รวมถึงต้องยอมรับนโยบายที่รัฐกำหนดขึ้น หรืออาจปลูกฝังค่านิยมให้นักเรียนตั้งข้อสงสัยต่อความยุติธรรมและตรวจสอบสถานภาพของตนในสังคม ซึ่งทั้ง 2 อย่างอาจถูกนำมากำหนดเป็นความหมายของพลเมืองดี จะเห็นได้ว่าการกำหนดคุณลักษณะของทั้ง 2 อย่างมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในทุกประเทศมักใช้อุดมการณ์ทางการเมืองที่ชัดเจนหรือคูลุมเครือของตนถ่ายทอดผ่านการให้การศึกษาสู่ประชาชน

เพื่อให้เป็นพลเมืองดี ดังนั้นการศึกษานับเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ความเป็นชาติ ที่ถือเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลกำหนด จะเห็นได้ว่าเป้าหมายเหล่านี้ถูกบรรจุลงในหลักสูตรการศึกษาที่โรงเรียนต้องพัฒนาและเตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้เรียนแสดงบทบาทหน้าที่ของตนต่อชาติได้อย่างถูกต้องตามนิยามของพลเมืองดี

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การดำเนินงานในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดนั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการ แนวดำเนินงานรวมถึงวิธีการที่หลากหลาย ที่มีความสอดคล้องกับสภาพชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนหรือเยาวชน ประกอบกับสภาพโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมในการพัฒนา ความรู้ความสามารถ ความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือร่วมใจของผู้ปกครอง และเมื่อดำเนินงานแล้วต้องมีการประเมินผลการพัฒนาเพื่อเป็นสารสนเทศ ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานต่อไป ดังนั้นการที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้มาตรฐานหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานทั้งก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงาน เพื่อสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการ วัสดุอุปกรณ์ หรือแม้กระทั่งปรับเปลี่ยนบุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปในแนวทางหรือทิศทางที่วางแผนร่วมกันไว้ เพื่อเกิดการพัฒนาให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

กล่าวโดยสรุป การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ดำเนินการประเมินตามกรอบแนวคิดการประเมินโครงการของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ที่เรียกว่ารูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP model) โดยกำหนดการประเมินเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) การประเมินก่อนดำเนินโครงการ ประกอบด้วย การประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้า 2) การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ คือการประเมินด้านกระบวนการ และ 3) การประเมินหลังดำเนินโครงการ ประกอบด้วย การประเมินด้านผลผลิตและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา พิจารณาตัวชี้วัดด้านความต้องการจำเป็น ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายของต้นสังกัดและสถานศึกษา

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา พิจารณาตัวชี้วัดด้านความรู้ ความพร้อมของบุคลากร ความเพียงพอของบุคลากร ความสามารถ ความเหมาะสมของบุคลากร ทรัพยากร

ที่มีงบประมาณความเหมาะสมของระยะเวลา ความเหมาะสมวัสดุอุปกรณ์และสิ่งสนับสนุนของโครงการ

การประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา พิจารณาตัวชี้วัดด้านความเหมาะสมของกิจกรรม การกำกับ ติดตามและประเมินผล กระบวนการใช้สื่อและเทคโนโลยี การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของโครงการ

การประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา พิจารณาตัวชี้วัดด้านคุณภาพด้านการบริหารจัดการ 9 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการ รวมถึงการประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ การประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมิน

โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้ประเมินได้ทำการประเมินการดำเนินโครงการโดยเป็นการประเมินก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ มีขั้นตอนรายละเอียดการดำเนินการประเมินดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้ประเมินประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของแดเนียล แอล สต๊ฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ที่เรียกว่ารูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP model) โดยประเมินทั้งระบบของโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation)

การประเมินบริบท เป็นการประเมินเกี่ยวกับบริบทด้านความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา กับจุดเน้น เป้าหมาย นโยบายของต้นสังกัดและสถานศึกษา รวมถึงสภาพบริบทสังคม ชุมชนและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความพร้อม ความสามารถ ความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ และสภาพการดำเนินงานตามกิจกรรมในโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินเกี่ยวกับผลผลิตตามโครงการย่อยในการพัฒนาจำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม จากการดำเนินกิจกรรมในโครงการ และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน โดยมีรายละเอียดของกรอบแนวทางการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อประเมินบริบทของโครงการ

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	สถิติวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
- ความต้องการจำเป็น - ความเป็นไปได้ - ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับนโยบายต้นสังกัดและสถานศึกษา	- ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน - ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน - ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 15 คน - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 คน	แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทของโครงการ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	สถิติวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ ความพร้อมของบุคลากร - ความเพียงพอของบุคลากร - ความสามารถ ความเหมาะสมของบุคลากร - งบประมาณ - ความเหมาะสมของระยะเวลา - ความเหมาะสมวัสดุอุปกรณ์ และสิ่งสนับสนุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน - ครูผู้สอน 60 คน - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 คน 	<ul style="list-style-type: none"> แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการ

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	สถิติวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
<ul style="list-style-type: none"> - ความเหมาะสมของกิจกรรม - การกำกับ ติดตามและประเมินผล - กระบวนการใช้สื่อและเทคโนโลยี - การปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน - ครูผู้สอน 70 คน - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 คน - ผู้ปกครองนักเรียน 356 คน 	<ul style="list-style-type: none"> แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการของโครงการ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ

ตัวชี้วัด	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/ วิธีการเก็บข้อมูล	สถิติวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การ ประเมิน
- ผลการพัฒนาคุณลักษณะ นักเรียนเชิงบวกในกิจกรรม หลัก 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน การจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถ ของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และ การริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่น และเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้าง สังคม - ความพึงพอใจของ ผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ	- ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน - ครูผู้สอน 70 คน - คณะกรรมการสถาน- ศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 คน - ผู้ปกครองนักเรียน 356 คน - นักเรียน 356 คน	- แบบสอบถาม เกี่ยวกับผลผลิต ของโครงการ แบบมาตร ประมาณค่า 5 ระดับ - แบบสอบถาม ความพึงพอใจที่ มีต่อการดำเนิน โครงการ แบบ มาตรประมาณ ค่า 5 ระดับ	- ค่าเฉลี่ย - ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.50

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียม
อุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในปีการศึกษา 2563 รวมจำนวน
6,612 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 4 คน
- 2) ครูผู้สอนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 183 คน
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 15 คน
- 4) นักเรียนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 3,205 คน
- 5) ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 3,205 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในปีการศึกษา 2563 ผู้ประเมินแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการประเมินแต่ละด้าน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านบริบท

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านบริบท จำนวน 33 คน ประกอบด้วย

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินโครงการและด้านบริหารการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์สอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี รวมจำนวน 5 คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 3 คน

3) ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 15 คน

4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 10 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 73 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 3 คน

2) ครูผู้สอนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 60 คน

3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 10 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านกระบวนการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านกระบวนการ จำนวน 439 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 3 คน

2) ครูผู้สอนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 70 คน

3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 10 คน

4) ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำนวน 356 คน

4. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านผลผลิต จำนวน 805 คน ประกอบด้วย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินด้านผลผลิต จำนวน 805 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จำนวน 3 คน

2) ครูผู้สอนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 80 คน

3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 10 คน

4) ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำนวน 356 คน

5) นักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำนวน 356 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ประเมินสร้างขึ้นเองมีทั้งหมดจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติ ใช้สำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของบริบท (Context Evaluation) ของโครงการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ รายการ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ข)

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติ ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ รายการ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ข)

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อรายการ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ข)

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 90 ข้อรายการ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ข) แบ่งออกเป็น 9 ด้าน ดังนี้

1) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์” จำนวน 10 ข้อรายการ

2) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านการรับรู้ความสามารถของตน” จำนวน 10 ข้อรายการ

3) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม” จำนวน 10 ข้อรายการ

4) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์” จำนวน 10 ข้อรายการ

5) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านความฉลาดทางอารมณ์” จำนวน 10 ข้อรายการ

6) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านพฤติกรรมเชิงบวก” จำนวน 10 ข้อรายการ

7) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านคุณธรรมจริยธรรม” จำนวน 10 ข้อรายการ

8) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านความพอประมาณ” จำนวน 10 ข้อรายการ

9) ข้อคำถามเกี่ยวกับผลผลิตในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา “ด้านการเสริมสร้างสังคม” จำนวน 10 ข้อรายการ

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ข)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยมีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทของโครงการ

แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการด้านบริบท เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ

3) เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินบริบทโครงการฉบับร่าง

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา เพื่อให้มีความสมบูรณ์และให้ผู้ตอบเข้าใจได้ง่าย สามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกข้อที่ผลการพิจารณามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการ ทดลองใช้ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ รมเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้กลุ่มทดลองจำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990: 202-204) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.86 (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

6) นำแบบสอบถามพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดคะแนนให้กับข้อคำถามดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการ

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อประเมินด้านความพร้อม ความสามารถ ความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

2) กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ

3) เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการฉบับร่าง

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา เพื่อให้มีความสมบูรณ์และให้ผู้ตอบเข้าใจได้ง่าย สามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกข้อที่มีผลการพิจารณามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการ ทดลองใช้ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ ร่มเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้กลุ่มทดลองจำนวน

50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990: 202-204) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.87 (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

6) นำแบบสอบถามพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดคะแนนให้กับข้อคำถามดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการในโครงการ

แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการในโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการด้านกระบวนการ โดยกำหนดเป็นข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินกิจกรรมหลัก กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในกิจกรรมและสภาพการดำเนินงาน

2) กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อรายการ

3) เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการในโครงการฉบับร่าง

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา เพื่อให้มีความสมบูรณ์และให้ผู้ตอบเข้าใจได้ง่าย สามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกข้อที่ผลการพิจารณามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการ ทดลองใช้ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ ริมเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้กลุ่มทดลองจำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990: 202-204) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.88 (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

6) นำแบบสอบถามพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดคะแนนให้กับข้อคำถามดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	อยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับผลผลิตในโครงการ

แบบสอบถามเกี่ยวกับผลผลิตในโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ของกิจกรรมหลักในการพัฒนาทั้ง 9 ด้าน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการด้านผลผลิต โดยกำหนดเป็นข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตจากการดำเนินกิจกรรมหลัก จำนวน 9 ด้าน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อประเมิน ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ด้านการรับรู้ความสามารถของตน ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านพฤติกรรมเชิงบวก ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความพอประมาณ และด้านการเสริมสร้างสังคม

2) กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวนด้านละ 10 ข้อรายการ รวมทั้งสิ้น 90 ข้อรายการ

3) เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลผลิตจากการดำเนินโครงการฉบับร่าง

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา เพื่อให้มีความสมบูรณ์และให้ผู้ตอบเข้าใจได้ง่าย สามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกข้อที่ผลการพิจารณามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการทดลองใช้ที่ทดลองใช้ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้กลุ่มทดลองจำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990: 202-204) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดังนี้ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.90 (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

6) นำแบบสอบถามพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดคะแนนให้กับข้อคำถามดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	คุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	คุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	คุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	คุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	คุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

2) กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ

3) เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินการดำเนินโครงการฉบับร่าง

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ด้านการวิจัย และด้านการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา เพื่อให้มีความสมบูรณ์และให้ผู้ตอบเข้าใจได้ง่าย สามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้อง โดยใช้เกณฑ์การประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกข้อที่ผลการพิจารณามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้ (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการทดลองใช้ที่ทดลองใช้ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยใช้กลุ่มทดลองจำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990: 202-204) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.94 (แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ค)

6) นำแบบสอบถามพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล โดยกำหนดคะแนนให้กับข้อคำถามดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้ประเมินได้ดำเนินการโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม ผู้ประเมินดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) บันทึกข้อความถึงรองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน นักเรียน และส่งหนังสือราชการถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) แจกแบบสอบถามแก่ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละช่วงเวลาการประเมินตามเครื่องมือที่กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) มีอัตราการได้รับแบบสอบถามคืน ร้อยละ 100 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน มีอัตราการได้รับแบบสอบถามคืน ร้อยละ 100 เช่นเดียวกัน เนื่องจากผู้ประเมินได้ประสานการเก็บกลับคืนด้วยตนเอง จึงสามารถรวมได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

2. จัดทำข้อมูล โดยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แยกและจัดหมวดหมู่ เพื่อเตรียมนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์โดยทำการลงรหัสให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อรายการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปแปลผลตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ผู้ประเมินดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระยะเวลาในการประเมินเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ประเมินก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ระหว่าง กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2563 ใช้แบบสอบถาม ฉบับที่ 1 ด้านบริบท และฉบับที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า ให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ตอบ

ระยะที่ 2 ประเมินระหว่างดำเนินโครงการ ระหว่าง เมษายน 2563 - มีนาคม 2564 ใช้แบบสอบถาม ฉบับที่ 3 ด้านกระบวนการ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ตอบ

ระยะที่ 3 ประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ ระหว่าง เมษายน 2564 - พฤษภาคม 2564 ใช้แบบสอบถาม ฉบับที่ 4 ด้านผลผลิต และฉบับที่ 5 ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เป็นผู้ตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้ประเมินนำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่และร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการประเมินโครงการ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชานำผลที่ได้มา

วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา

2) ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมิน

ในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้ประเมินเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และลักษณะของข้อมูล ดังนี้

1) วิเคราะห์สภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ โดยใช้สูตรคำนวณค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากแบบสอบถาม ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ได้ดำเนินงานในปีการศึกษา 2563 และได้ทำการประเมิน การดำเนินโครงการโดยเป็นการประเมินก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ ได้แก่ การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ผู้รายงานได้วิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ผลแบบประเมินจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยนำเสนอผลการประเมินตามลำดับ ได้แก่ 1) สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (Sample)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียม อุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้ประเมินได้เสนอผลการประเมิน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งออกเป็น 6 ข้อ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดย การประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

2. ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียม-อุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม

3. ผลการประเมินบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ผลการประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน

6. ผลการประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยผลการประเมินย่อย 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลการประเมิน

ในแต่ละด้านแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน โดยสรุปในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลการประเมินมีสภาพทั่วไป ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	372	45.93
หญิง	438	54.07
รวม	810	100.00
อายุ		
19 ปีลงมา	356	43.95
20 -29 ปี	89	10.99
30 -39 ปี	118	14.57
40- 49 ปี	155	19.13
50 ปีขึ้นไป	92	11.36
รวม	810	100.00
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	180	22.22
มัธยมศึกษาตอนปลาย	181	22.35
อนุปริญญา	87	10.74
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	232	28.64
ปริญญาโท	91	11.24
ปริญญาเอก	39	4.81
รวม	810	100.00
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	3	0.37
ครูผู้สอน	80	9.88
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	10	1.23
ผู้ปกครองนักเรียน	356	43.95
นักเรียน	356	43.95
ผู้เชี่ยวชาญ	5	0.62
รวม	810	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ให้ข้อมูลในการประเมินเป็นเพศชาย จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 45.93 เพศหญิง จำนวน 438 คน คิดเป็นร้อยละ 54.07 ในจำนวนนี้แบ่งออกเป็นอายุ 19 ปีลงมา จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 43.95 อายุ 20 - 29 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 10.99 อายุ 30 - 39 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 14.57 อายุ 40 - 49 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 19.13 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 11.36 เป็นผู้มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 อนุปริญญา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 10.74 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 28.64 ปริญญาโท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 11.24 และปริญญาเอก จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 4.81 ในด้านตำแหน่ง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.37 ครูผู้สอน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 9.88 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.23 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 43.95 นักเรียน จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 43.95 และเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.62

2. ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม

จากการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากความคิดเห็นของตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 810 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ ครูผู้สอนทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ผู้รายงานวิเคราะห์ผลการประเมินในภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (810)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	ด้านบริบทของโครงการ	4.40	.79	มาก
2	ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ	4.49	.85	มาก
3	ด้านกระบวนการของโครงการ	4.46	.82	มาก
4	ด้านผลผลิตของโครงการ	4.57	.71	มากที่สุด
5	ด้านความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ	4.62	.74	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.51	.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม ผลการประเมินโครงการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51, SD = .76$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 4.62, SD = .74$) รองลงมา คือ ด้านผลผลิตของโครงการ ($\bar{x} = 4.57, SD = .71$) ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ($\bar{x} = 4.49, SD = .85$) ด้านกระบวนการของโครงการ ($\bar{x} = 4.46, SD = .82$) และด้านบริบทของโครงการ ($\bar{x} = 4.40, SD = .79$) ตามลำดับ

3. ผลการประเมินบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

จากการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้รายงานวิเคราะห์ผลการประเมินดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=33)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาคน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	4.10	.70	มาก
2	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	4.07	.81	มาก
3	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการ	4.11	.77	มาก
4	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.52	.70	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=33)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
5	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551	4.45	.75	มาก
6	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2	4.57	.80	มากที่สุด
7	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและจุดเน้น และทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน	4.70	.70	มากที่สุด
8	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสภาพชุมชนและท้องถิ่น	4.63	.85	มากที่สุด
9	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยมีขอบเขตระยะเวลาในการปฏิบัติที่แน่นอน	4.54	.80	มากที่สุด
10	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ วัดได้ และประเมินผลได้	4.39	.77	มาก
11	โครงการนี้ต้องการให้นักเรียนสามารถพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ ในด้านคุณลักษณะนักเรียนด้วยวิธีที่เหมาะสม	4.62	.70	มากที่สุด
12	โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนก่อนการวางแผนการดำเนินโครงการ	4.02	.76	มาก
13	โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานในโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่กำหนดไว้	4.74	.75	มากที่สุด
14	โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในบริบทของสังคมไทย	4.38	.80	มาก
15	การกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและแนวทางดำเนินงานโครงการมีความเป็นรูปธรรมชัดเจน เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ	4.68	.74	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=33)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
16	โรงเรียนวางแผนการดำเนินโครงการโดยใช้ข้อมูลหรือผลการประเมินต่างๆ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นสารสนเทศประกอบการตัดสินใจและกำหนดทางเลือก	4.22	.73	มาก
17	โรงเรียนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทั้งสภาพปัจจุบันและมีการคาดการณ์สภาพการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต	4.31	.75	มาก
18	สภาพของโรงเรียนโดยทั่วไปมีความเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามโครงการที่กำหนดไว้	4.29	.80	มาก
19	โรงเรียนมีการน้อมนำแนวทางศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนอยู่แล้ว	4.52	.77	มากที่สุด
20	โรงเรียนมีสภาพการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน สมาคม ชมรม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ	4.07	.79	มาก
รวมเฉลี่ย		4.40	.79	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$, $SD = .79$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสอดคล้องสูงเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานในโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 4.74$, $SD = .75$) รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและจุดเน้น และทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.70$, $SD = .70$) และการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและแนวทางดำเนินงานโครงการมีความเป็นรูปธรรมชัดเจนเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.68$, $SD = .74$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสอดคล้องเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนก่อนการวางแผนการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 4.02$, $SD = .76$)

4. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

จากการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้รายงานวิเคราะห์ผลการประเมินดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=73)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	โรงเรียนมีแผนการดำเนินโครงการโดยเป็นความร่วมมือจัดกิจกรรมของครู คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน	4.36	.72	มาก
2	โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายการปฏิบัติงานและการสื่อสารที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่อการดำเนินโครงการ	4.59	.81	มากที่สุด
3	โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการตามที่กำหนดและความต้องการพัฒนา	4.62	.76	มากที่สุด
4	โรงเรียนมีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ องค์กร สมาคม กับหน่วยงานภายนอก รวมถึงวิทยากรเพื่อการดำเนินงานโครงการให้บรรลุเป้าหมาย	4.57	.79	มากที่สุด
5	โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดโครงสร้างการบริหาร และวิธีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.70	.80	มากที่สุด
6	คู่มือการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม ชัดเจน เป็นรูปธรรมที่ทุกฝ่ายเข้าใจในการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน	4.33	.77	มาก
7	โรงเรียนมีการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเพียงพอ	4.47	.78	มาก
8	กำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	4.56	.81	มากที่สุด
9	มีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้อง	4.38	.80	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=73)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
10	มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน และ เพื่อการพัฒนากิจกรรมในโครงการ	4.10	.75	มาก
11	โรงเรียนมีการวางแผน และประสานความร่วมมือให้ชุมชนมี ส่วนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรม	4.02	.70	มาก
12	ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความพร้อมใน การดำเนินโครงการตามกิจกรรมที่วางแผนไว้	4.58	.78	มากที่สุด
13	ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ ความสามารถ ในการดำเนินโครงการตามกิจกรรมที่วางแผนไว้	4.66	.74	มากที่สุด
14	จำนวนบุคลากรในการดำเนินโครงการมีเพียงพอต่อการ ดำเนินงานตามกิจกรรมที่วางแผนไว้	4.54	.80	มากที่สุด
15	การกำหนดบุคลากรในการดำเนินโครงการในกิจกรรมหลักต่างๆ มีความเหมาะสม	4.59	.79	มากที่สุด
16	โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอก เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ	4.67	.70	มากที่สุด
17	กิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับผู้เรียนมีความหลากหลาย เพียงพอ ต่อความต้องการ และเหมาะสมต่อวัยของนักเรียน	4.38	.69	มาก
18	การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม และเพียงพอ	4.44	.68	มาก
19	การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอต่อ ความต้องการของครูผู้ดำเนินงานและนักเรียนที่รับการพัฒนา	4.37	.70	มาก
20	โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดหา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินโครงการ	4.73	.71	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.49	.85	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะ
นักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช
จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเตรียม
อุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, $SD = .85$) ผ่านเกณฑ์การ
ประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมสูงเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนมี
ศักยภาพในการจัดหา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินโครงการ
($\bar{x} = 4.73$, $SD = .71$) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดโครงสร้างการบริหาร และวิธีการ

บริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ ($\bar{x} = 4.70$, $SD = .80$) และ โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ ($\bar{x} = 4.67$, $SD = .70$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการวางแผน และประสานความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 4.02$, $SD = .70$)

5. ผลการประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

จากการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 439 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ผู้รายงานวิเคราะห์ผลการประเมินดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=439)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	โรงเรียนให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน	4.59	.70	มากที่สุด
2	โรงเรียนมีการประยุกต์วิธีการหรือการประสานความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอกเพิ่มเติมเพื่อกระบวนการดำเนินงานและผลสำเร็จของกิจกรรมในโครงการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.57	.76	มากที่สุด
3	โรงเรียนจัดหาครูหรือบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านและเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนเต็มตามศักยภาพ รวมถึงสื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอระหว่างดำเนินกิจกรรม	4.49	.78	มาก
4	โรงเรียนมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติจริงตามกิจกรรมที่ระบุในโครงการ	4.52	.77	มากที่สุด
5	ครูมีโอกาสร่วมกำหนดรายละเอียดระหว่างกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ	4.72	.80	มากที่สุด
6	กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้	4.05	.80	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=439)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
7	กระบวนการจัดกิจกรรมเป็นไปในรูปแบบที่หลากหลาย เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการ	4.07	.81	มาก
8	ตลอดการดำเนินกิจกรรม มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการ เป็นระยะอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง	4.47	.73	มาก
9	ครูทุกคนมีส่วนร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในกระบวนการดำเนิน กิจกรรมในโครงการ	4.75	.75	มากที่สุด
10	กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมโครงการ มีความเหมาะสมกับสภาพครู นักเรียนและสภาพโรงเรียน	4.70	.77	มากที่สุด
11	การดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ มีกระบวนการติดตามและ การประสานงานการจัดกิจกรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.37	.79	มาก
12	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อการดำเนิน กิจกรรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นระหว่างปีการศึกษา	4.13	.74	มาก
13	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถเข้ามีส่วนร่วม ในการดำเนินโครงการของโรงเรียนได้อย่างแท้จริง	4.09	.83	มาก
14	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตามความสนใจและ เหมาะสมต่อวัยของนักเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะ ที่มีประสิทธิภาพของแต่ละบุคคล	4.58	.74	มากที่สุด
15	โรงเรียนใช้สถานที่ และทรัพยากรที่มีบริเวณใกล้เคียงได้อย่าง เหมาะสมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรม	4.47	.77	มาก
16	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมยกย่องชมเชยต่อผู้ที่ประสบ ความสำเร็จเป็นแบบอย่างจากการจัดกิจกรรมทั้งฝ่ายครูที่เป็น ผู้จัดกิจกรรมและนักเรียนที่เป็นฝ่ายรับการพัฒนา	4.69	.79	มากที่สุด
17	ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีการปรึกษาหารือและร่วมกันแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค	4.71	.80	มากที่สุด
18	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วน ร่วมในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงาน โครงการ	4.29	.72	มาก
19	มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับทรัพยากร และ ข้อจำกัดหรือโอกาสที่ดีกว่าในระหว่างการดำเนินงาน	4.38	.76	มาก
20	มีกระบวนการกำกับ ติดตาม ควบคุมการดำเนินงานให้เป็น ไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรม	4.44	.78	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=439)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
21	ในขณะที่ดำเนินงานตามกิจกรรมในโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการเมื่อพบปัญหาอุปสรรคหรือข้อบกพร่อง	4.49	.72	มาก
22	ปฏิบัติตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการประเมินผลกิจกรรมในโครงการ	4.44	.82	มาก
23	มีการจัดทำสรุปรายงานผล ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามกิจกรรมในโครงการเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานในครั้งต่อไป	4.39	.80	มาก
24	มีการนำผลการดำเนินงานไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป	4.48	.81	มาก
25	มีการใช้ ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรม	4.61	.77	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.46	.82	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, $SD = .82$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมสูงเป็นอันดับแรกคือ ครูทุกคนมีส่วนร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ($\bar{x} = 4.75$, $SD = .75$) รองลงมา ได้แก่ ครูมีโอกาสร่วมกำหนดรายละเอียดระหว่างกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ($\bar{x} = 4.72$, $SD = .80$) และผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีการปรึกษาหารือและร่วมกันแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค ($\bar{x} = 4.71$, $SD = .80$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 4.05$, $SD = .80$)

6. ผลการประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

6.1 ผลการประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านคุณภาพการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก

จากการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านคุณภาพการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 805 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ผู้รายงานวิเคราะห์ผลการประเมินดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม

ที่	ผลผลิตจากการดำเนินโครงการ การพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์	4.53	.70	มากที่สุด
2	ด้านการรับรู้ความสามารถของตน	4.58	.73	มากที่สุด
3	ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม	4.54	.76	มากที่สุด
4	ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์	4.57	.72	มากที่สุด
5	ด้านความฉลาดทางอารมณ์	4.52	.78	มากที่สุด
6	ด้านพฤติกรรมเชิงบวก	4.61	.74	มากที่สุด
7	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.60	.76	มากที่สุด
8	ด้านความพอประมาณ	4.58	.74	มากที่สุด
9	ด้านการเสริมสร้างสังคม	4.59	.75	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.57	.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{x} = 4.57$, $SD = .71$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ ด้านพฤติกรรมเชิงบวก ($\bar{x} = 4.61$, $SD = .74$) รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{x} = 4.60$, $SD = .76$) และด้านการเสริมสร้างสังคม ($\bar{x} = 4.59$, $SD = .75$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ($\bar{x} = 4.52$, $SD = .78$)

โดยมีผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา รายด้านดังแสดงในตารางที่ 9 - 17

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ ต้องการงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่ใช่ทำโดยการถูกบีบบังคับหรือคาดหวังให้ผู้อื่นมายกย่อง	4.50	.76	มาก
2	นักเรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ด้วยความเฉลียวฉลาดรอบรู้ ทันทคน ทันเหตุการณ์ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ	4.62	.70	มากที่สุด
3	นักเรียนเชื่อว่าการเป็นคนรับผิดชอบและมีความพยายาม จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน	4.34	.77	มาก
4	นักเรียนคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือแก้ปัญหา และมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย	4.67	.72	มากที่สุด
5	เมื่ออยู่ในสถานการณ์ใดๆ ก็ตามนักเรียนรับรู้และทำความเข้าใจในสภาพของสถานการณ์นั้นๆ ในเชิงบวกต่อสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	4.48	.80	มาก
6	นักเรียนสามารถไตร่ตรองและใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการปัญหา การเปลี่ยนแปลงหรือความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสมเหตุสมผล	4.64	.71	มากที่สุด
7	นักเรียนสามารถแยกแยะสิ่งดีและไม่ดี โดยเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดี ที่ถูกต้องโดยถ้อยแถลงอย่างมีเหตุและผลที่เหมาะสม	4.55	.74	มากที่สุด
8	นักเรียนเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจ และรับผิดชอบการทำงานให้สำเร็จ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง	4.39	.70	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
9	นักเรียนเป็นผู้ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	4.47	.72	มาก
10	นักเรียนสามารถประเมิน แสวงหา สังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.61	.76	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.53	.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, $SD = .70$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือแก้ปัญหา และมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย ($\bar{x} = 4.67$, $SD = .72$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนสามารถไตร่ตรองและใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการปัญหา การเปลี่ยนแปลงหรือความยุ่งยากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสมเหตุสมผล ($\bar{x} = 4.64$, $SD = .71$) และนักเรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ด้วยความเฉลียวฉลาด รอบรู้ ทันทคน ทันเหตุการณ์ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ($\bar{x} = 4.62$, $SD = .70$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนเชื่อว่าการเป็นคนรับผิดชอบและความพยายาม จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ($\bar{x} = 4.34$, $SD = .77$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการรับรู้ความสามารถของตน

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการรับรู้ความสามารถของตน	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนมั่นใจในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าบางครั้งการกระทำนั้นจะแตกต่างจากเพื่อน ๆ	4.37	.70	มาก
2	นักเรียนมองเห็นความสามารถของตนเองในเชิงบวก และมีพลังใจต่อการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดบนพื้นฐานความเชื่อในตนเอง	4.27	.73	มาก
3	นักเรียนพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ถึงแม้จะมีอุปสรรคมากมายก็ไม่ย่อท้อและยืนหยัดเพื่อเอาชนะปัญหา อุปสรรคหรือประสบการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจนั้น	4.59	.70	มากที่สุด

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการรับรู้ความสามารถของตน	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
4	นักเรียนมีความมั่นใจว่าจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและทำประโยชน์ต่อสังคม	4.60	.78	มากที่สุด
5	นักเรียนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง	4.62	.76	มากที่สุด
6	นักเรียนเชื่อว่าการที่จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจ ย่อมเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเองมากกว่า โชคชะตา	4.69	.77	มากที่สุด
7	นักเรียนมีความพยายามตั้งใจทำงานให้ออกมาดีที่สุดในสิ่งที่ทำได้โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเรียบร้อย	4.57	.73	มากที่สุด
8	นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ดีและไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต	4.72	.75	มากที่สุด
9	นักเรียนสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเมื่อความคาดหวังบางอย่างของตนเองไม่เป็นไปตามที่คาดไว้	4.53	.78	มากที่สุด
10	นักเรียนมีความมั่นใจในความสามารถจัดการชีวิตของตนเอง และสามารถเป็นคนดีได้	4.74	.74	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.58	.73	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาด้านการรับรู้ความสามารถของตน จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58, SD = .73$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนมีความมั่นใจในความสามารถจัดการชีวิตของตนเอง และสามารถเป็นคนดีได้ ($\bar{x} = 4.74, SD = .74$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ดีและไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ($\bar{x} = 4.72, SD = .75$) และนักเรียนเชื่อว่าการที่จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจ ย่อมเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเองมากกว่าโชคชะตา ($\bar{x} = 4.69, SD = .77$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนมองเห็นความสามารถของตนเองในเชิงบวก และมีพลังใจต่อการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดบนพื้นฐานความเชื่อในตนเอง ($\bar{x} = 4.27, SD = .73$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนสามารถกำกับตนเองให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้	4.49	.80	มาก
2	นักเรียนเอาใจใส่และมีความเพียร พยายามในการเรียนรู้ บันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้สรุปเป็นองค์ความรู้	4.33	.75	มาก
3	นักเรียนค้นหาแนวคิดและโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ๆ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสงสัยและใคร่รู้ต่อสิ่งต่างๆ	4.73	.78	มากที่สุด
4	นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	4.39	.80	มาก
5	นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	4.51	.79	มากที่สุด
6	นักเรียนสร้างและประเมินทางเลือกในการวางแผน ตัดสินใจในการเรียนและประกอบอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจและความต้องการของตนเอง	4.61	.72	มากที่สุด
7	นักเรียนสามารถคิดประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรม หรือมีแนวความคิดใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน	4.59	.77	มากที่สุด
8	นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี	4.77	.76	มากที่สุด
9	นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เพื่อออกแบบสร้างสรรค์งานทั้งด้านวิชาการและอาชีพโดยมีการนำเสนอสื่อสารเผยแพร่และแลกเปลี่ยนผลงานสู่สาธารณชน	4.60	.79	มากที่สุด
10	นักเรียนมีผลงานที่เกิดจากคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ	4.32	.77	มาก
รวมเฉลี่ย		4.54	.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านใฝ่เรียนรู้

และการริเริ่ม จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, $SD = .76$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.77$, $SD = .76$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนค้นหาแนวคิดและโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ๆ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสงสัยและใคร่รู้ต่อสิ่งต่างๆ ($\bar{x} = 4.73$, $SD = .78$) และนักเรียนสร้างและประเมินทางเลือกในการวางแผน ตัดสินใจในการเรียนและประกอบอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ($\bar{x} = 4.61$, $SD = .72$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีผลงานที่เกิดจากคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ($\bar{x} = 4.32$, $SD = .77$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเข้าสังคม พอกๆ กับการเรียนหรือทำงานให้ประสบความสำเร็จ	4.53	.74	มากที่สุด
2	นักเรียนแสดงออกด้วยท่าทางอย่างเหมาะสม สุภาพ เป็นมิตร และเข้าใจคนที่มีความคิดต่าง รวมถึงคนต่างประเพณีและ วัฒนธรรม	4.53	.77	มากที่สุด
3	นักเรียนเป็นที่รักของเพื่อน ครู และคนในครอบครัว มีความ สนุกสนานร่าเริงกับการได้พบปะพูดคุย	4.59	.79	มากที่สุด
4	นักเรียนมีความพยายามเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย มองความล้มเหลวหรือความผิดพลาดว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จต่อไป	4.60	.81	มากที่สุด
5	นักเรียนมีแรงจูงใจและพร้อมรับที่จะพัฒนาความสามารถ ของตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป	4.59	.76	มากที่สุด
6	นักเรียนไม่รู้สึกรู้สึว่าเป็นสิ่งยุ่งยากลำบากใจเมื่อต้องปรับเปลี่ยน วิถีชีวิตตามปกติที่เคยทำ	4.52	.69	มากที่สุด
7	หากมีปัญหาอุปสรรคในการทำงาน นักเรียนไม่รู้สึกรู้สึท้อแท้ หรือหมดหวัง	4.47	.70	มาก
8	นักเรียนสามารถปรับสภาพจิตใจได้เมื่อต้องพบกับความผิดหวัง	4.50	.80	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
9	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติ	4.64	.77	มากที่สุด
10	นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	4.70	.74	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.57	.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, $SD = .72$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.70$, $SD = .74$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติ ($\bar{x} = 4.64$, $SD = .77$) และ นักเรียนมีความพยายามเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย มองความล้มเหลวหรือความผิดพลาดว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จต่อไป ($\bar{x} = 4.60$, $SD = .81$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ หากมีปัญหาอุปสรรคในการทำงาน นักเรียนไม่รู้สึกรำคาญหรือหมดหวัง ($\bar{x} = 4.47$, $SD = .70$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาด้านความฉลาดทางอารมณ์

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านความฉลาดทางอารมณ์	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป	4.52	.75	มากที่สุด
2	นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของตนเองและสามารถจัดการกับความเครียดได้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม	4.29	.79	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านความฉลาดทางอารมณ์	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
3	นักเรียนสามารถพยายามสู้ต่อไปเพื่อความสำเร็จในชีวิต แม้ว่าบางครั้งจะหมดกำลังใจ	4.38	.77	มาก
4	นักเรียนจัดการพฤติกรรมของตนเองตามบทบาทที่รับรู้อย่าง เหมาะสมและมีความเคารพต่อผู้อื่น	4.61	.81	มากที่สุด
5	นักเรียนยอมรับและเข้าใจต่อการใช้อารมณ์ของตนเอง มีความ อดทนพยายาม เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย	4.45	.72	มาก
6	นักเรียนสามารถให้อภัยผู้อื่นได้เมื่อเขาทำให้นักเรียนไม่พอใจ	4.30	.74	มาก
7	นักเรียนมีความเข้มแข็งพอและพร้อมที่จะมีชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า	4.59	.79	มากที่สุด
8	นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือสุนทรีย์ภาพ ตามความถนัดและความสนใจ	4.70	.77	มากที่สุด
9	นักเรียนเป็นคนดี มีความสุข เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรงและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพดี	4.66	.76	มากที่สุด
10	นักเรียนมีวินัยต่อตนเองและสังคม พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถควบคุมตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้	4.62	.75	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.52	.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาด้านความฉลาดทางอารมณ์ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, $SD = .78$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือสุนทรีย์ภาพตามความถนัดและความสนใจ ($\bar{x} = 4.70$, $SD = .77$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเป็นคนดี มีความสุข เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรงและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพดี ($\bar{x} = 4.66$, $SD = .76$) และนักเรียนมีวินัยต่อตนเองและสังคม พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถควบคุมตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{x} = 4.62$, $SD = .75$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของตนเองและสามารถจัดการกับความเครียดได้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{x} = 4.29$, $SD = .79$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านพฤติกรรมเชิงบวก

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านพฤติกรรมเชิงบวก	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมและยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ	4.72	.81	มากที่สุด
2	นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่า การทำความดีย่อมได้รับผลของการทำความดี	4.75	.79	มากที่สุด
3	นักเรียนไม่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับบุหรี่ การพนัน ชู้สาวทะเลาะวิวาท โดดเรียนและสิ่งเสพติดให้โทษ	4.56	.80	มากที่สุด
4	นักเรียนมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและงานที่ได้รับมอบหมาย	4.60	.78	มากที่สุด
5	นักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนและคนรอบข้างเมื่อมีโอกาส	4.70	.76	มากที่สุด
6	นักเรียนเป็นผู้มีความอ่อนน้อม และมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่	4.63	.77	มากที่สุด
7	นักเรียนมีกริยาวาจาสุภาพเรียบร้อย แสดงออกเหมาะสมทั้งกับผู้อ่อนวัย ผู้สูงวัย และเพื่อนวัยเดียวกัน	4.50	.78	มาก
8	นักเรียนไม่ลอกการบ้าน ลอกข้อสอบ หรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่น ถึงแม้จะไม่มีใครรู้ก็ตาม	4.47	.79	มาก
9	นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าในสังคมปัจจุบัน ทุกคนย่อมได้รับความยุติธรรมเสมอ	4.49	.78	มาก
10	นักเรียนภาคภูมิใจเมื่อผลงานของตนเป็นที่ยอมรับของครูและเพื่อน ๆ และยกย่องชื่นชมผู้ทำความดี เช่น เพื่อนนักเรียนหรือครูที่ได้รับรางวัล	4.60	.74	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.61	.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านพฤติกรรมเชิงบวก จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, $SD = .74$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่า การทำความดีย่อมได้รับผลของการทำความดี ($\bar{x} = 4.75$, $SD = .79$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียนและ

สังคมและยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ ($\bar{x} = 4.72, SD = .81$) และนักเรียนเป็น คนมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนและคนรอบข้างเมื่อมีโอกาส ($\bar{x} = 4.70, SD = .76$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการ ที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนไม่ลอกการบ้าน ลอกข้อสอบ หรือลอกเลียน ผลงานของผู้อื่น ถึงแม้จะไม่มีใครรู้จักก็ตาม ($\bar{x} = 4.47, SD = .79$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนา คุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้ แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนนำหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติตน ในชีวิตประจำวัน	4.67	.77	มากที่สุด
2	นักเรียนไม่พูดโกหก ถึงแม้การโกหกนั้นจะทำให้พ้นผิดหรือทำให้ ไม่ถูกลงโทษ	4.44	.79	มาก
3	นักเรียนเคารพ เชื้อพียง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนอันดีงาม ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์อย่างเต็มใจ	4.50	.78	มาก
4	นักเรียนมีความจริงใจต่อตนเอง และผู้อื่น	4.56	.80	มากที่สุด
5	นักเรียนเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	4.69	.77	มากที่สุด
6	นักเรียนเป็นผู้เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพสถานที่ และเคารพกติกาของสังคม	4.63	.75	มากที่สุด
7	นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เพราะเชื่อว่าเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตใน สังคมอย่างมีความสุข	4.60	.73	มากที่สุด
8	นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร เสียสละ อดทน และ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม	4.59	.79	มากที่สุด
9	นักเรียนสามารถเลือกทางเลือกด้วยความรู้ผิดชอบชั่วดี ถึงแม้ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่บีบบังคับ	4.57	.77	มากที่สุด
10	นักเรียนยึดหลักความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	4.65	.78	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.60	.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิง บวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านคุณธรรม จริยธรรม จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$, $SD = .76$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนเป็นผู้มีความกตัญญูทวดเวทิต่อผู้มีพระคุณ ($\bar{x} = 4.69$, $SD = .77$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนนำหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.67$, $SD = .77$) และนักเรียนยึดหลักความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ($\bar{x} = 4.65$, $SD = .78$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนไม่พูดโกหก ถึงแม้การโกหกนั้นจะทำให้พ้นผิดหรือทำให้ไม่ถูกลงโทษ ($\bar{x} = 4.44$, $SD = .79$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านความพอประมาณ

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านความพอประมาณ	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม	4.45	.78	มาก
2	นักเรียนใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี	4.30	.75	มาก
3	นักเรียนปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	4.58	.76	มากที่สุด
4	นักเรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด	4.60	.80	มากที่สุด
5	นักเรียนวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิต ประจำวัน บนพื้นฐานของข้อมูล ความรู้และข่าวสาร	4.70	.79	มากที่สุด
6	นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	4.76	.77	มากที่สุด
7	นักเรียนเคารพกฎกติกาของสังคม หลักศีลธรรมและวัฒนธรรม ที่ดีงามของสังคมไทย และตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำต่างๆ อย่างรอบคอบ	4.47	.73	มาก
8	นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจหรือลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรอบคอบเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่และความสามารถของตนเอง	4.55	.79	มากที่สุด
9	นักเรียนสามารถจัดการชีวิตด้านการเรียน ครอบครัว การคบเพื่อน ปฏิสัมพันธ์กับครู และอื่นๆ รอบตัวได้อย่างสมดุล	4.67	.81	มากที่สุด
10	นักเรียนมีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม	4.62	.76	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.58	.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาด้านความพอประมาณ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, $SD = .74$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ($\bar{x} = 4.76$, $SD = .77$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนวางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของข้อมูล ความรู้และข่าวสาร ($\bar{x} = 4.70$, $SD = .79$) และนักเรียนสามารถจัดการชีวิตด้านการเรียน ครอบครัว การคบเพื่อน ปฏิสัมพันธ์กับครู และอื่นๆ รอบตัวได้อย่างสมดุล ($\bar{x} = 4.67$, $SD = .81$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี ($\bar{x} = 4.30$, $SD = .75$)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาด้านการเสริมสร้างสังคม

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการเสริมสร้างสังคม	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนอาสาทำงานและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยการเสียสละกำลังกาย กำลังใจหรือกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.53	.72	มากที่สุด
2	นักเรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีส่วนสร้างคุณค่าและทำประโยชน์ในสังคมได้	4.77	.76	มากที่สุด
3	นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น ถ้ามั่นใจว่าสิ่งนั้นถูกต้อง และจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.38	.77	มาก
4	นักเรียนร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชน จัดกิจกรรมตามโอกาสอันควร	4.68	.79	มากที่สุด
5	นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการรักษาทรัพยากรส่วนรวม	4.60	.80	มากที่สุด
6	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อร่วมสร้างสิ่งที่ดีงาม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	4.70	.74	มากที่สุด
7	ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น ด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง	4.47	.77	มาก

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ที่	ผลผลิตของโครงการ ด้านการเสริมสร้างสังคม	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
8	นักเรียนการเอาใจใส่ภารกิจการงานของโรงเรียน ชุมชน หรือสังคม และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อมีโอกาส	4.61	.76	มากที่สุด
9	นักเรียนเห็นอกเห็นใจต่อผู้ประสบชะตากรรมไม่ดี และให้ความช่วยเหลือตามกำลังเมื่อมีโอกาส	4.57	.78	มากที่สุด
10	นักเรียนดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	4.49	.72	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.59	.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการเสริมสร้างสังคม จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, $SD = .75$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีส่วนสร้างคุณค่าและทำประโยชน์ในสังคมได้ ($\bar{x} = 4.77$, $SD = .76$) รองลงมา นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อร่วมสร้างสิ่งที่ดีงาม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 4.70$, $SD = .74$) และนักเรียนร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดกิจกรรมตามโอกาสอันควร ($\bar{x} = 4.68$, $SD = .79$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น ถ้ามั่นใจว่าสิ่งนั้นถูกต้อง และจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{x} = 4.38$, $SD = .77$)

6.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

จากการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 805 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ผู้รายงานวิเคราะห์ผลการประเมินดังแสดงในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
1	นักเรียนเกิดคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน	4.60	.75	มากที่สุด
2	นักเรียนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ในโรงเรียน ในชุมชน และในสังคมได้อย่างปกติสุข	4.62	.71	มากที่สุด
3	นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ส่งผลถึงการเรียนและชีวิตประจำวันที่ดีและมีคุณภาพขึ้น	4.57	.74	มากที่สุด
4	นักเรียนสามารถเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไปและได้รับการยกย่อง	4.43	.76	มาก
5	นักเรียนทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ชุมชนและสาธารณชน	4.45	.72	มาก
6	การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียน	4.70	.78	มากที่สุด
7	ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถให้คำปรึกษาและชี้แนะเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.69	.71	มากที่สุด
8	ผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน	4.69	.74	มากที่สุด
9	นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน	4.56	.76	มากที่สุด
10	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักเรียนเชิงบวก เผยแพร่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในที่ต่างๆ	4.50	.72	มาก
11	ผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์	4.71	.78	มากที่สุด
12	บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนมีความพยายามร่วมกันในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ	4.70	.77	มากที่สุด
13	ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการนี้ สามารถส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงาน การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	4.56	.74	มากที่สุด
14	ผลจากการดำเนินงานโครงการ เป็นไปตามนโยบาย จุดเน้น และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน	4.75	.73	มากที่สุด

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ที่	รายการ	ผลการประเมิน (n=805)		
		\bar{x}	SD	ระดับ
15	ครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปพัฒนาตนเองและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้	4.55	.77	มากที่สุด
16	โรงเรียนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกได้อย่างเหมาะสม	4.57	.75	มากที่สุด
17	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามแนวทงศาสตร์พระราชา	4.58	.79	มากที่สุด
18	นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมโดยประสบการณ์ตรง	4.69	.71	มากที่สุด
19	โรงเรียนประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา หลักการทรงงาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน	4.70	.73	มากที่สุด
20	นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก 9 ด้านที่โรงเรียนกำหนด	4.72	.72	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.62	.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทงศาสตร์พระราชา จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, $SD = .74$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินสูงเป็นอันดับแรก คือ ผลจากการดำเนินงานโครงการ เป็นไปตามนโยบาย จุดเน้นและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.75$, $SD = .73$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก 9 ด้านที่โรงเรียนกำหนด ($\bar{x} = 4.72$, $SD = .72$) และผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ ($\bar{x} = 4.71$, $SD = .78$) ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนสามารถเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไปและได้รับการยกย่อง ($\bar{x} = 4.43$, $SD = .76$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ได้ทำการประเมินการดำเนินโครงการโดยประเมินก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ ได้แก่ การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการเพื่อ 1) ประเมินความสอดคล้องของบริบทที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา 2) ประเมินความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา 3) ประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และ 4) ประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยมีการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการประเมินจำนวน 810 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 80 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 356 คน และนักเรียน จำนวน 356 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา เป็นแบบสอบถามที่ผู้ประเมินสร้างขึ้นเองมีทั้งหมดจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 3) แบบสอบถาม

เกี่ยวกับกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อรายการ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.884) แบบสอบถามเกี่ยวกับผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 9 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อรายการ รวมจำนวน 90 ข้อรายการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ใช้สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

ผู้รายงานทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่และร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา นำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการประเมิน

จากการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน โดยใช้ในการประเมินแบบซิปป์ในด้านบริบทของโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ ด้านผลผลิตของโครงการ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม

ผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ ด้านความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการ รองลงมา คือด้านผลผลิตของโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ด้านกระบวนการของโครงการ และด้านบริบทของโครงการ ตามลำดับ

2. ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสอดคล้องเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานในโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่กำหนดไว้ รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและจุดเน้น และทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน และการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและแนวทางดำเนินงานโครงการมีความเป็นรูปธรรมชัดเจน เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสอดคล้องเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนก่อนการวางแผนการดำเนินโครงการ

3. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดหา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินโครงการ รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดโครงสร้างการบริหาร และวิธีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ และโรงเรียนมีห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมิน

ความเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการวางแผน และประสานความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรม

4. ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับแรก คือ ครูทุกคนมีส่วนร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ รองลงมา ได้แก่ ครูมีโอกาสร่วมกำหนดรายละเอียดระหว่างกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ และผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีการปรึกษาหารือและร่วมกันแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

5. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ ด้านพฤติกรรมเชิงบวก รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการเสริมสร้างสังคมตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีผลการประเมินผลผลิตในแต่ละด้านของกิจกรรมหลัก สรุปผลได้ดังนี้

5.1 ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือแก้ปัญหาและมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย รองลงมา ได้แก่ นักเรียนสามารถไตร่ตรองและใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการปัญหา การเปลี่ยนแปลงหรือความยุ่งยากต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสมเหตุสมผล และนักเรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ด้วยความเฉลียวฉลาด รอบรู้ ทันทคน ทันเหตุการณ์ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนเชื่อว่าการเป็นคนรับผิดชอบและมีความพยายาม จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

5.2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนมีความมั่นใจว่าสามารถจัดการชีวิตของตนเองและสามารถเป็นคนดีได้ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ดีและไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และนักเรียนเชื่อว่าการที่จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจ ย่อมเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเองมากกว่าโชคชะตา ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนมองเห็นความสามารถของตนเองในเชิงบวก และมีพลังใจต่อการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดบนพื้นฐานความเชื่อในตนเอง

5.3 ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี รองลงมา ได้แก่ นักเรียนค้นหาแนวคิดและโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสงสัยและใคร่รู้ต่อสิ่งต่าง ๆ และนักเรียนสร้างและประเมินทางเลือกในการวางแผน ตัดสินใจ ในการเรียนและประกอบอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีผลงานที่เกิดจากคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

5.4 ด้านการยึดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมชนบ ธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติ และนักเรียนมีความพยายามเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย มองความล้มเหลวหรือความผิดพลาดว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จต่อไป ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ หากมีปัญหาอุปสรรคในการทำงาน นักเรียนไม่รู้สึกรำคาญหรือหมดหวัง

5.5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือสุนทรียภาพตามความถนัดและความสนใจ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเป็นคนดี มีความสุข เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรงและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพดี และนักเรียนมีวินัยต่อตนเองและสังคม พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถควบคุมตนเองในการอยู่

ร่วมกับผู้อื่นได้ ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนเข้าใจความรู้สึกรู้สึกของตนเองและสามารถจัดการกับความเครียดได้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

5.6 ด้านพฤติกรรมเชิงบวก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่า การทำความดีย่อมได้รับผลของการทำความดี รองลงมา ได้แก่ นักเรียนยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมและยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ และนักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนและคนรอบข้างเมื่อมีโอกาส ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนไม่ลอกการบ้าน ลอกข้อสอบ หรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่น ถึงแม้จะไม่มีใครรู้จักก็ตาม

5.7 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนนำหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน และ นักเรียนสามารถให้อภัยกับผู้ที่กระทำผิด และนักเรียนยึดหลักความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนไม่พูดโกหก ถึงแม้การโกหกนั้นจะทำให้พ้นผิดหรือทำให้ไม่ถูกลงโทษ

5.8 ด้านความพอประมาณ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รองลงมา ได้แก่ นักเรียนวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิต ประจำวันบนพื้นฐานของข้อมูล ความรู้และข่าวสาร และนักเรียนสามารถจัดการชีวิตด้านการเรียน ครอบครัว การคบเพื่อน ปฏิสัมพันธ์กับครู และอื่น ๆ รอบตัวได้อย่างสมดุล ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี

5.9 ด้านการเสริมสร้างสังคม ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก นักเรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีส่วนสร้างคุณค่าและทำประโยชน์ในสังคมได้ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อร่วมสร้างสิ่งที่ดีงาม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัยตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และนักเรียนร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดกิจกรรมตามโอกาสอันควร ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ

นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น ถ้ามั่นใจว่าสิ่งนั้นถูกต้อง และจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5.10 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการ ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ ผลจากการดำเนินงานโครงการ เป็นไปตามนโยบาย จุดเน้นและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก 9 ด้านที่โรงเรียนกำหนด และผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ตามลำดับ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนสามารถเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไปและได้รับการยกย่อง

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ผู้รายงานนำมาอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. จากผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวมที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยผลการประเมินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการวางแผนการดำเนินงานโครงการของโรงเรียนนั้นได้ผ่านการวิเคราะห์ความสำคัญ ความเป็นมา ความเป็นไปได้ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรทราบถึงสิ่งที่ต้องทำและรับผิดชอบที่จะช่วยกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดให้เป็นไปในทางทิศเดียวกัน โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อค้นหาทางเลือกที่จะก่อให้เกิดแผนงานที่ดีที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพิจารณาคาดการณ์ ตรวจสอบปัญหาที่อาจจะมีผลกระทบต่อ การปฏิบัติตามกิจกรรม ขั้นตอนในโครงการ เพื่อลดปัญหาอุปสรรค และในการดำเนินงานก็มีการประสานงานในการปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ซึ่งสามารถช่วยลดความซ้ำซ้อน ความขัดแย้งลงของการปฏิบัติงาน และดำเนินงานด้วยความยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงและปรับตามสถานการณ์ โดยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้ยึดหลักการดำเนินโครงการด้วยหลัก PLANNING ได้แก่ P: Plan before Work คือ การคิดก่อนทำ L: Lean how to be done คือ เรียนรู้วิธีการทำ A: Ask for full information คือหาข้อมูลให้ครบถ้วน N : Note for the process คือเขียนขั้นตอนการดำเนินงาน N: Name qualified people คือกำหนดบุคลากร I: Improve to get thing done คือปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นระหว่างทาง

N: Need participation คือใช้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย และ G: get thing done through other people คือสร้างให้เกิดความสามัคคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการนำโครงการสู่การปฏิบัติ โรงเรียนจะมีการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายได้ทราบเกี่ยวกับแนวคิดและสาระสำคัญ รายละเอียดในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุน เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากรงบประมาณให้สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรม โดยเน้นผลลัพธ์ของการดำเนินงานเป็นหลักสำคัญ รวมถึงการพัฒนา สมรรถนะของบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญในการดำเนินงาน มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การประชุม หนังสือเวียน Internet Website เพื่อกระตุ้นและขับเคลื่อนกิจกรรม และชื่นชมความสำเร็จร่วมกัน รวมถึงการติดตามและประเมินผล เป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทราบถึงความก้าวหน้า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานตามโครงการ และนำไปสู่การทบทวน ปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ จนส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนด โดยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าใช้หลักการ PDCA ทุกกระบวนการงาน จึงจะเห็นได้ว่าตลอดกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชารองเรียนดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและดำเนินงานตามหลักการทางวิชาการและการบริหาร ส่งผลให้ผลการประเมินโครงการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษานักวิจัย อูทาร์สวัสดิ์ (2561) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย 1.1) หลักการรูปแบบการพัฒนา 1.2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.3) หลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 1.4) หลักการบูรณาการเรียนการสอน 1.5) หลักการจัดกิจกรรมนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่ 3.2) ฝ่ายบริหารวิชาการ 3.3) ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน 3.4) ฝ่ายบริหารทั่วไป 3.5) ฝ่ายบริหารส่งเสริมและบริการ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 4.1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 4.2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 4.3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี 5) การประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ ประกอบด้วย 6.1) ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ 6.2) จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6.3) ฝ่ายบริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ 6.4) มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของนริศรา ตาปราบ (2563) จากการศึกษาแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าทั้ง 19 กิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อมีระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์, ด้านเป้าหมาย, ด้านตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม, ด้านกิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติ งานและด้านประโยชน์ที่จะได้รับมากที่สุดผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนก่อนการร่วมกิจกรรม นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดี ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม และทุกรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. จากผลการประเมินด้านบริบทของโครงการโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการที่พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรกและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานในโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่กำหนดไว้ รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและจุดเน้น และทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน และการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและแนวทางดำเนินงานโครงการมีความเป็นรูปธรรมชัดเจน เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวางแผนการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชานั้น เกิดจากการที่โรงเรียนมีการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษา โดยเป็นโรงเรียนต้นแบบด้านต่าง ๆ อาทิ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนในโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) โรงเรียนสุจริต สพฐ. โรงเรียนสีขาว โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ To be number one โรงเรียนต้นแบบลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนดีไม่มีอบายมุข เหล่านี้เป็น การดำเนินงานของโรงเรียนที่นับเป็นพื้นฐานในการพัฒนานักเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ประกอบกับบุคลากรของโรงเรียนและได้น้อมนำพระราชดำริ หลักการทรงงาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำรงวิถีชีวิตของตนเองอยู่ก่อนแล้ว จึงนับเป็นสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่มีความสอดคล้องและเอื้อต่อการดำเนินงาน นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ศึกษานโยบายในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนนโยบายเด็กและเยาวชนระยะยาว มาตรฐานการศึกษาของชาติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แล้วจึงได้นำผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมาทำการศึกษาวิเคราะห์หาความจำเป็นในการพัฒนาเพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาโดยวิเคราะห์ถึงความต้องการจำเป็นของสภาพปัญหาในตัวผู้เรียน ความต้องการของชุมชน สภาพสังคมท้องถิ่น ความพร้อมในการพัฒนาของบุคลากร

ที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนการศึกษาวิเคราะห์ภูมิหลังของการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความต้องการของนักเรียน โดยร่วมกันประชุมระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน และครู เพื่อการศึกษาวิเคราะห์หาทางเลือกในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่างๆ และเป็นไปตามความต้องการของนักเรียนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสุจิตา คดีศิริภูษธร (2557) ในการประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนแม่ทาวทิยาคม จังหวัดลำพูน ตามรูปแบบ CIPP Model ผลการประเมิน พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้องเหมาะสมของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งเห็นว่าโครงการมีความสำคัญและมีความจำเป็นกับสภาพสังคมปัจจุบัน ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมของโรงเรียนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้ปกครองและชุมชนซึ่งมีความจำเป็นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะก่อประโยชน์ต่อนักเรียนในสภาพของสังคมปัจจุบันผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทหรือสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้จากการศึกษาของกรีน ฝุยบุโรย (2557) ที่ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริม สุขภาพของโรงเรียนโนนสีดาวิทยา อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ในรูปแบบจำลองซีบี (CIPP Model) พบว่า ด้านบริบท มีการดำเนินงานวางแผน เพื่อกำหนดหลักการและ วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกัน กับแผนงานและโครงการสอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพของทุกคนมีการกำหนดรูปแบบของการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

3. จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อที่มีความเหมาะสมเป็นอันดับแรกและอยู่ในระดับมากที่สุด คือ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดหาระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินโครงการ โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดโครงสร้างการบริหาร และวิธีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ และโรงเรียนมีห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโครงการ และระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความสามารถในการดำเนินโครงการ รวมถึงการกำหนดบุคลากรในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม ที่เป็นดังนี้อาจเนื่องมาจากโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาทันที 9 กิจกรรม ได้ผ่านกระบวนการวางแผนการดำเนินงานมาเป็นอย่างดี รอบคอบและให้ความสำคัญกับบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการที่มีความพร้อมความสามารถ ความเหมาะสมและเพียงพอในการดำเนินการ ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากผู้บริหารในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเพียงพอ ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม จึงทำให้กิจกรรมทั้ง 9 กิจกรรม สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องสมบูรณ์ ส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ

ตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุวัฒน์ อุทราสวัสดิ์ (2561) จากการศึกษา รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ และ 2) นำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย 1.1) หลักการรูปแบบการพัฒนา 1.2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.3) หลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 1.4) หลักการบูรณาการการเรียนการสอน 1.5) หลักการจัดกิจกรรมนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่ 3.2) ฝ่ายบริหารวิชาการ 3.3) ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน 3.4) ฝ่ายบริหารทั่วไป 3.5) ฝ่ายบริหารส่งเสริมและบริการ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 4.1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 4.2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 4.3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี 5) การประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ ประกอบด้วย 6.1) ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ 6.2) จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6.3) ฝ่ายบริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ 6.4) มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา สิงหา (2564) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม และ 2) รับรองกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรมจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้านที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมพบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นโยบายจากภาครัฐที่สนับสนุนงบประมาณด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาเอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม รองลงมาคือ หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดกิจกรรมและการนิเทศส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม

4. จากผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน ที่พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับแรก คือ ครูทุกคนมีส่วนร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ รองลงมา ได้แก่ ครูมีโอกาสร่วมกำหนดรายละเอียดระหว่างกระบวนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ และผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีการปรึกษาหารือและร่วมกันแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค

ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ที่เป็นดั่งนี้อาจเนื่องมาจาก โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีพระราชกฤษฎีกาที่ 9 กิจกรรม มีการวางแผนการดำเนินงานสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน สามารถดำเนินกิจกรรมของโครงการตามแผนที่กำหนดได้ มีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง ติดต่อบริษัทงานการจัดกิจกรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ดี มีการกำกับ ติดตาม ควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและสามารถปรับปรุงแก้ไขวิธีดำเนินโครงการ เมื่อพบข้อบกพร่อง มีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลของแต่ละกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งระยะเวลาในการประเมินที่เหมาะสม สำหรับผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมตามโครงการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการขยายผลการปฏิบัติกิจกรรม สู่ชุมชนหลายทาง เช่น วารสารโรงเรียน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น รายการโทรทัศน์ การจัดนิทรรศการเผยแพร่ในงานวิชาการ ส่งคอมมอนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น โดยความร่วมมือของการดำเนินโครงการที่มีมากจะส่งผลให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สมบูรณ์ จะส่งผลให้เกิดผลผลิตที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ส่วนข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินความเหมาะสมเป็นอันดับสุดท้าย คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องด้วยสถานการณ์โรคระบาดโควิด 2019 มีผลอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จึงทำให้บางกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรม ทำให้ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ แต่ก็นับว่าสามารถจัดกิจกรรมได้เป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้การพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีพระราชกฤษฎีกาที่ 9 เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณนิการ์พงศ์ผาสุก (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลประกอบด้วย 1) มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 2) มีความเข้าใจต่อสังคมต่างวัฒนธรรม 3) มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ 4) มีใจเป็นธรรม 5) มีทัศนคติในเชิงบวก 6) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 7) มีจิตสาธารณะ ซึ่งเห็นได้ว่าแต่ละปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสำคัญเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการปัจจัยการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียน ครูผู้สอนคือกลไกสำคัญในการสร้างให้เยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เนื่องจากครูคือผู้ที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนอยู่ตลอดเวลาของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และนุวัฒน์ อุทาร์สวัสดิ์ (2561) จากการศึกษาแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่และ 2) นำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบประกอบด้วย 1.1) หลักการรูปแบบการพัฒนา 1.2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.3) หลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 1.4) หลักการบูรณาการเรียนการสอน

1.5) หลักการจัดกิจกรรมนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่ 3.2) ฝ่ายบริหารวิชาการ 3.3) ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน 3.4) ฝ่ายบริหารทั่วไป 3.5) ฝ่ายบริหารส่งเสริมและบริการ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 4.1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 4.2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 4.3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี 5) การประเมินผลรูปแบบ 6) เจ็อนไขของรูปแบบ ประกอบด้วย 6.1) ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ 6.2) จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6.3) ฝ่ายบริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ 6.4) มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร ผาตโธสง (2562) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี 2) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ภาพรวมรายด้านพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น Modified Priority Index (PNI_{modified}) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) การปฏิบัติงานตามแผน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนของท่านร่วมกับหน่วยงานภายนอกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม 2) การติดตามนิเทศงาน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ กลุ่มเครือข่ายผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประเมินผลโครงการ/กิจกรรมคุณธรรมในช่วงระยะครึ่งแผนการปฏิบัติงาน 4) การวางแผนงานคุณธรรม พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

5. จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนที่ประเมินว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ ด้านพฤติกรรมเชิงบวก ร่องลงมา ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการเสริมสร้างสังคมที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่โรงเรียนได้วางแผนและออกแบบจัดขึ้นในโรงเรียน เกิดจากการร่วมคิดร่วมวางแผนจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนและที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของนักเรียน ทำให้นักเรียนและบุคลากรทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาตามกิจกรรมที่กำหนดจึงเป็นผลให้ผลผลิตของการพัฒนา คือคุณลักษณะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบกับโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าเป็นโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจ

พอเพียง และมีการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทำให้นักเรียนเกิดการซึมซับการพัฒนาเชิงบวกในการยอมรับพฤติกรรมเชิงบวก และการทำกิจกรรมเสริมสร้างสังคมในด้านดนตรีและโครงงานจิตอาสา ทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะในด้านดังกล่าวเป็นลำดับต้นๆ และในคุณลักษณะด้านอื่นๆ ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากการชี้แจงทำความเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน และมีการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมในแต่ละด้าน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับสุดท้าย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ นั้น อาจเป็นไปได้ว่าด้วยสถานการณ์โรคระบาดรุนแรงของโควิด 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก และทุกส่วนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ทำให้ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและเกิดความเครียดต่อตัวนักเรียน แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนของโรงเรียนก็ได้พยายามดำเนินงานอย่างเต็มที่เพื่อคุณภาพของนักเรียนทั้งด้านวิชาการและด้านคุณลักษณะ และคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นพื้นฐานสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลประกอบด้วย 1) มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 2) มีความเข้าใจต่อสังคมต่างวัฒนธรรม 3) มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ 4) มีใจเป็นธรรม 5) มีทัศนคติในเชิงบวก 6) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 7) มีจิตสาธารณะ ซึ่งเห็นได้ว่าแต่ละปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสำคัญเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการปัจจัยการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียน ครูผู้สอนคือกลไกสำคัญในการสร้างให้เยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เนื่องจากครูคือผู้ที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนอยู่ตลอดเวลาของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผู้รายงานนำประเด็นการอภิปรายผลตามรายด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก ดังนี้

5.1 ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือแก้ปัญหาและมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย รองลงมาได้แก่ นักเรียนสามารถไตร่ตรองและใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการปัญหา การเปลี่ยนแปลงหรือความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสมเหตุสมผล และนักเรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ด้วยความเฉลียวฉลาด รอบรู้ ทันทคน ทันทเหตุการณ์ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนได้วางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนอย่างหลากหลาย ทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมออกแบบการทำงาน ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และรับผิดชอบการทำงานร่วมกันผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกิจกรรมสร้างหุ่นยนต์ การพัฒนาด้าน ICT ด้วยกิจกรรม Computer Software กิจกรรม เก่ง 4 ตี 5 กิจกรรมเดินตามรอยหลักการทรงงาน กิจกรรมประชาธิปไตยสร้างสรรค์ และกิจกรรมวงโยธวาทิต ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ฝึกความรับผิดชอบ การบริหารจัดการตนเองและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ฝึกจากสถานการณ์ต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของนุวัฒน์ อุทราสวัสดิ์ (2561) ศึกษาารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการนำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ไปใช้ พบว่าผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมหลังการใช้รูปแบบนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด และหลังการใช้รูปแบบนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ผลการประเมิน ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี ด้านผู้บริหาร และครู และด้านการจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ผลการติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบ พบว่าผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมการติดตามการใช้อยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าหลังการใช้รูปแบบนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและยังคงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งสามด้านนั้นอยู่ในระดับดี และนริศรา ตาปราบ (2563) ในการวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ ทั้งหมด 8 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านการเป็นพลเมืองดีของชาติ คุณลักษณะที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริตคุณลักษณะที่ 3 มีวินัย คุณลักษณะที่ 4 ใฝ่เรียนรู้คุณลักษณะที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง คุณลักษณะที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน คุณลักษณะที่ 7 รักความเป็นไทย คุณลักษณะที่ 8 มีจิตสาธารณะ พบว่า ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนก่อนการร่วมกิจกรรม นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดี ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม และทุกรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศของลาร์กิน (Larkin, 1998) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ปรึกษาปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มความนับถือตนเอง การบังคับใจตนเอง และพฤติกรรมภายในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ทำการศึกษาโดยจัดกิจกรรมกลุ่มที่ประยุกต์ขึ้นเพื่อใช้แก้ปัญหาพฤติกรรมแปลกแยกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา 2 แห่ง โดยเน้นการแก้ปัญหาคำคิด การตัดใจตนเอง การอบรมในการเข้าสังคม การมีแบบอย่างที่ดี และการแสดงบทบาทที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองเป็นเวลา 5 เดือน หลังจากดำเนินการทดลองกิจกรรมกลุ่มแล้ว พบว่า มีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่นักเรียนเกิดการพัฒนาในด้านความนับถือตนเอง การยอมรับในการบังคับใจตนเอง และพฤติกรรมในชั้นเรียน

5.2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตน จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการรับรู้ความสามารถของตน ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือนักเรียนมีความมั่นใจว่าสามารถจัดการชีวิตของตนเองและสามารถเป็นคนดีได้ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ดีและไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และนักเรียนเชื่อว่าการที่จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจ ย่อมเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเองมากกว่าโชคชะตา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเองและมีความมั่นใจในตนเองผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองให้เป็นผู้สามารถตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ถูกต้อง จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้ให้นักเรียนได้มีการปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันตลอดปีการศึกษา ได้แก่ กิจกรรมสร้างฝันวัยใส กิจกรรม To Be Number One กิจกรรมคนเก่งเตรียมน้อง กิจกรรมประชาธิปไตยสร้างสรรค์ และกิจกรรมคลินิกวิชาการ ตลอดจนกิจกรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ทำให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านการรับรู้ความสามารถของตนอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของสิ่งสิ่งหัชจร (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนากับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และขับเคลื่อนงานพัฒนาด้วยความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน มีความสอดคล้องต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) เพื่อการสร้างคุณค่าร่วม Creating Shared Value (CSV) การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนหรือสังคม สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างกิจการกับชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท การพัฒนาสังคม (Social Development) โดยองค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมส่งเสริมการศึกษาวัฒนธรรม และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering) และยังสอดคล้องกับวิไล หนูนาถ (2556) จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการศึกษา พบว่า จิตลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยสถานการณ์ มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตลักษณะส่วนบุคคล

5.3 ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และนักเรียนสร้างและประเมิน

ทางเลือกในการวางแผน ตัดสินใจ ในการเรียนและประกอบอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมต่างๆ ในโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช โรงเรียนพยายามออกแบบในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมโดยฉีกกฎเกณฑ์เดิม ๆ ด้วยการใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาทักษะการริเริ่มของนักเรียน ถึงแม้จะยึดวิถีทางการทำงานหรือวัฒนธรรมบางอย่างในแบบเดิมที่ได้อยู่แล้ว แต่ให้ครูและนักเรียนมั่นใจว่าสามารถประยุกต์ใช้ หรือริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นสิ่งที่ดีงามหรือสร้างสรรค์คุณค่าให้กับตนเอง กลุ่มคนหรือสังคม อาจจะอาศัยแนวคิดเก่ามาผสมกับแนวคิดให้ลองฉีกกรอบแนวคิดและกลับเข้าสู่ความจริงดูความเหมาะสมว่าเป็นไปได้หรือไม่ มีการเปิดใจแลกเปลี่ยนทัศนะ ยอมรับความคิดเห็นมุมมองใหม่ หรือเรียกว่า ไม่ปิดกั้นตัวเอง ในการเสพความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนความคิดยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและมีพัฒนาการความคิดดี โดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ กิจกรรมวิชาการเลิศล้ำ กิจกรรมประกวดหนังสือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสานสัมพันธ์ กิจกรรมหมอบภาษา พัฒนาเยาวชน กิจกรรมละครสั้นภาษาจีน และกิจกรรมประกวดหนังสือเล่มเล็ก ซึ่งผลการพัฒนานี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ อ่อนเอน (2559) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านใฝ่เรียนรู้ เรื่อง การสรุปเป็นองค์ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ ควรมีแนวทางการพัฒนาโดยการสร้างแรงจูงใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมโครงงาน จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการสรุปเป็นองค์ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีการประเมินให้คะแนนนักเรียน และกิจกรรมตลาดนัดความรู้

5.4 ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น รองลงมา ได้แก่ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติ และนักเรียนสนุกสนานร่าเริงกับการได้พบปะพูดคุยกับเพื่อน ๆ ทั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคมที่หลากหลายโดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมค่ายสัมพันธ์น้องพี่ กิจกรรมกิจกรรมละครประวัติศาสตร์ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม กิจกรรมเปิดโลกกว้างทางการศึกษา และกิจกรรมท่องเที่ยวเรียนรู้ต่างวัฒนธรรม (จีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย) โดยเป็นกิจกรรมที่เน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมี

ส่วนในการแสดงออกทั้งทางด้านความคิด จินตนาการ ตลอดจนการแสดงออกทางการกระทำรวมถึงกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์มีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดในการเปิดกว้างอย่างสร้างสรรค์ในการที่จะตอบสนองต่อกิจกรรมที่ผู้เรียนกำลังเข้าร่วมอยู่ เป็นผลให้นักเรียนเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดี เป็นที่รักของเพื่อนและคนรอบข้างที่ร่วมงาน รวมถึงสามารถปรับสภาพจิตใจ มีความยืดหยุ่น สามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม พร้อมเปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาในการใช้ชีวิตสอดคล้องกับผลการวิจัยของพีรพัฒน์ วัชรินทรานุกร (2550) ได้ประเมินโครงการสร้างนักเรียน สร้างสังคม สู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์ พบว่า นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และการประเมินผลกระทบที่มีต่อโครงการ ผู้ประเมินเห็นว่าเนื้อหาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการทำงาน สามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง ด้านวิชาการ มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นและเป็นผู้ตรงต่อเวลาอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับผู้ปกครอง และนักเรียน แต่มีสิ่งที่แตกต่างคือ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ามีความสามารถในการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบและสามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก และอภิชาติ อ่อนเอม (2559) จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านใฝ่เรียนรู้ เรื่อง การสรุปเป็นองค์ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ ควรมีแนวทางการพัฒนาโดย การสร้างแรงจูงใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมโครงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการสรุปเป็นองค์ความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีการประเมินให้คะแนนนักเรียน และกิจกรรมตลาดนัดความรู้ และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน เรื่อง ความพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ ควรมีแนวทางการพัฒนาโดย การสร้างความตระหนัก จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน จัดกิจกรรมเพิ่มทักษะชีวิต จัดกิจกรรม แบ่งกลุ่มการทำงานเป็นทีม การสร้างสถานการณ์จำลอง แสดงบทบาทสมมติ การวิเคราะห์สถานการณ์ สร้างความรับผิดชอบต่อให้นักเรียน การให้กำลังใจและการชมเชยกับนักเรียนที่สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้

5.5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์ จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางการศึกษาศาสตร์พระราชา ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือสุนทรียภาพตามความถนัดและความสนใจ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเป็นคนดี มีความสุข เป็นผู้มีความแข็งแรงและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพดี และนักเรียนมีวินัยต่อตนเองและสังคม พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถควบคุมตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะจากกระบวนการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ที่ได้ดำเนินการโดยใช้กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรม Small Concert Band กิจกรรม Symphonic Band กิจกรรมธรรมชาติสร้างสรรค์งานศิลป์ กิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่ง กิจกรรมวงดนตรีสากล กิจกรรมคนละคร โดยวิธีการพัฒนาด้านเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ของตนเองในทุกมิติ มีความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองและนำความรู้มาปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมทั้งการควบคุมอารมณ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การเสริมสร้างพลังบวกให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้แก่ การให้คำปรึกษา การอบรมให้ความรู้ การเสริมสร้างการคิดเชิงบวก และการเป็นแบบอย่างที่ดี การเติมความสุขด้วยกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่บูรณาการกลุ่มสาระวิชา จึงเป็นผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลประกอบด้วย 1) มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 2) มีความเข้าใจต่อสังคมต่างวัฒนธรรม 3) มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ 4) มีใจเป็นธรรม 5) มีทัศนคติในเชิงบวก 6) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 7) มีจิตสาธารณะ ซึ่งเห็นได้ว่าแต่ละปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสำคัญเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการปัจจัยการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียน ครูผู้สอนคือกลไกสำคัญในการสร้างให้เยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เนื่องจากครูคือผู้ที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนอยู่ตลอดเวลาของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และการศึกษาของอิทธิพันธ์ ยายอด (2560) ศึกษาแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่มีประสิทธิผลโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ใต้องค์ประกอบหลักในการสร้างแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ 5 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา กิจกรรมจิตศึกษาเสริมปัญญาเชิงบวก สัมพันธภาพที่ดี การตระหนักรู้เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น และ การเป็นแบบอย่างที่ดี 2) องค์ประกอบย่อยมี 20 ประการ และ 3) กิจกรรมลูกเสือจำนวน 147 กิจกรรม เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 8 ประการคือ (1) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ความซื่อสัตย์สุจริต (3) ความมีวินัย (4) การใฝ่เรียนรู้ (5) ความเป็นอยู่พอเพียง (6) ความมุ่งมั่นในการทำงาน (7) การรักความเป็นไทย และ (8) มีจิตสาธารณะ

และบุษกร วัฒนบุตรและคณะ (2561) ที่ได้นำเสนอเนื้อหาสำคัญของการพัฒนาคนไทยที่ต้องมีแผนการพัฒนาคนที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกันในทุกระดับและสาขาเพื่อการไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบต้องให้คุณค่ากับทุกระดับการศึกษาและอาชีพซึ่งการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่โมเดล Thailand 4.0 เพื่อให้คนไทยมีภูมิคุ้มกันตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาชีพชีวิตโดย ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีหลักคือพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันและอยู่บน พื้นฐานของเงื่อนไข คือ ความรู้คู่คุณธรรม ภายใต้สังคมไทยที่เป็นสังคมแห่งวิริยภาพ โดยเอกลักษณ์เน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ “คน” สร้างกระบวนการคิดที่ทันสมัยให้ตื่นรู้สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ หลักเหตุผล และหลักคุณธรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวางแผน ชีวิตการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดพึ่งพาตนเองได้และพร้อมแบ่งปันสู่สังคมซึ่งจะต่อยอดไปสู่การขับเคลื่อน เศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลสร้างความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นโดยมีเครื่องมือการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตตามการน้อมนำศาสตร์พระราชามาสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงเพื่อให้เกษตรกรมี คุณภาพชีวิตที่ดีซึ่ง “คุณภาพชีวิตที่ดี” มีชีวิตที่ปกติสุขปลอดภัย มีเงินเก็บออม มีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้การยอมรับในระดับสากล

5.6 ด้านพฤติกรรมเชิงบวก จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่า การทำความดีย่อมได้รับผลของการทำความดี รองลงมา ได้แก่ นักเรียนยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมและยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ และนักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนและคนรอบข้างเมื่อมีโอกาส ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้มุ่งเน้นนักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่าย่อมได้รับผลของการทำความดี จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียน และยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ ตลอดจนสร้างความตระหนักให้นักเรียนยกย่องชื่นชมผู้ทำความดีผ่านกิจกรรมอย่างหลากหลายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการปรับแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนซึ่งส่วนหนึ่งเป็นปัญหาของชุมชนสังคม ได้แก่ การป้องกันยาเสพติด ชู้สาวและการทะเลาะวิวาท การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม การเสริมสร้างมารยาทที่ดี การเล่นเกมพนัน การมาเรียนสาย การหนีเรียน เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไข รวมทั้งการพัฒนาพฤติกรรมที่ดีอยู่แล้วให้คงอยู่ เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหวังของชุมชน สังคมและความมุ่งหวังการปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ยังบูรณาการกิจกรรมจากการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกทุกด้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการยอมรับพฤติกรรมเชิงบวกเชื่อในหลักแห่งการทำความดีมีความเชื่อมั่นในความยุติธรรม ยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียน ชุมชนและสังคม ภาคภูมิใจและตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดี และยกย่องชื่นชมผู้ทำความดี โดยมีกิจกรรมในการพัฒนา

อย่างหลากหลาย อาทิกิจกรรมจิตอาสาทำความดีถวายในหลวง กิจกรรมประกวดโครงงาน กิจกรรมลูกเตรียมอุดมอ่อนมเกล้าเราทำดี กิจกรรม TED Talk กิจกรรมบุคคลแห่งความภาคภูมิใจ โดยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติดีมีระเบียบวินัยนั้น โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพออกสู่สังคมภายนอกและเกิดการยอมรับผลผลิตจากทางโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน เป็นผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านพฤติกรรมเชิงบวกอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิชาติ อ่อนแอม (2559) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านมุ่งมั่นในการทำงาน เรื่อง ความพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ ควรมีแนวทางการพัฒนาโดย การสร้างความตระหนัก จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน จัดกิจกรรมเพิ่มทักษะชีวิต จัดกิจกรรม แบ่งกลุ่มการทำงานเป็นทีม การสร้างสถานการณ์จำลอง แสดงบทบาทสมมุติ การวิเคราะห์สถานการณ์ สร้างความรับผิดชอบให้กับนักเรียน การให้กำลังใจและการชมเชยกับนักเรียนที่สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้ ด้านมีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เรื่อง การมีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณควรมีแนวทางการพัฒนาโดย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดกิจกรรมการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ส่งเสริมทักษะความคิดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้กิจกรรมโครงงานและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนอย่างทั่วถึง และการศึกษาของสุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก (2558) ในการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลประกอบด้วย 1) มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 2) มีความเข้าใจต่อสังคมต่างวัฒนธรรม 3) มีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ 4) มีใจเป็นธรรม 5) มีทัศนคติในเชิงบวก 6) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 7) มีจิตสาธารณะ ซึ่งเห็นได้ว่าแต่ละปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสำคัญเชื่อมโยงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และพบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้แนวปฏิบัติในการบริหารจัดการปัจจัยการสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียน ครูผู้สอนคือกลไกสำคัญในการสร้างให้เยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เนื่องจากครูคือผู้ที่ต้องอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนอยู่ตลอดเวลาของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

5.7 ด้านคุณธรรมจริยธรรม จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนเป็นผู้มีความกตัญญู

กตเวทีต่อผู้มีพระคุณ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนนำหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน และนักเรียนสามารถให้อภัยกับผู้ที่กระทำผิด และให้โอกาสผู้อื่นในการกลับตัวจากการกระทำผิดนั้น ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ามีกระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะจริยธรรมให้กับนักเรียนโดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม ดี 5 กิจกรรม ค่ายเยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแกนนำ กิจกรรมค่ายยุวชนคนดี กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมพี่ชวนน้องทำความดี กิจกรรมสอภธรรมศึกษานอกจากนี้ยังเสริมสร้างคุณธรรมด้วยกิจกรรมการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีของครู นักเรียนและบุคลากร ด้านการทำงาน มุ่งเน้นการดำเนินงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการเรียนรู้สู่วิถีความพอเพียงอย่างหลากหลาย การจัดกิจกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการส่งเสริมโดยผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติกิจกรรมโครงการคุณธรรม ด้านกิจกรรมบูรณาการก็มุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริงในการดำเนินชีวิต โดยใช้กิจกรรมบูรณาการและสร้างเอกลักษณ์เชิงบวก และด้านดนตรี มุ่งเน้นการนำดนตรีสร้างสรรค์ มาใช้ในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความสามัคคีในหมู่คณะ ตลอดจนการสร้างจิตอาสาในการช่วยเหลือชุมชนโดยใช้กิจกรรมดนตรีในด้านดนตรีอาสา จึงเป็นผลให้การประเมินผลผลิตด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลวิจัยของนุวัฒน์ อุทาร์สวัสดิ์ (2561) จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่และ 2) นำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย 1.1) หลักการรูปแบบการพัฒนา 1.2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.3) หลักการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 1.4) หลักการบูรณาการการเรียนการสอน 1.5) หลักการจัดกิจกรรมนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบัวใหญ่ 3.2) ฝ่ายบริหารวิชาการ 3.3) ฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน 3.4) ฝ่ายบริหารทั่วไป 3.5) ฝ่ายบริหารส่งเสริมและบริการ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 4.1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 4.2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 4.3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี 5) การประเมินผลรูปแบบ 6) เจ็อนไขของรูปแบบ ประกอบด้วย 6.1) ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ 6.2) จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6.3) ฝ่ายบริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ 6.4) มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร ผาตโรสง (2562) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี 2) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ภาพรวมรายด้านพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็น Modified Priority Index (PNI_{modified}) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) การปฏิบัติงานตามแผน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนของท่านร่วมกับหน่วยงานภายนอกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม 2) การติดตามนิเทศงาน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ กลุ่มเครือข่ายผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประเมินผลโครงการ/กิจกรรมคุณธรรมในช่วงระยะครึ่งแผนการปฏิบัติงาน 4) การวางแผนงานคุณธรรม พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

5.8 ด้านความพอประมาณ จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านความพอประมาณ ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รองลงมา ได้แก่ นักเรียนวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิต ประจำวันบนพื้นฐานของข้อมูล ความรู้ และข่าวสาร และนักเรียนสามารถจัดการชีวิตด้านการเรียน ครอบครัว การคบเพื่อน ปฏิสัมพันธ์กับครู และอื่น ๆ รอบตัวได้อย่างสมดุล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้น้อมนำแนวทางศาสตร์พระราชาลหลักการทำงาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และในทุกกิจกรรม โดยมีนโยบายในการสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน การจัดเป็นสาระเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา และประยุกต์ใช้ในทุกกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และยังออกแบบกิจกรรมเพื่อความมีเหตุผล ความพอประมาณและการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ภายใต้เงื่อนไขของการมีความรู้และคุณธรรมในชีวิตประจำวัน และมีกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมคนรุ่นใหม่หัวใจพอเพียง กิจกรรมบุคคลต้นแบบด้านความพอเพียง กิจกรรมตลาดนัดพอเพียง กิจกรรมสืบสานงานพระราชดำริ กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ร่วมอยู่อย่างพอเพียง กิจกรรมธนาคารโรงเรียน จึงทำให้ผลการประเมินผลผลิตโครงการด้านความพอประมาณที่ได้ผลว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลวิจัยของปมณท์ สุภาพักตร์ (2562) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนากิจกรรมคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียงมี 5 ลักษณะ คือ 1.1) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการรักษาตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ 1.2) มีความกระตือรือร้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก 1.3) มีคุณธรรมด้านความประหยัด ซื่อสัตย์ รับผิดชอบประเทศชาติ 1.4) มีความใส่ใจใฝ่เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และ

1.5) มีความกล้าหาญ อดทนและเสียสละ 2) ผลการศึกษากิจกรรมคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มี 8 กิจกรรม ได้แก่ 2.1) กิจกรรมสัมพันธ์ไมตรี 2.2) กิจกรรม ยุวกวีพอเพียง 2.3) กิจกรรมจำเรียงถ้อยร้อยกรอง 2.4) กิจกรรมตามครรลองปรัชญา 2.5) กิจกรรมเพื่อนพ้อง (ภา) ยามยาก 2.6) กิจกรรมหลายหลากล้นล้นนำ 2.7) กิจกรรมประพาศธรรมล้ำค่าความดี และ 2.8) กิจกรรมนำวิถีเยาวชนพอเพียง และ 3) เยาวชนมีคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายหลังจากทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับบุษกร วัฒนบุตรและคณะ (2561) ที่ได้นำเสนอเนื้อหาสำคัญของการพัฒนาคนไทยที่ต้องมีแผนการพัฒนาคน ที่ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกันในทุกระดับและสาขาเพื่อการไปสู่เป้าหมาย เดียวกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบต้องให้คุณค่ากับทุกระดับการศึกษาและอาชีพ ซึ่งการปรับเปลี่ยนประเทศไทยไปสู่ โมเดล Thailand 4.0 เพื่อให้คนไทยมีภูมิคุ้มกันตนเองทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาชีพโดย ดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีหลักคือพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และอยู่บน พื้นฐาน ของเงื่อนไข คือ ความรู้คู่คุณธรรม ภายใต้สังคมไทยที่เป็นสังคมแห่งวิริยภาพโดยเอกลักษณ์เน้นการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพ “คน” สร้างกระบวนการคิดที่ทันสมัยให้ตื่นรู้สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์ หลักเหตุผล และหลักคุณธรรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนชีวิต การแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดพึ่งพาตนเองได้และพร้อมแบ่งปันสู่สังคมซึ่งจะต่อยอดไปสู่การขับเคลื่อน เศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลสร้างความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นโดยมีเครื่องมือ การตัดสินใจในการดำเนินชีวิตตามการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงเพื่อให้ เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีซึ่ง “คุณภาพชีวิตที่ดี” มีชีวิตที่ปกติสุขปลอดภัยมีเงินเก็บออม มีสุขภาพ กายและใจที่แข็งแรง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้การยอมรับในระดับสากล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของนุวัฒน์ อุทราสวัสดิ์ (2561) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ พบว่า วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อ เทคโนโลยี โดยมีเงื่อนไขของรูปแบบ คือฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญใน การกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่าง พอเพียง และมีจิตสาธารณะ จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฝ่าย บริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ มีการกำกับติดตามและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่วนผลการนำรูปแบบไปใช้ พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด และ นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มี ต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันด้วย สื่อเทคโนโลยี ด้านผู้บริหาร และครู และด้านการจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ผลการ ติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบ พบว่าผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมการติดตาม การใช้อุบายอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าหลังการใช้รูปแบบนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

ที่สุดและสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและยังคงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งสามด้านนั้นอยู่ในระดับดี

5.9 ด้านการเสริมสร้างสังคม จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ด้านการเสริมสร้างสังคม ที่พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ นักเรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีส่วนสร้างคุณค่าและทำประโยชน์ในสังคมได้ รองลงมา ได้แก่ นักเรียนบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย และนักเรียนร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดกิจกรรมตามโอกาสอันควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ามุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะในการเสริมสร้างสังคม เพื่อเกิดความตระหนักในการทำประโยชน์เพื่อสังคม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดกิจกรรมตามโอกาสอันควร โดยได้ร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการวางแผนออกแบบและจัดกิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วย กิจกรรมโครงการจิตสาธารณะเพื่อชีวิต กิจกรรมการเรียนรู้แนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาชุมชน กิจกรรมธนาคารขยะ กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาการอ่านสู่บ้านและชุมชน กิจกรรมโครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชน และกิจกรรมนำวิถีสร้างคนดีสู่สังคม เพื่อเสริมสร้างแนวคิดปลูกฝังจิตสำนึกและพฤติกรรมด้านการเสริมสร้างสังคมและการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม จึงทำให้ผลการประเมินด้านการเสริมสร้างสังคมนั้นนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลวิจัยของอภิชาติ อ่อนเอม (2559) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีจิตสาธารณะ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนมีการอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยความสมัครใจควรมีแนวทางการพัฒนา โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตอาสา การอาสาทำงาน การส่งเสริมให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสมัครใจ การอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย การมีจิตอาสาการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติจริง การมีจิตอาสาในการทำงาน กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสังคม กิจกรรมโรงเรียนสะอาดด้วยสองมือเรา จัดกิจกรรมบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกิจกรรมของชุมชน และการยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของนุวัฒน์ อุทาร์สวัสดิ์ (2561) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ พบว่าวิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี โดยมีเงื่อนไขของรูปแบบ คือฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฝ่ายบริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่วนผลการนำรูปแบบไปใช้ พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี ด้านผู้บริหาร และครู และด้านการจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ผลการติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบพบว่าผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมการติดตามการใช้อยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าหลังการใช้รูปแบบนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและยังคงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งสามด้านนั้นอยู่ในระดับดี และการศึกษาของอิทธิพันธ์ ยายอด (2560) ในการศึกษาในรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่มีประสิทธิผลโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ใต้อองค์ประกอบหลักในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ 5 ประการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา กิจกรรมจิตศึกษาเสริมปัญญาเชิงบวก สัมพันธภาพที่ดี การตระหนักรู้เห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น และการเป็นแบบอย่างที่ดี 2) องค์ประกอบย่อยมี 20 ประการ และ 3) กิจกรรมลูกเสือจำนวน 147 กิจกรรม เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 8 ประการคือ (1) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ความซื่อสัตย์สุจริต (3) ความมีวินัย (4) การใฝ่เรียนรู้ (5) ความเป็นอยู่พอเพียง (6) ความมุ่งมั่นในการทำงาน (7) การรักความเป็นไทย และ (8) มีจิตสาธารณะ และนริศรา ตาปราบ (2563) ในการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีทั้งหมด 8 คุณลักษณะ ได้แก่คุณลักษณะที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านการเป็นพลเมืองดีของชาติ คุณลักษณะที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริตคุณลักษณะที่ 3 มีวินัยคุณลักษณะที่ 4 ใฝ่เรียนรู้คุณลักษณะที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง คุณลักษณะที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงานคุณลักษณะที่ 7 รักความเป็นไทยคุณลักษณะที่ 8 มีจิตสาธารณะ ระดับคุณลักษณะทั้ง 8 อยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าทั้ง 19 กิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อมีระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์, ด้านเป้าหมาย, ด้านตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรม, ด้านกิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติ งานและด้านประโยชน์ที่จะได้รับมากที่สุด ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนก่อนการร่วมกิจกรรมนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดี ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม และทุกรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนที่พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ ผลจากการดำเนินงานโครงการ เป็นไปตามนโยบาย จุดเน้นและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก 9 ด้านที่โรงเรียนกำหนด และผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้ดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนมาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีการปรับปรุงและพัฒนา การจัดกิจกรรมจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของนักเรียนและชุมชน มีการสำรวจความคิดเห็น ประชุมปรึกษาหารือ วางแผนการดำเนินงานร่วมกัน และเมื่อจัดกิจกรรมพัฒนา โรงเรียนก็ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรม ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถให้คำปรึกษาและชี้แนะเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน โดยนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกิจกรรมการพัฒนา โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก เผยแพร่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในที่ต่าง ๆ ทำให้ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ สามารถพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด นักเรียนพฤติกรรมกระเรียนและชีวิตประจำวันดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตในชุมชนในสังคมได้อย่างปกติสุข และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสาธารณชน สอดคล้องกับการศึกษาของสิงห์ สิงห์ขจร (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา กับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และขับเคลื่อนงานพัฒนาด้วยความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน มีความสอดคล้องต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) เพื่อการสร้างคุณค่าร่วม Creating Shared Value (CSV) การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาชุมชนหรือสังคม สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างกิจการกับชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของบริษัท การพัฒนาสังคม (Social Development) โดยองค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมส่งเสริมการศึกษา วัฒนธรรม และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering) และอรุณศิริ จันทร์หล่น (2560) จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่า แนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 7 แนวทาง คือ 1) การกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน 2) การจัดให้มีคณะกรรมการเป็นการเฉพาะ 3) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน 4) การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน 5) การจัดสิ่งแวดล้อมเชิงคุณธรรม 6) การกำกับดูแล ติดตามและประเมินผล และ 7) การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของนุวัฒน์ อุทราสวัสดิ์

(2561) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่ พบว่า วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ 2) การบูรณาการภาคีเครือข่าย 3) การสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี โดยมีเงื่อนไขของรูปแบบ คือฝ่ายบริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ จัดให้มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฝ่ายบริหารต้องมีระบบการประสานงานที่มีคุณภาพและมีความต่อเนื่องเป็นระบบ มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่วนผลการนำรูปแบบไปใช้ พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน 4 ประการ ได้แก่ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ผลการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยสื่อเทคโนโลยี ด้านผู้บริหาร และครู และด้านการจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ผลการติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบ พบว่าผู้ประเมินมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมการติดตามการใช้อยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าหลังการใช้รูปแบบนักเรียนยังคงมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและยังคงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งสามด้านนั้นอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. จากผลการประเมินบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ข้อที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ก่อนการวางแผนการดำเนินโครงการ ดังนั้นในการดำเนินโครงการครั้งต่อไปหรือโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกันนี้ ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรภายนอกโรงเรียน ก่อนการวางแผนการดำเนินโครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหา เพื่อทราบความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นที่แท้จริง

2. จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา รายการที่อยู่ในอันดับท้าย ๆ ได้แก่ การมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน และเพื่อการพัฒนากิจกรรมในโครงการ รวมถึงการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอต่อความต้องการของครูผู้ดำเนินงานและนักเรียนที่รับการพัฒนา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบหลักควรให้ความสำคัญกับการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนากิจกรรมในโครงการ

เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ประกอบการตัดสินใจวางแผนการจัดกิจกรรม รวมถึงใช้ในประโยชน์ระหว่างการดำเนินโครงการใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรม รวมถึงเพื่อการพัฒนาต่อ ๆ ไป

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม ข้อที่มีความเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้าย คือ กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้และข้อรายการที่มีผลการประเมินเป็นอันดับท้าย ๆ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของโรงเรียนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีประเด็นของการที่โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อการดำเนินกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นระหว่างปีการศึกษา ที่มีผลประเมินอยู่ในอันดับท้าย ดังนั้นในการดำเนินงานโครงการครั้งต่อไปผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการจัดกิจกรรม และหาวิธีการให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทให้มากขึ้น

4. จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม มีผลการประเมินคุณลักษณะนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีผลการประเมินเป็นอันดับแรก คือ ด้านพฤติกรรมเชิงบวก ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการเสริมสร้างสังคม ตามลำดับ ดังนั้นโรงเรียนควรจัดให้มีโครงการนี้อย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ของนักเรียน โดยความร่วมมือของทุกฝ่าย อาทิ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน เป็นต้น

5. เมื่อพิจารณาผลการประเมินตามรายด้านคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกที่พัฒนาแล้ว โรงเรียนควรพัฒนาในคุณลักษณะในด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งโรงเรียนควรวางแผนการออกแบบและจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ปลูกฝังเจตคติที่ว่า การเป็นคนรับผิดชอบและความพยายาม โรงเรียนควรวางแผนการออกแบบและจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความมั่นใจในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าบางครั้งการกระทำนั้นจะแตกต่างจากคนอื่นก็ตาม และมองเห็นความสามารถของตนเองในเชิงบวก และมีพลังใจต่อการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดบนพื้นฐานความเชื่อในตนเอง

6. จากผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ในภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนมีความเห็นค่อนข้างสอดคล้องกันไปในแนวทางเดียวกันว่า ผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่นักเรียน โรงเรียนจึงควรคงการดำเนินงานโครงการนี้ด้วยความเอาใจใส่และให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามความต้องการของชุมชนต่อไป เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามเป้าหมายของโรงเรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินผลกระทบ และการประเมินติดตามผลความคงสภาพและประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียนหลังจากจบโครงการซึ่งอาจเป็นการออกแบบการติดตามในลักษณะของความสำเร็จของนักเรียนอันเป็นผลต่อเนื่องจากคุณลักษณะที่ได้รับการพัฒนา เพื่อนำผลมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุง พัฒนาโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และประยุกต์ใช้ในการพัฒนากิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรจัดให้มีการประเมินโครงการจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอก องค์กรเอกชน หรือบุคคลภายนอก เพื่อจะได้ทราบผลการดำเนินงานโครงการตามสภาพจริงและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการให้ดีขึ้น

3. ควรมีการเพิ่มเติมขอบเขตการประเมินในรูปแบบการประเมิน CIPIEST ของสตีฟเฟิลบีม ที่เป็นส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมินซิปป์ ซึ่งจะสามารถประเมินได้กว้าง ทั้งการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: I) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation: E) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation: S) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation: T)

4. ควรมีการประเมินด้วยรูปแบบการประเมินอื่น ๆ ในการดำเนินโครงการต่อเนื่องในปีการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). **แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กรีน ผุ่ยปุโรย. (2557). **การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโนนสีดาวิทยา อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เกรียงไกร ผาดไธสง (2562). **แนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). **คุณลักษณะและภาพอนาคตคนไทยที่พึงประสงค์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2551). **หลักการและแนวปฏิบัติในการจัดคุณลักษณะศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชน**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2548). **การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ชาญชัย อินแปลง. (2552). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนามาลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชุตินา วัฒนาศิริ. (2561). **ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 4(1) (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2561): 101 - 110. ค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2562, จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/125762>.**
- เขาว์ อินโย. (2553). **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียนฉาย กิระนันท์. (2544). **สังคมศาสตร์วิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนภัทร จันท์สว่าง. (2552). **การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นริศรา ตาปราบ (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน
จังหวัดชัยภูมิ; วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน
กรกฎาคม – กันยายน 2562.
- นิตา ชูโต. (2550). การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: ธรรมสารการพิมพ์.
- นุวัฒน์ อุทาสวัสดิ์ (2561). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบัวใหญ่,
วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2561.
- ปมณต์ สุภาพักตร์ (2562). การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง; วารสาร
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2562.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2547). เทคนิคการประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เนติกุล
การพิมพ์.
- ปรียานุช พิบูลสราวุธ. (2549). เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ:
โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- พิชัย บุญมาหนองคู (2555) การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษา
ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิสนุ พองศรี. (2550). เทคนิควิธีประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
พรอพเพอร์ตี้พริ้นต์.
- _____. (2553). เทคนิควิธีการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ:
ด้านสุทธาการพิมพ์.
- มันตนา สังฆะกฤษณ์ และวราพรธน น้อยสุวรรณ. (2543). ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคตใน
100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- มัลลิกา คงพันธ์. (2548). การประเมินโครงการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา สถาบันราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2550). การประเมินผลโครงการ – การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพฯ:
คอมแพคท์พริ้นท์.
- วิไล หนูนา (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2556). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ.
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____ . (2557). การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์สกุล จันแสน. (2558). แนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนท่าตะโก1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). ทฤษฎีการวัดแนวใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ยาวะประภาช. (2547). การวางนโยบาย โครงการ และการบริหารโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). โมเดลการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รอบด้านตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติและการพัฒนาชุดเครื่องมือวัดโครงสร้างด้านเจตคติของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จตุพร ดีไซน์.
- _____ . (2552). การเขียนรายงานการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2551). ทางเลือกสังคมไทยในอนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2551). วิธีวิทยาการประเมิน ศาสตร์แห่งคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ . (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____ และคณะ (2541). วิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคต. วารสารศรีปทุม. 4(5), 9 – 10.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2555). รายงานโครงการกิจกรรมทางกายและภาวะสุขภาพของประชากรไทย. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ . (2555). คู่มือการอบรมเพื่อสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- _____ . (2563). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตติ้ง.
- สำนักงานสภาพเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). วิวัฒนาการของการพัฒนา เศรษฐกิจ และ

- สังคมของไทย. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รัฐสภา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการพัฒนา การวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สิงห์ สิงห์ขจร. (2558). แนวทางพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา กับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุกัญญา คุ่มกลาง.(2553).การดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุจิตา คตศิริกัญชร. (2557). รายงานการประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม จังหวัดลำพูน ปีการศึกษา 2557. เข้าถึงใน <https://www.maetha.ac.th/home>
- สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก. (2558). การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรีย์ พูลสวัสดิ์. (2554). การดำเนินงานพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2547). การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิชและคณะ. (2549). โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- โสภา ศิริอุเทน. (2548). ค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุชิต เจริญจำเนียร. (2545). การจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมสร้างคุณลักษณะคนดีของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิชัย พันธเสน. (2549) โครงการสังเคราะห์งานวิจัย ข้อเขียน และบทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง. สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์: กรุงเทพฯ.

- อภิชาติ อ่อนเอน. (2559). **แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อภิญา สิงหา (2564). **กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการเป็นโรงเรียนคุณธรรม.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- อรุณศิริ จันทร์หล่น. (2560). **การพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1.** **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(3)กรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. 2560.**
- อำรุง จันทวานิช. (2545). **แนวความคิดประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. วารสารข้าราชการครู, 19(3), 5-9.**
- อิทธินันท์ ยายอด. (2560). **รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่มีประสิทธิผลโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 17 (2), 80 - 90.**
- Abe, D.J. (2005). **Effects of non-traditional instruction on the classroom discipline of African American students.** Dissertation Abstracts International, 65 (07), 2471-A.
- Alkin, M.C. (1969). **Evaluation Theory Development Evaluation Comment.** Los Angeles: U.S.A.
- Anderson, L. W. (1988). **Assessing affective characteristics in the school.** Boston: Allyn and Bacon.
- Anderson, S.B. and Ball, S. (1978). **The profession and practice of program evaluation.** San Francisco: Jossey-Bass.
- Anon, S. (2018). **Understand, access, develop: the methods of the King's science for sustainable development.** Bangkok: Center for Intellectual and Information Finance. National Institute of Development Administration.
- Anthony, Mary Christine Jackson. (2009). **“An Investigation of the Efficacy of a Character Education Program in a Rural Middle School,”** Dissertation Abstracts International. 63,4 (October 2009): 1240-A.
- Araque, A . V. (2006). **The curriculum: Theory and Practice.** (5thed.) London: Sage Publications.
- Bandura, A. and Walters, R. H. (1963). **Social Learning and personality development.** New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.

- Bandura, A. (1993). Multifaceted impact of Self-Efficacy Belief on Academic Functioning. **Child Development**. 67(3), pp. 1206-1222.
- Bandura, A. (2006). Guide for Constructing Self-Efficacy Scales. Self-efficacy beliefs of adolescents, (Vol. 5., pp. 307-337). Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- BBC NEWS ไทย. (2561). 10 พระราชดำรัสของรัชกาลที่ 10. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-40742023>
- Benson, P. L. (2003). **Developmental assets and asset-building community: Conceptual and empirical foundations**. In R. M. Lerner and P. L. Benson (Eds.), *Developmental assets and asset-building communities: Implications for research, policy, and practice* (pp.19–43). New York: Kluwer Academic/Plenum Press.
- Benson, P. L. 1997. **All kids are our kids: What communities must do to raise caring and responsible children and adolescents**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Benson, P. L., Mannes, M., Pittman, K., and Ferber, T. (2004). **Youth development, Developmental assets and public policy**. In R. M. Lerner and L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology*. New York: Wiley.
- Catalano, R. F., and Hawkins, J. D. (2002). **Response from authors to comments on**
“Positive youth development in the United States: Research findings on evaluations of positive youth development programs.” *Prevention and Treatment*, 5 (article 20).
- Cranley, Mary Elizabeth. (2008). **“Tassaban School: The Moral Life of a Thai Primary School,”** *Dissertation Abstracts International*. (2008) : 1531-A.
- Cronbach, L.J. (1987). **Designing evaluation of educational and social programs**. San Francisco: Jossey-Bass.
- _____. (1963). **Evaluation for Course Improvement in R.W. Heath (ED), New Curricular**. New York: Harper and Row.
- _____. (1990). **Essentials of psychological testing**. (5th.ed.) New York: Harper and Row.
- Damon, P.O., Menon, V.N., and Bronk, Y.I. (2003). **Evaluation at the Local Level In B.R. Worthen and J.R. Sanders, Educational Evaluation: Theory and Practice**. Ohio: Jones.
- Damon, W. (1997). **The youth charter: How communities can work together to**

- raise standards for all our children.** New York: Free Press.
- _____. (2004). What is positive youth development? **Annals of the American Academy of Political and Social Science**, 591(1), 13–24.
- Deci W.R., Patrick F.L., and Leone, H.K. (1994) **Health Program Planning an Educational And Ecological Approach.** New York: Quebecor World Fairfield.
- Donald L. Kirkpatrick. (1975). Evaluating Training Program. Wisconsin: American Society for Training and Development.
- Dowling, D.S., Gestsdottir, A.B., Anderson, D.S., and Lerner, H.G. (2003). **School-Based Management: A Study of its Impact on Student Achievement in Title I Schools.** Doctoral Dissertation (Educational Administration). Fielding Graduate University.
- Duarte, F. (2008). What we learn today is how we behave tomorrow: A study on students perceptions of ethics in management education. **Social Responsibility Journal**, 4 (12), 120-128.
- Erikson, E. (1968). **Identity: Youth and Crisis.** New York: Norton.
- Fetterman, D. M. (1994). Empowerment Evaluation. **Evaluation Practice**. 15: 1-15.
- Gestsdottir, S. (2005). **Intentional self-regulation and positive youth development.** Unpublished doctoral dissertation, Tufts University, Medford, MA.
- Goveas, E.W. (2008) **Confronting Racism.** Workshop for K-12 teachers at Williamsburg-James City County Schools. Williamsburg. University of Virginia Press.
- Hammond, R.L. (1973). **Evaluation at the Local Level In B.R. Worthern and J.R. Sanders, Educational Evaluation: Theory and Practice.** Ohio: Jones.
- Hawkins, J. D., and Catalano, R. F. (1996). **Parents who care: A step-by-step guide for families with teens.** San Francisco: Jossey-Bass/ Pfeiffer.
- Hawkins, J. D., Catalano, R. F., and Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: Implications for substance abuse prevention. **Psychological Bulletin**, 112(1), 64–105. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.64>.
- Jukparun, W. (2012) . **Development of basic education institution management model according to the philosophy of sufficiency economy.** Chiang Mai: Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University.
- Knox, D.D. (1992). The role of corporate social responsibility: exploring stakeholder relationship and program reporting across leading FTSE companies. **Journal of Business Ethics**, 61, 71-28.

- Larkin, J. M. (1998). **Effects of Conflict management course on nurse managers.** MSN Dissertation. Nursing Health Sciences. Duquesne University.
- Lerner, R. M. (2002). **Concepts and theories of human development** (3rd ed.). Mahwah, NJ: Erlbaum
- Lerner, R. M., and Benson, P. L. (2003). **Developmental assets and asset-building communities: Implications for research, policy, and practice.** Norwell, MA: Kluwer Academic.
- Lewis, Ramon. (2007). **“Classroom discipline and student responsibility : the students’ view”** *Teaching and Teacher Education* 17, 3 (2007) : 307-319.
- McMillan, J.M. and Schumache, S. (2001). **Research in education.** London: Longman.
- Michelle J. Boyd, and Julie Dobrowt. (2011). **MEDIA LITERACY AND POSITIVE YOUTH DEVELOPMENT;** *Positive Youth Development.* สืบค้นจาก <http://1ab.in/bjg4>.
- Miller, V.G. (2005). An evolution of a disciplinary alternative education program after its initial year of implementation. **Dissertation Abstracts international**, 66 (2), 478-A.
- Mitzel, H. E. (1992). **Evaluation of educational research.** New York: The Free Press.
- Mookpadit, Manoon. (2006). **An Analytical Study of H.M. the King’s Sufficiency Economy Philosophy and Buddhism.** Bangkok; Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Moursund, J. P. (1992). **Learning and the learner.** Caledonia: Brooks/Cole Publishing Company.
- Patton, M. Q. (1978). **Utilization-focused evaluation.** Beverly Hills: Sage Publications.
- Provus, M. (1971). **Discrepancy Evaluation Social Program Improvement and Assessment.** Berkeley. CA. Mc Cutchan.
- Rutter, M. (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms. **American Journal of Orthopsychiatry**, 57(3), 316–331.
- Ryan Richard M. and Edward L. Deci. (2000) Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. **January 2000 American Psychologist** Copyright 2000 by the American Psychological Association, Inc.

- Salovey, P., and Mayer, J. D. (1990). **Emotional Intelligence. Imagination, Cognition, and Personality**, 9, 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>.
- Scriven, M. (1967). **The Methodology of Evaluation. AERA Monograph Series in Curriculum Evaluation, No.1**. Chicago: Rand McNally.
- _____. (1997). **The Methodology of Evaluation. AERA Monograph Series in Curriculum Evaluation, No.1**. Chicago: Rand McNally.
- Stake, R.E. (1967). **The Countenance of Educational Evaluation**. *Teacher College Record*. 68: 523-540.
- _____. (1997). **The Countenance of Education Evaluation**. *Teacher College Record*.
- Stufflebeam, D.L. (2003). **The CIPP Model for Evaluation**. In Kellaghan, T. and Stufflebeam, DL (Eds.). *The International Handbook of Educational*. Boton; Kluwer.
- _____ and Shinkfield. (2007). **Evaluation Theory, Models and Applications**. John Wiley and Son, Ines.
- _____, et al. (1991). **Education Evaluation and Decision-Making**. Itasca, Illinois: Publishing.
- _____, Gulickson and Wingate. (2002). **The Spirit of Consuelo: An Evaluation of Ke Aka Ho&na**. The Evaluation Center, Western Michigan University.
- Suchman, E. A. (1967). **Evaluation research: Principles and practices in public service and social action programs**. New York: Russell Sage Foundation.
- Sulkowski, N.B. and Deakin, M.K. (2009). Does understanding culture help enhance students' earning experience. **International Journal of Contemporary Hospitality Management**, 21 (2), 154-166.
- Tuana, N. (2007). Conceptualizing moral literacy. **Journal of Educational Administration**, 45(4), 364–78.<https://doi.org/10.1108/09578230710762409>
- Gao and Wang 19.
- Tubporn, H. (2017). The King's Philosophy, Sufficiency Economy: Wisdom of Thailand. **Journal of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University**, 11(1) ,66-79.
- Tyler, R.W. (1943). **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago: University of Chicago Press.

- _____. (1989). **Education Evaluation: New Roles, Means.** Chicago: University of Chicago Press.
- Way, S.M. (2004). For their own good? the effects of school discipline and disorder on student behavior and academic achievement. **Dissertation Abstracts International**, 64 (10), 3850-A.
- Way, N., and Robinson, M. G. (2003). A longitudinal study of the effects of family, friends, and school experiences on the psychological adjustment of ethnic minority, low-SES adolescents. **Journal of Adolescent Research**, 18(4), 324–346.
- Welch, Wayne W. (1967). The Process of Evaluation. **Journal of research on Science Teaching**. 11 (2): 175-183.
- World Health Organization, WHO. (1997). **Life skills education for children and adolescents in schools: Introduction and guidelines to facilitate the development and implementation of life skills programmes.** Programme on mental health, World Health Organization GENEVA.
- Worthen B.R., Sanders, J.R. (1973). **Educational evaluation: Theory and practice.** CA: Wadsworth.
- Wyman, D.N., Cowen, L.E., Work, A.D., and Kerley, D.F. (1993). School-Based Management in the United States. **The Governance of Schooling: Comparative Studied of Develop Management.** London: Routledge.
- Zdenek, B. and Schochor, D. (2007). Developing moral literacy in the classroom. **Journal of Educational Administration**, 45 (04), 514-532.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ชื่อโครงการ	โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาน้อมเกล้า
กิจกรรม	การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
กลยุทธ์ที่ 3	การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
สอดคล้องกับกลยุทธ์(สพฐ)	กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
สอดคล้องกับมาตรฐาน	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพนักเรียน
ลักษณะโครงการ	โครงการต่อเนื่อง
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กลุ่มบริหารงานบุคคล
ระยะเวลาดำเนินการ	ปีการศึกษา 2563 (1 เมษายน 2563 - 31 มีนาคม 2564)

1. หลักการและเหตุผล

สังคมโลกปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีมีความเจริญและอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์มากขึ้น ทำให้สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การที่ประชาชนในสังคมจะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุขนั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องรู้การปรับตัวอย่างถูกต้อง รู้จักการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้อย่างมีความสุขประกอบกับ ปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ เนื่องจากมีการแข่งขันสูงทำให้เด็กและเยาวชนมีความสับสนในการรับและเลือกใช้นิยาม ขาดจิตสำนึกที่ดี ขาดการควบคุมตนเอง รวมทั้งขาดจิตสำนึกในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ทำให้เด็กต้องปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของบุคคลเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เนื่องจากคน เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์ และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันคนก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้รับการศึกษาเป็นหน้าที่หลักของการศึกษา และเป็นปัจจัยที่ทำให้การศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าเป้าหมายของการศึกษาได้กำหนดไว้หลายประการและการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศย่อมเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมไทยในอนาคต ดังที่ทราบกันโดยทั่วไปในวงการศึกษาว่าความคิด

รวมๆ ของลักษณะของคนที่เป็นผลผลิตทางการศึกษาเป็นคนเก่ง ดีและมีความสุข หรือ ดี เก่ง และมีความสุข ตามการเน้นของแต่ละบุคคลแต่อย่างไรก็ตามลักษณะที่ควรสร้างให้เป็นคุณลักษณะประจำตัวของเด็กไทย ย่อมมีรายละเอียดอีกมากตามความซับซ้อนของสังคม พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ เป้าหมายของการจัดการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่าเป็นการสร้างคนให้มีความคิด รักในการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย โดยให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ความคิด และทักษะในการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เกิดความสุข และนำเข้าไปสู่การพัฒนาอาชีพสุจริต การมีงานทำและมีรายได้ และมีส่วนทำประโยชน์ให้กับสังคมของตนและประเทศชาติ

การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีจุดหมายที่มุ่งเน้นกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้ครบทุกด้าน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธี ที่เหมาะสม แต่ปัจจุบันยังพบว่า เยาวชนไทยยังมีคุณลักษณะบางประการ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร และสภาพที่พึงประสงค์ของสังคมไทยในปัจจุบัน

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมาตรฐานสากล ดำเนินงานในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นในระดับประเทศ ได้ดำเนินการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนนับเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา โดยโรงเรียนต้องพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพในทุกด้าน และในการดำเนินงานที่ผ่านมา ก็ได้ตระหนักและส่งเสริมพัฒนานักเรียนตามแนวทางดังกล่าว รวมทั้งตามความมุ่งหวังของชุมชน และสังคมอย่างต่อเนื่องโดยใช้แนวคิดของการพัฒนา 2 แนวทางคือ แนวทางที่หนึ่งเป็นการพัฒนา

ที่มุ่งในการปรับปรุงแก้ปัญหานักเรียนในด้านต่างๆ ที่นักเรียนบกพร่องหรือเป็นปัญหาของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู รวมไปถึงปัญหาทางสังคมที่เป็นความยุ่งยากที่จะต้องหาหนทางในการแก้ปัญหาของสังคมที่เป็นอยู่ปัจจุบัน โดยใช้โครงการกิจกรรมต่างๆ ในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน ส่วนแนวทางที่สองเป็นการพัฒนานักเรียนที่ให้ความสนใจในสิ่งที่มีคุณค่าเป็นความสามารถ เป็นศักยภาพในตนเองของนักเรียนในการพัฒนาจึงมุ่งเน้นไปในศักยภาพและคุณค่าของนักเรียนซึ่งเป็นแนวคิดของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก (Positive Youth Development) เป็นการพัฒนาเยาวชนที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนที่จะพัฒนาได้มากกว่าการมุ่งแก้ไขสิ่งที่ขาดหรือพฤติกรรม ที่เป็นปัญหาของเยาวชน มีเป้าหมายที่จะให้เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่สังคมมุ่งหวัง

เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและนักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพในทุกด้านสอดคล้องกับปัญหาและการพัฒนาตามความมุ่งหวังของสังคม โรงเรียนจึงได้และได้น้อมนำแนวทางศาสตร์พระราชานั่นประกอบด้วยหลักองค์ความรู้ 6 มิติ เป็นศาสตร์ของพระราชทานที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงคิดขึ้นเพื่อการพัฒนาชุมชนใน 6 มิติ ได้แก่ 1) ดิน 2) น้ำ 3) เกษตร 4) พลังงานทดแทน 5) ป่า และ 6) สิ่งแวดล้อม หลักการทรงงาน 23 ข้อ ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) ระเบิดจากข้างใน 3) ภูมิสังคม 4) ทาตามลำดับขั้น 5) แก้ปัญหาที่จุดเล็ก 6) ประหยัดเรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 7) ทำให้ง่าย 8) องค์กรรวม 9) ไม่ติดตำรา 10) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 11) ใช้ธรรมชาติประคับประคอง 12) การมีส่วนร่วม 13) บริการรวมที่จุดเดียว 14) พออยู่พอกิน 15) การพึ่งพาตนเอง 16) ปลูกป่าในใจคน 17) ขาดทุนคือกำไร 18) ทำงานอย่างมีความสุข 19) ความเพียร 20) ความซื่อสัตย์ สุจริตจริงใจต่อกัน 21) ประโยชน์ส่วนรวม 22) เศรษฐกิจพอเพียง และ 23) รู้รักสามัคคี และยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การศึกษา ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี กับ 2 เงื่อนไข คือ 1) การมีความรู้ และ 2) การมีคุณธรรม และคิดของการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก 14 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างสัมพันธภาพ (Bonding) 2) การเรียนรู้ที่จะยืดหยุ่น (Cultivation of Resilience) 3) ความสามารถด้านสังคม (Social Competence) 4) ความสามารถด้านอารมณ์ (Emotional Competence) 5) ความสามารถด้านการรู้คิด (Cognitive Competence) 6) ความสามารถด้านพฤติกรรม (Behavior Competence) 7) ความสามารถด้านคุณธรรม (Moral Competence) 8) การกำหนดด้วยตนเอง (Self-Determination) 9) ความสามารถแห่งตน (Self-Efficacy) 10) ด้านจิตวิญญาณ (Spirituality) 11) ความเชื่อในอนาคต (Beliefs in the Future) 12) ด้านบุคลิกภาพที่ชัดเจนและสร้างสรรค์ (Clear and Positive Personality) 13) การยอมรับพฤติกรรมเชิงบวก (Recognition for Positive Behavior) และ 14) การเสริมสร้างสังคม (Prosocial Involvement) มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโดยการสังเคราะห์แนวคิดที่เป็นองค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชน ซึ่งในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้วางแผนและจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน

จากความสำคัญข้างต้น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้ตระหนักถึงปัญหาองเห็นความสำคัญของการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนตามศักยภาพและตามความมุ่งหวังของชุมชนและสังคม สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง อันจะส่งผลดีถึงการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งของสังคม เป็นพลเมืองที่ดีในการเสริมสร้างสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีวิทยาศาสตร์พระราชทาน โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในสังคม ด้วยการน้อมนำแนวทฤษฎีวิทยาศาสตร์พระราชทาน หลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการรับรู้ความสามารถของตน 3) ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม 4) ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ 5) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 6) ด้านพฤติกรรมเชิงบวก 7) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 8) ด้านความพอประมาณ และ 9) ด้านการเสริมสร้างสังคม

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเชิงบวกที่เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเสริมสร้างให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในสังคม

2.2 เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับเด็กและเยาวชนในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงได้

2.3 เพื่อพัฒนาความมีคุณค่า ความสามารถและศักยภาพในตนเองของนักเรียน

2.4 เพื่อให้ นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนใน ความดูแลให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี

2.5 เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกแก่นักเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เป้าหมาย

3.1 ด้านปริมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะตามการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
- 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในคุณลักษณะนักเรียนตามการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
- 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกได้ครบทั้ง 9 ด้าน

3.2 ด้านคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากการเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก ให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขในสังคมตามความสามารถของตนเองอย่างมีคุณค่า และมีความมั่นใจในตนเองในการแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2) นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ของตนเองและการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) โรงเรียนมีกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่น้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ทางการศึกษา และเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน
- 4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาพึงพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.1 คณะที่ปรึกษาโครงการ

1) ดร.นิวัตร นาคะเวช	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2) พระครูอุดมจารุวรรณ ดร.	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3) นายปรีชา จิตรสิงห์	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) นายสิทธิรักษ์ จันทร์สว่าง	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5) นายนิ้ม กัณนำอ่าง	ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง
ปีการศึกษา 2563
6) นายวีระศักดิ์ ศรีสังข์	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2
7) ดร.ประพล หลีสิน	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมิน)
8) ดร.ชนะ สุมมาตย์	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน)
9) ดร.บุญธรรม พิมพ์ภรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน)
10) ดร.รีน หมีนโกตะ	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน)
11) นายมงคล ชูวงษ์วัฒน์	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้เชี่ยวชาญด้านแนวทางการศึกษาศาสตร์พระราชา/
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)

4.2 คณะกรรมการดำเนินโครงการ

1) ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	ประธานโครงการ
2) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ	รองประธานโครงการคนที่ 1
3) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ	รองประธานโครงการคนที่ 2
4) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป	รองประธานโครงการคนที่ 3
5) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ	กรรมการ
6) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ	กรรมการ
7) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป	กรรมการ
8) หัวหน้าระดับชั้น ทุกระดับ	กรรมการ
9) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระฯ	กรรมการ
10) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล	กรรมการและเลขานุการ
11) ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

5. ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนในการดำเนินโครงการ

5.1 ด้านบุคลากร

- 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน
- 2) ผู้ปกครองนักเรียน
- 3) ผู้นำชุมชน
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู
- 5) นักเรียน

5.2 ด้านงบประมาณ

- 1) งบประมาณจากเงินรายได้สถานศึกษา
- 2) งบสนับสนุนจากสมาคมผู้ปกครองและครูฯ
- 3) งบสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ปกครอง
- 4) เงินสนับสนุนอื่นๆ

5.3 หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง

- 1) สมาคมนักเรียนเก่าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
- 2) สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
- 3) คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2563
- 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
- 5) สำนักงานเขตสะพานสูง
- 6) วัดบำเพ็ญเหนือ
- 7) โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี
- 8) สถาบันเทคโนโลยีพระเจ้าเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 9) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 10) ธนาคารออมสิน

6. ขั้นตอนการดำเนินงาน

6.1 ประชุมคณะที่ปรึกษาโครงการ และครูในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าเพื่อวางแผนสำหรับการดำเนินงานโครงการ

6.2 ปรึกษาหารือในโรงเรียนเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในโครงการย่อยแต่ละด้าน และผู้รับผิดชอบกิจกรรมหลัก จากนั้นแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ

6.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานและกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน

6.4 จัดเตรียมความพร้อมการดำเนินงานโครงการ

- 1) การเตรียมความพร้อมด้านผู้บริหาร
- 2) การเตรียมความพร้อมด้านการบริหารจัดการ
- 3) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรของโรงเรียน
- 4) การเตรียมความพร้อมด้านชุมชน
- 5) การเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้และวัสดุ สื่ออุปกรณ์
- 6) การเตรียมความพร้อมด้านกิจกรรมหลักของแต่ละโครงการย่อยรายด้าน

6.5 ประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละโครงการย่อยรายด้าน

6.6 ประชาสัมพันธ์และชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการให้ทราบอย่างทั่วถึง

6.7 จัดทำรายละเอียดแผนการดำเนินงานโครงการย่อยรายด้าน พร้อมรายละเอียดกิจกรรมหลักประกอบการดำเนินงาน พร้อมทั้งให้ความรู้และชี้แจงให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการดำเนินงานตามโครงการ

6.8 ดำเนินงาน/กิจกรรมตามปฏิทินปฏิบัติงานโครงการ

6.9 ประเมินผลกิจกรรมโดยมีการประเมินผลเป็นระยะ คือ การประเมินก่อนดำเนินโครงการ การประเมินระหว่างดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละ โครงการย่อย และประเมินผลโครงการในภาพรวม

6.10 สรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ

6.11 นำผลการประเมินเสนอต่อที่ประชุมและหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

**โครงการย่อยและกิจกรรมในโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา**

1. โครงการย่อย “ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์”

1.1 หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการศึกษา โดยให้ความสำคัญสูงสุดกับนักเรียนและกระบวนการที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัดตามความสนใจ ด้วยวิธีการกระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงทั้งในและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงต้องสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของนักเรียน และต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนเป็นคนที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์ ให้แก่นักเรียน โดยได้ร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถจัดระบบการเรียน การทำงาน และการใช้ทรัพยากรที่มีเพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการจัดการ กระบวนการทำงานของกลุ่ม การติดต่อสื่อสาร ประสานงานและตัดสินใจร่วมกัน การควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าเพื่อควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม เพื่อประโยชน์ของตนเองและการอยู่ร่วมกันในสังคม ในการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ร่วมมือกันทำงานอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้กลยุทธ์ “เก่ง 4” ได้แก่ เก่งเรียน เก่งเล่น เก่งพัฒนาสุนทรียภาพ และเก่งเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์
- 2) พัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการ การแก้ปัญหาและใช้กระบวนการคิดให้เกิดประโยชน์ในการเรียนและในชีวิตประจำวัน

1.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์
- 2) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาในการจัดการตนเอง การค้นหาแนวทางในการจัดการตนเอง รวมถึงการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 3) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีเหตุผล ความคิดเชิงวิเคราะห์ การเปิดใจ และสร้างกำลังใจในการจัดการตนเองอย่างสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีและความมั่นใจในตนเอง สามารถจัดการสิ่งต่างๆ และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

1.4 ผู้รับผิดชอบ

1) นางสาวศรีัญญา	นาคจันทร์	(หัวหน้าโครงการย่อย)
2) นางรักชนก	นวลคล้าย	
3) นายณันทพัทธ์	สุดตา	

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ครูสามารถจัดกิจกรรมและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการจัดการ การแก้ปัญหาและความคิดรวบยอดแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) นักเรียนคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือดำเนินการใด ๆ การแก้ปัญหา รวมถึงสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ
- 3) นักเรียนมีทักษะพื้นฐานในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สามารถแยกแยะสิ่งดีและไม่ดี โดยเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง

1.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมสร้างหุ่นยนต์
- 2) กิจกรรม Computer Software
- 3) กิจกรรม “5ดี 4เก่ง”
- 4) กิจกรรมเดินตามรอยหลักการทรงงาน
- 5) กิจกรรมประชาธิปไตยสร้างสรรค์
- 6) กิจกรรมวงโยธวาทิต

2. โครงการย่อย “ด้านการรับรู้ความสามารถของตน”

2.1 หลักการและเหตุผล

ผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและเติบโตขึ้นไปอย่างมีศักยภาพได้ ต้องมีแรงจูงใจ และมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง พื้นฐานสำคัญคือจะต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง มีความมั่นใจ และให้ความเคารพตนเองอย่างมาก ความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเองอาจแตกต่างกันไปในแต่ละคน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาและปัจจัยภายนอก เช่น สถานการณ์ สิ่งแวดล้อมรอบตัว แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อมั่น ในคุณค่าของตนเองก็สามารถยกระดับให้สูงขึ้นได้ ด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ภาพลักษณ์ต่อตนเอง (Self – Image) 2) การพูดคุยกับตนเอง (Self – Talk) และ 3) การกำหนดชีวิตของตนเอง (Self – Determination) ถ้าเรารู้จักให้อำนาจตนเองที่จะใช้ชีวิตแตกต่าง เราต้องรู้ว่าเป้าหมายที่เราต้องการให้บรรลุผลสำเร็จคืออะไร เราเข้าใจว่าเราต้องการอะไรจากชีวิต และจะก้าวเดินไปด้วยความมั่นใจว่าเราจะได้ในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในคุณค่าตนเองสูง และมีความคาดหวังในแง่บวกว่าจะประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นการมีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเองเป็นปัจจัย พื้นฐานที่สำคัญที่เยาวชนจำเป็นต้องมี ต้องสร้างและรักษาไว้ อย่างน้อยก็เพื่อให้สามารถที่จะใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข ไม่ท้อแท้ ไม่สิ้นหวังกับชีวิต แต่ที่ยิ่งไปกว่านั้นก็เพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จในการเรียน ในหน้าที่การงานและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตนั่นเอง

2.2 วัตถุประสงค์

1) เพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไม่ล้มเลิกการกระทำสิ่งใด ๆ โดยง่าย ถึงแม้สิ่งที่ทำนั้นจะยุ่งยากหรือลำบาก

2) เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รับรู้ความสามารถของตน มีความมั่นใจในตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ถูกต้อง

2.3 เป้าหมาย

1) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเองและมีความมั่นใจในตนเอง

2) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้สามารถ

3) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้สามารถ

2.4 ผู้รับผิดชอบ

- 1) นางสาวสมิหลา สุตทอง (หัวหน้าโครงการย่อย)
- 2) นางสาวนิภาภรณ์ รักสะอาด
- 3) นางสาวฐิตาภรณ์ เต็มเกียรติเจริญ

2.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนเป็นผู้รับรู้ความสามารถของตน มีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมั่นในคุณค่าของตนเองว่าจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าในอนาคต
- 2) นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
- 3) นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ถูกต้อง สามารถจำแนกและเลือกปฏิบัติระหว่างสิ่งที่ดีกับสิ่งที่ไม่ดี

2.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมสร้างฝันวัยใส
- 2) กิจกรรม To Be Number One
- 3) กิจกรรมคนเก่งเตรียมพร้อม
- 4) กิจกรรมประชาธิปไตยสร้างสรรค์
- 5) กิจกรรมคลินิกวิชาการ

3. โครงการย่อย “ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม”

3.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาคนให้เป็นผู้สนใจ ใฝ่รู้สิ่งรอบตัว อยากรู้อยากเห็น เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ กิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับวัย ความถนัด ความสนใจ ใฝ่ใจ นำติดตาม และท้าทายความอยากรู้อยากเห็น การพัฒนาแบบองค์รวมและต่อเนื่อง จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ได้อย่างมีคุณภาพ ความเป็นคนใฝ่ รู้หมั่นศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ สามารถพัฒนาคนให้ได้ถึงขั้นประสบความสำเร็จ ในการใช้ชีวิต ลักษณะนิสัย รักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญที่สามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และมีต้นแบบการ เรียนรู้ที่ดี คือ ผู้ปกครองและชุมชน คุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อนักเรียน ที่ควรส่งเสริม

นักเรียนให้รักการเรียนรู้ ชอบศึกษาหาความรู้และตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว อยากรู้อยากเห็น เสาะแสวงหาความรู้ มีวิจารณญาณ เลือกตัดสินใจ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดหาเหตุผล คิดจินตนาการ ประเมิน สถานการณ์ต่าง ๆ เกาะติดสถานการณ์ รู้จักซักถาม ค้นหาคำตอบ กระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยการติดตามข่าวสาร อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาลดชีวิต เพื่อให้ชีวิตของนักเรียนมีความหมายมีชีวิตชีวาตลอดจนสำเร็จการศึกษา รับผิดชอบงาน รับผิดชอบชีวิตของตนเอง สามารถปรับตัวเองให้ทันสมัย ทันยุค ทันเหตุการณ์ ทันโลกและทันต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข โดยเป็นผู้ความเอาใจใส่ มุ่งมั่นต่อหน้าที่การเรียนอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด มีทักษะการริเริ่ม กล้าคิด ทำ และแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ รวมถึงกล้ารับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตนเอง

3.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการริเริ่ม
- 2) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการเรียนรู้ ชอบศึกษาหาความรู้ และตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่รอบตัว
- 3) เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีทักษะการริเริ่ม กล้าคิด ทำ และแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ กล้ารับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตนเอง

3.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการริเริ่ม
- 2) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้กล้าคิด กล้าตัดสินใจทำ และแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ รวมถึงกล้ารับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตนเอง
- 3) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมให้เป็นผู้สามารถเอาใจใส่ มุ่งมั่นต่อหน้าที่การเรียนอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

3.4 ผู้รับผิดชอบ

- 1) นางสาวอรชума แก้วกัลยา (หัวหน้าโครงการย่อย)
- 2) นายณัฐพงศ์ สกุกกิจโกคานนท์
- 3) นายวิฑูรย์ ปัญญาพรหม

3.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- 2) นักเรียนกล้าคิด กล้าตัดสินใจ และรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ
- 3) นักเรียนสามารถนำความรู้ไปสร้างสรรค์ หรือต่อสร้างสิ่งใหม่ได้

3.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมวิชาการเลิศล้ำ
- 2) กิจกรรมประกวดหนังสือ
- 3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสานสัมพันธ์
- 4) กิจกรรมหมอบภาษาพัฒนาเยาวชน
- 5) กิจกรรมละครสั้นภาษาจีน
- 6) กิจกรรมประกวดหนังสือเล่มเล็ก

4. โครงการย่อย “ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์”

4.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักการบริหารจัดการตนเองในทุกมิติ มีความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองและนำความรู้มาปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและสามารถปรับตัวได้ การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ พัฒนาการทางสังคมและความคิดความเข้าใจของบุคคลพัฒนาขึ้นจากการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในอาชีพ การค้นพบความหมายของชีวิตและสุขภาพจิต ล้วนได้รับผลกระทบจากสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

มนุษย์แต่ละคนถูกหล่อหลอมจากประสบการณ์ให้มีความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยม ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเชื่อม ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จึงต้องอาศัยความเข้าใจถึงปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อสัมพันธ์ภาพที่มีระหว่างกัน เพื่อบุคคลทั้งสองฝ่าย จะได้ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นจะเกิดบรรลุมูลได้ ต้องอาศัยคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคล ในการยอมรับ และส่งเสริมซึ่งกันและกัน และนอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น อันได้แก่ การเปิดเผยตนเอง การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสารความเข้าใจ

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้ให้ความสำคัญต่อการมีสัมพันธภาพอันดีของการอยู่ร่วมกัน รวมถึงการเรียนรู้ที่จะปรับตัว มีความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิต เปิดใจรับประสบการณ์ใหม่ ๆ การยอมรับและให้เกียรติ เคารพในคุณค่าของบุคคล มีความเป็นมิตร และความอบอุ่นใจแก่ผู้อื่น การเข้าใจสาระและความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเราเป็นตัวเขา และความจริงจัง การไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และทัศนคติของตนเอง จึงออกแบบกิจกรรมในการพัฒนา ด้านพัฒนาการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ผ่านกิจกรรม ด้วยความมุ่งหวังว่าเมื่อนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมดังกล่าว กระบวนการในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะสามารถพัฒนาด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์ในตัวนักเรียนให้เป็นผู้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

4.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีพัฒนาการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์
- 2) เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ สามารถปรับเปลี่ยนตนเองและตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์อย่างเหมาะสมตามวัย เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสู่สังคมภายนอก
- 2) นักเรียนได้รับการเสริมสร้างด้านปฏิสัมพันธ์ การยืดหยุ่นกับผู้คนในสังคมที่หลากหลาย โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมให้เป็นผู้ทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ที่พบ สร้างมุมมองอย่างสมดุล และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น

4.4 ผู้รับผิดชอบ

1) นางสาวรัชฎา	ภูชงค์เจริญ	(หัวหน้าโครงการย่อย)
2) นายเฉลิมชัย	เนืองเฉลิม	
3) นางสาวลลิตา	หมัดอาดำ	

4.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถปรับตัว ยืดหยุ่นในสถานการณ์ต่างๆ เป็นผู้ที่พร้อมที่จะลองทำกิจกรรมใหม่ ที่แตกต่างจากสิ่งที่เคยปฏิบัติอยู่
- 2) นักเรียนเป็นที่รักของเพื่อน คนรอบข้างที่ร่วมงาน และเข้ากับคนอื่นได้ดี
- 3) นักเรียนสามารถปรับสภาพจิตใจ มีความยืดหยุ่น มีมุมมองเชิงบวกต่อสถานการณ์แปลกใหม่ในการดำเนินชีวิต สามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม

4.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมค่ายสัมพันธ์น้องพี่
- 2) กิจกรรมกิจกรรมละครประวัติศาสตร์
- 3) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม
- 4) กิจกรรมเปิดโลกกว้างทางการศึกษา
- 5) กิจกรรมท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ต่างวัฒนธรรม (จีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย)

5. โครงการย่อย “ด้านความฉลาดทางอารมณ์”

5.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาเด็กและเยาวชนยุคใหม่ในการปฏิรูปการศึกษา นอกจากความสามารถทางสมองแล้ว ต้องพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่นักเรียนมีต่อตนเองในด้านสภาวะทางอารมณ์ เช่น ความกดดัน ความวิตกกังวล ความสุข ความเครียด ความเบื่อหน่ายต่อการเรียน สถานศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการรับรู้ความสามารถของตนในการรับมือหรือปรับสภาวะอารมณ์ให้เหมาะสมได้ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูเป็นผู้คอยสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดของนักเรียน เพื่อให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรทั้งในและนอกห้องเรียนแล้วโรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการเสริมสร้างและการจัดการอารมณ์ให้กับนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ด้านความสามารถและการเสริมสร้างอารมณ์และความสุขของนักเรียนตลอดจนการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศในด้านอื่น ๆ อีกด้วย

โดยวิธีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักการพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ของตนเองในทุกมิติ มีความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองและนำความรู้มาปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมทั้งการควบคุมอารมณ์ และการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การเสริมสร้างพลังบวกให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้แก่ การให้คำปรึกษา การอบรมให้ความรู้ การเสริมสร้างการคิดเชิงบวก และการเป็นแบบอย่างที่ดี การเติมความสุขด้วยกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเป็นกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่บูรณาการกลุ่มสาระวิชา ได้แก่ ดนตรีสร้างสรรค์ ทักษะศึกษา ศูนย์คอมพิวเตอร์ ค่ายปฏิบัติธรรม ธรรมชาติสร้างสรรค์งานศิลป์ กีฬาและการออกกำลังกาย การเสริมทักษะชีวิต และค่ายพัฒนาอัจฉริยภาพทางศิลปะ ดนตรี กีฬา และคอมพิวเตอร์ การสร้างความเป็นเลิศตามความสนใจด้วยการพัฒนาอัจฉริยภาพทางศิลปะ ดนตรี กีฬา และทักษะความสามารถทางวิชาการ

5.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขผ่านกิจกรรมบูรณาการเพื่อได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
- 2) เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถจัดการอารมณ์และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
- 3) เพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และคอมพิวเตอร์

5.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนเป็นผู้จัดการอารมณ์และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
- 2) นักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนด้านศิลปะ ดนตรี คอมพิวเตอร์ และกีฬาตามความถนัดและความสนใจ
- 3) นักเรียนเป็นผู้มีสุนทรียภาพ ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

5.4 ผู้รับผิดชอบ

1) นางจงกล	นุ้มไทย	(หัวหน้าโครงการย่อย)
2) นายชาญสรรค์	วรรณวิษณุวงศ์	
3) นางสาวแพรพรรณ	คำภามิ่ง	

5.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนเป็นผู้มีสุนทรียภาพ รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองอย่างเหมาะสมชัดเจนภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2) นักเรียนสามารถตีความเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านอารมณ์ของตนเอง แล้วนำมาปรับแก้เพื่อการแสดงออกในสถานการณ์ใหม่ให้ดียิ่งขึ้น สามารถจัดการอารมณ์และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

3) นักเรียนมีศักยภาพด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือสุนทรียภาพตามความต้องการ ความถนัดและความสนใจ

5.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรม Small Concert Band
- 2) กิจกรรม Symphonic Band
- 3) กิจกรรมธรรมชาติสร้างสรรค์งานศิลป์
- 4) กิจกรรมวงดนตรีลูกทุ่ง
- 5) กิจกรรมวงดนตรีสากล
- 6) กิจกรรมคนละคร

6. โครงการย่อย “ด้านพฤติกรรมเชิงบวก”

6.1 หลักการและเหตุผล

ในสภาพปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการมีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุหรือแนวความคิดที่หาจุดที่สิ้นสุดไม่ได้และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาถือเป็นเยาวชนในวัยที่กำลังเรียนรู้ พัฒนาอยู่อย่างต่อเนื่อง หากได้รับการส่งเสริมที่ไม่ถูกต้องทางกาย่อมทำให้อาคนคมมีตนตามไปด้วย ดังนั้นระเบียบวินัยจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนหรือเยาวชน ให้ประพฤติปฏิบัติและเดินไปตามเส้นทางที่ถูกต้องตามกรอบและขนบธรรมเนียมประเพณีที่กำหนด โดยการแสดงออกอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามที่สังคมต้องการ พฤติกรรม (Behavior competence) หมายถึงลักษณะของเยาวชนที่มีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมนิสัยในกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมโดยทั่วไป คนมักจะเคยชินเมื่อทำพฤติกรรมอะไร อย่างไร ก็มักจะทำอย่างนั้นจนเกิดความเคยชิน และยึดมั่นในพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขยาก ฉะนั้นการแก้ไขพฤติกรรมต้องใช้ความสามารถและต้องมีระบบในการฝึกที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ผู้ฝึกต้องอดทนจนกว่าจะได้พฤติกรรมที่ดีเกิดขึ้นและเสริมสร้างเป็นวินัย

ในการพัฒนาด้านพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ามุ่งเน้นการปรับแก้พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนซึ่งส่วนหนึ่งเป็นปัญหาของชุมชนสังคม ได้แก่

การป้องกันยาเสพติด ชู้สาวและการทะเลาะวิวาท การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม การเสริมสร้างมารยาทที่ดี การเล่นเกมพนัน การมาเรียนสาย การหนีเรียน การใช้เทคโนโลยีในทางที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไข รวมทั้งการพัฒนาพฤติกรรมที่ติอยู่แล้วให้คงอยู่ เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหวังของชุมชน สังคมและความมุ่งหวังการปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ยังมุ่งให้นักเรียนเป็นผู้รับรู้หลักการให้รางวัล การแสดงว่าเห็นคุณค่า หรือการสนับสนุนต่อพฤติกรรมด้านบวก เช่น รู้ว่าจะได้รับการชมเชยหรือยกย่องถ้าทำความดี การรับรู้เกี่ยวกับบทลงโทษหรือรางวัลที่เป็นกฎของสังคม การรับรู้ในสิ่งที่เป็นการตอบสนองจากสภาพแวดล้อมทางสังคม คือ โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน เมื่อแสดงพฤติกรรมทั้งด้านดีและไม่ดี ซึ่งนับเป็นการใช้หลักความคิดขั้นสูง (organized principle) ตามหลักของพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ขึ้นอยู่กับความถูกต้องอันเป็นสากล ความยุติธรรมสำหรับมนุษยชาติโดยอาจไม่ติดอยู่กับกฎเกณฑ์หรือประเพณีที่ยึดถือกันในสังคม การที่นักเรียนจะมีจริยธรรมในขั้นนี้สามารถสร้างขอบเขตของพันธะและสิทธิอันยึดถือเป็นหลักสากลได้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์ที่เรียนรู้มาในสังคม ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่ปลูกฝังได้ไม่ถนัดนัก

6.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติดีมีระเบียบวินัย ยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียน และยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ
- 2) เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่าย่อมได้รับผลของการทำความดี และยกย่องชื่นชมผู้ทำความดี
- 3) เพื่อให้โรงเรียนสามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพออกสู่สังคมภายนอก

6.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความประพฤติดีมีระเบียบวินัย
- 2) นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่าย่อมได้รับผลของการทำความดี
- 3) นักเรียนเป็นผู้ยอมรับในกฎระเบียบของสังคม และยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ
- 4) นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคม

6.4 ผู้รับผิดชอบ

- 1) นางเกศินี แจ่มจรรยา (หัวหน้าโครงการย่อย)
- 2) นางสาวกิงดาว จำปา
- 3) นางวิณา เพ็ญพิมล

6.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและงานที่ได้รับมอบหมาย
- 2) นักเรียนไม่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับบุหรี่ การพนัน ชู้สาวทะเลาะวิวาท โดดเรียน และสิ่งเสพติดให้โทษ
- 3) นักเรียนมีกิริยา วาจาสุภาพเรียบร้อย แสดงออกเหมาะสมทั้งกับผู้อ่อนวัย ผู้สูงวัย และเพื่อนวัยเดียวกัน
- 4) เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- 5) นักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคม

6.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมจิตอาสาทำความดีถวายในหลวง
- 2) กิจกรรมประกวดโครงงาน
- 3) กิจกรรมลูกเตรียมอุดมฯน้อมเกล้าเราทำดี
- 4) กิจกรรม TED Talk
- 5) กิจกรรมบุคคลแห่งความภาคภูมิใจ

7. โครงการย่อย “ด้านคุณธรรมจริยธรรม”

7.1 หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมคุณธรรมให้งอกงามในสังคมไทยจึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทุกภาคส่วนตระหนัก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้นำแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธมาใช้ในการพัฒนานักเรียนโดยมุ่งเน้นการใช้หลักคุณธรรมมาประกอบในการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นคนดีทั้งกาย วาจา ใจ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทุกด้าน โดยมีแนวทางการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมด้านกตัญญูกตเวทิต์ แสดงออกถึงการเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือภารกิจการงาน เคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนอันดีงามของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์อย่างเต็มใจ รักษาเกียรติของพ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานศึกษา การยกย่องเชิดชูและรักษาเกียรติของพ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานศึกษาอย่างตั้งใจ และการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้มีพระคุณ

เมื่อมีโอกาส ด้านความอดทน ในการควบคุมกำกับตนเองให้รับสภาพความลำบากในการทำงานหรือ การเรียน ความเหนื่อยล้า ความหิว และความเจ็บปวดทางร่างกาย เพื่อให้สามารถทำงานหรือ การศึกษาเล่าเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัย อันเป็นการแสดงออก ถึงความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ เพียรพยายามตั้งใจและเอาใจใส่ต่อ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานเมื่อมีอุปสรรค อดทนเพื่อให้งานสำเร็จ ตามเป้าหมาย และปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง นอบน้อม มีสัมมาคารวะ การยึด หลักความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ไม่คดโกง ไม่ลักขโมย ซึ่งเป็นไปตามเอกลักษณ์ของโรงเรียนที่ว่า “วิชาการเลิศล้ำ คุณธรรมเพียบพร้อม” โดยคุณธรรม เพียบพร้อม หมายถึง นักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้รับการส่งเสริม ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ นำหลักธรรมคำสอนมาใช้ ในการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างสันติสุขให้แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม โดยรวมเรียกว่า “ดี 5” ได้แก่ นอบน้อมดี บุคลิกภาพดี จรรยาบรรณดี น้ำใจดี สุขภาพจิตสุขภาพกายดี

7.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนเป็นผู้มีความนอบน้อมดี บุคลิกภาพดี จรรยาบรรณดี น้ำใจดี สุขภาพจิตสุขภาพกายดี ซื่อสัตย์ มีความกตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ มีความจริงใจต่อตนเอง และผู้อื่น
- 2) เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพสถานที่ และเคารพ กติกาของสังคมกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม
- 3) เพื่อนักเรียนนำหลักธรรมคำสอนตามศาสนาที่ตนนับถือไปใช้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน

7.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม
- 2) นักเรียนสามารถนำหลักธรรมคำสอนตามศาสนาที่ตนนับถือไปใช้ปฏิบัติตน ในชีวิตประจำวัน
- 3) นักเรียนให้เป็นผู้เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพสถานที่ และเคารพกติกาของ สังคมกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

7.4 ผู้รับผิดชอบ

- 1) นายธนรัฐ จันทร์ขาว (หัวหน้าโครงการย่อย)
- 2) ว่าที่ ร.ต.หญิงสุวรรณา บุญวิก
- 3) นางสาวศิรดา สูงสกุล

7.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนนำหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน
- 2) นักเรียนเป็นผู้มีความนอบน้อมดี บุคลิกภาพดี จรรยา มารยาทดี น้ำใจดี สุขภาพจิต สุขภาพกายดี ซื่อสัตย์ มีความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ มีความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น
- 3) นักเรียนเป็นผู้เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพสถานที่ และเคารพกติกาของสังคม กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

7.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรม ดี 5
- 2) กิจกรรมค่ายเยาวชนพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแกนนำ
- 3) กิจกรรมค่ายยุวชนคนดี
- 4) กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา
- 5) กิจกรรมพี่ชวนน้องทำความดี
- 6) กิจกรรมสอบธรรมศึกษา

8. โครงการย่อย “ด้านความพอประมาณ”

8.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง จะมุ่งเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นไปได้รับการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้แบบมีเหตุมีผล หรือความพอดี มีความพอประมาณ รวมทั้งการปลูกฝังระบบคุณค่าต่างๆ เพื่อให้เกิดสติปัญญา ความรอบรู้และศีลธรรมอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน โดยความพอประมาณ คือ การดำรงชีวิตให้เหมาะสม ซึ่งควรจะมีทั้งความพอประมาณทั้งการหารายได้ และพอประมาณในการใช้จ่าย ทำทุกอย่างให้เต็มความสามารถ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นอยู่ ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหรือใช้จ่ายเกินตัว และในขณะที่เดียวกันก็ใช้จ่ายในการดูแลตนเอง และครอบครัว

อย่างเหมาะสม ไม่อยู่อย่างลำบากและฝืดเคืองจนเกินไป ความมีเหตุผล ในการดำรงชีวิตประจำวัน จำเป็นต้องมีการตัดสินใจตลอดเวลา ซึ่งการตัดสินใจที่ดีควรตั้งอยู่บนการไตร่ตรองถึงเหตุ รวมทั้งคำนึงถึงผลที่อาจตามมาจากการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ไม่ใช่ตัดสินใจตามอารมณ์ หรือจากสิ่งที่คนอื่นบอกมาโดยปราศจากการวิเคราะห์ และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีคือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลง ในโลกที่ไม่มีอะไรแน่นอน สภาพภูมิศาสตร์ สังคม และอื่นๆ หรือแม้แต่ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศที่มีผลต่อการดำรงชีวิต จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะดำรงอยู่ได้ ด้วยการพึ่งพาตนเอง และตั้งอยู่ในความไม่ประมาทอยู่เสมอ โดยควบคู่ไปด้วยความรู้และคุณธรรม ในการอยู่อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเอื้ออาทรต่อคนในสังคม

8.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีคุณลักษณะด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เพื่อพัฒนานักเรียนให้ตระหนักในการพึ่งพาตนเอง และทำประโยชน์เพื่อสังคม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย

8.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) นักเรียนเกิดความตระหนักในการพึ่งพาตนเอง และทำประโยชน์เพื่อสังคม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย

8.4 ผู้รับผิดชอบ

- 1) นายคารวี กมลเลิศ (หัวหน้าโครงการย่อย)
- 2) นางนิตากร เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา
- 3) นางสาวอัสมา ยะดี

8.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นผู้มีความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกันที่ดี บนเงื่อนไขของการมีความรู้และคุณธรรม

- 2) นักเรียนเป็นผู้มีแนวคิดในการพัฒนาตนเองจากความเข้มแข็งด้วยตนเองสู่ชุมชนและยั่งยืน
- 3) นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่ต่อการดำรงชีวิตของคนในครอบครัวและชุมชน

8.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 6 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมคนรุ่นใหม่หัวใจพอเพียง
- 2) กิจกรรมบุคคลต้นแบบด้านความพอเพียง
- 3) กิจกรรมตลาดนัดพอเพียง
- 4) กิจกรรมสืบสานงานพระราชดำริ
- 5) กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ร่วมอยู่อย่างพอเพียง
- 6) กิจกรรมธนาคารโรงเรียน

9. โครงการย่อย “ด้านการเสริมสร้างสังคม”

9.1 หลักการและเหตุผล

สังคมไทยในปัจจุบันมีความขัดแย้งทางความคิดแบ่งเป็นกลุ่มเป็นฝ่ายจนทำให้สังคมแตกแยกขาดความสามัคคีและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนยุคใหม่ได้ตระหนักในความรักความสามัคคีต่อกันเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ครูได้พัฒนานักเรียนอย่างรอบด้านทั้งการรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นการทำงาน มีจิตสาธารณะ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักและเสริมสร้างความรักความสามัคคีต่อกัน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเตรียมเสริมสร้างสังคมให้มีความแข็งแรง การพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านการเสริมสร้างสังคมของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จึงมุ่งเน้นการเตรียมพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การมีจิตสาธารณะ การเสียสละต่อสังคมโดยใช้รูปแบบกิจกรรมชุมนุมสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้เลือกกระทำกิจกรรมตามสนใจ

การพัฒนาความสามารถด้านการเสริมสร้างสังคมเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียน ได้ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เพื่อเตรียมโอกาสที่ดีให้กับนักเรียนในการแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคมรวมทั้งการทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมตามความสมัครใจให้เป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้กำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียนในด้านการเสริมสร้างสังคมโดยใช้กิจกรรมสร้างพลังบวกเป็นการปลูกฝังความรักความสามัคคี ความรับผิดชอบให้กับนักเรียน การทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมในรูปแบบกิจกรรมชุมนุมให้นักเรียน

ได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจ ทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ประชาธิปไตย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเพณีวัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ

กระบวนการพัฒนาด้านการเสริมสร้างสังคมเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ เสียสละต่อสังคม โรงเรียนได้พัฒนาโดยใช้หลักคุณธรรม คือ ปรีชา (เรียนรู้) ปฏิบัติ และปฏิเวธ (การนำไปใช้) ในด้านการเรียนรู้มุ่งเน้นการอบรมให้ความรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ตระหนักความสำคัญ ในการปฏิบัติมุ่งเน้นการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนสังคม และในปฏิเวธ เป็นการนำความรู้ ประสบการณ์ การปฏิบัติไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม

9.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีคุณลักษณะในการเสริมสร้างสังคม
- 2) เพื่อพัฒนานักเรียนให้ตระหนักในการทำประโยชน์เพื่อสังคม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย
- 3) เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการรักษาทรัพยากรส่วนรวม

9.3 เป้าหมาย

- 1) นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะในการเสริมสร้างสังคม
- 2) นักเรียนเกิดความตระหนักในการทำประโยชน์เพื่อสังคม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย
- 3) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดกิจกรรมตามโอกาสอันควร

9.4 ผู้รับผิดชอบ

- 1) นางสาวอนงค์ เกิดมั่งมี (หัวหน้าโครงการย่อย)
- 2) นายวีรศักดิ์ สิงห์ทองห้าว
- 3) นางสาวสุภัทรา บุญสร้อย

9.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการรักษาทรัพยากร
ส่วนรวม
- 2) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดกิจกรรมตามโอกาส
อันควร
- 3) นักเรียนตระหนักในการทำประโยชน์เพื่อสังคม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย

9.6 กิจกรรมสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม ได้แก่

- 1) กิจกรรมโครงการเพื่อชีวิตจิตสาธารณะ
- 2) กิจกรรมการเรียนรู้แนวทางศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาชุมชน
- 3) กิจกรรมธนาคารขยะ
- 4) กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาการอ่านสู่บ้านและชุมชน
- 5) กิจกรรมโครงการจิตอาสาพัฒนาชุมชน
- 6) กิจกรรมนำวิถีสร้างคนดีสู่สังคม

7. ระยะเวลาดำเนินงาน เดือนเมษายน 2563 – เดือนมีนาคม 2564

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
1. ชั้นเตรียมการ 1.1 เสนอโครงการ 1.2 ประชุมคณะที่ปรึกษาโครงการ 1.3 ประชุมวางแผนการดำเนินงานและ กำหนดผู้รับผิดชอบหลัก 1.4 ประชุมวางแผนกำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะทำงานและกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน	เมษายน 2563 เมษายน 2563	กลุ่มบริหารงาน บุคคล และครูกิจกรรมหลัก
2. ชั้นดำเนินงาน 2.1 จัดเตรียมความพร้อมการดำเนินงาน โครงการ 2.2 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	เมษายน 2563 พฤษภาคม 2563	กลุ่มบริหารงาน บุคคล และครูกิจกรรมหลัก

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ
2.3 ประชาสัมพันธ์โครงการ	พฤษภาคม 2563	
2.5 จัดทำรายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน	พฤษภาคม 2563	
2.4 ดำเนินการจัดกิจกรรม	ตลอดปีการศึกษา	
3. ประเมินผล สรุปและรายงานผล การดำเนินโครงการ	ตุลาคม 2563 และมกราคม 2564	กลุ่มบริหารงาน บุคคล และครูกิจกรรมหลัก

8. การติดตาม กำกับและประเมินผล

- 1) การสำรวจความคิดเห็น โดยใช้แบบสอบถาม แบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ
- 2) การรายงานความคืบหน้าการดำเนินกิจกรรมระหว่างปีการศึกษา
- 3) ศึกษาจากสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เสริมสร้างศักยภาพให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในสังคม
- 2) นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีเจตคติ พฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง
- 3) นักเรียนได้รับการศึกษาและพัฒนาตามความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างมีคุณค่าและเกิดความมั่นใจในตนเองในการแสดงออกอย่างเหมาะสม และพัฒนาเป็นเยาวชนและพลเมืองที่ดีในสังคม
- 4) นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ช่วยเหลือผู้อื่นและเสริมสร้างสังคม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชนและสังคม
- 5) นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ารับสิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลิกภาพและความประพฤติเหมาะสมในสัมพันธภาพกับคนทุกเพศทุกวัยในสังคมและมีความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิต
- 6) ครูมีแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพนักเรียน

- 7) เป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อนำมาใช้พัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนต่อไป
- 8) ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพนักเรียนของโรงเรียน
- 9) ผู้ปกครองและชุมชนสามารถนำความรู้และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีในโครงการของโรงเรียนที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานหรือจัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่เยาวชน

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

**แบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช**

ฉบับที่ 1 ด้านบริบทของโครงการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ตอบ

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของบริบท (Context Evaluation) ของโครงการ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อรายการ

4. การตอบแบบสอบถามทั้งหมดนี้ถือเป็นการแสดงความคิดเห็นเฉพาะตัวซึ่งจะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่อย่างใด แต่จะมีคุณค่ามากในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่างๆ ของโรงเรียนต่อไป โดยผู้ประเมินจะสงวนคำตอบของท่านไว้ แล้วนำเสนอผลเป็นภาพรวมเท่านั้น

5. ขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงตามความเป็นจริงที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือนำตอบแบบสอบถาม

นายสมพร สัจวาระ

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ
 - 19 ปีลงมา
 - 20- 29 ปี
 - 30- 39 ปี
 - 40 – 49 ปี
 - 50 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - มัธยมศึกษาตอนต้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - อนุปริญญา
 - ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
4. ตำแหน่ง
 - ผู้เชี่ยวชาญ
 - ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ครูผู้สอน (หากเลือกข้อนี้แล้วโปรดเลือกรายการด้านล่างอีก 1 รายการ)
 - () ครูผู้รับผิดชอบโครงการ
 - () ครูผู้มีส่วนรับผิดชอบกิจกรรมหลักในโครงการ
 - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของบริบท (Context Evaluation) ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะ
นักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์
พระราชชา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีความสอดคล้องอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีความสอดคล้องอยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	มีความสอดคล้องอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		1	2	3	4	5
1	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาคน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12					
2	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542					
3	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของกระทรวง ศึกษาธิการ					
4	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
5	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551					
6	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2					
7	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและจุดเน้น และทิศทางการพัฒนาของโรงเรียน					
8	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสภาพชุมชนและท้องถิ่น					
9	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยมีขอบเขตระยะเวลาในการปฏิบัติที่แน่นอน					
10	วัตถุประสงค์และแนวการดำเนินงานของโครงการความชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ วัดได้ และประเมินผลได้					
11	โครงการนี้ต้องการให้นักเรียนสามารถพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ ในด้านคุณลักษณะนักเรียนด้วยวิธีที่เหมาะสม					

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		1	2	3	4	5
12	โรงเรียนมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนก่อนการวางแผนการดำเนินงานโครงการ					
13	โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเพื่อการดำเนินงานในโครงการสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่กำหนดไว้					
14	โรงเรียนออกแบบกิจกรรมเหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในบริบทของสังคมไทย					
15	การกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและแนวทางดำเนินงานโครงการมีความเป็นรูปธรรมชัดเจน เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ					
16	โรงเรียนวางแผนการดำเนินโครงการโดยใช้ข้อมูลหรือผลการประเมินต่างๆ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นสารสนเทศประกอบการตัดสินใจและกำหนดทางเลือก					
17	โรงเรียนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทั้งสภาพปัจจุบันและมีการคาดการณ์สภาพการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต					
18	สภาพของโรงเรียนโดยทั่วไปมีความเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามโครงการที่กำหนดไว้					
19	โรงเรียนมีการน้อมนำแนวทางศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนอยู่แล้ว					
20	โรงเรียนมีสภาพการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน สมาคม ชมรม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ					

ขอขอบคุณอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมิน

แบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ฉบับที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา
2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ตอบ
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ
4. การตอบแบบสอบถามทั้งหมดนี้ถือเป็นการแสดงความคิดเห็นเฉพาะตัวซึ่งจะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่อย่างใด แต่จะมีคุณค่ามากในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่างๆ ของโรงเรียนต่อไป โดยผู้ประเมินจะสงวนคำตอบของท่านไว้ แล้วนำเสนอผลเป็นภาพรวมเท่านั้น
5. ขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงตามความเป็นจริงที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นายสมพร สัจวาระ

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ
 - 19 ปีลงมา
 - 20- 29 ปี
 - 30- 39 ปี
 - 40 – 49 ปี
 - 50 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - มัธยมศึกษาตอนต้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - อนุปริญญา
 - ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
4. ตำแหน่ง
 - ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ครูผู้สอน
 - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะ
นักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์
พระราชา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		1	2	3	4	5
1	โรงเรียนมีแผนการดำเนินโครงการโดยเป็นความร่วมมือจัดกิจกรรมของครู คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน					
2	โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายการปฏิบัติงานและการสื่อสารที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่อการดำเนินโครงการ					
3	โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินงานโครงการตามที่กำหนดและความต้องการพัฒนา					
4	โรงเรียนมีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือองค์กร สมาคม กับหน่วยงานภายนอก รวมถึงวิทยากรเพื่อการดำเนินงานโครงการให้บรรลุเป้าหมาย					
5	โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดโครงสร้างการบริหาร และวิธีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการ					
6	คู่มือการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม ชัดเจน เป็นรูปธรรมที่ทุกฝ่ายเข้าใจในการปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกัน					
7	โรงเรียนมีการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเพียงพอ					
8	กำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม					
9	มีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้อง					
10	มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานและเพื่อการพัฒนากิจกรรมในโครงการ					
11	โรงเรียนมีการวางแผน และประสานความร่วมมือให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรม					
12	ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความพร้อมในการดำเนินโครงการตามกิจกรรมที่วางแผนไว้					
13	ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินโครงการตามกิจกรรมที่วางแผนไว้					
14	จำนวนบุคลากรในการดำเนินโครงการมีเพียงพอต่อการดำเนินงานตามกิจกรรมที่วางแผนไว้					
15	การกำหนดบุคลากรในการดำเนินโครงการในกิจกรรมหลักต่างๆ มีความเหมาะสม					

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		1	2	3	4	5
16	โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในภายนอก เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ					
17	กิจกรรมที่จัดขึ้นให้กับผู้เรียนมีความหลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการ และเหมาะสมต่อวัยของนักเรียน					
18	การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ					
19	การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอต่อความต้องการของครูผู้ดำเนินงานและนักเรียนที่รับการ พัฒนา					
20	โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดหา ระดมทรัพยากรจากแหล่ง ต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินโครงการ					

ขอขอบคุณอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมิน

แบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ฉบับที่ 3 ด้านกระบวนการของโครงการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา
2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ตอบ
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อรายการ
4. การตอบแบบสอบถามทั้งหมดนี้ถือเป็นการแสดงความคิดเห็นเฉพาะตัวซึ่งจะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่อย่างใด แต่จะมีคุณค่ามากในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่างๆ ของโรงเรียนต่อไป โดยผู้ประเมินจะสงวนคำตอบของท่านไว้ แล้วนำเสนอผลเป็นภาพรวมเท่านั้น
5. ขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงตามความเป็นจริงที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นายสมพร สัจวาระ

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- 19 ปีลงมา
 20- 29 ปี
 30- 39 ปี
 40 – 49 ปี
 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 อนุปริญญา
 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

4. ตำแหน่ง

- ผู้บริหารสถานศึกษา
 ครูผู้สอน
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ผู้ปกครองนักเรียน

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะ
 นักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์
 พระราชา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
 คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
 คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
 คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		1	2	3	4	5
1	โรงเรียนให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจขั้นตอน และวิธีการดำเนินงาน					
2	โรงเรียนมีการประยุกต์วิธีการหรือการประสานความร่วมมือ จากเครือข่ายภายนอกเพิ่มเติมเพื่อกระบวนการดำเนินงาน และผลสำเร็จของกิจกรรมในโครงการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
3	โรงเรียนจัดหาครูหรือบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนเต็มตามศักยภาพ รวมถึง สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอระหว่างดำเนิน กิจกรรม					
4	โรงเรียนมีกระบวนการหรือขั้นตอนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมใน การปฏิบัติจริงตามกิจกรรมที่ระบุในโครงการ					
5	ครูมีโอกาสร่วมกำหนดรายละเอียดระหว่างกระบวนการ ดำเนินกิจกรรมในโครงการ					
6	กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามแผนที่ กำหนดไว้					
7	กระบวนการจัดกิจกรรมเป็นไปในรูปแบบที่หลากหลาย เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการ					
8	ตลอดการดำเนินกิจกรรม มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โครงการเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง					
9	ครูทุกคนมีส่วนร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบในกระบวนการ ดำเนินกิจกรรมในโครงการ					
10	กระบวนการหรือขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมโครงการมี ความเหมาะสมกับสภาพครู นักเรียนและสภาพโรงเรียน					
11	การดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ มีกระบวนการติดตาม และ การประสานงานการจัดกิจกรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง					
12	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อ การดำเนินกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นระหว่าง ปีการศึกษา					
13	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของโรงเรียนได้อย่างแท้จริง					

ที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		1	2	3	4	5
14	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตามความสนใจและเหมาะสมต่อวัยของนักเรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะที่มีประสิทธิภาพของแต่ละบุคคล					
15	โรงเรียนใช้สถานที่ และทรัพยากรที่มีบริเวณใกล้เคียงได้อย่างเหมาะสมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรม					
16	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมยกย่องชมเชยต่อผู้ที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างจากการจัดกิจกรรมทั้งฝ่ายครูที่เป็นผู้จัดกิจกรรมและนักเรียนที่เป็นฝ่ายรับการพัฒนา					
17	ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีการปรึกษาหารือและร่วมกันแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค					
18	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานโครงการ					
19	มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เหมาะสมกับทรัพยากร และข้อจำกัดหรือโอกาสที่ดีกว่าในระหว่างการดำเนินงาน					
20	มีกระบวนการกำกับ ติดตาม ควบคุมการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรม					
21	ในขณะดำเนินงานตามกิจกรรมในโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการเมื่อพบปัญหาอุปสรรคหรือข้อบกพร่อง					
22	ปฏิบัติตามข้อกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการประเมินผลกิจกรรมในโครงการ					
23	มีการจัดทำสรุปรายงานผล ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามกิจกรรมในโครงการเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานในครั้งต่อไป					
24	มีการนำผลการดำเนินงานไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป					
25	มีการใช้ ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินกิจกรรม					

ขอขอบคุณอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมิน

แบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ฉบับที่ 4 ด้านผลผลิตของโครงการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา
2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เป็นผู้ตอบ
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 90 ข้อรายการ
4. การตอบแบบสอบถามทั้งหมดนี้ถือเป็นการแสดงความคิดเห็นเฉพาะตัวซึ่งจะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่อย่างใด แต่จะมีคุณค่ามากในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนต่อไป โดยผู้ประเมินจะสงวนคำตอบของท่านไว้ แล้วนำเสนอผลเป็นภาพรวมเท่านั้น
5. ขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงตามความเป็นจริงที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นายสมพร สัจวาระ

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ
 - 19 ปีลงมา
 - 20- 29 ปี
 - 30- 39 ปี
 - 40 – 49 ปี
 - 50 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - มัธยมศึกษาตอนต้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - อนุปริญญา
 - ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
4. ตำแหน่ง
 - ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ครูผู้สอน
 - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ผู้ปกครองนักเรียน
 - นักเรียน

ตอนที่ 2 ผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์ พระราชา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคุณลักษณะนักเรียนตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีคุณลักษณะตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับคุณลักษณะ				
		1	2	3	4	5
1. ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์						
1.1	นักเรียนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ ต้องการงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง ไม่ใช่ทำโดยการถูกบีบบังคับหรือคาดหวังให้ผู้อื่นมายกย่อง					
1.2	นักเรียนสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ด้วยความเฉลียวฉลาดรอบรู้ ทันทคน ทันเหตุการณ์ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ					
1.3	นักเรียนเชื่อว่าการเป็นคนรับผิดชอบและพยายามจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน					
1.4	นักเรียนคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนลงมือแก้ปัญหา และมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย					
1.5	เมื่ออยู่ในสถานการณ์ใดๆ ก็ตามนักเรียนรับรู้และทำความเข้าใจในสภาพของสถานการณ์นั้นๆ ในเชิงบวกต่อสภาพปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น					
1.6	นักเรียนสามารถไตร่ตรองและใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดการปัญหา การเปลี่ยนแปลงหรือความยุ่งยากต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างสมเหตุสมผล					
1.7	นักเรียนสามารถแยกแยะสิ่งดีและไม่ดี โดยเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่ถูกต้องโดยกลั่นกรองอย่างมีเหตุและผลที่เหมาะสม					
1.8	นักเรียนเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจและรับผิดชอบการทำงานให้สำเร็จ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง					
1.9	นักเรียนเป็นผู้ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน					
1.10	นักเรียนสามารถประเมิน แสวงหา สังเคราะห์และใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ					
2. ด้านการรับรู้ความสามารถของตน						
2.1	นักเรียนมั่นใจในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าบางครั้งการกระทำนั้นจะแตกต่างจากเพื่อนๆ					

ที่	รายการ	ระดับคุณลักษณะ				
		1	2	3	4	5
2.2	นักเรียนมองเห็นความสามารถของตนเองในเชิงบวก และมีพลังใจต่อการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดบนพื้นฐานความเชื่อในตนเอง					
2.3	นักเรียนพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ถึงแม้จะมีอุปสรรคมากมายก็ไม่ย่อท้อและยืนหยัดเพื่อเอาชนะปัญหา อุปสรรค หรือประสบการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจนั้น					
2.4	นักเรียนมีความมั่นใจว่าจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและทำประโยชน์ต่อสังคม					
2.5	นักเรียนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง					
2.6	นักเรียนเชื่อว่าการที่จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งใจ ย่อมเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเองมากกว่าโชคชะตา					
2.7	นักเรียนมีความพยายามตั้งใจทำงานให้ออกมาดีที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยคำนึงถึงความถูกต้องและเรียบร้อย					
2.8	นักเรียนรู้ว่าตัวเองมีศักยภาพที่จะทำอะไรได้ดีและไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต					
2.9	นักเรียนสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเมื่อความคาดหวังบางอย่างของตนเองไม่เป็นไปตามที่คาดไว้					
2.10	นักเรียนมีความมั่นใจในความสามารถจัดการชีวิตของตนเองและสามารถเป็นคนดีได้					
3. ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม						
3.1	นักเรียนสามารถกำกับตนเองให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้					
3.2	นักเรียนเอาใจใส่และมีความเพียร พยายามในการเรียนรู้ บันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้สรุปเป็นองค์ความรู้					
3.3	นักเรียนค้นหาแนวคิดและโอกาสในการเรียนรู้ใหม่ๆ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสงสัยและใคร่รู้ต่อสิ่งต่างๆ					
3.4	นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม					

ที่	รายการ	ระดับคุณลักษณะ				
		1	2	3	4	5
3.5	นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน					
3.6	นักเรียนสร้างและประเมินทางเลือกในการวางแผน ตัดสินใจ ในการเรียนและประกอบอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจ และความต้องการของตนเอง					
3.7	นักเรียนสามารถคิดประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับ สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรือมีแนวความคิดใหม่ๆ ในการ ปฏิบัติงาน					
3.8	นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล มีความคิดสร้างสรรค์ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี					
3.9	นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เพื่อออกแบบ สร้างสรรค์งานทั้งด้านวิชาการและอาชีพโดยมีการนำเสนอ สื่อสารเผยแพร่และแลกเปลี่ยนผลงานสู่สาธารณชน					
3.10	นักเรียนมีผลงานที่เกิดจากคิดใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ					
4. ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์						
4.1	นักเรียนให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การ สร้างสัมพันธภาพ ทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเข้าสังคม พอๆ กับการเรียนหรือทำงานให้ประสบความสำเร็จ					
4.2	นักเรียนแสดงออกด้วยท่าทางอย่างเหมาะสม สุภาพ เป็น มิตร และเข้าใจคนที่มีความคิดต่าง รวมถึงคนต่างประเพณี และวัฒนธรรม					
4.3	นักเรียนเป็นที่รักของเพื่อน ครู และคนในครอบครัว มี ความสนุกสนานร่าเริงกับการได้พบปะพูดคุย					
4.4	นักเรียนมีความพยายามเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย มอง ความล้มเหลวหรือความผิดพลาดว่าเป็นโอกาสในการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จต่อไป					
4.5	นักเรียนมีแรงจูงใจและพร้อมรับที่จะพัฒนาความสามารถ ของตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป					
4.6	นักเรียนไม่รู้สึกรู้ส่าว่าเป็นสิ่งยุ่งยากลำบากใจเมื่อต้อง ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามปกติที่เคยทำ					

ที่	รายการ	ระดับคุณลักษณะ				
		1	2	3	4	5
4.7	หากมีปัญหาอุปสรรคในการทำงาน นักเรียนไม่รู้สึกรู้สีกท้อแท้หรือหมดหวัง					
4.8	นักเรียนสามารถปรับสภาพจิตใจได้เมื่อต้องพบกับความผิดหวัง					
4.9	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของนานาชาติ					
4.10	นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น					
5. ด้านความฉลาดทางอารมณ์						
5.1	นักเรียนสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป					
5.2	นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของตนเองและสามารถจัดการกับความเครียดได้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม					
5.3	นักเรียนสามารถพยายามสู้ต่อไปเพื่อความสำเร็จในชีวิต แม้ว่าบางครั้งจะหมดกำลังใจ					
5.4	นักเรียนจัดการพฤติกรรมของตนเองตามบทบาทที่รับรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีความเคารพต่อผู้อื่น					
5.5	นักเรียนยอมรับและเข้าใจต่อการใช้อารมณ์ของตนเอง มีความอดทนพยายาม เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย					
5.6	นักเรียนสามารถให้อภัยผู้อื่นได้เมื่อเขาทำให้นักเรียนไม่พอใจ					
5.7	นักเรียนมีความเข้มแข็งพอและพร้อมที่จะมีชีวิตที่ดีในวันข้างหน้า					
5.8	นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือสุนทรียภาพตามความถนัดและความสนใจ					
5.9	นักเรียนเป็นคนดี มีความสุข เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรงและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพดี					
5.10	นักเรียนมีวินัยต่อตนเองและสังคม พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ สามารถควบคุมตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้					

ที่	รายการ	ระดับคุณลักษณะ				
		1	2	3	4	5
6. ด้านพฤติกรรมเชิงบวก						
6.1	นักเรียนยอมรับในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคมและยอมรับว่าการทำผิดกฎระเบียบย่อมควรได้รับการลงโทษ					
6.2	นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการทำความดีว่า การทำความดีย่อมได้รับผลของการทำความดี					
6.3	นักเรียนไม่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับบุหรี่ การพนัน ชู้สาว ทะเลาะวิวาท โดดเรียนและสิ่งเสพติดให้โทษ					
6.4	นักเรียนมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและงานที่ได้รับมอบหมาย					
6.5	นักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนและคนรอบข้างเมื่อมีโอกาส					
6.7	นักเรียนมีกริยาจาสุภาพเรียบร้อย แสดงออกเหมาะสม ทั้งกับผู้อ่อนวัย ผู้สูงวัย และเพื่อนวัยเดียวกัน					
6.8	นักเรียนไม่ลอกการบ้าน ลอกข้อสอบ หรือลอกเลียนผลงานของผู้อื่น ถึงแม้จะไม่มีใครรู้ก็ตาม					
6.9	นักเรียนมีความเชื่อมั่นว่าในสังคมปัจจุบัน ทุกคนย่อมได้รับความยุติธรรมเสมอ					
6.10	นักเรียนภาคภูมิใจเมื่อผลงานของตนเป็นที่ยอมรับของครูและเพื่อนๆ และยกย่องชื่นชมผู้ทำความดี เช่น เพื่อนนักเรียนหรือครูที่ได้รับรางวัล					
7. ด้านคุณธรรมจริยธรรม						
7.1	นักเรียนนำหลักธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาไปใช้ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน					
7.2	นักเรียนไม่พูดโกหก ถึงแม้การโกหกนั้นจะทำให้พ้นผิดหรือทำให้ไม่ถูกลงโทษ					
7.3	นักเรียนเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนอันดีงามของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์อย่างเต็มใจ					
7.4	นักเรียนมีความจริงใจต่อตนเอง และผู้อื่น					
7.5	นักเรียนเป็นผู้มีความกตัญญูทวดาทีต่อผู้มีพระคุณ					
7.6	นักเรียนเป็นผู้เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพสถานที่ และเคารพกติกาของสังคม					

ที่	รายการ	ระดับคุณลักษณะ				
		1	2	3	4	5
7.7	นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เพราะเชื่อว่าเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข					
7.8	นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร เสียสละ อดทน และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม					
7.9	นักเรียนสามารถเลือกทางเลือกด้วยความรู้ผิดชอบชั่วดี ถึงแม้ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่บีบบังคับ					
7.10	นักเรียนยึดหลักความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด					
8. ด้านความพอประมาณ						
8.1	นักเรียนใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม					
8.2	นักเรียนใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี					
8.3	นักเรียนปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล					
8.4	นักเรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนพร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด					
8.5	นักเรียนวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของข้อมูล ความรู้และข่าวสาร					
8.6	นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข					
8.7	นักเรียนเคารพกฎกติกาของสังคม หลักศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย และตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำต่างๆ อย่างรอบคอบ					
8.8	นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ไตร่ตรองก่อนตัดสินใจหรือลงมือทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรอบคอบเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่และความสามารถของตนเอง					
8.9	นักเรียนสามารถจัดการชีวิตด้านการเรียน ครอบครัว การคบเพื่อน ปฏิสัมพันธ์กับครู และอื่นๆ รอบตัวได้อย่างสมดุล					

ที่	รายการ	ระดับคุณลักษณะ				
		1	2	3	4	5
8.10	นักเรียนมีจิตใจเอื้ออาทร ประนีประนอม และนึกถึงประโยชน์ส่วนรวม					
9. ด้านการเสริมสร้างสังคม						
9.1	นักเรียนอาสาทำงานและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยการเสียสละกำลังกาย กำลังใจหรือกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน					
9.2	นักเรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีส่วนสร้างคุณค่าและทำประโยชน์ในสังคมได้					
9.3	นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น ถ้ามั่นใจว่าสิ่งนั้นถูกต้อง และจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม					
9.4	นักเรียนร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัด กิจกรรมตามโอกาสอันควร					
9.5	นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการรักษาทรัพยากรส่วนรวม					
9.6	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อร่วมสร้างสิ่งที่ดีงาม บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ชุมชนและช่วยเหลือสังคมเหมาะสมตามวัย ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น					
9.7	ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ที่สร้างขึ้นด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง					
9.8	นักเรียนการเอาใจใส่ภารกิจการงานของโรงเรียน ชุมชน หรือสังคม และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเมื่อมีโอกาส					
9.9	นักเรียนเห็นอกเห็นใจต่อผู้ประสบชะตากรรมไม่ดี และให้ความช่วยเหลือตามกำลังเมื่อมีโอกาส					
9.10	นักเรียนดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ					

ขอขอบคุณอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมิน

แบบสอบถามเพื่อการประเมินโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ฉบับที่ 5 ด้านความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เป็นผู้ตอบ

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อรายการ

4. การตอบแบบสอบถามทั้งหมดนี้ถือเป็นการแสดงความคิดเห็นเฉพาะตัวซึ่งจะไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่อย่างใด แต่จะมีคุณค่ามากในการนำไปพัฒนาและปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนต่อไป โดยผู้ประเมินจะสงวนคำตอบของท่านไว้ แล้วนำเสนอผลเป็นภาพรวมเท่านั้น

5. ขอความกรุณาท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงตามความเป็นจริงที่สุด เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และขอขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

นายสมพร สัจวาระ

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูลการประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ
 - 19 ปีลงมา
 - 20- 29 ปี
 - 30- 39 ปี
 - 40 – 49 ปี
 - 50 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - มัธยมศึกษาตอนต้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - อนุปริญญา
 - ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 - ปริญญาโท
 - ปริญญาเอก
4. ตำแหน่ง
 - ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ครูผู้สอน
 - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ผู้ปกครองนักเรียน
 - นักเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชามากที่สุด ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	มีความพึงพอใจตามข้อรายการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		1	2	3	4	5
1	นักเรียนเกิดคุณ ลักษณะนักเรียนเชิงบวกอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามเป้าหมายของโรงเรียน					
2	นักเรียนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ในโรงเรียน ในชุมชน และในสังคมได้อย่างปกติสุข					
3	นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น ส่งผลถึงการเรียนและชีวิตประจำวันที่ดีและมีคุณภาพขึ้น					
4	นักเรียนสามารถเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไปและได้รับการยกย่อง					
5	นักเรียนทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ชุมชนและสาธารณชน					
6	การจัดกิจกรรมในโรงเรียนมีการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียน					
7	ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถให้คำปรึกษาและชี้แนะเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม					
8	ผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน					
9	นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียน					
10	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักเรียนเชิงบวก เผยแพร่เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในที่ต่างๆ					
11	ผู้บริหารและครูเอาใจใส่ในการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนที่พึงประสงค์					
12	บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนมีความพยายามร่วมกันในการแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ					
13	ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการนี้ สามารถส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงาน การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด					
14	ผลจากการดำเนินงานโครงการ เป็นไปตามนโยบาย จุดเน้น และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน					
15	ครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปพัฒนาตนเองและประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้					
16	โรงเรียนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกได้อย่างเหมาะสม					

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		1	2	3	4	5
17	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามแนวทางศาสตร์พระราชา					
18	นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมโดยประสบการณ์ตรง					
19	โรงเรียนประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา หลักการทรงงาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน					
20	นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก 9 ด้านที่โรงเรียนกำหนด					

ขอขอบคุณอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมิน

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามเพื่อการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

1. ผศ.ดร.ศีกฤทธิ์ ศิลาลาย

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ฝ่ายมัธยม
วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุสิต (ค.อ.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2. ดร.ประพนธ์ หลีสิน

ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษประจำภาควิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา
 อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐบุทรบำรุง
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) มหาวิทยาลัยบูรพา

3. ดร.ชเนตตี วัจนรัตน์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีนนทบุรี
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนนทบุรี
วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศศ.ด) สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและ
 ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

4. ดร.รังสรรค์ นกสกุล

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพลีลา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์

5. ดร.รีน หมั่นโกตะ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการยานนาเวศ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศศ.ด) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 และผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ประเมินด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

1. พล.ต.ต.ดร.กิจพิณัฐ อุสาโท

ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต(ค.ด.) สาขาวิชาพัฒนาการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ดร.นคร เดชพันธุ์

ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนเทพลีลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2

วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. ดร.ชนะ สุ่มมาตย์

ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการแนะแนว)
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต2

วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. ดร.ประวีติ สุทธิประภา

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสารวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

5. ดร.มาเรียม ซอหมัด**ตำแหน่ง**

ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วุฒิการศึกษา

ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาคผนวก ง

คุณภาพเครื่องมือในการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ตารางที่ 19 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินบริบทของโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์
ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
10	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 20 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินปัจจัยนำเข้าของ
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการ
ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 21 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินกระบวนการของ
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการ
ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 22 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินผลผลิตของโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการ
ประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1. ด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการรับรู้ความสามารถของตน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3. ด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4. ด้านการยืดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
5	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5. ด้านความฉลาดทางอารมณ์								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7. ด้านคุณธรรมจริยธรรม								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	0	+1	5	0.8	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8. ด้านความพอประมาณ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9. ด้านการเสริมสร้างสังคม								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 23 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถามในการประเมินความพึงพอใจของ
ผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	0	+1	+1	+1	4	0.8	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ผลวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ฉบับที่ 1 ด้านบริบทของโครงการ

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	50	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	50	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.858	20

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C1	38.44	10.823	.639	.839
C2	38.42	10.820	.534	.848
C3	38.70	11.816	.417	.856
C4	38.62	11.873	.368	.859
C5	38.52	11.112	.537	.857
C6	38.73	10.498	.693	.834
C7	38.54	10.642	.587	.843
C8	38.38	10.328	.664	.846
C9	38.46	10.825	.546	.847
C10	38.48	11.500	.649	.837
C11	38.47	10.813	.660	.857
C12	38.40	10.870	.528	.848
C13	38.70	11.806	.497	.856
C14	38.72	11.873	.359	.859
C15	38.59	11.112	.528	.847
C16	38.49	10.438	.703	.844
C17	38.52	10.602	.627	.843
C18	38.66	10.345	.554	.856
C19	38.70	10.824	.590	.867
C20	38.81	10.826	.561	.853

ฉบับที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	50	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	50	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.869	20

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
IN_1	81.3400	45.617	.669	.856
IN_2	81.2600	45.951	.633	.862
IN_3	81.2600	45.543	.695	.851
IN_4	81.3000	45.929	.670	.846
IN_5	81.3000	45.316	.714	.868
IN_6	81.2400	46.064	.631	.853
IN_7	81.3100	45.632	.629	.866
IN_8	81.2600	45.901	.622	.852
IN_9	81.2800	45.713	.681	.861
IN_10	81.3000	45.922	.672	.858
IN_11	81.3800	45.410	.734	.857
IN_12	81.2400	46.064	.721	.853
IN_13	81.3300	45.447	.689	.869
IN_14	81.3200	45.926	.646	.872
IN_15	81.2600	45.543	.674	.861
IN_16	81.3200	45.821	.681	.870
IN_17	81.3000	45.671	.722	.858
IN_18	81.2600	46.564	.638	.863
IN_19	81.3300	45.720	.649	.850
IN_20	81.2900	45.908	.688	.872

ฉบับที่ 3 ด้านกระบวนการของโครงการ

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	50	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	50	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.881	25

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
PRO_1	39.42	13.228	.418	.885
PRO_2	39.50	13.398	.511	.876
PRO_3	39.32	12.963	.793	.876
PRO_4	39.28	12.410	.695	.863
PRO_5	39.38	12.771	.600	.870
PRO_6	39.36	12.853	.713	.861
PRO_7	39.42	12.738	.670	.875
PRO_8	39.64	13.051	.547	.874
PRO_9	39.48	12.785	.680	.865
PRO_10	39.58	13.065	.507	.877
PRO_11	39.40	13.348	.458	.875
PRO_12	39.40	13.408	.523	.879
PRO_13	39.42	13.269	.743	.876
PRO_14	39.33	12.421	.705	.860
PRO_15	39.38	12.621	.570	.860
PRO_16	39.41	12.343	.663	.864
PRO_17	39.39	12.636	.682	.885
PRO_18	39.53	13.051	.597	.874
PRO_19	39.48	13.785	.671	.865
PRO_20	39.60	13.365	.627	.869

ฉบับที่ 4 ด้านผลผลิตของโครงการ

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	50	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	50	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.903	90

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
P1_1	52.22	18.461	.569	.898
P1_2	52.10	18.622	.580	.898
P1_3	52.28	18.614	.575	.898
P1_4	52.12	18.434	.531	.900
P1_5	52.14	18.490	.631	.896
P1_6	52.16	18.015	.641	.895
P1_7	52.32	19.120	.483	.901
P1_8	52.12	18.026	.676	.893
P1_9	52.10	18.010	.672	.893
P1_10	52.08	17.953	.679	.893
P2_1	53.72	17.857	.759	.899
P2_2	52.78	18.714	.733	.878
P2_3	52.66	17.349	.730	.892
P2_4	51.86	16.991	.751	.898
P2_5	51.78	16.637	.713	.905
P2_6	51.80	17.062	.760	.890
P2_7	52.76	16.502	.722	.897
P2_8	52.72	17.224	.683	.907
P2_9	51.78	18.043	.776	.899
P2_10	51.66	18.501	.769	.890
P3_1	51.98	17.857	.682	.892
P3_2	52.02	18.714	.622	.901
P3_3	52.42	17.700	.730	.892
P3_4	52.28	18.614	.529	.890
P3_5	52.44	18.434	.609	.890
P3_6	52.14	18.490	.584	.899
P3_7	52.17	18.015	.561	.889
P3_8	52.32	19.120	.682	.903

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
P3_9	52.33	18.023	.776	.893
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
P8_1	51.34	18.669	.808	.894
P8_2	52.07	17.633	.806	.872
P8_3	52.19	17.695	.847	.883
P8_4	52.28	18.670	.777	.898
P8_5	52.66	18.714	.778	.880
P8_6	52.84	17.631	.780	.896
P8_7	52.72	18.690	.790	.896
P8_8	52.32	18.713	.828	.900
P8_9	52.44	18.705	.819	.882
P8_10	52.60	17.690	.825	.893
P9_1	52.90	17.071	.775	.897
P9_2	54.91	17.241	.787	.908
P9_3	52.96	16.488	.677	.900
P9_4	52.90	16.867	.709	.898
P9_5	52.82	16.763	.776	.883
P9_6	52.86	17.143	.638	.894
P9_7	52.82	16.600	.718	.901
P9_8	52.90	17.071	.675	.902
P9_9	52.91	17.241	.787	.907
P9_10	52.96	16.488	.677	.908
P6_2	52.20	18.603	.608	.896
P6_3	52.81	18.602	.620	.895
P6_4	52.31	18.545	.548	.895
P6_5	52.75	18.614	.683	.901
P6_6	52.54	18.420	.534	.896
P6_7	52.95	17.617	.611	.895
P6_8	52.28	18.613	.322	.901
P6_9	52.73	18.690	.717	.890
P6_10	52.80	17.614	.628	.894
P7_1	52.68	16.145	.516	.898
P7_2	52.67	18.200	.524	.886
P7_3	52.67	16.816	.457	.887
P7_4	52.70	18.313	.686	.877
P7_5	52.69	17.757	.700	.878
P7_6	52.60	15.541	.676	.880
P7_7	52.77	18.955	.629	.890
P7_8	52.71	17.175	.616	.902
P7_9	52.70	18.208	.724	.903
P7_10	52.65	18.896	.757	.897

ฉบับที่ 5 ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการ

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	50	100.0
	Excluded(a)	0	.0
	Total	50	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.939	20

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
SAT_1	59.54	38.825	.646	.936
SAT_2	59.46	37.682	.686	.935
SAT_3	59.58	39.187	.678	.936
SAT_4	59.50	38.173	.675	.934
SAT_5	59.56	38.213	.703	.935
SAT_6	59.50	37.724	.695	.937
SAT_7	59.62	38.281	.600	.938
SAT_8	59.63	36.118	.776	.939
SAT_9	59.56	38.129	.716	.934
SAT_10	59.60	37.429	.705	.936
SAT_11	59.52	38.378	.654	.936
SAT_12	59.57	37.398	.708	.935
SAT_13	59.56	38.097	.735	.934
SAT_14	59.56	37.149	.684	.938
SAT_15	59.50	38.173	.726	.934
SAT_16	59.57	38.193	.679	.932
SAT_17	59.56	38.211	.708	.935
SAT_18	59.55	38.219	.703	.937
SAT_19	59.51	37.724	.695	.935
SAT_20	59.62	36.118	.776	.936

ภาคผนวก จ

หนังสือราชการที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๒๑๐

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราชบุรีพัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
เรียน ผศ.ดร.ศึกฤทธิ์ ศิลาลาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ จำนวน ๕ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และเพื่อให้การดำเนิน
โครงการมีความสมบูรณ์ และเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการจึงได้ทำการประเมินโครงการ
ดังกล่าว

ในการนี้โรงเรียนได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เป็น
อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการ
แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๒๑๐

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
เรียน ดร.ประพนธ์ หลีสิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ จำนวน ๕ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และเพื่อให้การดำเนิน
โครงการมีความสมบูรณ์ และเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการจึงได้ทำการประเมินโครงการ
ดังกล่าว

ในการนี้โรงเรียนได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เป็น
อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการ
แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๒๑๐

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
เรียน ดร.ชเนตตี วัจนะรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ จำนวน ๕ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และเพื่อให้การดำเนิน
โครงการมีความสมบูรณ์ และเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการจึงได้ทำการประเมินโครงการ
ดังกล่าว

ในการนี้โรงเรียนได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เป็น
อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการ
แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๒๑๐

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
เรียน ดร.รังสรรค์ นกสกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ จำนวน ๕ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และเพื่อให้การดำเนิน
โครงการมีความสมบูรณ์ และเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการจึงได้ทำการประเมินโครงการ
ดังกล่าว

ในการนี้โรงเรียนได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เป็น
อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการ
แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๒๑๐

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
เรียน ดร.ริน หมื่นโกตะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ จำนวน ๕ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และเพื่อให้การดำเนิน
โครงการมีความสมบูรณ์ และเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการจึงได้ทำการประเมินโครงการ
ดังกล่าว

ในการนี้โรงเรียนได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เป็น
อย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการ
แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตอบ
แบบสอบถามการประเมินบริบทของ
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๓๐๔

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการประเมินบริบทของโครงการ
เรียน พล.ต.ต.ดร.กิจพิณัฐ อุสาโท

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินบริบทของโครงการ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สังวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการ
ประเมินบริบทของโครงการดังกล่าว

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องในการให้ข้อมูลเพื่อการประเมิน
บริบทของโครงการ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สังวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๓๐๔

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการประเมินบริบทของโครงการ
เรียน ดร.นคร เดชพันธุ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินบริบทของโครงการ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการ
ประเมินบริบทของโครงการดังกล่าว

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องในการให้ข้อมูลเพื่อการประเมิน
บริบทของโครงการ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๓๐๔

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการประเมินบริบทของโครงการ

เรียน ดร.ชนะ สุ่มมาตย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินบริบทของโครงการ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการประเมินบริบทของโครงการดังกล่าว

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องในการให้ข้อมูลเพื่อการประเมินบริบทของโครงการ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๓๐๔

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการประเมินบริบทของโครงการ
เรียน ดร.ประวีติ สุทธิประภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินบริบทของโครงการ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการ
ประเมินบริบทของโครงการดังกล่าว

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องในการให้ข้อมูลเพื่อการประเมิน
บริบทของโครงการ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/ว๐๓๐๔

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการประเมินบริบทของโครงการ
เรียน ดร.มาเรียม ซอหมัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา จำนวน ๑ ชุด

๒. แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินบริบทของโครงการ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการ
ประเมินบริบทของโครงการดังกล่าว

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องในการให้ข้อมูลเพื่อการประเมิน
บริบทของโครงการ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังแนบมาพร้อมนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๗๒๘๒๕๓๑

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (Try Out)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา

ที่ ศธ๐๔๒๓๒.๐๗/๐๒๗๑

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
ถนนรามคำแหง แขวงราษฎร์พัฒนา
เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๑๖ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบสอบถามการประเมินโครงการด้านบริบท จำนวน ๕๐ ฉบับ
๒. แบบสอบถามการประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน ๕๐ ฉบับ
๓. แบบสอบถามการประเมินโครงการด้านกระบวนการ จำนวน ๕๐ ฉบับ
๔. แบบสอบถามการประเมินโครงการด้านผลผลิต จำนวน ๕๐ ฉบับ
๕. แบบสอบถามการประเมินความพึงพอใจ จำนวน ๕๐ ฉบับ

ด้วยโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้ดำเนินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา และเพื่อให้การดำเนิน
โครงการมีความสมบูรณ์ และเป็นการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการจึงได้ทำการประเมินโครงการ
ดังกล่าว

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ จากบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน ดังรายละเอียดและเครื่องมือที่แนบมาพร้อมนี้ หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร สัจวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สำนักงานผู้อำนวยการ

โทร ๐๒๓๗๓๑๔๗๓-๔ ต่อ ๒๕๕

โทรสาร ๐๒๓๗๒๘๒๕๓๑

ภาคผนวก ฉ

ภาพกิจกรรมดำเนินงานและความสำเร็จ

จากการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านการจัดการอย่างสร้างสรรค์

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านการรับรู้ความสามารถของตน

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านใฝ่เรียนรู้และการริเริ่ม

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านการยึดหยุ่นและเปิดรับประสบการณ์

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านความฉลาดทางอารมณ์

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านพฤติกรรมเชิงบวก

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านคุณธรรมจริยธรรม

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านความพอประมาณ

ภาพกิจกรรมและความสำเร็จด้านการเสริมสร้างสังคม

ภาคผนวก ช

การเผยแพร่การดำเนินงานและการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราช

**การเผยแพร่การดำเนินงานและการประเมิน
โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา**

ในการเผยแพร่การดำเนินงานและการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา นั้น ผู้รายงานได้ดำเนินการเผยแพร่ผลการดำเนินงานตามโครงการและผลการประเมินโครงการเพื่อเป็นประโยชน์ในวงการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. เผยแพร่ในเว็บไซต์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ใน URL: <http://www.tun.ac.th>
2. เผยแพร่ในเฟซบุ๊ก (Facebook) งานประชาสัมพันธ์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ใน URL: <https://www.facebook.com/PR.Triamudomsuksanomkiao>
3. เผยแพร่ในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนในปีการศึกษา 2563
4. นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2564
5. จัดพิมพ์เอกสารบทความเผยแพร่การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เผยแพร่ให้สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 3 สมาคม ดังนี้
 - 1) สมาคมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย
 - 2) สภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย
 - 3) สมาคมผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
6. จัดพิมพ์เอกสารบทความเผยแพร่การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เผยแพร่ให้โรงเรียนจำนวน 31 โรงเรียน ดังนี้
 - 1) โรงเรียนนวมินทราชินูทิศเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 - 2) โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง
 - 3) โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
 - 4) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์
 - 5) โรงเรียนนวมินทร์ทราชนูทิศ เบญจมราชาลัย
 - 6) โรงเรียนหอวัง
 - 7) โรงเรียนเทพลีลา
 - 8) โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต

- 9) โรงเรียนสิริรัตนอาธร
- 10) โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
- 11) โรงเรียนสตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ
- 12) โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
- 13) โรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก
- 14) โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
- 15) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
- 16) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)๒
- 17) โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)๔
- 18) โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย2
- 19) โรงเรียนโยธินบูรณะ
- 20) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
- 21) โรงเรียนเทพศิรินทร์
- 22) โรงเรียนทวีธาภิเษก
- 23) โรงเรียนวัดพุทธบูชา
- 24) โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช
- 25) โรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์
- 26) โรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช
- 27) โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
- 28) โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกันยา
- 29) โรงเรียนบ้านไร่วิทยา
- 30) โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย
- 31) โรงเรียนวิสุทธรังษี

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

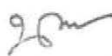
.....

ข้าพเจ้า ดร.นิวัตร นาคะเวช นายกสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว

ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

เป็นผลงานทางวิชาการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพของโรงเรียนอย่างยิ่ง สมาคมจะนำเอกสารทั้ง ๒ รายการ ไปเผยแพร่ขยายผล เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษา ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทยในโอกาสต่อไป

จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ดร.นิวัตร นาคะเวช)

นายกสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย

**แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สິงวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒**

ข้าพเจ้า นายวิสิทธิ์ ใจเถิง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) วิทยฐานะ เชี่ยวชาญ
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สິงวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน งานวิจัยฉบับนี้สามารถเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดี

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ

(นายวิสิทธิ์ ใจเถิง)

ผู้อำนวยการโรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
 ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า.....นายณรงค์ศักดิ์ รักพริ้ว.....
 ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน.....สายน้ำผึ้ง.....ในพระอุปถัมภ์ฯ.....วิทยฐานะ.....ชำนาญการพิเศษ.....
 สังกัด.....สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒.....
 ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
 น้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้
เป็นผลงานที่ดีเหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่จะต้องมีการบูรณาการร่วมกัน เชื่อมมั่นว่าเป็น
 ประโยชน์สำหรับการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง.....

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถ
 นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ.....

(นายณรงค์ศักดิ์ รักพริ้ว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สິงวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายจිරศักดิ์ เดชเกิด ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ได้รับ
เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สິงวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และ รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการ
สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ

(นายจिरศักดิ์ เดชเกิด)
ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
 ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายประภาส พริพล

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
 น้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้
 ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ.....

(นายประภาส พริพล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้านายวีระ เจนชัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย วิทยาลัยฐานะผู้อำนวยการ
ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒ ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงาน
ทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อ
พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการ
พัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์ พระราชา

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้
ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ

(นายวีระ เจนชัย)

ผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย

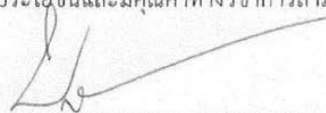
แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายพงษ์ศักดิ์ เกียรติการคำ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพุทธบูชา วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑ ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของนายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ผลงานทางวิชาการของนายสมพร สัจวาระ เป็นผลงานที่ดีมีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ.....

(นายพงษ์ศักดิ์ เกียรติการคำ)
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพุทธบูชา

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
 ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า ทศพรวิวัฒน์ เลิศศิริโหด

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน สุทธีสมุทรสาคร ๒ วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ๒

ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ

ทศพรวิวัฒน์ เลิศศิริโหด

ผู้อำนวยการโรงเรียน สุทธีสมุทรสาคร ๒

**แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สว่างระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒**

ข้าพเจ้า นายสมศักดิ์ แสงวงการ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก
วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต.2
ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สว่างระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
น้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. เป็นรูปแบบการบริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียน และส่งผลให้มีกระบวนการพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน
2. มีความเหมาะสมและส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนเชิงบวก

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการ สามารถนำไปใช้
ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

 ลงชื่อ.....
 (นายสมศักดิ์ แสงวงการ)
 ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สິงวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายศิริ มากสังข์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สິงวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าโดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้วทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ตามกระบวนการดำเนินงานตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.๒๕๖๑ มีความเห็น ว่า ทั้ง ๒ ด้าน ที่มีการประเมินมีการดำเนินงานในระดับสูงสุดซึ่งสามารถนำรูปแบบ วิธีการ การประเมินเป็นต้นแบบ แบบอย่างในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนอื่นได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายศิริ มากสังข์)
ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวไทรบำรุงราษฎร์

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
 ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียน

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ
 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
 น้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
 โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้
 ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ นายสมพร สัจวาระ
 ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

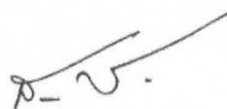
ข้าพเจ้า นายสันติพงศ์ ชินประดิษฐ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวชิรธรรมสาธิต วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต ๒ ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าโดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาแล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ผลงานทางวิชาการดังกล่าว เป็นรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม ผลการดำเนินงานมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นไปตามกระบวนการดำเนินงานตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา

๒. โครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ

(นายสันติพงศ์ ชินประดิษฐ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวชิรธรรมสาธิต

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สังกัด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายสง่า นาวารัตน์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน กัลยาณีศรีธรรมราช วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีธรรมราช ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สังกัด ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ในด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นองค์ประกอบร่วมในการดำเนินการเพิ่มเติม น่าจะสร้างให้เกิดความครอบคลุมในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน และส่งผลต่อการประเมินคุณภาพจากภายนอกให้เกิดการพัฒนาที่ชัดเจนมากขึ้น

๒. รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา การนำแนวทางศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่นอกเหนือจากคุณลักษณะของนักเรียนที่หลักสูตรกำหนด ถือได้ว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมการเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันส่งผลต่อการสร้างนิสัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าได้ในอนาคตต่อไป

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่า ผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายสง่า นาวารัตน์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

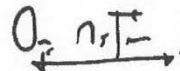
**แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒**

ข้าพเจ้า นายอนุกุล กรณ์ย์เมธากุล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไร่วิทยา วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง ๑) รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และ ๒) รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

- ๑) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า มีผลการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ดีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนจากภาพความสำเร็จในมิติต่าง ๆ ทั้งสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่เป็นผลผลิตที่สำคัญ
- ๒) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ได้มีการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกจากการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชาที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และมีการประเมินคุณลักษณะของนักเรียนที่เกิดจากการปฏิบัติและสภาพจริง

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุนมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ

(นายอนุกุล กรณ์ย์เมธากุล)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไร่วิทยา

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของนายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

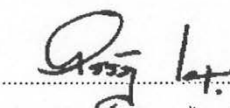
ข้าพเจ้า นางสาวกรรณิกา ไผทฉันทน์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑) รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการบริหารสถานศึกษาได้จริง

๒) รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา เป็นรูปแบบและแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ลงชื่อ.....

(นางสาวกรรณิกา ไผทฉันทน์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

ของนายสมพร สังกวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายพิทักษ์ เอ็นดู ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒
อำเภอ ลาดกระบัง จังหวัด กรุงเทพมหานคร

ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สังกวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
น้อมเกล้า เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑. รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นรูปแบบที่นำมาประยุกต์ใช้
ในการบริหารสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก เป็นรูปแบบการประเมินโครงการที่
นำมาเป็นแบบอย่างในการประเมินโครงการได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้า ได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้
ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ลงชื่อ).....ผู้ตอบรับ
(นายพิทักษ์ เอ็นดู)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า
๙ มิถุนายน ๒๕๖๔

**แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สัจวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2**

.....
ข้าพเจ้า นายประวัติน สุทธิประภา นายกสมาคมผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต๒ ได้รับ
เอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สัจวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
น้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อม
เกล้า โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว

ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

เป็นผลงานทางวิชาการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพของโรงเรียนอย่างยิ่ง
สมาคมจะนำเอกสารทั้ง ๒ รายการ ไปเผยแพร่ขยายผล เพื่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษา ในการประชุม
ใหญ่สามัญประจำปีของสมาคมในโอกาสต่อไป

จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายประวัติน สุทธิประภา)

นายกสมาคมผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต๒

แบบตอบรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
ของ นายสมพร สังวาระ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๒

ข้าพเจ้า นายสมพร สังวาระ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน นวมวิทย์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการโรงเรียน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ได้รับเอกสารเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ของ นายสมพร สังวาระ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
น้อมเกล้า และรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
โดยการประยุกต์ใช้แนวทางศาสตร์พระราชา แล้ว ทั้งนี้ได้พิจารณาและมีความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

- รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า มีส่วนประกอบในด้านการประกัน
คุณภาพเป็นแผนผังได้

- รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวกโรงเรียน
เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยมีการประยุกต์ใช้แนวทางแนวศาสตร์พระราชา
สี่แนวทางและ กิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนเชิงบวก เป็นแผนผังได้

ข้าพเจ้าได้ศึกษาและพิจารณาแล้วเห็นว่าผลงานดังกล่าวมีประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการสามารถนำไปใช้
ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ลงชื่อ ส. อ.
(นายสมพร สังวาระ)

ผู้อำนวยการโรงเรียน นวมวิทย์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้ประเมินโครงการ

ชื่อ - สกุล	นายสมพร สัจวาระ
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 14 เดือน กรกฎาคม พ.ศ.2507
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 50/178 หมู่บ้านเพอร์เฟคเพลส 2 ซอยรามคำแหง 174 แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โทร. 0819562188
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
ตำแหน่งหน้าที่	ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2531	อาจารย์1 ระดับ 3 โรงเรียนสว่างอารมณ์วิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี
พ.ศ.2538	อาจารย์2 ระดับ 5 โรงเรียนทุ่งใหญ่เฉลิมราชอนุสรณ์ รัชมิ่งคลาภิเษก จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2545	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 7 โรงเรียนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ.2551	รองผู้อำนวยการโรงเรียนปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
พ.ศ.2553	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช วิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
พ.ศ.2554	รองผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช วิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
พ.ศ.2555	ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวรรณภูมิ วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
พ.ศ.2557	ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
พ.ศ.2559	ผู้อำนวยการโรงเรียนวชิรธรรมสาธิต วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
พ.ศ.2561-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2525	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.ศ.5) โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช
พ.ศ. 2530	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอก วิทยาศาสตร์ทั่วไป วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2546	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2561	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ประสบการณ์/ผลงานและความสำเร็จในงานที่ภาคภูมิใจ

1. เป็นคณะทำงาน ภายใต้อนุกรรมการการติดตาม ตรวจสอบ การจัดการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ
ตามคำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ 1980/2561
2. เป็นคณะทำงาน การพัฒนานักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ตามหลักสูตรการฝึกอบรมครูประจำชั้นเพื่อเป็นนักจิตวิทยาประจำ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 966/2563
3. เป็นคณะทำงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรมครูประจำชั้น
เพื่อเป็นนักจิตวิทยาประจำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 967/2563
4. เป็นคณะทำงาน จัดทำคะแนนการประเมินตามองค์ประกอบการประเมินศักยภาพ
ผู้ประสงค์ขอย้ายตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ปี พ.ศ.2563
ตามคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่ 1/2564
5. คณะกรรมการ ดำเนินการแข่งขันกีฬา “สพฐ.เกมส์” ระดับชาติ ปีการศึกษา 2561
ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 2475/2561
6. คณะกรรมการ การประเมินภาค ข ความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่
การคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ.2561
ตามคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ 007/2562
7. คณะกรรมการ การติดตาม ตรวจสอบ การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป.206/2563

8. คณะกรรมการ การประเมิน ภาค ค (สอบสัมภาษณ์) การคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้ช่วย กรณีที่มีความจำเป็นหรือมีเหตุพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2563 ตามคำสั่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ 16/2563
9. คณะกรรมการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการร่วมพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ ตามคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่ 74/2563
10. คณะกรรมการ การจัดอบรมแกนนำลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2563 ตามคำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่ 184/2563
11. ได้รับรางวัล เป็นผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2560 ของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย ตามโล่เกียรติคุณ ลงวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2561
12. ได้รับรางวัล MOE AWARDS ปีการศึกษา 2549 ผลงานระดับดีเด่น ประเภทบุคคล สาขาเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ของกระทรวงศึกษาธิการ ตามเกียรติบัตร ลงวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2561
13. ได้รับรางวัล ผู้นำการเปลี่ยนแปลงผ่านการศึกษาสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ Digital for Education Forum 2019 ของสมาคมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย โล่ประกาศเกียรติคุณ ลงวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2562
14. ได้รับรางวัล ผู้เสียสละอุทิศตนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2562 ตามประกาศคณะกรรมการการศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2561
15. ได้รับรางวัล เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่ ลด ละ เลิก เหล้า เบียร์ ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ต่อนักเรียนของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ตามเกียรติบัตร ลงวันที่ 25 มกราคม 2562
16. ได้รับรางวัล เป็นแบบอย่างของผู้บริหารดีเด่น ผู้มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ควรได้รับยกย่องให้ปรากฏเป็นกำลังใจ ตามบัตรเกียรติคุณ ประธาน ณ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2562
17. ได้รับรางวัล ผู้บังคับบัญชาลูกเสือดีเด่น ประจำปี 2563 ประเภท ผู้บริหาร ตามประกาศสำนักงานลูกเสือ ลงวันที่ 11 กันยายน 2563